

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 873, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeeling van het Bestuur.

Hoofdartikel: Een opwekking.

Berichten: Macaura het verblijf in Pruisen ontzegt. — „De Alkmaarder” weigert de advertentie van Macaura. — Onze waarschuwing tegen Abdijstroop door vele bladen overgenomen. — Het „Groene Kruis” te Appingedam en die waarschuwing. — Door een kwakzalver beetgenomen. — Een nationaal verbond tegen de kwakzalverij te Antwerpen. — Dr. Ludwig, Ferdinand van Beijeren en de Rad-jo-reclame.

Mededeelingen van verschillenden aard: Macaura in Holland's noorderkwartier.

Ingezonden: Bestrijding kwakzalverij in Amerika. — Naar aanleiding van het verslag over Eilers te Medemblik.

Rechtszaken: Prof. de Haas. — Eilers te Schagen. — J. Verbeek, de uroscoop. — Jacob Hollander in hooger beroep. — Proces-verbaal te Mierlo-Hout.

Uit de Pers: Tegen Abdijstroop.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toetreden de heeren:

Dr. W. H. BLOEMENDAAL, apotheker te Velp.

A. H. CLAESSENS, apotheker te Schaerbeek.

H. M. MARCH, apotheker te Den Haag.

Een opwekking.

Een waardeerend woord over onze Vereeniging en haar Maandblad, (waarvoor wij onzen hartelijken dank betuigen) door PROF. V. D. WIELEN geplaatst in het door hem geredigeerd *Pharmaceutisch Weekblad* van 14 December 1912, besluit de geachte schrijver aldus:

„Voor zoover de lezers van dit Weekblad nog „niet als lid van de vereeniging zijn toetreden, „wat toch plicht is van ieder die het met de „Volksgezondheid en Volksveiligheid wel meent, „de opwekking om zich alsnog te wenden tot „den heer E. J. ABRAHAMS, den Secretaris-Penningmeester der Vereeniging. De contributie is „slechts f 3 per jaar.”

Die woorden maken wij gaarne tot de onze, nu de vereeniging weer een nieuw jaar — haar drie en dertigste — intreedt. Iedereen, die het wel meent met de Volksgezondheid en Volksveiligheid, laten wij er bijvoegen: de Volkswelvaart, moest onze vereeniging steunen en waarom?

Het staat onomstootelijk vast, dat door de kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes de Volksgezondheid en -veiligheid

ernstig bedreigd wordt. Wie zich in de armen van een kwakzalver werpt, heil zoekt bij iemand, die de verschillende ziekten van het mensdom aangrijpt, niet om te genezen maar alleen om zich zelf te verrijken, geloof slaat aan de leugens, door een bedrieger telkens herhaald alléén met het doel om slachtoffers te lokken, verkeert in het grootste gevaar.

Bij een ongesteldheid van eenige beteekenis zal de beloofde hulp uitblijven (wat den kwakzalver volkomen onverschillig is) en, wat nog erger is, de juiste tijd voor doelmatigen, deskundigen bijstand voorbijgaan. Honderden zijn door hun geloof aan — en vertrouwen in kwakzalvers zoo niet gestorven, dan toch ernstig in hun gezondheid benadeeld. De Volksgezondheid en -veiligheid hebben daaronder belangrijk geleden.

Maar ook de Volkswelvaart. Geneesheeren en apothekers zijn niet goedkoop en dat kan niet anders, willen zij zich een bestaan verwerven. Wie het ongeluk heeft ziek te worden en niet tegen de gevolgen daarvan verzekerd is, heeft bij het inroepen van bevoegde hulp financiële lasten te dragen maar dan ook de zekerheid dat er 't noodige gedaan wordt om zijn lijden te heelen of te verzachten. Die zekerheid geeft hem de kwakzalver in geen enkel opzicht; in tegendeel zijn „beroep” brengt mee zich volstrekt niet om den lijder te bekommeren behalve dat hij tracht hen zoo lang mogelijk aan 't lijntje te houden. En dat hier van „duur” sprake is behoeft geen betoog; wie eens in de handen van kwakzalvers gevallen is weet daarvan mee te praten. En hoe kan 't ook anders? Zij doen het om hun broodje en zeer velen leiden een bestaan, waarop menig fatsoenlijk, eerlijk mensch jaloersch zou kunnen worden. Rekent men nog daarbij de enorme kosten gemaakt voor reclame, kosten die de kwakzalvers waarlijk niet uit eigen zak betalen en men kan nagaan welke ontzaglijke sommen, geheel nutteloos, aan schandelijke bedriegers toevloeien. Geheel nutteloos, zeiden wij maar dat is niet sterk genoeg, wanneer men bedenkt dat men daarbij ook nog zijn gezondheid kan verliezen.

En wie betalen dat geld? Niet alleen zij, niet in hoofdzaak zij, die het ruimschoots missen kunnen, maar een groot gedeelte komt uit de zakken van personen, die elke uitgaaf wikkelen en wegen moeten, die zich met moeite het noodige kunnen verschaffen en alle extra-kosten moeten bezuinigen op de meest noodzakelijke levensbehoeften.

Is het dus te veel gezegd dat de kwakzalverij ook de Volkswelvaart ernstig bedreigt?

Wat nu daartegen te doen?

„Ach, waren alle menschen wijs” dan zou de

zaak gemakkelijker zijn, maar domheid en bijgeloof zijn de voornaamste bondgenooten van de kwakzalvers.

Het volk in 't algemeen — zonder onderscheid van stand — is nog vrijwel onkundig wat het behoud en herstel van zijn gezondheid aanbelangt; het zondigt dikwijls uit onwetendheid. Het moet, in dit opzicht, beschermd worden, evenals het beschermd wordt tegen bedriegers, kwartjesvinders en andere personen, waarbij ook de wetgever beschermend optreedt om het tegen de lagen van misdadige individuen te behoeden.

Er moet een wet zijn tegen de kwakzalverij. Dat dit algemeen gevoelt wordt, blijkt wel uit de omstandigheid, dat in bijna alle geciviliseerde staten wettelijke bepalingen zijn opgenomen met het doel de kwakzalverij tegen te gaan.

Ook in Nederland bestaan dergelijke bepalingen.

Maar, nog daargelaten dat de kwakzalvers zóó geslepen zijn, dat zij zelfs door de nauwste mazen der wet meermalen weten heen te glippen, de bepalingen, bij ons te lande dienende om de kwakzalvers in hun heilloos streven te beperken zijn, wij hebben het al dikwijls, zonder tegenspraak, beweerd, omslachtig en ondoelmatig in de toepassing.

Warme hulde brengen wij aan die Ambtenaren van Justitie, die getracht hebben met de thans geldende maatregelen de kwakzalverij zoo goed mogelijk tegen te gaan maar zijzelf zullen gevoeld hebben, dat de door hen te nemen maatregelen geenszins voldoende zijn om de macht van de kwakzalverij belangrijk te breken.

Nederland heeft andere wetsartikelen tegen de kwakzalverij noodig: *Een wet tegen de kwakzalverij speciaal*, geen wetsartikelen die, zooals thans, onder andere wetten zijn opgenomen. Reeds 33 jaar heeft onze Vereeniging op zoo'n wet aangedrongen..... maar nog altijd te vergeefs en voorloopig zien wij haar nog niet tot stand komen.

Moet dan het volk in deze maar onbeschermd blijven?

Als antwoord op deze vraag is 32 jaar geleden onze Vereeniging opgericht en is haar bestaan nog steeds noodzakelijk.

Het doel met de oprichting beoogd is nog hetzelfde gebleven, n.l. om daar, waar de wetgever niet voldoende beschermend optreedt, door middel van het particuliere initiatief te trachten verbetering in den bestaanden treurigen toestand te brengen.

Veel kan de Vereeniging niet doen. Op betere wetten aandringen staat in haar programma, wetten maken kan zij niet. Zij moest zich bepalen tot voorlichten en waarschuwen. Hoe dit geschiedt, somwijlen door stroobiljetten, dikwijls door particuliere brieven en hoofdzakelijk door het „Maandblad” mogen wij als bekend veron-

derstellen. Minder bekend zullen, voor het groote publiek de resultaten van dit optreden zijn. Wij kunnen de verzekering geven dat die resultaten reden geven tot tevredenheid en aansporen om op den ingeslagen weg voort te gaan.

Wij putten die wetenschap uit de talrijke brieven van dankbetuiging, die telkens bij ons inkomen. Maar, met dit al, *voldaan* zijn wij niet. Alhoewel elke maand meer dan 6000 exemplaren van het Maandblad gratis worden verspreid, is dit getal bij lange niet groot genoeg om allen te bereiken, tot wie wij ons zouden willen wenden. Daarentegen zouden wij zoo gaarne nog van andere bestrijdingsmiddelen willen gebruik maken, tegen de groote reclame van de kwakzalvers een even groote reclame voor onze waarschuwingen willen stellen..... maar, men begrijpt het, daarvoor is een veel grooter getal leden, die hunne medewerking en geldelijke bijdrage ter onzer beschikking stellen, een eerste vereischte.

Daarom doen wij een dringend beroep op de velen in den lande die, met PROF. V. D. WIELEN, overtuigd zijn, dat het de *plicht* is van ieder, die het met de Volksgezondheid en Volksveiligheid wel meent, onze zaak te steunen, daarvan blijk te geven door zich als lid bij onze vereeniging aan te sluiten. Door vereende krachten kan alsdan veel nuttigs tot stand worden gebracht.

BERICHTEN.

Publicatie van den President van Politie te Berlijn. Op 2 November 1912 is de Engelschen GÉRALD, JOSEPH MACAURA die met kwakzalverachtige reclame zijn *Pulsocon* aanpreeft, en zijn medehelpers FRANK MACAURA, A. F. APPELBOOM, EDGAR JOHNSON en M. CARTY—BARRY wegens „unlauteren Wettbewerf” en pogingen tot bedrog *het verblijf in het pruisisch staatsgebied ontzegd*. Het vibratie-massage-apparaat, dat MACAURA voor 50 Mark verkoopt, is reeds lang bekend en in iedere goed rendende zaak voor 12—15 Mark te krijgen.

Vóór MACAURA hier optrad was hij, zooals ook Berlijnsche bladen reeds in Mei 1912, onder het opschrift „De koning der kwakzalvers” mededeelden, in Parijs wegens bedrog en onbevoegde uitoefening der geneeskunst gevangen genomen en na borgstelling van 50.000 francs weer voorloopig in vrijheid gesteld. MACAURA heeft thans den verkoop van zijn Pulsocon overgedragen aan GEBERS. HAASE, Lützowstrasse 106, te Berlijn.

Berlijn, 3 December 1912. (w. g.) FRIEDHEIM. (Apoth. Zeitung.)

MACAURA is ook te Alkmaar, Hoorn en den Helder opgetreden en daar begroet met het strooibiljet, bevattende de waarschuwing onzer Vereeniging, vermeld in het Augustus-nummer van den vorigen jaargang.

De Redactie van *De Alkmaarder*, hiervan melding makende, voegt daaraan toe:

„Wij sluiten ons volkomen bij den inhoud van dit strooibiljet aan en kunnen er nog bijvoegen dat door ons de aangeboden advertentiën ten behoeve van het z.g. instituut „Macaura” zijn geweigerd.”

Wij vermelden dit met genoegen, onder betuiging dat ons deze weigering volstrekt niet verwondert van een blad, dat herhaaldelijk getoond heeft, aan onze zijde te staan en het publiek reeds verscheidene malen omtrent de gevaren van de kwakzalverij heeft ingelicht.

De waarschuwing tegen de Abdijstroop, door onze Vereeniging verspreid, is in verschillende bladen geheel of verkort overgenomen. Wij betuigen daarvoor onzen dank.

Het „Groene Kruis” te Appingadam heeft in hare vergadering van 13 Dec. besloten aan alle leden een geschrift ter hand te stellen, uitgegeven door de Vereeniging tegen kwakzalverij, als protest tegen de reclame voor de abdijstroop.

Door een kwakzalver beetgenomen. Een vrouw in de gemeente *Schoterland*, die lijdende is en bij verschillende geneeskundigen te vergeefs genezing had gezocht, ging op aanraden van iemand hulp zoeken bij zekeren B. te Leeu-

warden. Na haar onderzoek te hebben, vorderde B. van de vrouw f 10; later zouden haar de medicijnen worden gezonden. Een paar dagen daarna ontving de vrouw een verrekenpakket, waarvoor ze bijna f 4 moest betalen. Het bleek dat de inhoud van het pakket voor haar niet de minste waarde had. Aan het verzoek om het geld terug te geven, werd door B. niet voldaan.

(Nieuwsbl. van Friesland.)

Een nationaal verbond tegen de Kwakzalverij is te Antwerpen opgericht.

De Radjomanen Dr. Ludwig, Ferdinand van Beieren. In het Maandblad van November 1911 hebben wij medegedeeld hoe genoemde Prins, bij ongeluk, de opdracht heeft aanvaard van een boek, geschreven door Dr. HERZ, den man van Radjo. Het schijnt dat de prins den kwakzalver ook zijn portret heeft gegeven. In de *Münchener Medizin-Wochenschr.* maakt nu de advocaat Dr. OTTO PFLAUM te München een schrijven openbaar, gericht aan den fabrikant van Radjo, VOLLRAT WASMUTH, van den volgende inhoud: „Gij hebt de destijds door Z. K. H. Prins Dr. LUDWIG, FERDINAND VAN BEIEREN, op grond van geheel persoonlijke betrekkingen, geschonken photographie, zonder toestemming vermenigvuldigd en wederrechtelijk tot reclame-doeleinden voor uw Radjo verspreid.

Namens en in opdracht van Z. K. H. den Prins deel ik u mede, dat deze u het gebruik van zijn naam en zijn portret tot reclame-doeleinden in 't vervolg uitdrukkelijk verbiedt.

Bij verder misbruik van den naam of het portret zou mijn opdrachtgever tot zijn leedwezen genoodzaakt zijn de hulp van het gerecht in te roepen.” (Apoth. Zeitung.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Dr. Macaura in Holland's noorderkwartier.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Gelijk verwacht zou worden, is de zoogenaamde wonderdokter MACAURA, wiens instituut te Amsterdam blijkbaar niet druk meer wordt bezocht, thans bezig de provincies te „bewerken”. Evenals hij in de hoofdstad de aandacht poogde te trekken door gekleurde portretten en aanplakbiljetten waarop te lezen stond welk groot aantal ziekten door zijn „pulsocon” konden bestreden worden, heeft hij dit ook te Alkmaar, Hoorn en den Helder gedaan. Op kwistige wijze adverteerde hij hierbij in de locale bladen op welke uren hij zitting zou houden tegen betaling van f 1.— per consult. Zoo gauw wij van zijn voornemen kennis kregen, dat hij ons Noorderkwartier zou bezoeken, verzochten wij de meest gelezen bladen de door het bestuur onzer Vereeniging te Amsterdam verspreide strooibiljetten waarin tegen hem gewaarschuwd werd, in hun kolommen op te treden. En te Alkmaar en te Hoorn werd hieraan welwillend voldaan, doch in den Helder werd aan ons verzoek geen gevolg gegeven.

Wat deze laatste stad betreft, is dit niet zoo héél erg, omdat geen enkele persoon hem is komen consulteren, zoodat hij voortaan den Helder wel zal mijden, daar de onkosten zelfs niet eens goed konden gemaakt worden. In Alkmaar hebben tien personen hun gulden geofferd, doch niemand heeft, voor zoover wij konden nagaan, zich een „pulsocon” tegen betaling vkn f 35.— aangeschaft.

In Hoorn hebben slechts vijf personen zijn raad ingewonnen, zoodat de geheele reis van onzen wonderdokter in Holland's Noorderkwartier wel een fiasco mag genoemd worden. Voor een deel mag dit fiasco worden toegeschreven aan de bladen, die zoo vriendelijk waren de waarschuwing tegen Macaura in hun kolommen op te nemen, doch voor een ander deel mag dit ook geweten worden, aan de door ons genomen maatregelen om het publiek zooveel mogelijk in te lichten.

Gedurende de negen dagen, dat MACAURA in ons midden heeft doorgebracht, hebben wij voortdurend voor de hotels waar hij zitting hield een kruijer geplaatst, die in opdracht had, allen, die het hotel binnengingen, ons strooibiljet uit te reiken.

Ook bij aankomst van booten en aan de stations is dit gedaan, zoodat niet alleen de stedelingen, doch ook de omtrekbewoners weten, dat MACAURA te Parijs tot 50.000 francs boete was veroordeeld en nu onze Noorderkwartierders welwillend in de gelegenheid werden gesteld dit bedrag uit hun zakken mede te helpen betalen. Dit nu is, gelijk gezegd, niet gelukt! Blijkbaar was men dus in Noordelijk Noord-Holland gelukkig nog niet vergeten, hoe ruim 20 jaren geleden, een andere wonderdokter — Sequah — de menschen om den tinn had geleid. Zij waren nu verstandiger geworden.

C. N. G.

INGEZONDEN.

Geachte heer Redacteur,

Vergun mij uwe aandacht te vestigen op eene wijze van bestrijding der (tuberculose) kwakzalverij in Amerika, welke ongetwijfeld hier in Holland veel nut kan stichten.

Den 27 Oct. j.l. ontvingen pl.m. een 100.000 geestelijken eene literatuuropgave van de als genezen opgegeven gevallen door verschillende fabrikanten van middelen ter genezing der tering

Hierin werden die zoogenaamde, maar bedriegelijke genezingen *zorgvuldig* maar *eerlijk, elk op zich zelf nagegaan wetenschappelijk gecritiseerd, met naam en toenaam, uitgeplozen*. — Dit onderzoek had plaats op instigatie van TAFT.

Wanneer zulk eene opgave b.v. hier eens aan al de geestelijken gezonden werd met verzoek mededeeling te doen in hunne omgeving e.g. van den kansel af de kwakzalverij in deze te veroordeelen?

De vage bestrijdingen van granuline of EILERS geneesmiddelen enz. enz. geven zoo verbazend weinig! Een enkel goed waargenomen geval is honderdmaal meer waard dan de mooiste speech, trillende van verontwaardiging.

In Amerika wordt jaarlijks door de ongelukkige teringlijders pl.m. 15 miljoen dollars besteed, weggevoerd aan kwakzalversmiddelen, die een 500 bedriegelijke genezingen mededeelen.

Hoogachtend,

U. D. D.

Dr. WYCHGEL.

Dat hier te lande een van de Regeeringspersonen het initiatief zal nemen om de kwakzalverij van den kansel af te doen bestrijden, is voorloopig niet te verwachten. In den in Amerika genomen maatregel zien wij veel goeds.

Red.

Aan

den Heer Redacteur van het „Maandblad tegen kwakzalverij te Amsterdam.

Mijnheer de redacteur, verzoeke beleefd, onderstaande in uw maandblad op te nemen.

In het Decemhernummer van het Maandblad tegen kwakzalverij komt een ingezonden stuk voor uit Alkmaar, in verband met de terechtzitting van de zaak tegen H. J. EILERS voor het kantongerecht te Medemblik, geteekend C. N. G., waarin een groote lofpredikatie op de heeren Mrs. CNOPIUS, STEENLACK en VAN HEINSBERGEN wordt gehouden.

Of die heeren daarmee ingenomen zijn, weet ik niet, maar een andere vraag is; heeft die lofpredikatie niet veel weg van journalisten-humbug, die humbug, die men van de kwakzalvers zoo walgelijk vindt.

Bij de behandelde zaken tegen EILERS voor het Kantongerecht te Medemblik op 25 Nov. l.l. was één feit, waarin belanghebbende zich tot den Heer Ambtenaar van het O. M. had gewend, maar alle andere feiten, welke tot veroordeelingen van EILERS hebben geleid, in dat ingezonden stuk genoemd, zijn de feiten, door de verbalisanten op eigen initiatief onderzocht en met geen ander motief, dan om hun plicht te doen en met geen bedoeling, te streven naar eer of roem.

Maar, om nu de politie, die een zelfstandige taak vervult, als een mechanisch werktuig in handen van de Justitie voor te stellen, dat gaat te ver.

V.

M. 22.12'12.

[Wij zijn ons van „journalisten-humbug” met betrekking tot bovengenoemde rechterlijke ambtenaren niet bewust. Naast het lofwaardig optreden dier ambtenaren erkennen wij echter gaarne de groote verdiensten van verbalisanten, door wier aanvankelijk initiatief de kwakzalver E. zóó is gestraft als wij hebben medegedeeld. C. N. G.]

RECHTSZAKEN. *)

Prof. De Haas.

Op 9 December j.l. verscheen DE HAAS weer voor het kantongerecht te Leiden. In Maart 1911 was hij daar ook verschenen en veroordeeld, maar later door de Rechtbank te 's-Gravenhage ontslagen van rechtsvervolging, omdat niet bewezen werd geacht dat hij de geneeskunde als bedrijf uitoefende.

De tweede zitting was niet zoo amusant als de eerste, omdat de talrijke getuigen met hunne meest wonderlijke verhalen ontbraken. maar werd nu opgeluisterd door de tegenwoordigheid van een verdediger. Een talrijk publiek was aanwezig. Naar ons werd meegedeeld moet de aanleiding tot deze nieuwe vervolging zijn geweest de behandeling van een smid uit Leiden, die een wonde aan de hand had, welke wonde onder zijn behandeling verergerde en eindelijk een ernstig karakter aannam. De geneesheer, die den man eerst had behandeld en bij wien hij later terugkwam, gaf van het geval kennis aan de betrokken autoriteiten.

Aan het juiste verslag opgenomen in het *Leidsch Dagblad*, ontleenen wij nu het volgende :

Het eerst werd als getuige gehoord PETRUS JOH. BEURZE, 47 jaar, smid in de Frederikstraat te Leiden, die zich aan den vinger aan een koperen haak had verwond. Hij was onder behandeling geweest van dr. DE FLINES, die hem naar het ziekenhuis had verwezen.

Hij kwam toen aan het ziekenhuis en daar zeide men hem, dat hij een vreemde ziekte onder de leden had en daar een kennis van hem langen tijd in het ziekenhuis verpleegd was geworden, werd hij angstig en ging er niet weer heen, maar vervoegde zich bij „dokter” DE HAAS. Daar werd hij toegelaten in de wachtkamer en kreeg een kaartje met een nummer er op en op den anderen kant stond het tarief: f 2.50. Beklaagde bekeek den vinger en zeide dat het vergiftige wolf was, waaraan zijn vinger leed. Hij gaf hem zelf, die hij op den vinger moest smeren en kruiden om in te nemen. Beklaagde verbond den vinger zelf. Getuige betaalde hem f 2.50. Na zeven dagen kwam hij weer en kreeg dezelfde behandeling. De wonde stond mooi, zeide beklagde toen en getuige kreeg weer dezelfde zalf met de kruiden. Daarmede is hij naar huis gegaan. Hij betaalde toen weer f 2.50. Hem werd toen gezegd vanwege het geneeskundige toezicht der Rijksverzekeringsbank, dat hij geen vergoeding meer zou ontvangen, indien hij zich niet onder behandeling van een geneesheer stelde. Hij kwam toen bij dokter SERET, doch deze had hem gezegd, dat de vinger er af moest en toen getuige zeide, dat hij dan weer naar DE HAAS ging, werd hij weggezonden. Toen is hij gegaan naar dokter BOONACKER, die hem liefdèrijk heeft behandeld, waarvoor getuige hem hulde brengt.

Beklaagde gevraagd of hij ook wat te zeggen had, vroeg getuige, hem bij den arm nemend, wel hoe gaat het met je ?

De kantonrechter : U ontvangt hier geen visites.

Dr. BOONACKER, arts te Leiden, nu gehoord, verklaarde dat de wond er zeer verwaarloosd uitzag, toen de smid bij hem kwam. Een kwaal, de vergiftige of kwade wolf, kende deze dokter niet.

K. BRUISSE, een bejaard man uit Leiden, had veel last van zijn been en had een smeersel gekregen. Beklaagde had het been niet gezien, maar wel gezegd, dat hij genezen kon worden. Je bent groot en reeds door het haar gewassen, zeide beklagde ook nog. Welnu, hernam de kantonrechter, dat kunnen anderen u ook wel zeggen. Veel last heeft getuige niet ondervonden. Hij betaalde f 2.50, maar zeide dat het hem zeer zwaar viel, dit te betalen. Hij kreeg toen één gulden terug.

Alsnu werden nog gehoord K. DOR, te Loosduinen en ARIE GROEN, te 's-Gravenhage, rijksveldwachters, die van hoogerhand opdracht gekregen hadden er heen te gaan en ook dezelfde behandeling ondervonden. Ook zij betaalden een rijksdaalder.

Beklaagde had ook hier niets op te zeggen dan alleen, dat het jammer was, dat de beide mannen de medicijnen niet hadden gebruikt.

Zij konden het nog doen, dacht de kantonrechter. De medicijnen, waren er nog ; „Dat was ook zoo,” merkte beklagde lakoniek op. De kantonrechter vroeg nog aan bekl. of hij door de wet toegelaten was tot de uitoefening der geneeskunde.

Bekl. wilde daarop niet antwoorden.

De kantonrechter vroeg toen of hij ook had gestudeerd aan de een of andere hoogeschool.

Daarvoor moet u maar eens bij mij komen, zeide beklagde.

Dat verkoos de kantonrechter echter niet, doch hij liet door den griffier een verklaring van den Hoofd-

inspecteur der Volksgezondheid voorlezen, waaruit bleek dat beklagde niet als geneeskundige stond ingeschreven.

Beklaagde bekende nu, dat hij niet was een geneeskundige in den zin der wet.

Dr. BOONACKER, nu als deskundige gehoord, verklaarde dat uit de feiten, die hier aan het licht waren gekomen, bleek, dat beklagde de geneeskunde had uitgeoefend.

De Ambtenaar van het O. M., mr. VAN DER ELST, achtte het ten laste gelegde wettig en overtuigend bewezen. De feiten spreken voor zichzelf, wat vooral ook blijkt uit de verklaring van den deskundige. De Ambtenaar acht dan ook een uitvoerige toelichting overbodig en hij staat nog op het standpunt voor twee jaar ingenomen, dat beklagde strafbaar is. Er moge wellicht door suggestie van beklagde invloed ten goede zijn uitgegaan, er staat volgens hem vast, dat hij ook veel kwaad doet, wat ook hier ter terechtzitting weer is gebleken. Beklaagde volgt nog vrijwel hetzelfde systeem als vroeger, al is nu het tarief duidelijker aangegeven.

De Ambtenaar kwam dan tot de conclusie, dat beklagde moest worden veroordeeld en eischte wegens onbevoegd geneeskundige hulp en bijstand verlenen, viermaal gepleegd, vier geldboeten van f 100 ieder subs. viermaal 5 dagen hechtenis.

Hierna verkreeg de verdediger, mr. A. J. DE WILDE te 's-Gravenhage, het woord. Hij had met groote ingenomenheid de verdediging dezer zaak op zich genomen, want het staat vast, dat deze beklagde een verdienstelijk leven achter zich heeft. De Ambtenaar moest dan ook zelf erkennen, dat er invloed ten goede van beklagde uitgaat, zoodat beklagde veeleer lof verdient dan straf. Komende tot de juridische kwestie herinnerde pleiter er aan, dat de beklagde de vorige maal ontslagen was van rechtsvervolging door een ommissie in de dagvaarding. Er was toen verzuimd hem de uitoefening der geneeskunde als bedrijf ten laste te leggen. Deze klip is nu omzeild en het is dezen Ambtenaar waarlijk gelukt in dit opzicht een menschelijk volmaakte dagvaarding te maken.

En toch meent pleiter, dat de Ambtenaar niet ontvankelijk of de dagvaarding nietig moet worden verklaard.

Eerst volgt de juridische kwalificatie en dan volgt de nadere opsomming der feiten. Hij heeft tusschen deze twee een scherpe scheiding gemaakt. Maar nu heeft hij verzuimd bij de opsomming der feiten te vermelden, waar ze zijn gepleegd en dit had ook volgens de wet moeten zijn geschied. Dit werd zeer uitvoerig door pleiter uiteengezet en met arresten van den Hoogen Raad duidelijk gemaakt.

Verder meende pleiter, dat hier in de redeneering van den Ambtenaar niet vier maar vijf feiten moesten ten laste zijn gelegd. Zijns inziens echter zijn al de feiten slechts het gevolg van één daad, zoodat feitelijk slechts een boete moet worden opgelegd.

En als de kantonrechter het niet met pleiter eens is, dat de dagvaarding nietig verklaard moet worden, of de Ambt. niet ontvankelijk, dan zou hij hem verzoeken een zoo klein mogelijke boete op te leggen.

Dat beklagde geld eischt ontkende pleiter. Hij neemt het slechts aan, doch helpt ook velen gratis. Maar de man geeft jaarlijks f 9000 uit voor kruiden, waarom zou hij dan van goeoden geen geld mogen accepteren ?

Pleiter deed ten slotte een beroep op het rechtsgevoel van den kantonrechter. Hier wordt een grijsaard van 77 jaar aan den rechter overgeleverd, wat natuurlijk zou moeten zijn geschied, wanneer hij werkelijk zich had vergrepen aan het recht.

Maar dit is niet zoo. Duizenden in den lande zouden in hun rechtsgevoel worden gekwetst, wanneer deze weldoener der menschheid wordt gestraft.

Men moet aan de wettelijke bevoegdheid der geneeskunde niet al te groote waarde hechten. In 1872 bij de onthulling van het monument van BOERHAAVE is gezegd, dat deze een autodidact is geweest.

Pleiter meent, dat hier het eigenbelang van de geneesheeren meer heeft gepredomineerd dan het belang der lijdende menschheid en indien de kantonrechter een vonnis wijst, dan moge hij het doen in den meest zachten vorm.

Vroeger heeft de heer DE HAAS wel eens medegewerkt met doktoren, maar de roem, die van hem is uitgegaan, heeft hen wellicht jaloeersch gemaakt, zoodat dit nu niet meer geschiedt.

De Ambtenaar repliceerende, meende, dat de overtuigende kracht van pleiters betoog niet evenredig was aan de lengte. De opmerkingen over de dagvaarding achtte de Ambt. zeer gezocht.

En wat het medelijden betreft, de Ambt. herinnert er aan, dat beklagde schatten verdient. Het is hem trouwens niet om de knikkers te doen, maar om het spel. Hij heeft de wet te handhaven. Meenen zijn vrienden, dat bekl. niet gestraft moet worden, dan moeten zij aandringen op verandering der wet van 1865 of er op aandringen, dat een of andere univer-

siteit hem den doctorstitel honoris causa verleene. Na korte dupliek van den verdediger werd de uitspraak bepaald over veertien dagen.

Alstoen heeft de kantonrechter DE HAAS overetkomstig den eisch van het O. M. veroordeeld tot 4 geldboeten elk van f 100 subs. 4 maal 5 dagen hechtenis. De kantonrechter verwierp de door den verdediger opgeworpen nietigheid van de dagvaarding en de niet-ontvankelijkheid van het O. M., op grond, dat uit hetgeen beklagde wordt ten laste gelegd in verband met de feiten sub 1, 2, 3, 4 en 5 in de dagvaarding vermeld, voldoende blijkt, dat elk dier feiten in beklagde's woning te Zoeterwoude is gepleegd, wat trouwens ook blijkt uit beklagde's verklaring ter terechtzitting, dat hij uit de dagvaarding hetzelfde heeft gelezen.

De kantonrechter, mr. J. KLEIN, vereenigde zich in zijn vonnis met de opvatting van het O. M., dat hoewel er vijf feiten zijn ten laste gelegd, slechts vier geldboeten had geëischt, op grond dat één feit is te beschouwen als een delictum continuatum.

Eilers.

Men schrijft ons uit Alkmaar :

Een paar dagen nadat de kantonrechter te Medemblik EILERS wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde tot 2 geldboeten ieder van f 300 subsidiair 60 dagen hechtenis voor iedere boete had veroordeeld, zagen wij hem wederom voor den kantonrechter te Schagen verschijnen. Ook thans stond hij voor hetzelfde feit terecht, driemaal gepleegd, en werd daarom door den kantonrechter op 21 Dec. j.l. tot drie geldboeten van f 300 subsidiair 60 dagen hechtenis voor iedere boete veroordeeld. Onze onvermoeide kwakzalver heeft dus binnen kort af te dokken f 1500 boete of moet 300 dagen hechtenis ondergaan. Verdiende loon ! Ziehier de bijzonderheden omtrent zijn laatste optreden bij een bakker te *Harencarspel*. Deze bakker leed aan tuberculose en ging steeds achteruit. Ten laatste raadde een zwager uit *Andijk* EILERS eens te raadplegen. Zoo gezegd, zoo gedaan. EILERS zond een gedrukte vragenlijst, die beantwoord moest worden en verzocht den bakker eerst tegen betaling van f 2.50 lid van zijn Vereeniging „Het gouden Kruis” te worden. Dit geschiedde. Toen werden medicijnen en capsules gezonden waarvoor iedere week f 6.50 moest betaald worden aan het filiaal te *Oegstgeest*.

Met den inhoud van die capsules moesten borst en rug goed ingesmeerd worden, terwijl van het drankje 3 x daags één eetlepel moest ingegeven worden.

— Uw man moest dus nog al 't een en ander verorberen ! merkte de kantonrechter tegen des bakkers vrouw, als getuige gehoord, op.

— O mijnheer, vreeselijk ! en alles kwam er weer uit ook ! Hij braakte het bijna altijd weer uit omdat hij het niet verdragen kon.

— Is uw man na de behandeling hersteld ?

— Welneen, mijnheer, hij is hard achteruitgegaan.

Toen het betalen van f 6.50 per week voor Eiler's hulp wat bezwaarlijk begon te worden, kon de vrouw van den zieken teringlijder zich bij den kwakzalver abonneren ; dat was goedkoop. Alzoo geschiedde.

In het vervolg werd nu in plaats van f 6.50 vier gulden per week gezonden naar het laboratorium te *Oegstgeest*.

Eenmaal had EILERS zijn patient bezocht en redeneerde bij die gelegenheid zoo „vloeiend” — geljklj verklaard werd — dat het vertrouwen in zijn kennis voor de toekomst toenam. Nadat een dikke f 150 was afgedokt, werd de Justitie met dit ergelijke geval in kennis gesteld. Een onderzoek door den Alkmaarschen Ambtenaar van het O. M., Mr. VAN HEYNSBERGEN, volgde en zodoende werd EILERS wederom voor den Kantonrechter gedaagd.

Voordat deze zitting begon legde EILERS aan den kantonrechter een „acte van wraking” tegen het O. M. over. In deze acte beschuldigde de kwakzalver Mr. VAN HEYNSBERGEN op grond van „persoonlijke vijandschap” hem voortdurend te vervolgen. Nadat deze acte natuurlijk stilzwijgend was voorbijgegaan, verliet EILERS de zitting, uitroepend, „dat hij er den Minister van Justitie mede in kennis zou stellen” !

't Is te hopen, dat Z.E. Minister REGOUT antwoordt met een wet op de kwakzalverij, waardoor van do schandelijke practijken van EILERS c.s. en den verkoop hunner geheimmiddelen voor goed een eind wordt gemaakt.

In zijn requisitoir bracht Mr. VAN HEYNSBERGEN een woord van hulde en dank aan den persoon, die hem een brief had geschreven, waardoor dit geval kon worden vervolgd. Die persoon had gemeenschapsgevoel, hetgeen spr. bijzonder waardeerde. Het gebeurt toch zoo zelden, dat iemand, die er geen belang bij heeft, Justitie en Politie waarschuwt indien er zich strafbare feiten voordoen.

Op dezelfde gronden als spr. voor het kantongerecht in Medemblik had ontwikkeld, vroeg hij de

*) De groote rubriek „Rechtszaken” die wij wegens de belangrijkheid niet konden bekorten, is oorzaak dat andere stukken tot een volgend no. moeten wachten.

bovengemelde drie hooge boeten voor den kwakzalver en knoopte er nog een waarschuwend woord aan vast aan het adres van den kantoorbediende van EILERS — het is daar een heel bedrijf te Oegstgeest! — en drukt hem op 't hart, dat deze bediende gevaarlijk spel speelt, wijl medeplichtigheid aan strafbare feiten hem zelf met den kantonrechter in aanraking kon brengen.

Naar wij vernemen is met deze vervolgingen nog geen einde gemaakt aan de behandeling der tegen EILERS uitgebrachte beschuldigingen; half Januari zal hij zich weer te Hoorn te verantwoorden hebben!

Bij de uitspraak heeft de kantonrechter den eisch toegewezen.

C. N. G.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Ter openbare rechtzitting stond voor de Rotterdamse Rechtbank terecht J. VERBEEK, oud 42 jaar, te Rotterdam, als beklaagd ter zake dat hij aan de Jonkerfransstraat 92a, alwaar hij op werkdagen geregeld van 10—1 en 2—4 uur als Uroscop en Hydropaath spreekuur houdt, buiten noodzaak het beroep van geneeskundige als bedrijf heeft uitoefend.

Het O. M. werd waargenomen door Mr. J. C. KODERITSCH.

Bekl. wordt ten laste gelegd, dat hij op 25 Juni l.l. Mej. AALTJE HUTTEMAN, huisvrouw van J. A. SMITSMAN, alhier, voor baarmoederlijden (gerekte baarmoederbanden), hetwelk hij uit urine-onderzoek had geconstateerd, met medicijnen en het voorschrijven van zitbaden en wasschingen heeft behandeld en daarvoor eenig geld heeft aangenomen.

Beklaagde, hierover ondervraagd, bekent het in de dagvaarding ten laste gelegde.

De President noemt het „sterk” om uit de urine iemands en bepaald zulk een ongesteldheid te onderkennen.

Beklaagde stemt toe, dat zulks „sterk” is.

De President vraagt: Is u scheikundige?

Bekl.: Neen! Edelachtbare.

Pres.: Verstaat u dan iets van de scheikunde?

Bekl.: Wel iets!

De President: Hoe komt u tot de wetenschap, dat iemand iets en wat hij mankeert, uit de urine waar te nemen? Mijne meening is, dat uit urine geen bepaalde ziekte af te leiden is en er zoo maar wat gezegd wordt.

Beklaagde zegt, dat de getuige daaromtrent andere mededeelingen zal kunnen doen. Hij weet dit door studie en opmerkzaamheid.

Pres.: Dus u hebt ook geen laboratorium of zoo iets?

Bekl. ontkent.

Getuige Mej. SMITSMAN, daarover ondervraagd, zegt, dat bekl. na haar urine te hebben onderzocht en bekeken, haar mededeelde, gelijk in de dagvaarding omschreven is.

De Pres.: En hoeveel hebt u bekl. daarvoor betaald?

Getuige: Een gulden.

Als volgende getuige werd nog gehoord Mej. HUTTEMANS, de moeder van de vorige getuige. Deze bevestigde, op de vragen van den President, dat het alzo toegegaan was.

De heer WJNNE, apotheker en scheikundige der Gemeente, had de verstrekte medicijnen op 25 October onderzocht en bevonden, dat zij geen schadelijke bestanddeelen inhielden.

De ambtenaar bij het O. M., het woord verkrijgende, zegt tegen dezen beklaagde op te treden, omdat hij van meening is, dat het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde strafbaar is niet alleen, maar de kwakzalverij het op juisten tijd ingrijpen van bevoegde zijde, dikwijls in den weg staat en het goede oogenblik bijv. voor eene operatie dan voorbijgaat. Spr. vraagt mitsdien bekl.'s veroordeeling tot eene boete van f 150 subs. 60 dagen gevangenisstraf.

De Pres. vraagt beklaagde of hij nog iets tot zijn verdediging heeft op te merken.

Bekl. maakt hiervan gaarne gebruik. In de eerste plaats dankt hij Politie en Justitie voor de welwillende wijze, waarop bij het vooronderzoek tegen hem is opgetreden.

Hij vindt het voorts jammer voor Mej. SMITSMAN, dat het zoo geloopt is. Anders ware zij zeker thans hersteld in plaats van nog zeer lijdende te zijn.

Bekl. maakt verder bezwaar tegen den eisch van het O. M., want, zegt hij, al heb ik geen diploma om de geneeskunde als zoodanig uit te oefenen, — het zij in alle bescheidenheid gezegd, ik versta wel iets van het genezen. Ik weet, wat helpt en bij eene kunst komt het toch maar alleen aan op het resultaat.

Ik acht mij . . . zegt bekl., dus niet een boosdoener, die betalen moet en als hij het niet heeft, in de gevangenis zou behooren. Integendeel, hij beroemt er zich op reeds velen lijdenden ten zegen te zijn geweest en weet niet welk kwaad hij er mee doet als hij

anderen helpt in soms groote smarten en dat vaak zóó, dat die menschen getuigen als van een hel in een hemel gekomen te zijn, doelende op de verdwijning van hunne pijnen. Bekl. zou dus z. i. eer een plumpje dan een bestraffing verdienen.

Bekl. meent ook, zich in goed gezelschap te bevinden bij wat hij doet en waarvoor hij hier terecht staat. Ik doe — zegt bekl. — niet anders dan wat eenvoudige, wijze mannen vóór mij deden. Gelijk de slaaf Musa een Horatius van zijn drinkgewoonten afhielp, gelijk een boer als Priesnitz, een Schroth, een Kneipp, een Thomas enz., die allen de geneeskunst uitoefenden zonder doctorsbul, maar die de natuur de kunst hebben afgekeken. Die allen werden voor kwakzalvers uitgekreten, hoewel hunne methoden tegenwoordig dagelijks door de officieele medische wetenschap worden toegepast en geen professor hun groote bekwaamheid meer ontkennen zal.

Bekl. is geen jurist, maar meent toch, dat het met de wet waarmede hij, volgens het O. M., in conflict is gekomen, niet in orde is, omdat, wie zich tot hem wenden om raad en zoo mogelijk hulp in hun lijden, dan evenzeer zouden moeten gestraft worden, gelijk de dronken man en de kastelein, die dezen nog meer schenkt, of gelijk bij de Zedelijkheidswetten de houders van zekere huizen en hunne bezoekers.

Bekl. gevoelt zich dan ook in zijn burgerlijke vrijheid aangetast en kan niet gelooven, dat het de bedoeling van den wetgever kan zijn, een eenvoudige man, gelijk hij is, te veroordeelen omdat hij goed doet. Want dan zou hij immers om het oefenen van een echte burgerdeugd en omdat hij eenig geld ontvangt ter bestrijding zijner onkosten, gestraft worden. Dat hij niemand eenige schade berokkent met ondeugdelijke middelen, is — zegt bekl. — reeds door den Officier aangetoond.

Bekl. verklaart nog, niets tegen de heeren medici te hebben. Zijn patiënten zouden het kunnen getuigen, dat hij dikwijls hun tegen- en hun dokter voorspreekt. Maar de dokters kunnen het ook niet helpen, dat niet alle lijdens en alle ziekten te genezen zijn!

Bekl. heeft reeds lang zijn geloof verloren in de vergiften en schadelijke middelen, die er volgens de wet in de apotheek voorhanden moeten zijn en waarvan er op het oogenblik niet meer dan een 12- à 15. tal voor inwendig gebruik geheel onschadelijk zijn. Dus is het geen wonder, dat het aanzien van den medischen stand er niet op vooruit gaat.

Aan eigen lichaam heeft bekl. ervaren, wat het zegt om geen baat te kunnen vinden.

Hij was behandeld door verschillende artsen, waarvan hij één in zijn hart als een vader vereert, voor al de liefderijke moeite en zorgen, dag en nacht aan hem besteed, bij een maandenlang zeer smartelijk lijden. Toen er geen raad meer was, moest hij tot de ontdekking komen dat zijn levenseinde niet ver meer verwijderd was. En door eene kuur, welke bekl.'s vrouw met zijn toestemming op hem toepaste, werd zijn leven gered en gezondheid herwonnen. Nadien heeft hij in zijn gezin en bij vrienden en kennissen dit groote beginsel, dat tot genezing leidt, toegepast, en zo is bekl. langzamerhand gekomen tot zijn vast geloof in de zegenrijke werking van de kuren die hij toepaste.

Bekl. weet zeker, dat zijn rechters hem in hun hart gelijk geven, en hem voor niets anders zullen aanzien dan voor een practisch man, die de vruchten van zijne ervaringen en kennis anderen mededeelt. Het monopolie, dat de geneeskundigen wisten te verkrijgen, noemt hij niets dan een gildevorm, die roept: Vader Staat, Verbeek eet mij de kaas van het brood.

Vertrouwende op het onschuldige en onschadelijke zijner toepassingen heeft bekl. de vrijmoedigheid de Rechtbank te verzoeken hem van het ten laste gelegde te willen vrijspreken.

Dit verzoek is niet toegestaan; de kantonrechter heeft beklaagde veroordeeld tot een boete van f 50.—, subs. 20 dagen hechtenis.

(De Rotterdammer.)

Jacob Hollander in hooger beroep.

De kantonrechter te Gouda veroordeelde den 61-jarigen J. H., pedicure te Amsterdam, ter zake van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, tot f 75 boete subs. 60 dagen hechtenis. Tegen dit vonnis waren zoowel de ambtenaar van het O. M. als de veroordeelde in appèl gekomen.

Deze zaak, waarvan wij de feiten in ons nr. van Dec. 1912 mededeelden, diende de vorige maand voor de rechtbank te Rotterdam.

JACOB H. trachtte nogmaals duidelijk te maken dat naar zijn meening, het uitoefenen van het beroep van pedicure aan ieder vrij staat. Toen men hem opmerkte, dat hij daarbij dan toch in geen geval in levend vleesch mocht snijden, antwoordde hij, dat hij daarvoor wel steeds oppastte. Hij kon heel goed zien, wat hij behandelde; zijn vader was pedicure,

zijn tante, voor ongeveer 15 jaren overleden, was hofpédicuresse van H. M. de Koningin; een oom in den Haag is pédicure, een neef . . . kortom zijn heele familie is in het vak, dus meende H., dat ook hij goed op de hoogte is.

Niettemin eischte het O. M. bekrachtiging van het vonnis.

In dat geval meende bekl., dat hem niet anders overbleef, dan zich te vervoegen bij den minister van binnenlandsche zaken.

Door de politie te Mierlo-Hout is proces-verbaal opgemaakt tegen mej. A. W., wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en is door de politie dientengevolge een doosje met zalf in beslag genomen als overtuigend bewijs. (Het Huisgezin.)

UIT DE PERS.

De Geldersche Bode bevatte onlangs het volgende als „ingezonden”:

„Mijnheer de Redacteur,

Beleefd verzoeken wij ons een kleine plaatsruimte in Uw veelgelezen blad te willen afstaan, waarvoor bij voorbaat onzen dank.

Eenige weken geleden werd bijna huis aan huis een brochure bezorgd die uitsluitend dienen moest het bekende middel *Abdijsiroop* op te (hemelen) kammen en de menschheid aan te sporen nog steeds meer centen te offeren voor dit zoogenaamde bij uitstek geschikte middel tegen verschillende ziekten.

Wij wenschen onzen ingezetenen te vragen of zij zich nog langer willen laten beetnemen en nog langer een duren prijs willen betalen voor een middel dat *volstrekt niet de geneeskracht* bezit die door den fabrikant daaraan wordt toegeschreven.

Abdijsiroop bestaat uit een mengsel van *aard-appelsiroop*, lichtbruin gekleurd en riekend naar *kaneel*, daarbij is gevoegd een *beetje suiker* en *sali-cylzuur*, een stroopje dat onmogelijk datgene doen kan, wat de fabrikant er van belooft. De werkelijke waarde van een flesch, waarvoor men *één gulden* moet betalen, bedraagt zooals nu licht te begrijpen valt, slechts *eenige centen*.

Onze vereeniging zal dezer dagen alhier huis aan huis laten bezorgen het Vlugschrift „*Waarschuwing tegen de Abdijsiroop*” uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, men moet dit vooral lezen, het is zeer interessant.

Aalten's Belang richt bij deze een verzoek tot de redactie's onzer plaatselijke bladen *geen abdijsiroop-advertentie's* meer op te nemen.

Vereeniging Aalten's Belang.

Goedgekeurd bij Kon. Besluit van 12 Aug. 1901.”

Eigenaardig is het dat in hetzelfde no. van het blad, waarin dit laatste verzoek voorkwam, een groote advertentie van *Abdijsiroop* was opgenomen. (Red. Mbl.)

CORRESPONDENTIE.

A. V. te N. In het volgend no.

Dr. B. te N. Dank voor de mededeeling van het recept van de *epilepsiedrank* van Drukker. De hoeveelheid *broomkalium*, 10 %, komt overeen met onze opgave en het zal velen onzer lezers belang inboezemen te vernemen, dat nog verder aanwezig zijn 5 druppels *eucalyptusolie* en dat de groene kleur afkomstig is van een spiritueus aftreksel van *bladgroen*. Met die *pastilles* van *Damman* kunnen wij, niet-tegenstaande herhaald onderzoek, maar niet in 't reine komen. Vroeger onderzochten wij kruiden van hem . . . ook zonder resultaat. Die geneesheer verstaat de kunst van het den onderzoeker lastig te maken.

J. K. v. L. te A. Het gebruik van *Foster's Ruggijn-nierenpillen* raden wij u *sterk af*, zij kunnen voor nierlijders zeer schadelijk zijn. Zij bevatten: *Colophonium*, *tarwezetmeel* en *fenegriek*.

Toezender van de *Deutsche Wochenzeitung*. Ook ons trof het, dat dit blad zooveel kwakzalversadvertenties bevat.

V. L. H. te 's-G. en J. v. R. Jr. te H. Dank voor het gezondene; wij houden ons aanbevolen.

H. N. te D. Laat u toch door die enkele opgesmukte getuigschriften niet van de wijs brengen en beschouw, met ons, die *Orviëtanose* met het grootste wantrouwen.

H. G. E. te A. Het Leven schijnt wel te vinden te zijn om die verschillende aanbevelingen van kwakzalvers, zonder eenige nadere mededeeling, onder het *redactioneel gedeelte* te plaatsen. Dit is niet de eerste maal. Men kan het tijdschrift daarnaar beoordeelen.

Onbekende te Rotterdam. Slechts als gij ons uw naam bekend maakt (hij blijft geheim) kunnen wij uwe treurige ondervinding emtrent *Orviëtanose* in ons blad mededeelen.

C. G. te A. betuigt zijn verwondering dat bladen als *De Rotterdammer* en *De Maasbode* in hun *redactioneel gedeelte* aanbeveling voor *Orviëtanose* opnemen. Wij deelen die verwondering niet, daar wij weten dat van „zekere zijde” de uitvinder van dit wonderproduct financieel gesteund wordt.

Dr. G. K. te 's H. Brief in dank ontvangen. Bij plaatsing van het bedoelde stukje zullen wij met uwe opmerkingen gaarne rekening houden.

— De Hoeksche Waard in dank ontvangen.

Hedel.
H. Reid, arts.
Heemstede.
Dr. P. J. Barnouw.
C. J. C. Burkens, arts.
Dr. E. A. H. Droog, arts.
's Heer Arendskerke
H. van Iwaarden, arts.
Heer Hugo Waard.
Witte Kruis.
Heerenveen.
Mr. W. H. de Greve.
J. Hepkema, uitgever.
Dr. G. van Schouwen, arts.
Heerlen.
Gezondheidscommissie.
Heinenoord.
A. de Reus, arts.
Heinekenzand.
Dr. A. J. W. Hoorweg.
Helder.
Gezondheidscommissie.
F. M. Rasker, mil. apoth. K.N.M.
Hellendoorn.
Dr. B. H. Vos, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
Hengelo (O.)
G. O. D. Dikkers, fabrikant,
R. A. de Monchy.
Mevr. D. W. Stork.
's Hertogenbosch.
H. van Baer, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Dr. G. Romijn, inspect. van de
Volksgezondheid.
Heteren.
R. C. Suijling, med. doct. en arts.
Heusden.
Gezondheidscommissie.
Heythuizen.
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg.
D. Heineke, arts.
Hillegom.
C. J. Kleijn, arts, oud-offic. v. gez.
1ste kl. K. N. M.
Hilversum.
G. Groeneveld, apotheker.
A. J. v. Heemskerk Düker, apoth.
Maatschappij ter bev. der genees-
kunst Gooi en Eemland.
Mevr. R. S. Meijer.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen—
van Manen.
Dr. M. Niemeijer, arts.
J. H. F. Scherrewitz.
Jhr. H. Trip, Jr.
Hoek (Zeeland.)
Afd. Zeeuwsch Vlaanderen O. D.
der Mpij. t. Bevord. d. Geneesk.
L. A. J. Deyer, arts.
Hoofddorp.
Dr. J. Nannings, arts.
Hoogeveen.
Gezondheidscommissie.
J. R. Meijeringh, arts.
Hoogezaand.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Hoogkerk.
Hoorn.
G. J. de Boer, arts.
F. M. de Leur, veearts.
Huis ter Heijde.
Dr. F. A. K. Rombach.
Huizum (Fr.)
Dr. W. Sinninghe Damsté, arts.
Hulst.
Gezondheidscommissie.
Kampen.
P. Butter, arts.
Het Groene Kruis.
Katwijk aan Zee.
Dr. D. L. van Elk, arts.
H. E. de Ruiter Zijlker, arts.
Dr. A. J. v. Walsem.
Katwijk aan den Rijn.
J. Huetingh, arts.
Kethel (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
Kinderdijk.
Jan Smit V.
Klundert.
Dr. B. J. Holster.
Kortgene.
J. W. Brouwer.
Koudekerk (bij Leiden)
W. A. Baar, arts.
Krimpen a. d. IJsel.
W. M. Blom, arts.
Laren (N.-H.)
K. F. A. Lommel, arts.
Mevr. Siedenburg.
H. G. Willenborg, arts.
Leek.
Dr. W. R. Mansholt, arts.
Leeuwarden.
Jhr. Mr. A. E. v. Boelens v. Eysinga.
Mr. A. Menalda Hz.
Mr. J. D. v. d. Plaats.
Dr. J. A. Römer, arts.
Dr. F. van Setten.
A. E. Sissingh, arts.
C. J. de Vogel, apotheker.
Ald. v. d. Prov. Fr. Werkl.-Ver.
Leeuwen.
Dr. A. W. van Haagen.

Leiden
Mr. P. J. H. Aalberse.
Mr. M. d'Aumerie.
Dr. H. J. M. Boonacker.
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M.
A. J. Enschedé, jur. stud.
J. G. van Es, arts.
Gezondheidscommissie.
Prof. dr. L. van Itallie.
P. Kingma-Boltjes, arts.
W. C. Klaasen, milit. apotheker.
A. Nortier.
Dr. A. van Rijn.
J. H. Rodbard.
H. P. Veldhuisen, arts.
Leiderdorp.
J. J. Persant Snoepp, arts.
Lent (bij Nijmegen).
F. C. Kuipers, arts.
Lexmond.
P. Bon, arts.
De Lier.
Groene Kruis.
P. van der Marel, arts.
Lisse.
D. Blok, arts.
Lith.
J. Wieggersma, arts.
Lochem.
J. A. ten Bokkel Huinink, arts.
Dr. Vitus Bruinsma.
Dr. H. J. Offerhaus.
Lossler.
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren.
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
Maasland (N.-H.)
Dr. H. C. Sonneveld.
Maastricht.
Loge „La Persévérance.”
L. J. Nijst, arts.
A. H. Schmedding, arts.
Makkum.
Dr. W. Driendijk, arts.
E. Heckman, apoth.
Marsum (Fr.)
H. Reitsma, arts.
Meerkerk.
B. H. van Nes, arts.
Medemblik.
Witte Kruis.
Meppel.
Dep. Mij. tot Nut van 't Algemeen.
Gezondheidscommissie.
Metslawier.
Dr. R. F. Elema.
Middelburg.
Gezondheidscommissie.
J. C. v. d. Harst J. Jzn., apotheker.
L. K. v. d. Harst J. Jzn., apotheker.
P. Keg, Cz., oud-direct. posterijen.
M. J. Pienbroek, apotheker.
Middelharnis.
C. J. H. v. d. Broek.
Gezondheidscommissie.
Neuzen.
Gezondheidscommissie.
Niekerk.
Groene Kruis.
Nieuwendam.
P. J. J. Honig, arts.
Nieuwenhoorn.
Dr. C. van der Sluijs, arts.
Nieuw- en St. Joozland.
Groene Kruis.
Nieuwe Tonge.
C. van Gelder, arts.
Nieuwolde.
Dr. H. H. F. Bekenkamp, arts.
Numansdorp.
C. Flohil, arts.
Nunspeet.
Dr. J. Schut, arts.
Dr. J. Schut, arts.
Nijkerk.
P. N. van Lit, arts.
Nijmegen.
Dr. J. P. S. Berends Sr.
Dr. L. P. J. Berends Jr.
F. W. J. v. d. Brink, tandarts.
Groene Kruis.
J. C. Hertstein, arts.
Dr. J. A. Koeh.
Dr. W. J. Koff.
Dr. F. Lycklema à Nijeholt.
G. Ph. G. Moeijs, apotheker.
Dr. N. Munk, arts.
G. J. W. Rosenkrans, ctr. v. h. kad
Dr. H. L. Visser, apotheker.
W. F. A. Wijnen, tandarts.
D. Timmermans, arts.
Oegstgeest.
E. Boerma, arts.
Groene Kruis.
Oldenzaal.
L. A. de Vries, arts.
Ommen.
Dr. C. J. Warnsinck, arts.
Oostburg.
Dr. C. Prey Jr., apotheker.
Oosterend.
Groene Kruis.
Oost- en West Souburg.
C. E. Plugge, arts.
Oost-Kapelle (Z.)
W. Bal, arts.
Oostzaan.
Witte Kruis.

Opperdoes.
Witte Kruis.
Oss.
Gezondheidscommissie.
Ouddorp (Flakkee).
K. C. Cruq, arts.
Oudewater.
Groene Kruis.
Overschie.
Dr. C. van Schouwen.
Papendrecht.
Dr. E. Brandts.
St. Philipsland.
A. Leon van Eldik, arts.
Polsbroek.
J. Baart de la Faille, arts.
Poortugaal.
Dr. K. R. Rootzant, arts.
Princenhage.
Dr. M. Batenburg, arts.
Purmerend.
K. van Giffen, apotheker.
Dr. H. C. Maats, arts.
Dr. J. J. Maats.
Putten.
M. C. G. Middelburg.
Raamsdonksveer.
C. Gutteling, arts.
Rauwerd.
Gezondheidscommissie.
Reeuwijk (bij Gouda).
J. M. van Staveren, arts.
Renesse.
W. F. del Campo, notaris.
Rhenen.
J. J. Post, apotheker.
Rhijnsburg.
H. G. Jonker, arts.
Ridderkerk.
C. H. Nijkamp, arts.
Rockanje.
Groene Kruis.
D. F. Groenewoud, arts.
Roermond.
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. J. L. Herten.
W. Herten Jzn.
Jhr. Mr. Louis Michiels v. Kessenich
Th. Paulussen, officier v. gez.
Rozendaal.
Gezondheidscommissie.
Rotterdam.
J. Beker, apotheker.
Mr. A. C. v. Blommestein, adv. en
proc.
Mr. J. L. P. Böhlingk, subst. off.
v. justitie.
Mr. C. H. B. Boot, off. v. justitie.
Mr. W. P. R. Bouman, subs. off. v. j.
A. S. Briedé.
D. H. Brinkhorst, arts.
Dr. A. W. W. M. van Deventer, dir.
off. v. Gez. K. N. M.
Dr. J. M. Dutilh, arts.
Dr. C. Fehmers.
W. H. J. Gantvoort, apotheker.
C. Groenewegen, arts.
Dr. I. J. Hage, arts.
Mr. H. W. M. van Helten, rechter
in de arr. rechtbank.
G. L. v. d. Hoek.
J. V. Huysman, arts.
Mr. Kneepkens, ambt. O. M. bij
het Kantongerecht.
J. H. M. Luts.
J. L. J. M. Maas, apotheker.
Dr. L. B. de Monchy, arts.
Dr. D. Neurdenberg, arts.
Dr. R. P. Offringa, arts.
J. C. Pelle, apotheker.
G. v. d. Pol.
R. F. H. de Richefont, apotheker.
Dr. M. B. Romeny.
H. van Roijen, arts.
Mej. G. M. Rueb.
Rijks-Seruminrichting.
Van Schaick & Baljon, kooplieden.
P. Schrameier Verbrugge, notaris.
Mej. M. Snellen.
Maurice Son, tandarts.
Dr. P. Spaapen, arts.
Dr. G. J. Stracke, leeraar Handels-
school.
Mej. Christina Stronck, apotheker.
C. L. W. Stutterheim, apotheker.
D. Teessen, apotheker.
Mr. L. R. Telting.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
V. Winkler Prins, arts.
K. J. Wijlacker, dir. ziekenfonds.
A. J. Wijnne, gemeente-apotheker.
H. C. Zeelt, apotheker.
D. J. Zwaan.
Ruurlo.
H. W. C. E. Hofstede, arts.
De Rijp.
B. J. Hornstra, arts.
P. M. S. van Leeuwen, arts.
Rijssen.
Groene Kruis.
Rijswijk.
J. Baart de la Faille.

Schaesberg.
A. H. Claessens, apotheker.
Schagen.
Gezondheidscommissie.
Scharmer (gem Slochteren.)
H. J. Fockens, arts.
Sas van Gent.
J. F. Timmermans, arts.
Scheveningen.
C. van Altena, arts.
W. A. Asman, arts.
Dr. A. Brester.
J. E. Brouwer, arts.
J. van Buuren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. G. W. S. Lingbeek.
Dr. C. Oorthuys.
Dr. Westerman, arts.
Schiedam.
A. Gouka, apotheker.
Dr. C. J. Vaillant.
Schiermonnikoog.
J. S. Beekhuis, arts.
Serooskerke (Walcheren.)
H. G. J. van den Bosch, arts.
Sleen.
Groene Kruis.
F. A. van Reemst, arts.
Sliedrecht.
F. J. v. d. Berg, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Dr. P. Langeveld, arts.
Dr. A. Prins de Baat, arts.
Sneek.
B. J. Beerrigter, apotheker.
J. J. van der Peer, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Soest.
Het Gemeentebestuur.
H. P. Schoonenbeek, arts.
Spaarndam.
W. Nije, arts.
Spanbroek.
Dr. G. C. van Balen Blanken Jr., arts.
Steenwijk.
Gezondheidscommissie.
Stiens.
H. Hooghoudt, arts.
Streefkerk.
Groene Kruis.
Stolwijk.
S. Bijlsma, geneesheer.
Stompvoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Terborg.
N. P. Brunt, arts.
Ternaard.
Dr. P. de Jager.
Tienhoven
M. Eeftink Schattenkerk, arts.
Tilburg.
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosterhuis, apoth.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Ubbergen.
Gezondheids-Commissie.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Jos. Schoenmakers, fabrikant.
Uithoorn.
Witte Kruis.
Utrecht.
Mevr. A. C. Alblas-Sorber, apoth.
Dr. Ch. Ali Cohen.
Mej. O. Bahlmann.
H. D. Boer.
Dr. C. W. Broers, arts. off. v. gez.
Mr. A. A. Cnopius, subs.-off. v. just.
J. van Dam van Isselt.
Dr. B. Freriks, arts.
G. van Gangelen, arts.
Gezondheidscommissie.
J. Grijns, arts.
S. E. Haagsma, werktuigk. ingen.
N. W. van der Haar, apotheker.
Dr. J. Hartog, arts.
Dr. L. D. van Hengel, arts.
Dr. C. van Hoogenhuijze, arts.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. J. Lorié.
H. R. Marius.
J. C. Th. Marius, agent in wetensch.
instrumenten.
L. Moll.
Dr. Muller, arts.
P. E. A. Musquetier.
Mej. M. Myers, apotheker.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Dr. Remijnse, arts.
Dr. P. A. K. Rombach.
P. Samson, arts.
E. van Schaik.
Dr. P. Shram, arts.
J. H. K. Smeets, apotheker.
Prof. Dr. C. H. H. Spronck.
W. F. Verhooff, arts.
Dr. H. Verploegh.
Prof. Dr. H. Wefers Bettink.
Dr. L. W. H. C. Werndly, arts.
Valkenswaard.
Groene Kruis.

Varsseveld.
Dr. E. J. A. Melster.
Veen (bij Heusden.)
J. E. Schmitz, arts.
Veendam.
W. Boer, notaris.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veere.
Gezondheidscommissie.
Velp (bij Arnhem.)
Dr. W. H. Bloemendal, apoth.
Dr. A. S. de Bruijn.
Gezondheidscommissie.
Mej. A. M. van Meerten.
R. Piekema, arts.
Mr. de Vos tot Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Venhuizen.
M. de Heer Klots, arts.
Venlo.
K. Ypey, offic. van gezondheid.
Vianen.
L. A. Baron van Ittersum, notaris.
H. J. Thorbecke, arts.
Vlaardingen.
W. C. v. Dusseldorp Jzn., meelfa-
brikant, voorz. Gez.-Commissie.
C. M. Hoogenboom, arts.
A. Knottenbelt, notaris.
Dr. J. Voogd.
Waarland.
G. J. van Wieringen, arts.
Waddinxveen.
H. Blanken, Jozua., arts.
Wageningen.
C. D. Bergacker, apotheker.
R. van Eck, apotheker.
Wanswerd.
B. Buis, arts.
Warfum.
Gezondheidscommissie.
Mevr. Wed. P. F. Huizinga.
Wedde.
Gezondheidscommissie.
Weesp.
N. A. Ballintijn, apotheker
A. A. Knaap, arts.
Westervoort.
J. H. W. Kuneman, arts.
West Grafdijk.
J. de Wit, arts.
Westwoud.
Dr. J. Peters.
B. S. H. Stieler, arts.
Wierden.
H. Duinter, Tebbens, arts.
Gezondheidscommissie.
Willemstad.
Dep. v. d. Mij. tot Nut van 't Alg.
Winterswijk.
F. C. Fleischer, Doopsgez. pred.
Gezondheidscommissie.
Dr. J. W. R. Koch, arts.
H. J. Manschot, arts.
Wissekerke (Z.-H.)
D. J. Helderman, geneesheer.
Wognum (bij Hoorn.)
L. H. W. Janssens, arts.
Wolvega.
Dep. v. d. Mij. tot Nut v. 't Alg.
Groene Kruis.
Workum.
Mevr. Wed. Dr. L. A. E. Sluiterman.
Wormer (N.-H.)
W. de Booij, arts.
Wijchen.
P. Ruijsch van Dugteren, arts.
Wijhe.
Gezondheidscommissie.
Wijk bij Duurstede.
Dep. der Mij. tot Nut van 't Alg.
IJselmonde.
H. C. van den Bijllaardt, arts.
IJselstein.
J. H. Duijvis, arts.
W. Peel, arts.
Zaandam.
Gezondheidscommissie.
W. C. Mooij Jr., apotheker.
G. van Sante Bz., apotheker.
J. Wirtjes, tandarts.
Zalt-Bommel.
Gezondheidscommissie.
W. van Tright, apotheker.
Dr. J. de Wit, arts.
Zeist.
L. H. van Berk, apotheker.
C. Guldensteeden Egeling, apoth.
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortlandt, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Witt, arts.
Zierikzee.
Gezondheidscommissie.
Zuidhorn.
Gezondheidscommissie.
Zuidland.
Groene Kruis.
Zutphen.
Gezondheidscommissie.
J. A. W. Kolkman, verpleger.
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.
C. Storm Buijsing, burgemeester.
Zwolle.
Dr. L. E. Goester, insp. Volksgez.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
G. Oosterbaan, inspecteur Volks-
gezondheid.

NAAMLIJST

VAN DE LEDEN DER
Vereeniging tegen de Kwakzalverij,
OP 1 JANUARI 1913.
Totaal 776 leden.

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. P. W. de Koning, Advocaat te Amsterdam, *Voorzitter*.
Mr. A. Lind, Advocaat, Amsterdam,
E. J. Abrahams, Arts, Amsterdam.
Secretaris-Penningmeester.

ALGEMEEN BESTUUR:

Mr. J. L. F. Böhthlingk, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam.
Mr. A. A. Cnopius, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht.
J. M. van Elk, te Eefde.
Mr. A. van der Elst, Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Leiden.
Ds. F. C. Fleischer, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk.
C. Nannes Gorter, Journalist, Alkmaar.
P. Keg Cz., oud-Postdirecteur Middelburg.
J. van Riel, Dir. Mil. Apotheke, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam.
Dr. G. Romijn, Inspecteur van de Volksgezondheid, te 's-Hertogenbosch.
H. van Gelder, *Redacteur.*

NEDERLAND.

EERLEDEEN:

Dr. G. W. Bruinsma, te Teteringen (*bij Breda*).
Dr. Vitus Bruinsma, te Lochem.
G. B. Schmidt, te Amsterdam.

GEWONE LEDEN:

Aalsmeer.
E. A. J. Bon, arts.
W. Snethlage, arts.
Aalten.
H. J. der Weduwen, arts.
Alkmaar.
Dr. J. Degenaar, arts.
Me. J. Hanegraaff, Substituut-Officier van Justitie.
R. J. van der Heyde, arts.
C. L. Molenaar, apotheker.
C. Nannes Gorter, journalist.
B. Schouten, Apotheke.
A. H. Teljer, apoth.
Mevr. M. E. van Tienhoven-Muijsken.
W. G. E. Valk.
Dr. J. W. Wicherink, arts.
Almen.
Mevr. C. E. v. d. Honert.
Ameide.
F. J. van den Berg, arts.
Amersfoort.
Dr. W. J. C. Bruining.
Gezondheidscommissie.
J. C. Rolandus Hagedoorn, arts.
C. M. M. Vermolen, apotheker.
Amsterdam.
E. J. Abrahams, arts.
Dr. F. Basenau.
Dr. P. Berns, arts.
J. Blaauboer Jzn., apotheker.
Dr. Ch. Bles, arts.
Mej. C. Blomberg, apotheker.
Mr. L. J. Blijdestein, griffier bij het kantongerecht IV.
P. H. Bon, apotheker.
Dr. W. G. Bouman, arts.
N. M. Bouvy & Zoon, apothekers.
J. M. G. van den Brink, arts.
Dr. Joh. Ch. E. Bückmann, leeraar aan het gymnasium.
J. M. Bürmann, fabrikant.
Prof. Dr. H. Burger.
Dr. P. W. C. M. Busch, arts.
S. J. W. van Buuren.
Dr. J. van Campen, arts.
H. F. D. Claessen, apotheker.
L. C. W. Coex, apotheker.
Mej. S. Con, apotheker.
H. L. Coopman, arts.
A. Cijfer, arts.

C. L. Deijll, arts.
Dr. J. J. P. van der Eijden.
J. C. Filedt Kok, apotheker.
J. A. Fortuyn.
B. N. Frank, tandarts.
A. Frederikse, arts.
S. S. Galleé, apotheker.
H. van Gelder, dirig. mil. apoth.
J. B. Gersons, apotheker.
Dr. J. G. Gohl, arts.
Ad. Goldberg.
F. de Haas, apotheker.
H. D. de Haas, arts.
Dr. P. F. van Hamel Roos, scheikundige.
Dr. J. F. H. Hammacher.
A. Harmens Wzn., Bureau Chem. onderzoek.
Dr. J. de Hartog, arts.
J. J. Hemptenius, apotheker.
Dr. Hk. Th. Herman, arts.
Mevr. Hobbel—Moll Schnitzler, apotheker.
E. van der Hoop, arts.
Dr. S. van der Horst.
A. Huender, apotheker.
Mej. C. Hugenholz, apoth. Wilhelmina Gasthuis.
V. van Itallie, apotheker.
Joh. Jelgerhuis Swildens, apoth.
Dr. N. M. Josephus Jitta, wethouder.
M. de Jong, apotheker.
J. Joakman, apotheker.
Herman G. Jurriaans.
Bernard Kanis, administrateur.
W. R. van de Kastele, arts.
B. A. van Ketel, apotheker.
Dr. D. H. Koetser, arts.
Mr. P. W. de Koning, advocaat.
P. J. Kruijsse, apotheker.
G. G. Lambers, apotheker.
Mej. Dr. C. C. de Lange, arts.
C. J. v. Ledden Hulsebosch, apoth.
Mr. E. van Lennep.
Mr. Alfred Levy, advocaat.
Mr. A. Lind, advocaat.
W. v. d. Linden, apotheker.
B. van Marwijk Kooij.
Prof. S. Mendes da Costa.
Dr. G. Ter Meulen.
Dr. L. C. v. d. Meulen, arts.
E. Mogendorff, arts.
Dr. P. Muntendam.
Ned. Maats. t. bev. d. Geneesk.
Ned. Maats. t. bev. d. Pharmacie,
G. A. Nering Bögel.
Mr. V. K. L. van Os.
A. Otto, arts.
M. J. van der Plaats, apotheker.
Mr. Th. B. Pleyte, advocaat.
C. M. Pleyte, d'Ailly.
Jacobus Polak, apotheker en scheik.
Dr. C. N. v. d. Poll, arts.
L. P. G. Postema, arts.
Dr. W. Posthumus Meyes.
Dr. W. C. Posthumus Meyes.
W. F. Privé, mil. apotheker.
J. A. Quanjer, arts.
M. V. Redert, apotheker.
Dr. A. W. van Renterghem.
J. van Riel, Dir. milit. apotheker.
Dr. D. A. van Riemsdijk.
P. L. A. Roldanus, apotheker.
G. H. Roll, geneesheer.
Dr. N. J. Rooswinkel, arts.
A. J. Rijk.
H. van 't Sant, apotheker.
G. Schipper, apotheker.
G. B. Schmidt, apotheker.
Mevr. M. Schmitz—Rochussen.
Mevr. Scholten—Commelin.
H. J. M. Schoo, arts.
Dr. J. Schrijver.
Mr. J. Schuurman.
Dr. S. Simons, arts.
Dr. S. H. Solkes.
Dr. A. Spanjaard, arts.
J. Stärcke, arts.
Dr. M. L. v. d. Stempel, arts.
Dr. B. H. Stephan, arts.
W. S. Stüven, veearts.
Dr. J. F. Suyver, apotheker.
Mej. Francina Swart, apotheker.
W. N. Swets, arts.
Dr. P. F. J. Ter Maten.
J. Th. Tinkelenberg, apotheker.
Prof. Dr. Hector Treub.
Dr. J. W. v. d. Valk Jr., arts.
P. Verhagen, arts.
W. A. Vermaas, arts.
Dr. P. C. Vlaanderen, arts.
G. P. H. Vriens, apotheker.
Dr. P. N. de Vries Jr.
Mr. R. van de Werk.
Hendrik Wertheim, notaris.

Prof. Dr. J. R. A. Wertheim Salomonson.
P. van der Wielen, Hoogleraar Artsenijbereidkunde.
Ed. Wiener, arts.
P. A. de Wilde, arts.
Dr. H. Woltring, arts.
Wijuhoff en Van Gulpen, handels-scheikundigen.
J. J. S. R. Zimmerman.
Andijk.
Dr. J. A. L. Heenk, arts.
Apeldoorn.
A. A. Bonnema, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Mevr. A. G. Kerkhoven—Wijthoff.
P. Persijn, apotheker.
L. Pot, arts.
Dr. A. Zaaijer.
Apingedam.
Gezondheidscommissie.
Arnhem.
Dr. G. J. M. Couvée, arts.
Mej. M. M. Couvée.
Mr. F. O. v. d. Dussen, rechter i. d. arr.-rechtbank.
H. G. Enklaar, off. v. gezondheid.
W. F. van Essen, militair apoth.
Th. Hillen, apotheker.
Mej. G. Jongbloed, gemeente-apoth.
Dr. P. W. Meihuizen, arts.
Mr. D. J. Mom Visch.
J. D. Ninck Blok, arts.
Dr. A. E. Post, oud-insp. geneesk. staats-toezicht.
Dr. W. Renssen, arts.
Mr. J. J. S. baron Sloet.
Dr. J. Tjaarda.
Assen.
Dr. H. Anema, arts.
J. Bartolotti Rijnders, dirig. off. v. gezondheid.
J. Bolt, arts.
Mr. A. Hilbingh ten Oever.
P. van der Marel, milit. apotheker.
Avenhorn.
R. Geel, arts.
Afd. Westfriesl. v. d. Ned. Mij. tot bev. der Geneesk.
Axel.
J. C. Bom, arts.
Baarn.
Dr. P. V. Astro, arts.
D. Bierhaalter, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Rud. Heijbroek, arts.
Mej. M. C. Julius, apotheker.
Dr. F. J. A. Muysken, arts.
Dr. J. C. Overduin.
Dr. A. J. A. Thomas, arts.
Barendrecht.
Gezondheids-Commissie.
Dr. J. van der Meulen, arts.
Beekbergen.
Dr. A. N. Nolst Trénité.
Beek bij Nijmegen.
G. V. H. Wendelaar.
Bennebroek.
A. Kouvenaar, arts.
Bergen op Zoom.
Leesgezelschap Bergen-op-Zoom.
Berkel (Z.-H.).
Dr. H. J. J. M. Moet.
Beverwijk.
A. Donker, apotheker.
Dr. A. Schucking Kool.
Mej. Anna C. A. Sepp, apotheker.
De Bilt.
K. J. Lette, arts.
Dr. H. W. Melchior, arts.
Blaricum.
B. F. Catz.
Bleskensgraaf.
C. van Bommel, arts.
Bloemendaal.
Dr. D. Bakker, arts.
J. H. A. A. Kalf, koopman.
Dr. W. Rutgers v. d. Loeff, arts.
Adr. Stoop.
Blokker.
Dr. W. L. L. Carol.
Bodegraven.
L. C. G. Douwes Dekker, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Dr. M. Marsman.
Bolsward.
S. Andela, arts.
H. Beekhuis, arts.
K. van Ringh, apotheker.
Boreculo.
Groene Kruis.
Borger (Dr.).
Gezondheidscommissie.
Boxmeer.
Gezondheidscommissie.
A. Smeets.
Bozum.
J. H. Regenbogen, arts.
Brakel.
J. J. Warnsinck, arts.
Breda.
Dr. G. W. Bruinsma.
J. A. J. Bruinsma.
Geneeskundig Leesgezelschap.

Groene Kruis.
J. E. H. v. Waegeningh, mil. apoth.
Breukelen.
Dr. Joh. Keijzer, arts.
Brielle.
Gezondheids-Commissie.
Buiksloot.
S. van Kempen, arts.
Burg (Texel.)
A. Wagemaker, arts.
Burum (Fr.)
Dr. W. H. Meihuizen, arts.
Bussum.
Dr. J. P. v. d. Berg.
Gezondheids Commissie.
Dr. D. W. de Jong, arts.
C. J. Koning, apotheker.
Castricum.
Witte Kruis.
Dedemsvaart.
Th. Ruys, arts.
Delden.
Groene Kruis.
Delit.
Groene Kruis.
Denekamp.
A. J. Hondelink, arts.
Deventer.
Gezondheids Commissie.
Dr. P. van Delden Sr.
P. Volders, apotheker.
Dieren.
Leesgez. Elk wat wils.
Doesburg.
Dr. J. Brand.
Doetinchem.
W. W. Huber Noodt, arts.
Dongen.
C. J. Maassen, geneesheer.
Doorn.
M. J. van Dam, arts.
Dordrecht.
Mr. P. Blussé van Oud-Alblas, adv.
P. A. Giltay, apotheker.
Groene Kruis.
Jan Hordijk Jzn., fabrikant.
S. M. Hugo van Gijn.
A. J. Leuret, fabrikant.
Mr. A. A. Moll, advocaat en proc.
Maatsch. tot Bev. der Geneesk.
Dr. H. W. van Rhijn, arts.
M. L. C. Staring, oud-maj. d. art.
J. J. Visser, arts.
Edam.
J. van der Molen, arts.
Dr. F. Riet, arts.
Witte Kruis.
Ede.
Dr. C. A. W. Weyer.
Eefde.
J. M. van Elk.
Dr. J. v. d. Hoeven, arts.
Eelde.
Dr. A. Hesselink.
Eerbeek.
Mej. J. Staring.
Eindhoven.
J. A. H. Rijke, apotheker.
Elslo (Fr.)
Groene Kruis (afd. Makkinga.)
Elst.
Groene Kruis.
Enkhuizen.
Gezondheids-commissie.
Enschede.
G. Baurichter, apotheker.
Abr. Ebeling.
Gezondheidscommissie.
H. Sijtsma, apotheker.
Justus Weyl, koopman.
Ermelo.
Th. Meinema, arts.
Ezinge.
J. A. Schleurholtz, arts.
Garderwolde (Gr.)
J. H. v. Heijningen Nanninga, arts.
Geskesklooster.
Gezondheidscommissie.
Giessen Nieuwkerk.
W. C. Rensen, arts.
Ginneken.
Gezondheids-Commissie.
Goedereede.
Groene Kruis.
G. O. Meulman, arts.
Goes.
J. J. Ochtman.
Gorinchem.
Afd. Mij. ter bev. der Geneeskunst.
Gezondheidscommissie
Gorredijk.
G. Zwart, apotheker.
Gouda.
Gezondheids-Commissie.
Dr. A. Montagne.
Gouderak.
Dr. F. Beekenkamp.
Grave.
Het Groene Kruis.
's Gravendeel.
J. Bossers, geneesheer.
Groningen.
Dr. M. Bolt.
Dr. L. Bouman.
T. E. van Dijk, apotheker.
Dr. H. G. Hamaker, arts.
Dr. H. Kremer, arts.
Dr. L. H. Leopold, arts.
Mr. L. B. Lohmann, rechter.

H. J. Sicman.
Dr. G. J. Wijghel, arts.
Grouw.
Dr. A. Prins, arts.
Grijpskerk.
Groene Kruis.
Gulpen.
Gezondheidscommissie.
Den Haag.
A. van Andel.
W. M. H. Anten, gep. kap. d. int
A. Th. Baert.
Mr. J. H. de Bas, advocaat.
J. Blomberg Jr., apotheker.
P. J. van den Burgh, oud-Burg.
Mr. P. A. Callenfeld, advocaat.
Dr. G. D. Cohen Tervaert, arts.
Dr. F. G. Cornelis, arts.
Dep. d. Maatsch. t. b. d. Pharm.
Mr. W. Dolk.
J. H. L. Dreckmeyer.
Prof. Mr. H. L. Drucker, Lid 2e Kamer der Staten-Generaal.
J. Dijk.
Dr. J. van Dijk.
W. S. A. van Eck, notaris.
W. van Eeden, apotheker.
Dr. D. W. Ekker, arts.
Dr. C. J. L. Feith.
Dr. J. R. van Geuns, arts.
Dr. G. A. de Geus.
Gezondheidscommissie.
B. M. Gratama, ing. bij de Ned. Ind. Spoorw.-Mij.
Dr. J. de Groot, arts.
H. Rolandus Hagedoorn.
Dr. E. H. Halbertsma, Dir. O. v. G.
Dr. C. E. Heinsius, arts.
Dr. C. Heijmans, arts.
J. J. Hofman, apotheker.
A. J. van Huffel Jr., apotheker.
Dr. H. M. Hijmans, arts.
W. G. J. Jaarsveld.
Dr. A. J. Jelgersma, arts.
Dr. M. van der Koogh.
Dr. A. A. Korteweg, arts.
R. H. Laverman, apotheker.
M. L. Q. van Ledden Hulsebosch inspect. v. d. Volksgez.
Dr. G. W. S. Lingbeek, arts.
Th. Luykx, apotheker.
H. M. March.
C. Mensink, tandarts.
J. Oostra, arts.
Mr. C. W. J. J. Pape.
Mr. C. P. D. Pape.
A. Pleijsier, arts.
Jhr. Dr. N. F. C. Pompe v. Meerdervoort, arts.
Dr. G. Prins, arts.
A. A. Regensburg, tandarts
Dr. M. Rutgers.
Dr. J. M. W. Scheltema, arts.
J. F. Schill.
J. J. Schoevers.
Dr. H. B. Semmelink, arts.
Jhr. J. W. Six, technoloog.
Dr. W. v. d. Slooten, apotheker.
Dr. J. Snellen van Vollenhoven.
E. Sijbolts, apotheker.
J. C. van den Tol.
J. A. v. d. Tooren, apotheker.
Dr. A. Tückermann, arts.
W. D. Valkis, apotheker.
F. R. Vechtman, apotheker.
A. Veenhuysen.
Mr. J. D. Verbroek, advocaat.
C. W. de Vos.
Haarlem.
Mevr. L. L. Bieren de Haan, geb. Van Leeuwen.
Dr. F. Daniëls, arts.
Dr. A. N. Dinger, arts,
R. Duijm, apotheker.
O. S. Frank, arts.
S. W. Hoekstra, makelaar.
P. J. Honoré Metz.
Mr. W. H. Hoyer, subst. off. v. Just.
Dr. L. C. Kersbergen, arts.
Dr. H. Kikkert Czn, arts.
G. Nolst Trénité, leeraar H. B. S.
Dr. A. E. Ten Oever, arts.
J. E. van Schalkwijk, secr. der gem. Spaarndam.
J. C. Tadema.
J. Waller Zeper, arts.
Haarlemmermeer.
Gezondheidscommissie.
Hallum (Fr.)
A. Cannegieter, arts.
Stad Hardenberg.
Gezondheidscommissie.
Harderwijk.
H. Blanken Jzn., arts.
Hattem.
Gezondheidscommissie.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

Bij dit No. behoort een Bijvoegsel.

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur: Verzending van postwissels. — Strijd tegen Macaura.

Hoofdartikel: Een steun in onzen strijd.

Berichten: Haarlemmerolie in Zürich verboden. — Volksgeneeskunde. — Een Chineesche kwakzalver. — De reclame voor Beechampillen.

Mededeelingen van Gezondheidscommissies: Uit Bodegraven over Abdijstroop.

Mededeelingen van verschillenden aard: Hij wist beter.

Ingezonden: Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman als handlanger van de kwakzalverij. — Nog een kwakzalver in ruste. — Kwakzalversadvertenties in de Staatsalmanak.

Uit de Pers: De geschiedenis herhaalt zich. — Een waar verhaal. — De oorsprong van de namen, waarmede de kwakzalvers reclame maken.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Met dit maandblad worden de postwissels, ter voldoening van contributie en abonnementsgelden verzonden; gelijk altijd is er plaats gelaten voor extra bijdragen. Het bestuur beveelt de kas der vereeniging aan.

De Secret.-Penn.

E. J. ABRAHAMS.

Macaura.

Macaura is uit Amsterdam verdwenen. Het huis, waaraan hij nog geruimen tijd huur heeft, staat leeg, wij hebben hem hier blijkbaar de grond te warm gemaakt.

Maar ook buiten Amsterdam zullen wij hem wel bereiken. In Noord-Holland, onze lezers hebben het in het vorig maandblad kunnen zien, is zijn optreden vrijwel onmogelijk gemaakt.

Ook in Gelderland waar hij blijkens courantenberichten zou heen trekken is voor een warme ontvangst gezorgd. Wij hebben overal aan onze vrienden pakken waarschuwings-circulair gezonden, teneinde die voor het hotel waarin de man zijn intrek had genomen uit te deelen.

Macaura heeft ook zijn Geldersche tournee opgegeven..... En dan zegt men af en toe nog dat onze strijd geen succes heeft.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren:

J. VAN ASSEN JR., arts te *Rotterdam*.
J. J. BENJAMINS, arts te *Dordrecht*.
DR. J. J. M. VAN BERGEN, te *Amsterdam*.
DR. A. BINNERTS, te *Rotterdam*.
DR. H. BITTER, *Bloemendaal*.
DR. C. F. BOSCH, te *Amsterdam*.
DR. N. W. BOUMAN, te *Bergambacht*.
DR. H. B. BRONGERSMA, te *Amsterdam*.
W. B. C. H. CANOY, te *Bovenkarspel*.
I. VAN DAAL, arts te *Amsterdam*.
DR. D. M. EDAUW, te *Amsterdam*.
DR. J. GEWIN, te *Amsterdam*.
H. LEMSTRA VAN BEUSEKOM, arts te *Bloemendaal*.
A. PFÄLTZER te *Amsterdam*.
T. G. L. F. BARON VAN TRIDAGH, Burgemeester van *Spaarndam*.
R. E. WIERINGA, arts te *Oosterzee*.
DR. J. L. WINKLER PRINS, te *Delden*.
En verder:
DE GEZONDHEIDSCOMMISSIE, te *Arnhem*.
HET WITTE KRUIS, te *Barsingerhorn*.
DE GEZONDHEIDSCOMMISSIE te *Vlissingen*.

Een steun in onzen strijd.

Wij geven voor een enkele maal te dezer plaatse het woord aan *Velps Nieuwsblad*, dat in zijn Nos. van 27 December 1912 en 3 Januari 1913 twee artikelen over *kwakzalverij*, als hoofdartikel, heeft opgenomen, die ons als ware het uit het hart gegrepen zijn. Wij betreuen het dat gebrek aan ruimte ons noodzaakt de lezers, die met het geheele stuk zouden willen kennismaken (en het is die kennismaking wél waard) naar het Nieuwsblad zelf te moeten verwijzen; wij moeten ons bepalen tot het overnemen van een groot deel van het eerste artikel.

Het begint aldus:

„Zoo nu en dan plaatsen wij een artikelje uit het Maandblad tegen de kwakzalverij, om onze lezers er attent op te maken, dat ze het geld, dikwijls met moeite verdiend, niet aan waardelooze rommel moeten weggevoeren.

Wij nemen geen advertenties op van kwakzalvers en hun middelen, alhoewel die meest extra betalen, omdat wij geen geld wenschen te verdienen aan bedrog en dit zeker niet in de hand willen werken.

Nu gebeurt het door onbekendheid der administratie met hetgeen kwakzalverij moet genoemd worden en wat niet, wel eens dat er toch zoo'n advertentie doorsluipt, zooals laatst weder met „longenhonig” of abdijsiroop het geval was en wij willen daarvoor boete doen door eens te vertellen, wat die abdijsiroop eigenlijk is.”

De Schrijver gaat nu uitvoerig na, welke waarde aan de Abdijstroop te hechten is, iets wat wij bij onze lezers als bekend mogen aannemen om daarna, naar aanleiding van de telkens

in de couranten voorkomende attesten, aldus te vervolgen:

„Zooals onophoudelijk is gebleken word deen attesten met portretten en aanbevelingen in de couranten gepubliceerd, door heeren kwakzalvers meest op slinksche wijze verkregen of eenvoudig gekocht, terwijl natuurlijk ook wel eens een enkele, die hoe dan ook genezen zich acht, dit in alle oprechtheid meent te mogen toeschrijven aan het gebruikte middel.

Merkwaardig bij dit laatste geval is, dat zoo iemand het meestal noodig vindt om van de daken zijn genezing te verkondigen, hetgeen hij zeker niet zou hebben gedaan, indien hetzelfde verkregen was onder dokters behandeling. In deze eigenaardigheid schuilt voor een niet gering gedeelte de oorzaak van den roem der kwakzalvers, het bewijst tevens dat men het succes niet verwacht had.

Daarbij komt dan nog de fantasie en een zekere neiging om door overdreven voorstelling zich te excuseeren dat men de hulp van den kwakzalver heeft ingeroepen, waardoor een groot deel der wonderverhalen is verklaard, terwijl degenen, die geen baat vonden zich natuurlijk stil houden, om niet te worden uitgelachen. Ook tegenover den dokter wordt het bezoek meestal verzwegen, hetgeen niet belét dat deze telkens de droevige gevolgen van nabij kan waarnemen.

Behalve nu het gevaar van direct nadeel, dat aan het gebruik van een der duizende middelen tegen alles en nog wat verbonden is (sommige zijn volstrekt niet onschuldig), is het natuurlijk voor de meesten nadeelig dat zij de goede behandeling van hun kwaal daardoor uitstellen en het geld hiervoor noodig aan prullaria weggevoeren.

Onze tegenwoordige dokters zijn meest geen voorstanders meer van veel innemen, zij weten allen dat van de hoogaangeprezen geneesmiddelen er helaas maar zeer enkele zijn die niet dikwijls zonder werking blijven en dat de eigenlijke genezing toch uit het lichaam zelf moet komen. Zij moeten echter wel eens iets voorschrijven om deze genezing te ondersteunen of eenvoudig omdat de zieke het ouder gewoonte verlangt, of om de aandacht van zijn omgeving op hem te blijven vestigen.

Maar hoe wilt ge nu gelooven, dat iemand die een fabriekje in de Alkemadestraat te Rotterdam heeft, van een menscheijk lichaam en hetgeen daaraan mankeeren kan geen lor weet, in staat zou zijn u te zeggen wat ge daartegen gebruiken moet? Zoo iemand beveelt natuurlijk alleen het product aan dat hij zelf fabriek, dat is steeds het *eenig afdoende* de honderd andere, tegen dezelfde kwalen aanbevelen, zijn ook in zijn oogen, slecht of nietswaardig. Dat zeggen ze allen en ge moet dus zelf uitzoeken wat ge gebruiken zult. Gij kunt dat niet, want de heeren passen wel op met de samenstelling mede te deelen, ge gaat dus eenvoudig af op een groote advertentie, op de laatste mode in deze, terwijl ge al de prachtige middelen van een paar jaar geleden niet eens meer aankijkt. Is het niet belachelijk?

Wij verstaan onder kwakzalversmiddelen niet elk steeds onschuldig gebleken huismiddeltje, dat in lichte gevallen best iets goeds kan doen, wij pleiten

er niet voor om voor alle kleinigheden direct naar een dokter te loopen, maar wij komen u waarschuwen tegen en willen bestrijden de *bedriegers*, d. w. z. de lui die prullen tegen een hoogen prijs aanpraten met *leugens*, waarvan zij uitstekend weten dat geen woord waar is, zoo goed als wij elk ander bedrog zouden bestrijden.

Maar die bedriegerij op gezondheidsgebied vinden wij wel de allernaarste die er bestaat, omdat ze zich het meest van het ongeluk en de ellende van vele armen en onwetenden. Het ergert u als gij zijde ziet verkoopen die niets is dan geglansd katoen of bont met de schoonste namen steeds afkomstig van het onschuldige konijn, en gij noemt dat bedrog en afzetterij. Maar wat ander kwaad wordt daarbij veroorzaakt dan eenig geldelijk verlies, terwijl gij meestal zelf heel goed wist dat voor de besteedde som geen zijde of bont te krijgen was. Zij die zich laten bedriegen door de fabrikanten van kwakzalverijen, verliezen hun geld... en hun gezondheid, want zij verspelen de eenige kans die ze hebben om die te behouden, d. w. z. bijtijds iemand te raadplegen die er iets van weet en wien het niet op de eerste plaats of uitsluitend te doen is om eigen voordeel.

Want groote uitzondering zijn, Goddank, nog bij ons te lande de medici die in een patient slechts zien een voorwerp van winst, meer komt het voor dat de patient beschouwd wordt als een belangrijk geval, wat dezen overigens ten goede komt.

Dikwijls helaas komt het voor dat de dokter er niet genoeg aan doet of aan doen kan en dat zijn dan ook de groote oorzaken van de geheele kwakzalverij.

Men kan moeilijk iemand, die zoogenaamd door den dokter is opgegeven, kwalijk nemen dat hij hulp elders zoekt, al deed hij dan ook beter te zoeken naar een dokter met wat meer kennis of energie dan zich toe te vertrouwen aan den eersten den besten die er nu zeker en absoluut niets van weet.

Merkwaardig is dat allerlei menschen, die het ontzachelijk dwaas zouden vinden als iemand hun vertelde, dat hij zijn horloge bij den smid of zijn laarzen bij den kleermaker had gebracht, het heel begrijpelijk vinden als men met zijn lichaam gaat naar een boer of een oplichter. Een advocaat weet precies dat het verkeerd is een rechtskundig advies te halen bij een practizijn en een architect raadt u af uw huis te laten bouwen door een eenvoudig timmerman, maar zelf begrijpen zij niet hoeveel maal dommer het is zijn gezondheid te doen beoordeelen door een... charlatan. En toch weet zoo'n practizijn of timmerman tenminste vrij veel van hetgeen van hen verlangd wordt, maar die heeren kwakzalvers, zelfs degene, die nog in gemoede meenen iets meer te zijn dan een gewone bedrieger, weten van de inrichting en werking van een menscheijk lichaam absoluut niets, zelfs het eenvoudigste niet en staan, als zij daarover al eens iets gelezen hebben, meest op het standpunt van voor tweeduizend jaar.

En dan al die goede raadgevingen van vrienden en bekenden, die elke hoest of buikpijn over één kam scheeren, die alles voor kanker of tering houden en altijd een geval weten dat precies hetzelfde was als het uwe... waarvan zij niets weten. Is het niet komiek?

Werd mij zelf indertijd bij een aanval van blinde darmonsteking, waarvan de diagnose als een paal boven water stond, door iemand die het uitstekend bedoelde, niet aangeraden eens naar het boertje van Staphorst te gaan, omdat... de Koninginmoeder daar ook wel geweest was. Kan het onnoozeler, zelfs bij de beste bedoeling? Wij hebben niet antwoord dat wij voorloopig de wereldorde niet wenschten om te draaien, dat wij onze boter zouden betrekken van een boer en onze gezondheid van een dokter en niet omgekeerd.

Koopt daarom geen longenhonig of abdijsiroop, geen panacea van den grootknoeier EILERS of geen pulsocon van Dr. MACAURA. Het is bedrog en niets anders, al wordt er nog zooveel lawaai bij gemaakt en bij gelogen. De bedoeling van al die heeren is dezelfde, hun portemonnaie te vullen ten koste van de uwe.

Dit alles is reeds honderd malen gezegd, zonder veel effect, de dokters hebben er immers belang bij, het is pure broodnijd van die lui, natuurlijk!

Geloof dan ditmaal eens een dokter, die door een speling van het noodlot belang zou hebben bij de aanprijzing van die prulleboel *) en die u desniettemin aanraadt om hulp te zoeken, waar die te vinden is of althans uw geld te besteden voor nuttiger of prettiger dingen dan het inslikken van dingen, die in het allerbeste geval geen kwaad doen. Dr. L."

BERICHTEN.

Haarlemmerolie in het kanton Zürich verboden. In het *Schweiz. Wochenschrift f. Chemie und Pharmazie* vinden wij onder de

*) De Schrijver is redacteur van *Velps Nieuwsblad*. (Red. Mbl.)

opgave van de in het kanton Zürich verboden geheimmiddelen o. m.:

„Harlemer Oel. de Koning Tilly, G. in Harlem”.

Volksgeneeskunde. Te *Krimpen a. d. Lek* (Z.-H.) had een kind de „stuijpes”, aan iedere rechtgeaarde moeder welbekend. Als geneesmiddel werd toegediend, naar verzekerd worst, met succes een... fijngelklopte bloedkoraal met water.

(Rijnlandsche Ct.)

Een Chinesees kwakzalver. Eenigen tijd geleden maakten wij melding van huiveringwekkende operaties in het openbaar door een Chinees, een z.g. oogheelkundige specialiteit, zoo staat er in de „Sum. Bode”. Deze „oogarts” en eenige zijner patiënten zijn toen door de politie opgespoord en verhoord met het resultaat, dat termen tot een gerechtelijke vervolging gevonden werden. Thans had deze menschevilder (Tan Boen San) zich voor den landraad te Padang te verantwoorden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskundige praktijk met gebruikmaking van medische instrumenten en wegens het moedwillig verwonden der oogen van den Maleier Si Madin, waarvan ziekte het gevolg is geweest. Hij werd deswege veroordeeld tot negen maanden dwangarbeid buiten den ketting.

(N. R. Ct.)

De reclame voor Beecham pillen. In Engeland houdt thans, zooals reeds gemeld, een parlementaire commissie zich bezig met het onderzoek naar den verkoop der z.g. patentmedicijnen. Gisteren verscheen voor die commissie Sir JOSEPH BEECHAM de fabrikant van de bekende Beecham pillen, waarvan de aankondiging in nauwelijks een enkele Engelse courrant ontbreekt. Sir Thomas vertelde dat een zestigtal jaren geleden zijn vader — een drogist — met de vervaardiging van de pillen begon, ten behoeve van zijn klanten. Hij adverteerde toen nog niet, maar geleidelijk heeft de fabricatie zich uitgebreid, steeds werd er meer reclame voor de pillen gemaakt en thans bedraagt de advertentierekening van den heer BEECHAM — die thans over de geheele wereld reclame maakt — meer dan 100.000 pond sterling per jaar. Dit cijfer kan een denkbeeld geven van den reusachtigen omvang van het bedrijf.

Sir THOMAS BEECHAM verklaarde ook, dat hij er beslist voor was, dat men in de wetgeving een onderscheid zou maken tusschen welbekende huismiddelen en zoogenaamde geneesmiddelen van twijfelachtig karakter en hij wees er op, dat hij in zijn advertenties steeds vermeld verklaringen omtrent de waarde van zijn geneesmiddel op te nemen. Omtrent de samenstelling van zijn pillen wilde de heer BEECHAM geen mededeelingen doen. Het recept erfde hij van zijn vader.

Uw vader was drogist, vroeg het commissielid LYNCH. „Deed hij eenige bijzondere therapeutische ontdekking?” „Voor zoover mij bekend is niet,” was het antwoord. „Hij ontdekte geld”, merkte de heer HARRY LAWSON onder gelach op.

De heer LYNCH wenschte bijzonderheden te weten over den omvang van het bedrijf des heeren BEECHAM, maar deze weigerde die te geven, daar zijn zaakeen particuliere firma was, en dus geen balansen publiceerde. Alleen verklaarde hij, dat naar zijn meening zijn zaak wel de grootste ter wereld was. Dagelijks worden meer dan een miljoen pillen verkocht. Grote zaken worden gedaan met de Vereenigde Staten en de koloniën. Uit het advertentiebedrag der firma blijkt welke groote winsten met dit bedrijf jaarlijks worden behaald.

(Alg. Handelsbl.)

MEDEDEELINGEN VAN GEZONDHEIDSCOMMISSIES.

Aan een verslag van een vergadering van de Gezondheidscommissie te *Bodegraven*, opgenomen in het *Leidsch Dagblad*, ontleenen wij het volgende: „Besproken wordt het plaatsen van een advertentie tegen de Abdijsiroop: het blijkt, dat de kosten van plaatsing in de 8 bladen van het ressort, waarin gewoonlijk geadverteerd wordt, te hoog zijn en dat het „Weekblad van Woerden” niet genegen is tot opname van de waarschuwing tegen deze Abdijsiroop. Wordt besloten de verspreiding van het strooibiljet over te laten aan de „Groene Kruis”-afdeelingen”. In aansluiting aan het bovenstaande kunnen wij mededeelen, dat wij de waarschuwing tegen *Abdijsiroop*, verspreid door onze Vereeniging, in haar geheel, als advertentie, vonden in het *Nieuws- en Advertentieblad voor Bodegraven* enz.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Hij wist beter.

— Niet lekker mijnheer? vroeg de apotheker. Heelemaal in de put? Een opknappertje noodig, he?

De man met het bleeke gezicht knikte.

— Wel, dan heb ik juist iets voor u! Backer's „Goed-voor-alles”. Drie pillen per dag, en meer indien noodig. Eén gulden de doos.

— Neen, dank u, zei de patient met de vale gelaatskleur.

— Maar, waarde heer, men loopt er de deur om plat. Iedereen is aan het „Backer'en”, kan men wel zeggen. Backer's „Goed-voor-alles” is het succes van den dag.

— Jawel, maar ik geloof, dat ik liever wat anders zal probeeren, als ge er niets tegen hebt, zei de klant.

— Onzin, sprak de apotheker met aandrang; ik zeg u, Backer's „Goed-voor-alles” zal u in een enkelen dag meer goed doen dan ieder ander middel in een maand. Het geneest radicaal van kinkhoest tot eksteroogen. Wat hebt gij er toch op tegen?

Wel, dit, antwoorde de man met eenige aarzeling, ik ben Backer zelf.

Wij lezen het bovenstaande in een *Engelsch* blad; de toestanden op pharmaceutisch gebied daar, zijn wel niet met de onze te vergelijken. Echter zijn er bij ons helaas ook apothekers die zelfs door adverteeren van kwakzalversmiddelen den kwakzalver hand en spandiensten verrichten. Deze zijn daardoor op een gevaarlijke helling en hard op weg zelf ook kwakzalver te worden.

INGEZONDEN.

Zijne Excellentie Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman als handlanger van de kwakzalverij.

O grande puissance
De l'orviétan!
MOLIÈRE, *L'Amour Médecin*, II, 7.

GIROLANO FERRANTI, een vermaard kwakzalver uit de zeventiende eeuw, dankte een wereldroem en een fortuin aan den verkoop van een quasi geneesmiddel tegen vergiftigingen, dat onder den naam van *orvietano* bekend stond en aldus werd genoemd naar het Italiaansche stadje Orvieto, de geboorteplaats van den uitvinder.

Hoe lang het ook duurde, vóór het publiek tot de overtuiging kwam te zijn beetgenomen, eindelijk ging ook dit middel den natuurlijken weg van alle kwakzalverij. Het laatste spoor, dat het tot onlangs in de geschiedenis achterliet, is de Fransche uitdrukking *marchand d'orviétan*, die het begrip van kwakzalver of geneeszwetser weergeeft.

Sinds verleden jaar geniet Nederland van een nieuwen *marchand d'orviétan*. De heer VELTMAN verkoopt *orviétanose* tegen suikerziekte. Maar aangezien hij *eau de Vichy* met „phischywater” meent te kunnen aanduiden, zal hij voor het bedenken van den prachtnaam *orviétanose* wel de hulp van iemand hebben gekregen, die zijn Molière kent en met gullen spot het *mundus vult decipi* in toepassing weet te brengen.

Reeds in Nr. 8 van den vorigen jaargang van dit maandschrift is met klem gewaarschuwd tegen de „orviétanose” en is de verkooper „een niet zeer betrouwbaar persoon” genoemd. Hoe deze persoon door een Nederlandsch Minister van Staat wordt voortgeholpen, leert de volgende brief, die Zijne Excellentie aan verschillende, hem onbekende dames die aan suikerziekte lijden, heeft toegezonden:

's-Gravenhage 24 Maart 1912.

Mevrouw,

De heer VELTMAN, zooals U reeds bekend is, heeft, gedeeltelijk bij toeval, een middel ontdekt tegen suikerziekte.

Hij heeft mij alles, wat daarop betrekking heeft, meegedeeld en ik ben tot de overtuiging gekomen, dat het door hem gebezigde middel niet slechts verrassende uitkomsten geeft, maar ook ongevaarlijk is, zoodat, indien iemand inderdaad, naar het oordeel van een deskundige, de genoemde ziekte heeft, het middel gerust kan worden aangewend.

Hoewel in het geheel geen deskundige, darf ik,

op grond van verschillende, mij bekende omstandigheden, dit met gerustheid verklaren.

Het middel kan niet worden geëxploiteerd, zonder een kapitaal van minstens acht duizend gulden. Ik heb dit schijnbaar hoog bedrag, dat samenhangt met het inrichten eener installatie, het zoeken en droogen van kruiden enz., nauwkeurig nagegaan; vermindering daarvan is niet wel mogelijk.

Daar het tijdstip om de kruiden te verzamelen gekomen is, en de tijd, daarvoor bestemd, kort duurt, moet, wil men de exploitatie, het geld zoo spoedig mogelijk, binnen enkele dagen, bijeengebracht, althans toegestaan worden. Daar deze zaak mij, met het oog op de lijders, zeer interesseert, hoewel ik zelf daartoe niet behoor, en het mij hoogstwaarschijnlijk voorkomt, dat het bovenstaande bedrag zeer spoedig kan zijn inverdiend, zou ik niet aarzelen zelf dat bedrag, tegen gewone rentevergoeding, voor te schieten, indien dat niet met het oog op mijn talrijk gezin, voor mij te hoog was. Want mogelijkheid van verlies is natuurlijk nooit uitgesloten.

Ik heb mij daarom bereid verklaard, ten bewijze van het vertrouwen, dat ik in de zaak stel, zelf een gedeelte, b.v. $\frac{1}{3}$ van het bedrag, voor te schieten, en wend mij nog tot enkelen, van wie ik vermoeden kan, dat zij meer direct-belanghebbenden zijn, om hen in de gelegenheid te stellen, ten eigen behoeve de exploitatie mogelijk te maken.

Indien door U in deze leening wordt deelgenomen, kunnen de voorwaarden door U zelve worden bepaald, daar de Heer VELTMAN bereid is hogere dan de gewone rentevergoeding te betalen. Mij is dit natuurlijk onverschillig, daar ik geen finantieel belang bij de zaak heb; ik zou het echter betreuren, dat een middel, waaraan o. a. Dr. ROESSINGH groote waarde schijnt te hechten, tengevolge van geldgebrek aan de lijdende menschheid wordt onthouden.

Het antwoord op dit schrijven kan, indien U dit verlangt te geven, geschiedt zoowel aan den heer VELTMAN (Francklinstraat 153) als aan den ondergeteekende.

Met achting

Uw Dw.

(w.g.) A. F. DE SAVORNIN LOHMAN,
Minister van Staat enz. enz.
Trompsstraat 334.

Toen mij het eerste exemplaar van dezen brief onder de oogen kwam, twijfelde ik aan de echtheid. Ik meende aan Zijne Excellentie te moeten schrijven, dat het mij zeer onwaarschijnlijk voorkwam, dat U Uw naam en hoogen titel zou hebben geleend om een dame geld uit den zak te kloppen voor een zaakje van zoo'n verdacht allooi, als de exploitatie van het kwakzalvermiddel „orviëtanose” en te moeten vragen „of hier, buiten Uw weten, misschien geen schandelijk misbruik van Uw naam en hoogen titel wordt gemaakt?”

Het antwoord van Zijne Excellentie bevatte o. m.: „De brief is inderdaad van mij, doch heeft niet ten doel iemand geld uit den zak te kloppen, maar een weldaad aan de menschheid te bewijzen.”

Aangezien Zijne Excellentie tot de meest bekende publieke personen van Nederland behoort en zijn woord gezag heeft bij een aanmerkelijk deel van het Nederlandsche volk, heeft het publiek er recht op te vernemen op welke wijze Zijne Excellentie wel eens te werk gaat onder het idee, of het mom, weldaden aan de menschheid te bewijzen.

Wanneer een nauwgezet arts een nieuw geneesmiddel meent te hebben gevonden, is het zijn plicht onder de noodige voorzorgsmaatregelen talrijke waarnemingen te doen en de resultaten van zijn arbeid door zijn collega's te laten beoordeelen. Eerst dan, wanneer na ernstig onderzoek verschillende deskundigen tot overeenstemming komen over de werkelijke waarde, mag het ijveren voor dit nieuwe middel als een weldaad voor de menschheid worden opgevat.

Het aanprijzen van nieuwe middelen op onvolgende gegevens is het tegendeel van een weldaad; zoo hun gebruik niet schaadt — en soms ernstig! — baart het zoo goed als zeker teleurstelling in moreel of geldelijk opzicht.

Zijne Excellentie die als man van groote algemeene ontwikkeling best kan weten, hoe voorzichtig men met het aanbevelen van nieuwe middelen moet zijn en hoe moeilijk het is de juiste waarde dier middelen vast te stellen, neemt het zoo nauw niet. Met gerustheid wordt verklaard, dat orviëtanose verrassende uitkomsten geeft. Op welke gronden? Ten eerste, omdat de heer VELTMAN hem er alles van heeft verteld; ten tweede, omdat Dr. ROESSINGH er groote waarde aan schijnt te hechten.

Het eerste argument, als men eens voor een oogenblik wil aannemen, dat de heer VELTMAN tot een deskundig oordeel bevoegd is, staat en valt met diens betrouwbaarheid.

Welk ernstig onderzoek heeft Zijn Excellentie naar de betrouwbaarheid van den heer VELTMAN ingesteld?

De hierboven afgedrukte brief is van den 24sten Maart. Een 's-Gravenhaagsche arts, wiens patiënte dien brief had ontvangen, schreef den 28sten Maart aan Zijne Excellentie, dat de patiënte hem had opgedragen te berichten, dat zij niet verder met aanbevelingen omtrent een zekeren VELTMAN wenschte te worden lastig gevallen, want „ingewonnen informaties van zeer betrouwbare zijde hebben aan het licht gebracht, dat deze VELTMAN als een minderwaardig en onbetrouwbaar persoon te boek staat, die zich niet ontzien heeft daden te verrichten, die met oplichterij kunnen gelijk gesteld worden.”

Na ontvangst van dezen brief vereerde Zijn Excellentie de patiënte, die hem geheel onbekend was, met een bezoek en schreef haar daarna nogmaals om haar over te halen de gevraagde f 1000 beschikbaar te stellen. In dien brief van den 6den April staat te lezen: „Uit ingesteld onderzoek is mij gebleken, dat de heer VELTMAN een alleszins fatsoenlijk en betrouwbaar man is, en dat hem niets kan worden verweten.”

Aldus schrijvende, excelleerde Zijne Excellentie in lichtvaardigheid. Zijne Excellentie had het niet noodig geacht enige aandacht te wijden aan het waarschuwend woord van den 's-Gravenhaagschen arts.

Den 8sten April volgde nu een briefje van de patiënte aan Zijne Excellentie, waarin zij beslist weigert deel te nemen „in de zaak van Uwen vriend *) VELTMAN”.

Den 9den April volgde een tweede schrijven van den arts aan Zijne Excellentie, waarin verbazing wordt geuit, dat Zijne Excellentie zich aldus gedraagt en van een onderzoek durft spreken „zonder te informeren naar de bronnen, die ons juist tot tegenovergestelde conclusies hebben geleid.”

Den 10den April volgde nu een antwoord van Zijne Excellentie, waaruit o. a. blijkt, dat de brief van den 28sten Maart was ontvangen, en waarin nu nadere inlichtingen worden gevraagd. Voor die nadere inlichtingen werd toen verwezen naar een anderen arts, die na een onderhoud met Zijne Excellentie onder den stilligen indruk verkeerde, dat Zijne Excellentie zijn steun aan den heer VELTMAN zou onttrekken. Zijne Excellentie heeft zich echter bedacht, of wel, die indruk is onjuist geweest.

Het tweede argument ter aanbeveling van de orviëtanose grondt Zijne Excellentie op den schijn. Dr. ROESSINGH schijnt er groote waarde aan te hechten! Wanneer Zijne Excellentie ook in dit opzicht niet excelleerde in lichtvaardigheid; zou hij het zich tot plicht hebben gerekend aan Dr. ROESSINGH de vraag te stellen, wat er echt was aan dien schijn? Even welwillend als Dr. ROESSINGH mij op die vraag antwoordde, zou hij het ongetwijfeld Zijne Excellentie hebben gedaan. Het antwoord aan mij luidde: „Op Uw vraag, of ik inderdaad groote waarde hecht aan het middel „orviëtanose”, moet ik antwoorden, dat ik dit niet kan, daar mij van de werking van dit middel niets bekend is.... Goed geconstateerde gevallen, waarin het middel een genezende of althans een gunstige werking heeft uitgeoefend, zijn mij niet bekend.”

Ter loops kan ik zelf hier nog bijvoegen, dat gedurende mijne bemoeiingen met deze zaken drie goed geconstateerde gevallen van suikerziekte tot mijn kennis zijn gekomen, waarbij zonder eenig resultaat orviëtanose werd gebruikt. Gevallen, waarbij orviëtanose gunstig werkte, zijn mij niet bekend.

En nu ten slotte.

Zijne Excellentie meent een weldaad aan de menschheid te bewijzen door het bevorderen der kwakzalverij.

Daartegenover meen ik in 't publiek belang te handelen, wanneer ik wijs op de naar mijne meening ongemotiveerde en lichtvaardige handeling van een Minister van Staat, die, met al het wicht van zijn naam en hoogen titel, phantastische weldaden aan de menschheid tot hare schade tracht op te dringen.

Dat Zijne Excellentie er zelve duizend gulden over heeft, bewijst zijn goede trouw en kan, als direct gevolg, slechts hem en zijn „talrijk gezin” schaden.

Maar wanneer Zijne Excellentie aan verschillende hem onbekende personen geld vraagt voor een zaak van verdacht allooi, wordt het hoog tijd openlijk te waarschuwen.

Den Haag, Jan. 1913.

B. A. P. VAN DAM.

Wij stellen onze kolommen gaarne open voor een antwoord van Jhr. Mr. DE SAVORNIN LOHMAN. Red.

Nog een kwakzalver in ruste.

In 't begin van den zomer overleed te Bussum de kwakzalver CAMERLING. Voor ruim 7 jaren had deze wonderdokter zich in de omstreken van Nijmegen gevestigd om er onder auspiciën van den geneesheer OUDSCHANS, den tegenwoordigen „bijzitter”

*) Zijn Excellentie ontkent met den heer Veltman bevriend te zijn.

der Wed. COLSON, een sanatorium voor z.g. natuurgenees- en leefwijze te exploiteeren. Lijders aan toring, reumatiek, kanker, suikerziekte, maag- en leverkwalen, geesteskranken, kinderlooze vrouwen, zwaarlijvigen en broodmageren, blinden, allen werden er welwillend opgenomen en volgens hetzelfde recept behandeld. Vooral onder de vrouwelijke patiënten was de geestdrift groot: sommigen waanden het rijk van een nieuwen Messias gekomen, anderen meenden, dat de man minstens „eine von Gott begnadete Person” moest zijn.

Naast de z.g. natuurleefwijze moesten de specialités, waarvan o. a. de serie biochemische middelen microbine I, II, III indertijd in dit blad besproken zijn, wonderen doen en aan de zaak een zekere geheimzinnigheid geven. Wanneer men slechts tijd en... had, werd de oude Adam langzamerhand geheel afgelegd en een nieuw kerngezond lichaam opgebouwd. Dat sommigen tijdens de kuur ad patres gingen, hadden ze slechts te wijten aan de haast, waarmee ze de reis door dit tranendal deden, of aan de slechte behandeling, die ze te voren van de „officiële geneeskunde” hadden ondergaan.

Een zesjarige „werkzaamheid” schijnt voldoende te zijn geweest om dezen man, die het „twaalf ambachten, dertien ongelukken” te schande heeft gemaakt, een man in bonis te doen worden. Immers, kon men enkele jaren geleden den naam van den gewezen verversknecht, bankwerker, drogist, verhuurder van Alimonda-apparaten, in de Staatscourant zien prijken als commissaris der N. V. Chemische Industrie: Amsterdam-Holland; niet lang daarna werd deze medische specialiteit als gedelegeerd commissaris aan genoemde onderneming verbonden. En menigeen, die wist, dat deze man nauwelijks met oordeel lezen en amper schrijven kon, dat hij van chemie evenveel verstand had als een Fransche koe van het Spaansch, was geneigd hierbij uit te roepen: où diable va-telle se nicher, la charlatannerie! Spottvogels opperden de onderstelling, dat de man wellicht aan de oude alchimisten verwant was en men zoo iemand daar best kon gebruiken.

Ware nu het sanatorium onder degelijke deskundige leiding gekomen, dan had het nog een zegen kunnen worden voor zieken en rustbehoevenden. Doch voor zijn aftreden van het tooneel heeft de kwakzalver deze bezitting nog weten in te palmen en aan hare bestemming te onttrekken. Sedert Mei van 't vorig jaar werd de inrichting, die nog het „mens sana in corpore sano” in den zijgevel draagt, voor zijne rekening geëxploiteerd als hotel-restaurant „de Zonnebloem”, waar de apostel van het vegetarisme en de geheelonthouding zonder gemoedsbezwaren biefstukjes, biertjes enz. verkrijgbaar liet stellen.

Wie bij toeval eens in zulk een „genadeoord” verzeild raakte, heeft er zich zeker over moeten verbazen, hoe menschen, die hun zieken hond of kat aan niemand dan aan een veearts zouden toevertrouwen, zoo gemakkelijk de prooi worden, waar het hun eigen gezondheid betreft, van menschen zonder eenige opleiding, in uiterlijk, manieren en ontwikkeling zoo dikwijls beneden een gewoon huis- of tuinmensch staande. Wanneer men nu weet, dat honderden uit ons land, uit Duitschland, uit Noorwegen, waaronder ontwikkelde menschen: predikanten, officieren, geleerden, gezeling kwamen zoeken bij dezen man, wiens eenig talent in grenzenlooze Frechheit bestond; dat eveneens honderden zieken in binnen- en buitenland per brief door dezen kwakzalver „behandeld” werden; dat zijn „geneesmiddelen” hun weg vonden naar Oost-Indië, Rusland, Egypte, en dat deze kwak nog niet eens tot de meest gerucht-makenden in den lande behoorde, dan zal men begrijpen hoe ver wij nog verwijderd zijn van den tijd, dien FREDERIK VAN EDENZIECH droomt, den tijd, waarin kwakzalverij overbodig dat zijn niet alleen, maar ook onmogelijk.

V.

M. d. R.

11 Januari 1913.

Al is de Staatsalmanak 1913 geen officieel orgaan van de Regeering, toch wordt de Min. van B. Z. er in gekend dat Ambtenaren van sommige Departementen dit werk naar officieele gegevens samenstellen; zie schutblad. 't Is daarom wel curieus dat de heeren DERK YONKERMANN en ELMER SHIRLEY gelegenheid wordt geboden tot adverteeren; op pag. 7 en 729 kunt u de heeren vinden. Jammer dat de Adijsiroop niet adverteert; ook ontbreekt Winter en Co. waartegen de Centrale Gezondheidsraad waarschuwt. 't Is toch een vermakelijke zaak, die kwakzalverij.

Achtend Uw Dr.

P.

UIT DE PERS.

De geschiedenis herhaalt zich?

In verband met de onlangs tegen den 77-jarigen „dokter” DE HAAS op „Habis Perikara” bij Leiden (voorheen schoenmaker te Voorschoten) ingestelde

strafvordering, wordt er aan herinnerd dat in het jaar 1863 te Goslar (Harz) een 70-jarige schoenmaker genaamd LAMPE woonde, tot wien van heinde en verre zieken van allerlei leeftijd en van alle standen toestroomden. Wie door de geneesheeren opgegeven was, ging naar Goslar tot den wonderdoenden schoenmaker zich door diens geneeskrachtige kruiden en dranken te laten cureeren. Ook hier had de officieele geneeskundige faculteit alles aangewend om den natuurdokter te doen vervolgen en was er ten slotte in geslaagd te bewerken dat hem van overheidswege de uitoefening zijner geneeswijze werd verboden. Doch niemand minder dan de blinde koning van Hannover GEORGE V stak een spaak in het wiel, door zich, tot ontzetting der officieele wetenschap, onder behandeling van LAMPE te stellen, zulks met aanvankelijk goeden uitslag. Onmiddellijk wist de slimme wonderdoener van dit ongedachte buitenkansje partij te trekken en maakte het tegen hem uitgevaardigde verbod feitelijk krachteloos, door een hem van „Allerhöchsten Stelle” gegeven verlof om de lijdende menscheid met zijn geneeskrachtige drankjes en zalven te blijven helpen. Om de maat vol te meten volgde de Koningin het voorbeeld van haar doorluchtigen gemaal en liet zich door den professor-schoenmaker tot het volgen eener kuur in behandeling nemen. Ja zelfs vreemde vorsten kwamen naar Goslar om LAMPE's roem te helpen vergrooten. Geen wonder derhalve dat tal van hoogwaardigheidsbekleeders e. d. zich haastten om dit illustre voorbeeld na te volgen door zich door LAMPE van hun ingebeelde of werkelijke kwalen te laten afhelfen. Zoo steeg de roem van Goslar's „professor” tot ongekende hoogte en kreeg de aloude rijksstad allengs het karakter van een drukbezochte, mondaine badplaats, waarbij zich op haar gelukkige inwoners een ware goudregen uitstortte.”

Aldus: GREGOR SAMAROW (OSCAR MEDING) in zijn „Vorstendag te Frankfurt”.

(Leidsch Dagblad).

Een waar verhaal.

of hoe men, onschuldig en onwetend op het bureau van de zedenpolitie terecht kan komen, schrijft men uit Rotterdam aan de „Ned”. Zóó zou 't verhaal kunnen worden getiteld der ervaringen van een hooggeacht stadgenoot, die sukkelde met een kwaaltje en met ongelooft in de doktoren, die hem een operatie als den eenigen uitweg aanbevelen hadden.

Goede raad is in zulke gevallen goedkoop en onze lijdende stadgenoot vond een familielid in het bezit van allergunstigste getuigenissen omtrent zekere Rotterdamse „slapster”, die de merkwaardigste genezingen had beslapen, en zich aldus in den slaap een villa en een kapitaal had verzameld.

De patiënt kwam, de juffrouw „sliep” en vond de kwaal, mitsgaders hare genezing, gelegen in een pak kruiden à raison van f 3. De kruiden werden getrokken, de kruidenthee gebruikt, na drie weken zou de patiënt verlichting voelen. Hij voelde de verlichting vooralsnog alleen in de portemonnaie.

Tweede bezoek; tweede slaap; tweede pak kruiden. De patiënt dicteert uit den mond der wijze vrouw zijn recept. Daar en daar woont de apotheker, mijnheer en mevrouw gaan er samen heen, betalen ditmaal voor het groote pak kruiden... zeven gulden. Wonderlijke belangstelling van een heer, die van den apotheker het recept vraagt te lezen en zich als rechercheur ontpopt. Deze daarna af, maar buiten wacht hij de gelukkige bezitters der kruiden af en noodigt ze minzaam uit even mee te gaan naar den commissaris van politie.

De patiënt, hoewel verbaasd, spartelt niet tegen, maar volgt den rechercheur naar den Stationsweg en bevindt zich tot zijn niet geringe verwondering na eenige oogenblikken... op het bureau der zedenpolitie.

Proces-verbaal natuurlijk; onbevoegd uitoefenen der geneeskunde; getuigen: de patiënt en mevrouw, de echtgenoot van den patiënt, straks terechtzitting, enz. enz....

De kwaal is intusschen nog niet genezen; van het vertrouwen in de „slapster” is niet veel overgebleven.

(Telegraaf.)

De oorsprong van de namen waarmede kwakzalvers reclame maken.

Sedert geruimen tijd is een commissie uit het Britsche Parlement bezig met een onderzoek naar den omvang van het gebruik van zoogenaamde patentmiddelen, naar de misbruiken die daaruit voortvloeien en naar de middelen om die tegen te gaan. De verslagen van dit onderzoek worden uitvoerig in het licht gegeven en zijn steeds belangwekkend, maar wat wij in het verslag van de zitting van 24 October j.l. lezen overtreft alles waarop men verdacht is op zulk een domein van leugen en bedrog.

Dien dag werd gehoord de heer PATERNOSTER, mederedacteur van *Truth*, een blad dat krachtig voorgeeft in den strijd tegen de kwakzalverij. Deze besprak onder meer de geadverteerde „kuren” tegen misbruik van drank en tabak. Eén dezer kuren heette te kunnen worden toegepast buiten weten van den lijder. Het middel bestond uit melk en braakwijnsteen, een vergif, waarvan de verkoop feitelijk door de wet verboden is, behoudens zekere waarborgen. Toch wordt zulk een middel vrij verkocht, zonder dat het gezag zich er mede bemoeit. De meeste advertenties betreffen vermageringskuren. Een advertentie, waarin een kuur om vet te worden werd aangekondigd, had geen succes. Er schijnt meer begeerte te zijn bij vetten om mager te worden dan bij mageren om vet te worden.

Maar het verbazende komt nog. Er worden te Londen „tandheelkundige instituten” geadverteerd, die prijken met den naam van een of andere dame van den hoogen adel. Dat heeft vat op het Engelsche publiek. En die „instituten” hebben het recht, die namen te gebruiken, want de ladies worden er voor betaald. Op een vraag van den voorzitter antwoordt getuige, dat een lid van de „peerage” (de hoogste adel) hem heeft gezegd: „waarvan moest ik leven? Het enige was, in de kwakzalvers-„business” te gaan.” Getuige wilde niet aannemen dat alle personen, wier namen in advertenties voorkomen, betaling ontvangen, maar in twintig jaren tijd was *Truth* wegens zijn onthullingen op dit gebied slechts enkele keeren bedreigd met een vervolging, doch het was er nooit toe gekomen.

Op de vraag van den voorzitter, of hij zich in *Truth* even vrij had uitgedrukt als in dit verhoor, antwoordde getuige onder gelach der aanwezigen: „er nog krasser”.

„Nu medeelingen hebben tot slotsom, dat er een bijna onuitputtelijk veld van dwaasheid is, waarop iedere verstandige schavuit bijna met zekerheid een rijken oogst kan binnenhalen?”

„Dat is zoo.”

Aan de verschillende getuigen wordt bij deze enquête ook gevraagd, welke middelen huns inziens aan het euvel afbreuk kunnen doen. PATERNOSTER achtte noodig, te eischen dat op iedere flesch of doos met een patentmiddel een nauwkeurige opgave van al de bestanddeelen wordt geplaatst, en dat onwaarheid in deze opgave streng wordt gestraft. Het bewijs, dat een goede wetgeving, waaraan goed de hand wordt gehouden, van nut kan zijn, wordt geleverd tot schade van Engeland, door Amerika. Sedert daar strengere wetten zijn wordt Engeland overstroomd met Amerikaansche verkoopers van patentmiddelen, die nu maar in het oude, kindsche Europa hun fortuin beproeven. Een internationale overeenkomst zou noodig zijn. Van het verbod om middelen als de hier bedoelde te adverteeren verwacht hij geen krachtiger uitwerking dan van den eisch van nauwkeurige opgave der bestanddeelen, en zulk een verbod acht hij ook niet billijk, omdat het zou gelijk staan met het loochenen van de mogelijkheid dat een niet-geneeskundige iets doeltreffends ontdekt op het gebied der geneesmiddelen.

Een hoogleraar in de geneesmiddelleer, die dien dag ook werd ondervraagd, ziet het meeste heil in voorlichting van het publiek. En het is onbillijk, dat die voorlichting geheel aan de geneeskundigen wordt overgelaten. Slechts enkele bladen doen in dit opzicht hun plicht. Ook hij verlangde vermelding van de bestanddeelen op ieder afgeleverd middel en bovendien verbod van ongegronde beweringen op etiketten of in advertenties, omtrent de werkzaamheid van het middel. Vroeger had deze getuige van dergelijke wettelijke bepalingen niet veel verwacht, maar het goede gevolg, dat zij in de Vereenigde Staten hebben gehad, heeft hem bekeerd.

Aan deze zijde van het kanaal, op het congres voor geneeskundige beroepszaken te Namen, is eveneens aangedrongen op regeling. De verkoop der zoogenaamde patentmiddelen moest volgens de meening van dit congres worden verboden, evenals het ten verkoop tentoonstellen.

Rechtstreeksche reclame bij het publiek door advertenties in niet-geneeskundige bladen, aanplakbiljetten of brochures moest worden verboden en ook de vermelding van de beweerdte werking der middelen op etiketten of in de verpakking. Dit congres deelt dus niet de meening van den heer PATERNOSTER, dat men zulke dingen moet toelaten, omdat er ook wel eens wat goeds in kan schuilen. De ondervinding leert immers dat wat geadverteerd wordt op dit gebied, slecht, nutteloos of ten minste overbodig is.

En voor de gewenschte opvoeding van het publiek zal zeker doelmatig zijn de vervulling van den door het congres gestelden eisch, dat ieder vonnis wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst een bepaald aantal malen in de dagbladen zal worden openbaar gemaakt.

(Moleschot.)

CORRESPONDENTIE

Prof. v. d. W. te A., Redactie *Velp's Nieuwsblad*, J. v. R. Jr. te H., v. L. H. te 's-G., K. D. te R., J. M. v. E. te E., Ba. te H.

Wij betuigen onzen dank voor 't gezondene en houden ons verder aanbevelen.

H. R. M. te U. Het „gevaarlijke” van den *Energos-kam* zal u, uit het u gezonden Maandblad duidelijk zijn geworden.

Dr. K. H. F. B. te N. Zoo spoedig er gelegenheid is zullen wij het middel laten onderzoeken. Op 't oogenblik is er veel onder handen.

Dr. G. J. M. C. te A. Dank voor [de gezonden advertentie; wij zullen naar dat „Instituut” informeren.

J. H. L. D. te 's-G. Over *Hélène Duroy* schreven wij in het Maandblad van Juli j.l.

J. G. V. te O. *Tafts asthmalene* in dank ontvangen; het wordt spoedig onderzocht.

K. S. te H. De samenstelling van beide *Tisanes* kennen wij niet. Voorzover wij weten zijn deze nog niet in Nederland aangekondigd. Wij raden u echter de grootste voorzichtigheid aan; de kwakzalvers zoeken de diabeteslijders als een zeer gewilde prooi op.

Redactie Maandbl. van de Ned. Ver. v. Huisvrouwen. Met genoegen lezen wij uit uw schrijven, dat in uw Maandblad geen kwakzalversadvertenties worden opgenomen. Steeds zijn wij gaarne bereid u, in geval van twijfel, van advies te dienen.

K. S. te R. Geen onderwerp voor ons blad.

Dr. I. L. te U. Het is voor ons onmogelijk alle couranten te lezen; wenscht men dat door ons op een of ander artikel uit een courant de aandacht worde gevestigd, dan doet men het best ons dat blad toe te zenden, wat ook meestal geschiedt.

Wat nu de zaak zelve betreft, hebben wij in het Maandblad van Juli 1912 een uitvoerig relaas opgenomen van een lezing, door Dr. Frederik van Eeden te Amsterdam gehouden over „De natuurgeneeswijze en de medische wetenschap.” Vermoedelijk zal de inhoud van die lezing wel overeenkomen met het te Utrecht gesprokene en is er derhalve voor ons geen aanleiding om er nogmaals op terug te komen.

Over de *natuurgeneeswijze* hebben wij al herhaalde malen geschreven.

H. H. v. V. te S. Een goed adres voor die *imitatie-pulsocons* kunnen wij niet opgeven. Het bericht in ons vorig no. was afkomstig van den *Berlijnschen* President van politie; met de adressen aldaar zijn wij niet bekend. Wij raden het gebruik van al dusdanige toestelletjes, zonder medisch advies, af.

G. de V. Jr. te G. De *Vital-Cur* van *Melchior Offerman* kennen wij niet. Na lezing echter van de brochures en de daarbij gevoegde schrifturen, aarzelen wij geen oogenblik u ten *eerste af te raden* hulp bij die kuur te zoeken.

Mijnheer MELCHIOR OFFERMAN ontpopt zich, blijkens de bijgevoegde „Fragebogen” als een gewone *brievendokter* die, zonder den patiënt gezien en onderzocht te hebben, volkomen genezing belooft.... als men maar betaalt en geen beetje ook en zich schriftelijk verbindt tot het volgen van de *kuur*. Tegen dat soort van z.g. dokters kunnen wij niet genoeg waarschuwen.

Dr. J. W. R. K. te W. Hetzelfde geldt voor *Dr. Turner's Methode tegen vetlijvigheid*. 't Is treurig, dat die lui hun laag handwerk maar ongestoord kunnen uitoefenen.

J. W. A. te O. Tegen *Reimanns* en zijn *breukzalf* is niet alleen door ons, maar ook door de *Duitsche autoriteiten* herhaaldelijk gewaarschuwd. Wij komen later nog eens op uw schrijven terug.

P. de W. te H. Zooals gij gezien zult hebben, bevat het *Anti-Epileptique Uten* een groote hoeveelheid *broomkalium*, waarvan een langdurig gebruik voor uw zoontje zeer schadelijke gevolgen kan hebben.

Mevr. Wed. T. te D. Het oordeel van *deskundigen* over dergelijke instrumenten voor dooven is, in 't algemeen, alles behalve gunstig.

Waag toch geen f 84.— voor gij een oorarts geraadpleegd hebt.

Mevr. S. M. te O. De *haarverskam* van *Er. Montreux* kennen wij niet en het adres „Sanitas” is voor ons geen aanbeveling. Het gebruik van de meeste dier kammen is beslist af te raden.

W. L. K. te 's-G. De samenstelling van *Antoin's Onguent* kunnen wij u niet opgeven. Wij kennen het middel niet en hebben het ook nog niet geadverteerd gezien.

Mevr. A. v. d. H. B. te U. In het poeder van *De Haas* is aangetoond: zoethout, drakenbloed, duivelsdrek en saleb.

C. W. v. IJ. te 's-Gr. Middelen om iemand een flinke hardos te bezorgen zijn ons onbekend en wij gelooven niet dat deze bestaan. Spaar dus uw geld.

BIJVOEGSEL

behoorende bij No. 2 (Februari 1913) van
het Maandblad uitgegeven door de Ver-
eeniging tegen de Kwakzalverij.

INHOUD van het BIJVOEGSEL.

Uit de Pers: Weg met de Kwakzalvers!

Rechtszaken: Eilers. — „Maxima Doctrina” tegen
tuberculose. — Duifje Hollander. — H. Rhems.

UIT DE PERS.

Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* van 20 Januari
bevatte onderstaand Ingezonden stuk:

Weg met de kwakzalvers.

Mijnheer de Redacteur!

Naar aanleiding van de stukken in uw geacht blad
over den zoogenaamden dokter nabij Leiden, wilde
ik u eens schrijven, dat hij lang de eenige niet is.
Mijn vrouw is zoo ongeveer tien jaar ziek, op dit
oogenblik is ze God zij dank in 't Gemeente Zieken-
huis, Bergweg, waar ze nu vier weken is en oneindig
meer vooruit is gegaan, dank zij de kundige dokters
en de liefderijke verpleging der edele zusters, dan
bij dien drom van brutale kwakzalvers. Het doel
van mijn schrijven is door middel van uw geëerd
blad de overige menscheid zooveel mogelijk te
waarschuwen toch niet zoo dom te zijn als ik een-
maal ben geweest, ik heb mij ook veel laten over-
halen door verschillende oude wijvenpraatjes. 't Heeft
mij naar mijn vermogen een schat van geld gekost.
Mijnheer, u kunt mij gerust gelooven, ik schat dien
dokter op zes à zeventien honderd gulden verdienste per
dag, (zegge verdienste), ik heb dagen gehad, dat ik
van 's morgens negen uur, wanneer dat moois begon,
moest wachten tot 's middags vier uur eer het mijn
beurt was, met twaalf gelijk ging men naar binnen,
dat was zoo ongeveer in tien minuten afgeloopen.
Twaalf gulden dit is het minste, wilde je dadelijk
geholpen worden, dan kost het f 2.50, dus twaalf
maal f 2.50 is gelijk aan f 30, zegge dertig gulden.
Dat hier niet een eind aan gemaakt kan worden
door de overheid. Het geld nog daargelaten, maar
nu de arme zieke tobbers, die door zoo'n..... be-
drogen worden, die genezing komen zoeken van
heinde en ver, en 't laatst moedeloos weer terug-
keeren! Mijnheer, u kunt wel begrijpen, dat ik in
al die jaren meer aan de hand heb gehad, want waar-
lijk die dokter is de eenige niet, zoo ongestraft oefenen
er in onze stad ook nog een hoeveelheid van die
prullen hun bedrog uit, ik weet ze u bij name te
noemen.

Ik weet er onder anderen nog een in 't hartje van
Rotterdam. Mijnheer gaat 's morgens op zijn gemak
de deur uit met een handkoffer als reiziger, een fijn
sigaartje, nooit loopen, altijd in de tram, woont zeer
netjes, verdient ook enorm veel geld. Ik weet niet
of dit mag, maar wanneer de politie zoo den kerel
aanhoudt zit zijn koffer vol met drankjes en ver-
schillende middeltjes.

Mijnheer, ik weet u daar nog veel van te ver-
tellen en ik zou dit ook wel doen, maar daar ik niet
bijster op de hoogte ben met de wetten waag ik mij
er niet aan. Dit eene wil ik u nog zeggen, dat mijn
vrouw mooi op weg was om krankzinnig te worden
(vreeselijk) en ik ben er nog net intijds bij geweest,
zooals ik denk. Nogmaals, Mijnheer, ik kan den men-
schen niet genoeg aanraden mijn voorbeeld niet te
volgen, dan zullen zij menigeen moeilijk lijden sparen.

Na beleefd afscheid van u genomen te hebben,
zoo noem ik mij,

Ued. onderdanige dienaar en lezer van uw blad,
J. F. N.

RECHTSZAKEN.

Eilers.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Met het vervolgen van den kwakzalver Eilers
uit Oegstgeest heeft het O.M., waargenomen
door Mr. van Heynsbergen, in ons Noorderkwartier
véél succes! Zoo kunnen wij thans weer
melden, dat hij door den kantonrechter te Me-
dembliek wegens het onbevoegd uitoefenen der ge-
neeskunde te Nibbixwoud tot f 1500 boete, sub-
sidiar 300 dagen hechtenis is veroordeeld. Mr.
van Heynsbergen zeide in zijn requisitoir, dat
hij in het belang der volksgezondheid krachtig
zou voortgaan met Eilers te bestrijden en door
deze overweging geleid voor elke overtreding straf

zou eischen. De eisch luidde dan ook veroorde-
ling wegens niet minder dan... 15 overtred-
dingen! Spr. zeide zich niet te kunnen begrijpen
hoe het publiek zijn geld met handen vol aan
Eilers gaf in plaats er versterkende middelen,
als melk en eieren, voor te koopen.

Wèl gelijk heeft Z.E.A. als men verneemt,
dat een der Nibbixwoudsche ingezetenen, die
heelemaal niet met aardse goederen bedeed
is, niet minder dan f 112 aan Eilers betaalde!
Bij de behandeling van een vrouw aldaar,
ontzag Eilers zich zelfs niet als zijn gevoelen
uit te spreken, dat zij „de zwangerschap te
hoog” droeg!!!

Spr. betreurde het, dat dikwerf de wetten
op de artseneij-bereidkunde en geneeskunde zoo
slecht gehandhaafd werden, waardoor kwak-
zalvers vrij spel hebben. Jammer was het ook,
dat er geen speciale ambtenaren aangesteld
werden om overtredingen te constateeren. Hulde
bracht spr. aan de veldwachters, die goed uit
hun oogen kijken en reeds menige overtreding
bij het parket aanhangig hebben gemaakt.

Wanneer zal toch het publiek verstandiger
worden, riep het O. M. ten slotte uit. Men wete
toch wel, dat, als de geneeskundigen geen baat
kunnen geven, Eilers zeker niet de persoon is,
die redding kan aanbrengen. Hij herinnerde er
aan, dat een 17-jarige te Midwoud, die onder
Eilers behandeling is geweest, thans is over-
leden. Dit geval moge een waarschuwing zijn
voor de velen, die zich aan Eilers toevertrouwen.
Te Hoorn, waar Eilers eveneens terecht heeft
gestaan en het O. M. wederom f 300 boete,
subsidiar 60 dagen hechtenis tegen hem eischte
(de kantonrechter bevestigde ook dit vonnis)
zeide Mr. van Heynsbergen o. m. in zijn
requisitoir, dat Eilers er van houdt zich zelf in
de hoogte te steken en het voor te stellen of hij
door God geroepen is de menschen te redden,
waarvoor doctoren geen raad weten. Maar deze
man komt in een afschuwelijk licht te staan,
als men bedenkt, hoe hij aan anderen vertelt,
dat hij zijn middelen leerde kennen door een
Amerikaanschen dokter en ons destijds mede-
deelde, dat hij zelf aan tering leed en toen
zoolang heeft nagedacht, tot hij een middel
vond, waarmede hij thans de menscheid wil
gelukkig maken. Mr. van Heynsbergen deelde
den Hoornschen kantonrechter verschillende
staaltjes mede van het misdadig optreden van
Eilers, waarvan vroeger door ons in dit blad is
gewag gemaakt en wees ten slotte op de valsche
attesten waarmede Eilers werkt.

* * *

Van de eerste hem door den Kantonrechter
in Medemblik opgelegde geldboeten, twee van
f 300 is Eilers bij de rechtbank te Alkmaar in
hooger beroep gekomen. Hier verscheen hij per-
soonlijk en overhandigde den president een ge-
drukte verdediging, (waarop wij in het volgend
no. terugkomen) erbij voegende dat hij tot aan
zijn dood zou blijven voortgaan met hulp te
verleenen aan menschen, die hem wenschten te
raadplegen.

Het O.M., waargenomen door Mr. Hanegraaff,
vroeg bevestiging van het vonnis van den kan-
tonrechter en qualificeerde Eilers handelingen als
hoogst gevaarlijk. Het was daarom wenschelijk,
dat hij zoo snel mogelijk van de baan verdween
en hem belet werd daden te doen, die ten na-
deele der Maatschappij zijn. Er bestaat ook vol-
gens Mr. Hanegraaff, geen enkel motief om de
hulp van Eilers in te roepen zoolang de „facultas
medica” bestaat.

Eilers had zich bij deze terechtzitting getooid
met de medaille der door hem zelf gestichte
orde van den Gouden Leeuw!!!

Als hij gemeend heeft, hiermede indruk op de
rechtbank te kunnen maken, en de waarde zijner
persoonlijkheid verhoogen, heeft hij zich leelijk
vergist; de rechtbank heeft het vonnis van den
kantonrechter bevestigd.

Zijn wij wèl ingelicht, bestaat bij Eilers het
plan zich binnenkort weer te Cleve te vestigen
ten einde de betaling der hem opgelegde geldboe-
ten te ontloopen.

C. N. G.

Het „Maxima Doctrina” een geheimmiddel tegen tuberculose.

Na vroeger reeds door het kantongerecht te 's-Graven-
hage te zijn veroordeeld tot 2 geldboeten ad
f 10 wegens onbevoegd uitoefening van de genees-
kunst en het desonbevoegd afleveren van genees-
middelen, heeft onder dezelfde aanklacht, doch thans
onder de verzwarende elastlegging van herhaling
van overtreding, voor hetzelfde kantongerecht opnieuw
terecht gestaan de heer J. VAN OOSTRUM, assu-
rateur te 's-Gravenhage.

Hij had in den avond van 31 October j.l. aan een
inspecteur van politie, die zich ten zijnen begeven
had, na het stellen van verschillende vragen omtrent
ziekte-verschijnselen en zonder dat de inspecteur —
deze verklaarde dit bij zijn verhoor met den meesten
nadruk — eenige kwaal had opgegeven, waaraan hij
lijdende zou zijn, als zijn, beklagde's, bevinding
medegedeeld, dat de inspecteur leed aan beginnende
tuberculose, waarvan hij de kiemen in zich droeg;
dezen daarna verschillende raadgevingen gedaan en
hem ten slotte voor f 1.25 verkocht een fleschje met
dusgenaamde „Maxima Doctrina”, als gebruiksaan-
wijzing aangevende 4 x daags 25 druppels.

De inspecteur verklaarde, dat het buiten alle
twijfel stond, dat bekl. uit zichzelf tot het stellen
van de diagnose omtrent tering was gekomen, want
dat getuige, van zijn chef de nadrukkelijke opdracht
ontvangen hebbende van geen ziekte te spreken en
alleen in 't algemeen te kennen te geven, dat hij,
gehoord hebbend, dat beklagde zoovele menschen
had behandeld, hem eens kwam raadplegen, omdat
de doktoren niet wilden zeggen wat hem scheelde,
zich strikt aan die opdracht had gehouden. Beklagde
is toen geheel uit zichzelf aan getuige vragen op
medisch gebied gaan stellen; zeide, dat hij uitslui-
tend middelen gaf tot bestrijding van tuberculose,
maar dat de patiënt, van wien beklagde niet wist,
dat hij tot de politie behoorde, intusschen bij hem
terecht was, want dat bij patiënt de kiemen van
tering aanwezig waren. Getuige heeft het middel
niet ingenomen en verklaarde ten slotte, dat hij, door
den geneeskundigen dienst gekeurd, gezond was
bevonden, en noch aan tuberculose leed, noch de
kiemen ervan in zich droeg.

Beklagde werd als raadsman bijgestaan door
mr. L. VAN GICH JR., advocaat te Amsterdam.

Beklagde gevraagd, hoe het kwam, dat hij, reeds
eenmaal gestraft voor het feit, zich er wederom aan
schuldig maakte en of hij voornemens was op dien
weg voort te gaan, antwoordde, dat hij niet over-
tuigd was dat hij het middel niet verstrekken mocht.
Of hij er mede voort zou gaan, kon hij op dit oogen-
blik moeilijk nog zeggen. De samenstelling van
het middel wordt door beklagde geheim gehouden.

Hierna werden gehoord elf getuigen à décharge,
meerendeels onderteekenaars en onderteekenaressen
van eene advertentie in een plaatselijk dagblad,
waarin den heer van O. in de warmste bewoordingen
dank wordt gebracht voor hunne radicale genezing.
Hunne zeer uitvoerige verklaringen laten zich aldus
samenvatten:

Allen die het middel of zelf hadden gebruikt of
hadden doen gebruiken door gezins- of familieleden
verklaarden, dat na het gebruik van een 16-tal flesch-
jes een verrassende volkomen genezing intrad, zóó
dat zij die door hun eigen doktoren of door de genees-
kundigen in sanatoria en vereenigingen tot bestrij-
ding der tuberculose opgegeven waren als onher-
stelbaar, thans in het volle genot van hun krachten
en gezondheid hun werk weer konden verrichten.
Maar, met een uitzondering, even eenparig werd
verklaard, dat zij hun behandelenden geneesheer
vleven raadplegen, ook tijdens het gebruik van
v. O.'s middel, en dat zij het gebruik van dat middel
voor hun doktoren geheim hielden, de een uit vrees
hem te kwetsen, de ander, beducht dat de dokter
zijn patiënt in den steek zou laten als hij 't vernam
of om dergelijke redenen meer. De uitzondering
vormde een patiënt, die het zijn dokter wel verteld
had, maar er verder over zweeg, omdat de dokter
dadelijk zeide, dat het van O. om de portemonnaie
te doen was en toen getuige zeide tegenover het
feit te staan van zoovele genezingen, voortging met
van kwakzalverij te spreken.

Eenparig was verder aller overtuiging, dat alleen
het „maxima doctrina”, hen genezen had en een
hunner, die gratis het middel had bekomen, sprak
van de algeheele genezing van zijn vrouw en kind.
Verder bestond eenparigheid in de verklaringen,
dat beklagde nooit tegenover hen was opgetreden
doende wat des dokters is. Hij had alleen en uitslui-
tend het middel afgegeven, nadat getuigen verklaard
hadden tuberculeus te zijn. De kosten voor het middel
varieerden van 75 cents tot f 1 en soms werd het
kosteloos verstrekt.

Hierna was het woord aan den ambtenaar van het
openbaar ministerie, mr. DUVAL SLOTHOUWER, die
de feiten volkomen bewezen achtte en het dus als

vaststaande oordeelde, dat bekl. door raad te geven en diagnosen te stellen als beroepsuitoefening het gebied des dokters betrad, en zulks buiten noodzaak, waar te 's-Gravenhage zeer voldoende geneeskundige hulp te verkrijgen is, ook voor on- en minvermogens, terwijl evenzeer vaststond de overtreding van de wet op de artseneerbereidkunde.

Uitvoeriger lichte de ambtenaar de strafmaat toe, daar hij, in tegenstelling met de houding, dezer dagen bij een rechtscollege elders aangenomen, het noodig bleef achten, dat het openbaar ministerie den bekl. kenbaar maakt welke straf en waarom hij die tegen hem eischt. Het optreden nu van bekl. achtte spreker heel ernstig. Uit alle verklaringen der getuigen à décharge is gebleken, dat zij, die het middel zelf innamen of door anderen deden gebruiken, merkwaardigerwijze geheel uitschakelden de vroegere medische of vereenigings-hulp, en hun genezing, met vergoeding van die hulp en zonder zelfs het gebruik van het middel aan hun dokter te hebben geopenbaard, alleen en uitsluitend aan v. O.'s middel toeschreven. Dat nu is het groote kwaad dat gesticht wordt door dergelijke geheime middelen. Het vertrouwen in den geneesheer wordt hevig geschokt, vooral in de kringen der kleinere bevolking. En dan wordt in die kringen allengs meer de toevlucht genomen tot geheime middelen, die in de meeste gevallen op onberekenbaar nadeelige wijze kunnen werken.

Dit acht spr. het zwaartepunt bij het toemeten van straf. En daar de vorige geldboeten blijkbaar niet geholpen hebben en bekl. op den afkeurenswaardigen weg voortgaat, zij 't dan, naar eigen meening, in het belang van de menschheid, vorderde mr. DUVAL SLOTHOUWER tweemaal veertien dagen hechtenisstraf.

Mr. VAN GICH JR. voornoemd achtte, met het openbaar ministerie, het wettig bewijs geleverd, maar allermint het overtuigend.

Hierna meende pleiter, dat de inspecteur van politie als agent-provocateur was opgetreden (wat later bij dupliek door het O. M. ten krachtigste bestreden werd) en grondde zich voor die meening op het feit, dat waar niet minder dan elf getuigen à décharge eenstemmig verklaard hadden, dat bekl. nooit als dokter optrad, het zeer verwonderlijk is, dat juist tegenover den inspecteur wel zoo gehandeld zou zijn.

Zich verder grondende op die eenparige verklaringen op dit punt, meende pleiter, dat dus van het stellen van een diagnose, gewichtigste factor voor het dokteren, geen zweem van bewijs was en dat dus hoogstens sprake blijft van het onbevoegd afgeven van een geneesmiddel.

Doch nu ontkende pleiter, dat ook uit zoo is. Want als men strafbaar stelt wat bekl. doet, zijn alle drogisten enz. die laxemiddelen of zuiveringszout verkopen, overtreders van de wet op de artseneerbereidkunde. Want het middel van bekl. is onschuldig, althans de schadelijkheid er van is heden niet en nooit gebleken, eer het tegendeel.

Waar het openbaar ministerie zulk een waarde hecht aan het feit, dat de patiënten blijkbaar maar een matig vertrouwen in het middel stellen en ondanks het gebruik hun gewonen dokter bleven raadplegen, wees pleiter er met nadruk op, dat overtuigend gebleken is, dat bekl. geen enkelen patiënt aanriep om het buiten den dokter om in te nemen of om den dokter uit te schakelen. Hij sprak er met geen woord over — alle getuigen hebben dat toegegeven — maar buitendien heeft bekl. steeds pogingen gedaan om de doktoren voor zich te winnen, maar die zijn steeds afgestuit op de weigering van bekl. om de samenstelling van het middel openbaar te maken. Intusschen heeft pleiter bekl. aangeraden die houding te verlaten, en het geheim op te heffen na oetdooi te hebben aangevraagd.

De schadeloosheid van het middel nader behandelende, wees pleiter er op, dat overtuigend heden gebleken is, dat geen der gebruikers achteruit, veelmeer vooruitgang in toestand en legde hij een gunstig schrijven over van dr. VAN GORKUM, waarna pleiter in beschouwingen trad over de vraag, of men gerechtigd is het genezen van de patiënten, die het middel gebruikten, alleen toe te schrijven aan het feit, dat de patiënten hun gewone doktoren er bij aanhielden, die rust- en ligkuren voorschreven, en derhalve bekl.'s middel als genezing brengend moet worden verworpen; als tuberculose door liggen en rusten voor open ramen of in de buitenlucht te genezen ware, waarover trouwens in geneeskundige kringen nog veel verschil van meening heerscht, dan ware 't nog al eenvoudig en kon KOCH's tuberculine ook wel uitgeschakeld worden. Spreker is zelf vijand van kwakzalversmiddelen en keurt strijd daartegen goed, maar daarom moet nog niet elk optreden buiten den dokter uit den boeze worden verklaard. Er zijn vele middelen die door de doktoren zelf als goede huismiddeltjes worden aanbevolen, b.v. aspirine. **Beklaagde** zou volkomen straffeloos zijn als hij het

middel verkoopen liet op de wijze b.v. als abdij-siroop en dergelijke. Ten slotte drong pleiter aan op een veel lichtere straf.

De kantonrechter wees bekl. nog eens op het hoogst ernstige van zijn optreden, dat niet in de maatschappij geduld kan worden, omdat, aangenomen een oogenblik het onschadelijke van het middel, door vele anderen bekl.'s voorbeeld zou kunnen worden gevolgd met hoogst gevaarlijke middelen. Na re- en dupliek werd de uitspraak bepaald Dinsdag 31 Dec.

Toen werd bekl. veroordeeld tot twee geldboeten ad f 100, subsidiair tot 10 dagen hechtenis voor elke boete.

Nadat voorlezing van het vonnis was gedaan, in tegenwoordigheid van bekl., wees de kantonrechter dezen er op, dat, hoewel 2 principale hechtenisstraffen waren geëischt door het O. M., de kantonrechter ditmaal nog maar eens boeten had opgelegd, doch dat bekl. nu voorzichtig moest zijn voor het vervolg, daar het anders slechter met hem zou afloopen.

Beklaagde dankte den kantonrechter voor zijn clement vonnis, doch is desniettemin in hooger beroep gegaan.

(Naar N. Rott. Ct.)

Duitje Hollander.

Voor de Arnhemsche rechtbank is behandeld de zaak tegen DUITJE HOLLANDER aldaar, door den kantonrechter te Terborg wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde veroordeeld tot twee hechtenisstraffen van één maand. (Men zie het Mbld. van Dec. 1912). Bekl. maakte er haar werk van om aan eenvoudige lieden flanelen banden en kruiden tegen hoogen prijs te verkoopen als geneesmiddel tegen alle kwalen. Zij was al meermalen veroordeeld en stond nu weder wegens een viertal feiten van onbevoegd uitoefenen der geneeskunde terecht.

Bekl. zelf ontkent en beweert dat zij alleen flanelen banden verkoopt en likdoorns snijdt. Vroeger had ze uitsluitend likdoornbalsem verkocht en likdoorns gesneden, maar haar klanten had ze verloren, zoodat ze er toe kwam gezondheidsdoeken te verkoopen, iets „waar ze je niets voor kunnen maken“, was haar gezegd. Eenmaal had zij pakjes kruiden cadeau gegeven aan een man die slecht at en door die kruiden „kun je goed eten“.

Verschillende slachtoffers van bekl. werden als getuigen gehoord.

Een 54-jarige landbouwer uit Zinderen werd door Duitje aangesproken met: „man, wat heb jij 'n slechte oogen, daar kan ik je afhelfen.“

Zij bood den man flanelen banden aan, die hij om het lichaam moest dragen, daar trok de „brand“ in en verder kruiden, die hij trekken moest, alles „voor de oogen“. De banden kostten f 1.75 per stuk, de kruiden f 0.75 per pakje. Tien gulden legde zij op tafel, die ze zou geven als het niet hielp. Maar het geld werd dadelijk weer opgestreken. De man wilde eerst eens zien of het hielp. Maar bekl. drong zóó op betaling aan, dat haar ten slotte f 3 werd gegeven, de rest zou later afbetaald worden.

Een andere, ernstige ziekte vroeg bekl. wat het hem waard zou zijn als zij hem genas. Bekl. voelde zijn pols, keek hem in de oogen en betaste hem in de zijde. Hij leed aan binnenkoorts, verklaarde zij. Hij moest flanelen banden dragen en zou er vier stuks noodig hebben. Zij kostten f 2.50 per stuk maar ten slotte kon de man ze à f 1.50 krijgen. Hij betaalde alvast f 5.

Bekl. vertelde ook dat zij kanker kon genezen. Rechter mr. v. D. DUSSEN wees den patiënt er op dat hij toch wel onvoorzichtig deed die vrouw te gelooven en dat hij beter zou doen zich aan den dokter te houden.

De vrouw van dezen zieke vertelde nog, dat bekl. haar man aanriep om de long van een nuchter kalf te trekken op water.

Te Dinxperlo bracht bekl. een bezoek aan een vrouw, wie zij vroeg of zij niet een dochter had, die aan tuberculose leed. Op het bevestigend antwoord verklaarde bekl. dat zij haar zou kunnen genezen. Zij was 25 jaar ziekenverpleegster geweest en kwam nu voor het Rode Kruis; dit werd gezegd onder het te voorschijn halen van een doosje met een rood kruis er op.

De vrouw geloofde niet in de geneeskracht van de flanelen banden die te koop werden aangeboden, maar de zieke dochter wel; terwille van haar kocht de vrouw eenige doeken. Zelf leed zij aan de maag, en toen bekl. haar kruiden daarvoor aanpreef, kocht zij een pakje omdat ze „daar wel in geloofde“.

De subst.-off. v. justitie mr. VAN HARENCARPEL wees er in zijn requisitoir op dat bekl. misbruik maakte van de lichtgeloovigheid van eenvoudige lieden en zich door die lichtgeloovigheid verrijkte.

Bekl. werd reeds ettelijke malen tot geldboeten veroordeeld en het was gewenscht, dat zij in haar

verder handelen werd gestuit door een flinke hechtenisstraf. Z. E. A. eischte verzwaring der opgelegde straf tot vier hechtenisstraffen elk van twee maanden. De rechtbank heeft haar veroordeeld tot viermaal een maand hechtenis.

(Alg. Handelsbl.)

Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Voor den kantonrechter mr. CARSTEN te Amsterdam heeft gediend de zaak tegen zekeren H. RHEMS, wonende Van Ostadestraat 300. RHEMS stond terecht wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde en van de drie personen, ter zitting gedagvaard, waren slechts twee verschenen. Nummer drie vertoefde thans... in het gasthuis.

Beklaagde ontkent het hem ten laste gelegde. Hier, zegt hij, is de wet niet overschreden; hier werd gehandeld uit noodzaak.

Maar u moogt, aldus de kantonrechter, geen geneeskunde uitoefenen. U zult toch niet willen beweren, dat in Amsterdam gebrek bestaat aan medische hulp?

Beklaagde (smalend) Medische hulp? Wat geeft een arts? Een arts heeft gestudeerd in de medicijnen. Wat zijn medicijnen? Een samenstelling van zuren en drogerijen...

Kantonrechter: O, ja?

Beklaagde: Wat ik den menschen geef, is de bron des levens!

Als eerste getuige wordt thans gehoord een 34-jarige juffrouw. Haar hals zit nog in verband en zij verklaart, dat zij, op raad van haar zuster bekl.'s hulp heeft ingeroepen. Hij heeft het abces aan haar hals met een vocht ingewreven en haar verklaard, dat zij geheel zou genezen. Daarvoor moest tachtig gulden worden betaald, waarvan getuige terstond f 25 stortte. Maar toen zij bij bekl.'s hulp geen baat vond en van de anderen hoorde, dat de behandeling toch niets gaf, liet ze zich niet meer door hem behandelen.

Wat, volgens den kantonrechter, héél verstandig van getuige was ingezien.

Beklaagde (als hem wordt gevraagd, of hij nog iets in het midden heeft te brengen): Ik beweet, dat een amandelontsteking niet in vier weken kan genezen. Als ik deze dame niet kan genezen, mag men mij doodschieten.

Kantonrechter: Daar heeft ze niet veel aan!

Volgende getuige is een 51-jarige rijtuigschilder: deze werd door bekl. behandeld voor een abces aan een der oogen. Beklaagde had hem daarvoor een neusinspuiting gegeven en het zieke oog met een watje schoon gemaakt. Getuige zou volkomen genezen van het euvel, waaraan hij al sinds zeven jaren lijdt en waarvoor hij nog bij geen enkelen dokter baat had gevonden. „Och“, verklaarde de man ter zitting, „dan probeer je, als je ten einde raad bent, van alles“. Getuige moest tweehonderd gulden betalen bij wekelijksche afbetaling van vijf gulden. Dat had hij 15 weken volgehouden maar baat gevonden had hij niet.

De ambtenaar van het O. M., mr. BAUDUIN, constateert, dat bekl. in dezen drie feiten ten laste zijn gelegd. Wat het eerste geval betreft, die persoon ligt thans in het gasthuis (misschien ook al ten gevolge van de behandeling door bekl.). Dit feit zal spreker als niet bewezen beschouwen en daarvan vrijpraak vragen. Doch de beide andere gevallen zijn wettig en overtuigend bewezen. Beklaagde heeft de getuigen medisch geholpen en gezegd, dat hij ze van hun kwalen af zou helpen. Hij heeft daarvoor groote sommen gelds in ontvangst genomen en dient dus te worden veroordeeld.

Beklaagde's optreden noemt spreker zeer onsympathiek. Bekl. speculeert eenvoudig op de lichtgeloovigheid der menschen, die elders geen genezing vinden. Hij weet zijn patiënten te influenceeren en te biologeeren en ze zoodoende vast te houden. Voor die slechte behandeling vraagt bekl. van de arme menschen sommen tot duizend gulden. Den rijtuigschilder bijvoorbeeld werd tweehonderd gulden gevraagd voor het bedrog, waarvan bekl. vele menschen de dupe laat zijn. Spreker vraagt voor dezen bekl., die zoo weinig medelijden heeft met zijn medemenschen, de maximum straf, die thans in dezen kan worden opgelegd: twee geldboeten, elk van driehonderd gulden, subsidiair zestig dagen hechtenis voor elke geldboete.

Kantonrechter: Hebt ge nog iets te zeggen, bekl.?

Beklaagde: Wat is de geneeskunde? Slechts de navolging van Hippocrates, dat wil zeggen niemandal! — Ik requireer vrijpraak!!

(Alg. Handelsblad.)

De kantonrechter heeft dien eisch van bekl. niet toegewezen; hij was het meer eens met den ambtenaar van het O. M.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, Voorzitter; Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; Dr. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 173, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij:
Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag- en Rekening en verantwoording over 1912.

Berichten: Samenstelling van den drank van Dr. Roland. — Een rectificatie. — Een dappere daad. — Eilers steeds brutaler.

Ingezonden: Antwoord van Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.

Rechtzaken: De zaak van Grafhorst—Oosterbaan — Eilers ontmaskerd. — Prof. De Haas. — Maxima Doctrina.

Correspondentie.

Dr. H. JONKER, 's Graveland.
A. M. PELT, arts, Zaandam.
J. KIMMEL P.AZN., arts, Hillegersberg.
Dr. A. SCHULD, Renkum.
J. P. VERMAAS, arts, Vlissingen.
J. K. W. WEYGERS, arts, Den Haag.
A. STAVERMAN, arts, Vlissingen.
Dr. M. SYPKENS SMIT, Arum.
J. GROESBEEK, arts, Schoonhoven.
J. G. VOGELZANG, arts, Oudkarspel.
A. N. SWIJGHUISEN REIGERSBERG, arts, Amsterdam.
Dr. P. E. BOS, Velsen.
Dr. J. A. VAN DER SLUIS, Akkrum.
Dr. J. H. ZAAIJER, Leiden.
B. KNAAP, arts, Kapelle.
Dr. E. C. TUINZING, Rotterdam.
W. P. SCHELTEMA, arts, Oudeschoot.
C. DEKKER, arts, Den Haag.
J. DOETS, arts, Hilversum.
DE THOUARS EN HARMSE, apothekers, Drachten.
J. VAN DEN BROEK, arts, Cuyk.
A. W. T. NIEMAN, Den Haag.
Mr. J. P. C. VAN DER BURGH, Bussum.
Dr. J. G. WALAARDT SACRÉ, Den Haag.
H. OFFERHAUS, arts, Utrecht.
Dr. J. M. WENTZEL, Amsterdam.
J. VAN EYK, apotheker, Dieren.
Dr. J. HASPELS, Nijmegen.
J. A. VAN VLIET, arts, Scheveningen.

L. L. POSTUMA, arts, Loenen aan de Vecht.
A. A. QUANJER, arts, Sliedrecht.
Dr. H. J. HOYING, Roermond.
J. L. C. WORTMAN, arts, Amsterdam.

En verder:

GEZONDHEIDSCOMMISSIE, Lochem.
GROENE KRUIS, Oene.
GROENE KRUIS, Nieuw-Weerdinge.

Jaarverslag over 1912.

Weer is een jaar voorbij en zetten we er ons toe onze leden verslag uit te brengen van al datgene wat wij in 1912 verrichtten en wat belangrijks voorviel.

Onze strijd was dit jaar weer bijzonder druk; tal van kwakzalvers, zoowel oude als nieuwe, staken het hoofd op en werden bestreden, deels indirect door onderzoek hunner middelen, deels direct.

Tal van middelen werden onderzocht door de ons nog steeds trouw terzijde staande helpers. In het begin van het jaar dook een dokter op die een geheim middel tegen de tering bereid en verkoopt. Onze lezers herinneren zich onze waarschuwingen in dit blad. Enkele bestuursleden hebben zich de moeite getroost een onderzoek ter plaatse in te stellen, een onderzoek dat

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

MEVR. DR. JOH. DE HAAN—VAN MAARSEVEEN, Amsterdam.

de Heeren:

J. K. VAN DEN BRINK, arts, Utrecht.
Dr. E. W. GOTELING VINNIS, Den Haag.
Dr. D. H. N. ADRIANI, Puttershoek.
LIJKELE DE JONG, arts, Den Haag.
J. W. DITO, arts, Amsterdam.
P. L. VAN DER HARST, arts, Almen.
Dr. J. W. T. DONATH, Bennekom.
P. W. DILLEWIJN, arts, Lemmer.
Dr. W. HINGST, Bergum.
Prof. Dr. P. TH. L. KAN, Leiden.
Dr. A. J. VAN DEN HEUVEL, Oosterwijk.
J. VAN TENBERGEN, arts, Montfoort.
J. DE JONGH, arts, Rotterdam.
C. E. GRASWINCKEL, arts, Den Haag.
Dr. A. HENDRIKS, Den Haag.
Dr. A. DEENIK, Loosduinen.
Dr. J. M. VAN DAM, Alkmaar.
Dr. G. FABIUS, Leiden.
Dr. H. VAN BOMMEL VAN VLOTEN, Arnhem.
G. P. ITTMANN, arts, Den Haag.
H. F. KONING, arts, Horst.
A. H. POS, arts, Amsterdam.
Dr. W. E. MERENS, Haarlem.
Dr. G. H. MOLL VAN CHARANTE, Rotterdam.
Prof. C. A. PEKELHARING, Hoogleraar, Utrecht.
T. D. KOLFF VAN OOSTERWIJK, arts, Kruiningen.
Dr. J. KWAST, Berlikum.
Dr. E. LANGEMEYER, Velp.
H. M. C. JANSSEN, arts, Simpelveld.
A. A. M. NELISSEN, arts, Rotterdam.
L. A. MIJNLIEFF, arts, Rotterdam.
G. E. WINDEMULLER, arts, Oene.
Dr. H. A. LAAN, Utrecht.
J. W. HOFFELMAN, arts, Nijmegen.
Dr. J. P. J. VAN GORKOM, Ursem.

Rekening en verantwoording 1912.

INKOMSTEN.		UITGAVEN.	
Saldo 1911	f 1594.21	Toelage Secretariaat	f 200.—
Contributie 772 leden	" 2316.—	Redactie	" 500.—
1/2 contributie 4 leden	" 6.—	Drukken en verzenden van het maandblad	" 1402.88
Restitutie inningskosten 367 leden	" 18.35	Bijdragen Maandblad	" 67.62*
Extra bijdrage 54 leden	" 101.50	Onderzoek geheimmiddelen	" 101.40
154 abonnementen	" 323.75	Aankoop geheimmiddelen	" 28.79
1/2 abonnement	" 0.62*	Verschotten, porti, abonnementen van den Redacteur	" 41.82
Restitutie inningskosten 89 abonnementen	" 4.45	Propaganda	" 328.95
Extra bijdrage 9 abonnés	" 9.25	Kosten alg. vergadering	" 50.70
121 1/2 Boekhandel-abonnementen	" 121.50	Reiskosten	" 47.46
Bijdrage Ned. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst	" 25.—	Drukwerk	" 19.40
Idem afd. Gooi en Eemland	" 10.—	Inningskosten contributies en abonnementen	" 34.75
Idem afd. Den Haag	" 10.—	Porto	" 44.10
Idem Ned. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie	" 25.—	Bureaustkosten enz.	" 26.—
Gekweekte Rente	" 107.55	Lidmaatschap pensioeningen	" 50.20
		Idem tentoonstellingsbelangen	" 5.—
		Idem Hygiënisch congres	" 5.—
		Provisie Associatie cassa	" 1.63
		Batig saldo *)	" 1717.48
		*) Tevens is nog in Kas f 600.—, voor internationale doeleinden.	
Totaal.....	f 4673.18*	Totaal.....	4673.18*

Goedgekeurd door de commissie tot nazien van de rekening:

(w.g.) C. HUGENHOLTZ.
(.) J. STÄRCKE.

Goedgekeurd door het dagelijks bestuur:

(w.g.) E. J. ABRAHAMS.
(.) P. W. DE KONING.
(.) A. LIND.

merkwaardige dingen aan het licht bracht, doch waarover wij voorloopig nog zwijgen.

Van den Knochensetzer hoorden we niet veel bijzonders meer, alleen kwamen verschillende berichten in van teleurgestelden. Het blijkt wel meer en meer, dat deze man ook al de ware Joseph niet is.

EILERS, die zoo herhaaldelijk tot hechtenis werd veroordeeld, kwam in ons land terug, nadat zijn straf was verjaard, hij heeft weer wat nieuws gevonden, hij gaat een „sanatorium” stichten. De Justitie liet hem echter geen rust en hij is alweer herhaalde malen veroordeeld. Hulde aan de justitieele ambtenaren, die zodoende de volksgezondheid beschermen.

Ook in ander opzicht was er reden tot tevredenheid. Tallooze kwakzalvers werden dit jaar vervolgd en veroordeeld, de regering waarschuwde zelfs officieel tegen een kwakzalver (zie Oct.-n^o) terwijl in het maandblad van den centralen gezondheidsraad tegen „WINTER Co.” werd gewaarschuwd. Helaas staan tegenover deze vorderingen altijd nog de duidelijke teekenen, dat nog niet genoeg wordt ingezien dat men kwakzalvers streng moet vervolgen en bestraffen en dat men hen niets mag toegeven.

Zoo moesten wij in ons Januari-n^o. melden, dat de kwakzalver LEVIE IZAC AKKER was benoemd tot officier de l'instruction publique, terwijl we met niet weinig verbazing zagen dat in de „Staatsalmanak” 1913, advertentiën van ELMER SHIRLEY en DERK YONKERMAN waren opgenomen. Wij hopen op beterschap ook is dezen.

Een oude beschermer der kwakzalvers liet weer van zich hooren. JER. MR. DE SAVORNIN LOHMAN heeft namelijk goedgevonden den uitvinder (!) van de orviëtanose onder zijn bescherming te nemen. Wij durven van deze oude verstokte beschermer der kwakzalvers geen beterschap hopen.

Een nieuwe „ster”, MACAURA genaamd, verscheen ongeveer Augustus in Amsterdam; we zijn er als de kippen bij geweest en ook onze redacteur maakte zich bij dit werk zeer verdienstelijk. Onze lezers weten dat onze strijd tegen MACAURA succes had, hij heeft het niet tot een reputatie als die van een SEQUAH kunnen brengen.

De brutale wijze waarop AKKER voor zijn abdijsiroop reclame maakte, noopte ons tegen dezen man nog eens extra te waarschuwen. 150.000 exemplaren van de bekende waarschuwing zijn over het land verspreid. Wij mochten daarbij, gelijk in onzen geheelen strijd, veel hulp ondervinden van de gezondcommissies en de afdelingen der Witte- en Groene Kruisverenigingen. Het kan natuurlijk nog beter, maar reeds blijkt meer en meer, dat de idee van het bestuur twee jaren geleden naar voren gebracht, om namelijk deze commissies en afdelingen er toe te bewegen als onze perifere organen dienst te doen, op weg is in vervulling te komen.

Veel medewerking mochten we van deze lichamen ook in ander opzicht ondervinden, terwijl we onder onze leden niet minder dan 57 gezondheidscommissies en 33 Groene- en Witte Kruisafdeelingen tellen.

Op verschillende plaatsen werden weder lezingen gehouden. Hier en daar door verschillende onzer leden, terwijl de secretaris, die zijn voordrachten met lichtbeelden kon toelichten, lezingen hield voor het Groene Kruis te Monster, Delft, Katwijk, Boskoop, Zwijndrecht, Groningen, Grave, Giessen-Niekerk, Heinoord, Maasland, Bleskensgraaf, Puttershoek en Gouda; voor het Witte Kruis te De Rijk en Uithoorn; voor de Nutsdepartementen te 's Graveland en Culemborg; voor den Ned. Bond voor Ziekenverpleging te Leiden en Nosocomos te Amsterdam.

Terwijl wij van de zijde van het bestuur dus mogen wijzen op een jaar van groote activiteit, kunnen wij niet nalaten de verwachting uit te spreken dat ook onze leden eens wat meer actieve belangstelling zullen toonen. Een enkel maal krijgen we eens een bewijs dat men in onzen strijd meegaat, doch dit moest eigenlijk regel zijn.

Ook de ledenwerving door de leden levert niet zooveel resultaat op als redelijkerwijs mocht worden verwacht. Ieder lid zou met goeden wil toch wel één lid per jaar kunnen aanbrengen.

Mogen wij de vereeniging nu dus nog eens in Uw aller belangstelling aanbevelen?

Het ledental bedroeg 1 Jan. 1913 771, en hoewel de stand der financiën niet ongunstig kan worden genoemd, zijn er nog vele maatregelen die het bestuur gaarne zou uitvoeren, maar daartoe is versterking van het ledental noodig, niet alleen uit moreel oogpunt doch ook uit finantiëel.

Ieder lid kenne nu zijn plicht.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Aan de leden en abonné's.

Kort na het verschijnen van dit Maandblad zal door ondergeteekende over de contributies en het abonnementsgeld worden beschikt. Ter besparing van dubbele onkosten wordt verzocht de toezending per postwissel te staken.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

BERICHTEN.

De samenstelling van den Drank van Dr. Roland. In een vroegeren jaargang hebben wij medegedeeld dat deze drank bestaat uit een waterige oplossing van ongeveer 18 % broomkalium.

De heer C. J. DE VOGEL te Leeuwarden schrijft ons nu het volgende:

„Misschien kan het zijn nut hebben u te berichten, dat de samenstelling van den Drank van Dr. Roland veranderd is. Het resultaat van mijn onderzoek was:

Broomammonium pl.m. 10 gram.

Broomkalium pl.m. 40 gram.

Broomnatrium pl.m. 55 gram.

Opgelost in water tot 620 gram

en groen gekleurd met een organische kleurstof.”

Wij betuigen den geachten schrijver onzen dank.

Een rectificatie. In ons vorig no. hebben wij in een artikeltje „Een waar verhaal”, overgenomen uit *De Telegraaf*, vertelt van een slaapster te Rotterdam, die in haar slaap kruiden aan den patiënt dicteert, welke kruiden dan bij een apotheker gehaald worden.

Van bevoegde zijde wordt ons er op attent gemaakt, dat het geen apotheker is, waar de kruiden worden gehaald, maar dat het een paar z.g. drogisten, in een naburige straat zijn, die speciaal door middel van gedrukte kaarten, aan de bezoekers, door de slaapster zelve worden aangewezen.

Een dappere daad. De secretaris-penningmeester onzer Vereeniging ontving dezer dagen uit Scheveningen toegezonden een N. Rott.-Courant, waarin een groote advertentie omtrent *Abdijsiroop* was opgenomen. Het adres met drukletters geschreven luidde:

„Drukwerk.

E. J. Abrahams, Keizersgracht
No. 373, Amsterdam.”

en onder de advertentie stond, eveneens met geschreven drukletters (de man was wel noodeloos bang dat men onderzoek naar zijn handschrift zou doen:

„Al is uw leugen nog zoo snel,
De Abdijsiroop vernietigt ze wel.”

Erg mooi!

Eilers treedt steeds brutaler op. Naar aanleiding van de rechtzaak te Schagen (zie dit no. onder „Rechtszaken”) heeft EILERS in de *Enkhuizer Courant* het volgende met vette letters doen plaatsen:

„Kennisgeving!

Heden is door mij een klacht ingediend bij den kantonrechter te Schagen tegen den z.g. scheikundige voor het afleggen van een valsche verklaring onder eede.

Ook zijn door mij de 470 dankbetuigingen welke ik in mijn bezit heb, getoond aan den kantonrechter te Medemblik.

EILERS.
Oegstgeest.

Int. Chem. Laboratorium

Eerste Ned. Inrichting ter bestrijding van Tuberculose onder geneeskundige controle.”

In zijn eigen blad „De Wereldvraag” vinden wij onderstaande

„Waarschuwing.

Tot mijn verbazing las ik in verschillende bladen het bericht, dat ik weer naar Cleve ga, ik spreek dit beslist tegen, die zoo voorbarig is, wil mij zeker graag weg hebben. De strijd is pas begonnen, en zal publiek bekend worden gemaakt.

Int. Chem. Laboratorium, Oegstgeest.

Dir. EILERS.

Dr. J. OLIVIER VERHAAR, Arts.”

INGEZONDEN.

Aan de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

Gaarne maak ik gebruik van de mij aangeboden gelegenheid om een antwoord te geven op de beschuldiging tegen mij ingebracht door Dr. B. A. P. VAN DAM, hierop neerkomende, dat ik kwakzalverij bevorder, lichtvaardig handel door phantastische weldaden aan de menschheid op te dringen, en aan mij onbekende personen geld vraag, „uit den zak klopt”, voor eene zaak van verdacht allooï.

Allereerst: wat is een kwakzalver?

Volgens van Dale's woordenboek: „boerenbedrieger, marktschreeuwer, verkooper van valsche geneesmiddelen; in het algemeen iem., die tegen beter weten aan beweert, middelen te bezitten ter genezing van deze of gene ziekte, of ook wel van alle kwalen, en die met veel ophef aanwendt of te koop aanbiedt; hansworst; (fig.) zwetser”.

Om kwakzalver te mogen heeten is dus nog iets meer noodig, dan het aanbieden van een geneesmiddel waarvan de samenstelling niet bekend is.

Wat is er nu geschied?

Begin 1912 kwam ik toevallig in aanraking met den tot dien tijd toe mij onbekenden oud-burgemeester. J. L. VELTMAN, die mij verhaalde in Bronovo lang ziek gelegen te hebben; in erge mate aan diabetes te hebben geleden; het huis niet-hersteld te hebben verlaten, feitelijk opgegeven door de doctoren; toen zekere kruiden van iemand te hebben ontvangen, die wel niet genezing, doch aanmerkelijke verlichting aanbrachten. Daarop had hij in geneeskundige boeken niet alleen dat kruid met vermelding der geneeskundige krachten aangetroffen, maar ook andere middelen; met behulp eener m. i. vernuftige combinatie had hij daarvan een geneesmiddel samengesteld, waarmede hij zeer interessante proeven op zijn eigen lichaam had genomen, met het gevolg dat hij, in plaats van binnen enkele weken te sterven, nu volkomen gezond was, zonder diabetes en zonder zich aan eenig dieet te onderwerpen. Hij liet mij de werken zien waaruit hij zijn wijsheid geput had en vertrouwde mij zijn vinding toe. Hij zelf was het levend bewijs van de goede werking daarvan.

Een nauwkeurig onderzoek bevestigde het feit, dat hij een zware suikerziekte geleden had. Ook vertoende hij mij een briefje, nog in mijn bezit, waarbij Dr. ROESSINGH schrijft: „geachte heer, Mej.... heeft lichte diabetes. Wilt gij eens beproeven of bij haar de suiker te verdrijven is door de door u bedoelde kruiden?”

Ziedaar de aanleiding tot mijne bemoeiing. Van zeer nabij de droevige gevolgen der ziekte gezien hebbende, besloot ik, daar voor de exploitatie van het middel enig geld noodig was, mij tot een dertigtal personen te wenden, meer gefortuneerd dan ik zelf en lijdende, naar ik vernam, aan diabetes, en zulks in een schrijven als door Dr. VAN DAM is gepubliceerd. Ik meende van boven meegedeeld briefje van Dr. ROESSINGH te mogen gewagen, op de voorzichtige wijze als ik deed („waaraan o. a. Dr. R. groote waarde schijnt te hechten); ik meen zeker te zijn, dat de heer VELTMAN mijn brief aan Dr. R. heeft laten zien; Dr. R. is daartegen niet opgekomen. Dit is intuschen een bijzaak.

De bedoeling van mijn schrijven was om den heer V. in staat te stellen niet om geneeskundige praktijk uit te oefenen, maar om aan personen, die zelve bekeerden te lijden aan suikerziekte, het middel aan te bieden dat hem genezen had.

In mijne verwachting dat men genoegzaam vertrouwen in mijne bedachtzaamheid zou stellen, en niet te zeer aan zijn geld zou vastzitten, om den gevraagden steun te verlenen, werd ik teleurgesteld. Alleen 4 heeren, die evenmin als ik gesteld zullen zijn dat het publiek zich met hunne particuliere zaken bemoeit en wier namen ik dus niet vermeld, handelden even „lichtvaardig” als ik: zoodat het allerbenodigste bijeenkwam. Zekerlijk had de heer V. wel geld kunnen opnemen bij speculanten in geheime geneesmiddelen; maar ik ontraadde hem dit, meenende dat het billijk was dat „de vinder”, even als tegenwoordig elke andere „auteur”, zelf het loon ontving voor zijn vondst.

Zoodra mijn brief verzonden was ontving ik eenige waarschuwingen in den geest als door Dr. VAN DAM is aangegeven. Meenende dat deze, hoewel meestal van doctoren afkomstige, waarschuwingen ten doel hadden de mogelijke belangstellenden voor financiële benadeeling te behoeden, heb ik informaties ingewonnen, waaruit telkens mij bleek dat daarvoor geen gevaar bestond. Thans echter blijkt, dat die briefjes dienden om het gebruik van het geneesmiddel tegen te houden; anders toch ware het niet te begrijpen op welken grond Dr. VAN DAM zich gerechtigd acht uitdrukkingen en telasteleggingen te publiceren, die voor den heer VELTMAN beledigend zijn. Alleen zorg voor het algemeen belang kan daarbij zijn drijfveer zijn geweest. Dit hoop ik althans. Nu zou ik echter gaarne vernemen, welk verband er bestaat tusschen de geneeskundige kracht van zekere kruiden en de moraliteit van dengene die ze te koop aaniedt. Daar ik niet in de medicijnen heb gestudeerd, is mij dit onbekend. Misschien zou de doctor mij ook willen meedeelen, of bij aanbeveling van eenig geneesmiddel ooit een onderzoek wordt ingesteld naar de levenswijze van den geneesheer die het geneesmiddel aanbeval.

Na, met eenige andere heeren, den heer V. in staat te hebben gesteld zijne vinding op zeer bescheiden voet te exploiteeren, heb ik mij niet verder met de zaak ingelaten. Thans echter heb ik mijn nader geïnformeerd omtrent de aanvankelijk verkregen resultaten, die nog niet talrijk kunnen zijn, daar de kuur 8 à 10 maanden kan duren en de exploitatie eerst in Mei 1912 begonnen is. Ik heb voor mij liggen een twaalfstal verklaringen, door, meerendeels hier ter stede wonende, personen ondertekend, onderscheidene waarvan in goede kringen bekend zijn; in welke verklaringen groote tevredenheid met de werking van het middel betuigd wordt; inzonderheid ook deze werking, dat de slapheid, het ellendige gevoel verdween. Er was er een die zich, na lang lijden, „op en top gezond” voelde; een ander „voelde zijne krachten als verjongd worden” enz. Van mijn aanvankelijk voornemen om die namen te publiceren zag ik af, doch parafeerde de verklaringen, die thans elken dag bij den heer VELTMAN ter inzage liggen. De arts J. R. F. HANNIVOORT schrijft: „u vraagt mij, hoe ik als medicus over de orviëtanose denk. Ter uwer geruststelling deel ik u mede, dat ze door mij niet als ondeugdelijk wordt beschouwd, ook niet als iets dat zonder meer weg te cijferen valt. Ik geloof wel, dat het middel geneeskraft bezit, doch als medicus schrijf ik een geheimmiddel niet voor. Het is wenschelijk dat er proeven mede genomen worden.”

Dr. VAN DAM schrijft, „dat drie goed geconstateerde gevallen van suikerziekte tot zijn kennis zijn gekomen, waarbij zonder enig resultaat orviëtanose werd gebruikt”. Hij vermeldt niet, hoe lang en of naar de voorschriften gehandeld is. Doch, hoe dit zij, hoeveel geneesmiddelen kent Dr. VAN DAM, die zonder uitzondering genezing aanbrengen?

Eindelijk, — tegenover de goed geconstateerde gevallen van genezing —, er zijn er meer dan de bovenbedoelde — durf ik verklaren, dat in geen enkel geval slechte gevolgen geconstateerd zijn; dat kan niet van alle geneesmiddelen door „de faculteit” toegediend, worden gezegd.

Na deze eenvoudige uiteenzetting der feiten verzoek ik den lezer, nog eens met aandacht de omschrijving na te gaan van „kwakzalvers” hier boven meegedeeld, en zich af te vragen of de hier vermelde feiten ook maar eenigszins daarop passen. Voorts of in den brief, dien ik tot eenige personen richtte, iets staat, dat den toets der kritiek niet kan doorstaan. Eindelijk, wat er overblijft van Dr. VAN DAM's beschuldiging.

Ik eindig met de verklaring dat, indien het in mijn lijn lag handel te drijven, ik niet aarzelen zou mij zelve en de menscheid te bevoordeelen, door de orviëtanose ingang te doen vinden.

Voor de afgestane ruimte betuig ik der redactie mijnen dank.

A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.

15 Februari 1913.

Aangenaam zou het mij zijn dat de bladen die den tegen mij gerichtten aanval opnamen, ook dit antwoord in hun kolommen publiceerden.

Wij komen in het volgend nr. op deze zaak terug.
(Red. Mbl.)

RECHTSZAKEN.

De zaak van Grafhorst—Oosterbaan.

In het Maandblad van Mei 1912 namen wij een artikel over uit de *Prov. Overijselsche en Zwolsche Courant*, waarin de heer G. OOSTERBAAN een aankondiging had geschreven van de bekende, thans alom verspreide brochure ter aanbeveling van de

Granuline, „het nieuwe middel tegen longtering” zooals de titel van de brochure luidt.

Door dat artikel achtte de heer VAN GRAFHORST, de schrijver der brochure en uitvinder van het middel, zich beledigd en diende een aanklacht wegens laster of belediging tegen den heer O. in.

In deze zaak werd 19 Februari voor de Rechtbank te Zwolle gepleit.

De advocaat van den eischer, Mr. M. POLAK te Zwolle, begon met er op te wijzen, dat de geneeskundigen het gebruik hebben van een door hen uitgevonden geneesmiddel, de samenstelling te publiceren, wat wel in 't belang is van de lijdende menscheid, maar ook zijn bezwaren heeft. Een ander verbeter het middel en wordt dan voor den uitvinder aangezien. VAN GRAFHORST heeft zich bij die „mos” niet aangesloten maar mag hij daarom een kwakzalver worden genoemd? De medicus heeft recht op zijn vinding en door zich dit recht te verzekeren handelt hij misschien tegen het medisch fatsoen maar niet tegen de wet. Wat heeft v. G. gedaan?

Hij vindt het middel *Granuline*, gaat het na bij zich zelf en daarna schrijft hij er over. Hij zendt het naar een bevoegd, onafhankelijk deskundige Dr. SCHUT, die het middel gunstig beoordeelt en publiceert zijn middel in een vakblad. Terstond wordt er in krasse woorden naar de samenstelling gevraagd; het onderzoek daarnaar mislukt en de uitvinder, wanneer hij die samenstelling niet bekend maakt, wordt als kwakzalver uitgekreten. Dat de geneesheeren de samenstelling van een middel wenschen te kennen vóór zij het voorschrijven, bestrijdt pleiter en noemt die bewering: Praatjes voor de vaak. Er was geen aanleiding voor de medische publicisten (mannen die zich meer met schrijven bemoeien, dan met genezen) om zóo scherp op te treden.

Noodgedrongen heeft eischer toen zijn brochure uitgegeven en daarin uiteengezet, dat het middel geen schadelijke bestanddeelen bevat en helpt; die brochure bevat geen woord leugen. Men doelt erop dat de initialen van de verschillende geneesheeren, die in de brochure ten gunste van de granuline getuigen, gefingeerd zijn, maar pleiter ontkent dit. Er is door de brochure propaganda gemaakt maar is die propaganda zóo verderfelijk, dat de schrijver als kwakzalver moet worden voorgesteld? Als 't middel schadelijk ware voor de volksgezondheid... soit, maar men bestrijdt alleen de propaganda en gebruikt daarbij het woord kwakzalver.

Het middel is best: dit vinden o.a. Dr. SCHUT en Dr. BOLLAAN, het is dus geen kwakzalverij.

Gedaagde beweert zijn stuk te hebben geschreven in het algemeen belang. Pleiter vraagt of werkelijk de volksgezondheid gediend wordt, wanneer men zóo schrijft als gedaan is, te meer waar het hem niet bekend is, in welke qualiteit de heer O. schreef. De schrijver is zich ver te buiten gegaan en waar het geheele stuk blijkbaar de bedoeling heeft den heer VAN GRAFHORST te vermorselen, eischt hij veroordeeling tot schadevergoeding.

Mr. A. LIND te Amsterdam voor den heer Oosterbaan optredend, wijst op den steun, die de kwakzalvers van de pers ondervinden door het plaatsen van advertenties. Door de inzenders dier advertenties wordt dikwijls in het redactionele gedeelte der Courant een artikelje tot bespreking of aanprijzing van het geadvertende verzoekt.

Namens eischer werd aan de Prov. Overijselsche en Zwolsche Courant verzoekt de bekende brochure te bespreken, natuurlijk met het oogmerk om reclame te maken. De redactie stelde de brochure in handen van den heer OOSTERBAAN, Inspecteur van de Volksgezondheid, als een competent, onpartijdig beoordeelaar en deze schreef het geincrimineerde stuk, waarin hij op waardige, maar krachtige wijze het publiek wees op het gevaar, dat school in de handelwijze van dezen arts-kwakzalver, die trouwens voor hem een geheel onbekende persoon was. Alvorens tot de behandeling van de elementen der beschuldiging van laster en belediging over te gaan, wenschte pleiter in 't kort twee punten te bespreken, door eischer op den voorgrond gesteld doch die hier niet thuis behooren, en derhalve moeten worden geëcarteerd. 1e. de vraag welke waarde aan het middel Granuline moet worden toegekend heeft niets te maken met deze procedure. Alleen één getuigenis voor de voortreffelijkheid van het middel wenschte pleiter met den meesten nadruk te wraken, n.l. de heer SCHUT, omdat deze, bijkans een acte waarbij gevraagd werd de *Granuline Cy.* in een naamlooze vennootschap om te zetten, financieel bij de zaak betrokken was.

2e. de persoon van den heer VAN GRAFHORST. Doch wat heeft de figuur van den arts v. G. met deze procedure te maken? Hoogstens zou dit bij de waardeering van de schade te pas komen, maar waar pleiter verwacht, dat het zeker niet tot schadevergoeding zal komen, heeft hij ook met de waarde van den persoon van den eischer niets te maken. Komende tot het eigenlijk terrein van het proces,

wenscht pleiter eenvoudig, nuchter te onderzoeken of het geincrimineerde stuk werkelijk grondslag kan wezen voor een actie wegens laster of belediging. Deze materie is geregeld in art. 1408-12 B. W. Men moet, tot juiste beoordeeling van de zaak, het stuk in zijn geheel lezen, zooals het in de dagvaarding is opgenomen en niet, zooals door eischer geschied is, enkele deelen uit zijn verband rukken en zelfs valsch citeeren om deze tot de eigenlijke basis van de beschuldiging te maken. Het stuk zelf is een ernstig, logisch betoog; daarin bevindt zich geen enkel scheldwoord; er is geen enkel onvertogen woord in het geheele stuk. De persoon van gedaagde, zijne positie als ambtenaar van de volksgezondheid, zijn juist een waarborg, dat slechts in 't algemeen belang gehandeld is. Ja, het stuk toont helder op elken regel, dat slechts het algemeen belang bij den schrijver voorzat. Om de waarheid van het geschrevene te bewijzen, diene het volgende: Wat v. G. doet is kwakzalverij. Hier wordt een geheimmiddel, nog wel door een arts, aan het publiek te koop geboden. Een zelfde middel goed voor alle lijders aan dezelfde ziekte. Het publiek wordt hier aangeraden, zonder raadpleging van den medicus het middel te gebruiken, verzuimt daardoor de zorgvuldige behandeling te ondergaan, die in elk geval noodig is, laat den goeden tijd voorbijgaan en is in vele gevallen door den schuld van den verkooper van Granuline voor goed bedorven.

Dat nadeel aan onze volkskracht wordt toegebracht door VAN GRAFHORST en zulk een handelwijze kan niet anders gekarakteriseerd worden dan als „kwakzalverij”, ja erger term *bedrog*.

Geen arts zal zulk een specifiek middel, al ware 't nog zoo goed, aanraden zonder verdere algemeene zorgvuldige behandeling, zonder ligkuur, zonder voedingsregeling enz.

Ten bewijze hoe deze arts zijn middel in 't publiek lanceert, vertoont pleiter de flesch Granuline, het fabrieksmerk, de advertentie en de besproken brochure, die, vergeleken met een andere kwakzalversbrochure, in uiterlijk en in inhoud een roerende overeenkomst vertoont.

Waar alles wat de heer OOSTERBAAN geschreven heeft dus juist en waar is, waar 't openbaar belang muurvast staat, daar is toch waarlijk geen ruimte van opzet en is art. 1412 toepasselijk. Pleiter houdt zich overtuigd, dat de waardige daad van den officieelen waker voor de volksgezondheid, het Nederlandsche volk te waarschuwen voor den nieuwen lokstem op het gebied der kwakzalverij, niet zal worden beloofd met een veroordeeling tot schadevergoeding noch van f 1000, noch van een oortje.

Na re- en dupliek werd de uitspraak bepaald op over vijf weken.

Eilers ontmaskerd!

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Het nieuwste nieuws omtrent dezen kwakzalver, die hoe langer hoe brutaler begint op te treden, is, dat hij van het door de Alkmaarsche rechtbank op 11 Febr. gewezen vonnis — f 900 boete subsidiair 180 dagen hechtenis! — cassatie heeft aangeteekend, zoodat hij binnenkort ook voor den Hoogen Raad der Nederlanden verschijnen zal. Intuschen is hij door het O. M. bij het kantongerecht te Medenblik, Mr. van Heijnsbergen, wederom gedagvaard om zich op 3 Maart a.s. te verantwoorden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en hebben we hem 13 Febr. j.l. te Schagen gehoord, thans echter... als getuige. Bij deze gelegenheid was gedagvaard zijn medische adviseur Olivier Verhaar, doch deze was niet verschenen, evenmin als een paar getuigen, die noodwendig moesten gehoord worden, waardoor de behandeling dezer zaak tot 13 Maart werd uitgesteld. In ons volgend nummer komen wij hier op deze zaak terug, doch willen reeds thans niet verzwijgen wat in de zitting van 13 Febr. de getuige-deskundige, de heer H. J. Wanna, apotheker te Alkmaar, mededeelde omtrent de samenstelling van Eilers geheim-middel tegen tuberculose. De heer WANNA dan vertelde, dat hij vier middelen van Eilers had onderzocht, die hij zijn patienten voor uit- en inwendig gebruik voorschreef. Het eerste bevatte v.n.l. teer met petroleum, waarin een geringe hoeveelheid phenol of cresol was gemengd. Het tweede bevatte olie met petroleum, het derde was een aftreksel van bittere kruiden vermengd met alcohol en het vierde een aftreksel van planten vermengd met looizuur. Ziehier dus wat de menschen, die in dezen gevaarlijken en misdadigen kwakzalver vertrouwen stellen, te slikken krijgen! Geen wonder dan ook, dat wij een juffrouw voor het kantongerecht te Medemblik hebben hooren verklaren, dat haar man „dat goed direct weer uitspooft”, toen hij het had ingenomen! Het mooiste van de geschiedenis is nu, dat Eilers tegen den heer Wanna eene klacht heeft ingediend voor het afleggen eener valsche verklaring onder eede. Dat deze klacht in de

prullemand terecht komt, zal wel niemand verwonderen.

Ten slotte moeten wij nog melden, dat de Officier van Justitie bij de Alkmaarsche rechtbank, mr. Hanegraaff, in de zitting van 4 Febr. heeft medege-deeld, een brief ontvangen te hebben van een niet-zeer dankbaren patient van Eilers, die Z.E.A. ver-telde, dat Eilers vroeger melkboer was geweest nabij Leiden en daar de kunst, om melk met water te vermengen goed had verstaan. Bovendien had hij later met lampegelazen gevent en op zekeren dag de woorden geuit: „Ik ver... het, langer armoede te lijden, al moet ik alle toringpatienten ook onder den grond stoppen!”

In verband met deze uitlating van den man zelf en de onderzochte samenstelling zijner geheimmid-delen door den heer Wanna, hebben wij boven dit stukje toch zeker niet ten onrechte de woorden ge-zet, dat Eilers thans weer ontmaskerd is!

C. N. G.

Prof. de Haas.

In hooger beroep is voor de rechtbank te 's-Gravenhage behandeld de zaak tegen den 77-jarigen A. J. DE HAAS te Zoeterwoude, die door den kantonrechter onlangs is veroordeeld tot viermaal f 100 boete of viermaal 5 dagen hechtenis wegens het te Zoeterwoude, zonder toegelaten te zijn tot de uitoefening der geneeskunst, buiten noodzaak het beroep van geneeskundige als bedrijf uitoefenen, door aan een viertal personen geneeskundigen raad en bijstand te ver-leenen tegen betaling van f 2.50 telkens. Aan een van de patiënten, die verklaarde eigenlijk geen rijksdaal-der te kunnen missen, had bekl. een gulden terug-gegeven.

Bekl. was zelf niet verschenen. Voor hem trad op als gemachtigde mr. J. A. DE WILDE, advocaat te 's-Gravenhage.

Als getuigen werden gehoord: een paar personen, die bij bekl. waren geweest om hulp, doch niet de gewenschte hulp hadden verkregen, voorts een veld-wachter, die zich op last van het parket naar de H. had begeven, een kwaal had genoemd en genees-middelen (die hij evenwel niet had gebruikt) tegen betaling van f 2.50 had gekregen; een geneesheer, die verklaarde, dat een zieke vinger van een der voren-bedoelde personen verknood was, en eindelijk een spoorweg-arbeider te Leiden, die mededeelde, dat hij, zijn vrouw en zijn kinderen herhaalde malen baat gevonden hebben bij geneesmiddelen van de H. terwijl zulks bij een gepromoveerd geneesheer niet het geval was. Deze getuige verklaarde daarom al 15 à 16 jaar in voorkomende gevallen naar de H. gegaan te zijn. Deze spoorwegarbeider was geheel uit eigen beweging uit Leiden gekomen om vóór de H. te getuigen uit dankbaarheid.

Substituut-officier van justitie, mr. VAN KLEFFENS, eischte bevestiging van het vonnis des kantonrechters, daarbij mededeelende, dat men in een zaak als deze wel altijd zal zien dankbare en ondankbare per-sonen als getuigen; dankbaar zullen zijn zij die toe-vallig genezing vonden; ondankbaar zij, die geen genezing vonden. Personen als de H. mogen, door suggestie misschien, velen schijnbaar kunnen helpen, een gevaar achtte spr. zulke personen, waar het kwalen geldt, die niet zijn te onderkennen. En daar-om meende hij ook, dat zulke personen veel kwaad doen en tegen hen moet opgetreden worden.

Mr. DE WILDE concludeerde tot nietigverklaring van de dagvaarding, op grond, dat deze alleen een juridi-sche qualificatie zou inhouden (met de mededeeling, dat deze door daarna genoemde gevallen wordt be-wezen), maar niet tevens de door de wet geëischte feitelijke opgave van de plaats of de plaatsen, waar de ten laste gelegde feiten zouden zijn gepleegd. Mocht de rechtbank dit niet aannemen, dan meende pleiter toch, dat er reden was om niet vier boeten op te leggen maar slechts één; de feiten zouden als een voortgezette behandeling te beschouwen zijn. De kantonrechter was ook niet consequent geweest. Er waren 5 feiten (twee betreffende éénzelfde per-son), en nu beschouwde de kantonrechter twee van die feiten (betreffende één persoon) als voortgezette handeling. De kantonrechter had nu óf vijf geld-boeten moeten opleggen óf maar één, niet vier.

Verder bestreed pleiter de meening van den officier van justitie, dat de personen, die genezing had-den gevonden, door suggestie zouden genezen zijn. Pleiter noemde een geval van iemand, die „voor de grap” naar DE H. was gegaan, zonder eigenlijk te gelooven, dat hij bij hem genezing zou vinden. en die daarna tot zijn verwondering werkelijk beter ge-worden was. Ook betoogde pleiter, dat DE H. wel degelijk veel studie gemaakt heeft. DE H. heeft 177 verschillende soorten kruiden in voorraad; jaarlijks doet hij voor ongeveer f 9000 daarvan op. Hij was vroeger arm en heeft vele personen gratis ge-holpen. Deze vervolging is blijkbaar het gevolg ge-weest van een gelukkige genezing door DE H. Een

dokter daarover boos geworden, zou de vervolging hebben uitgelokt. Maar de wet is er wel om het pub-lick te beschermen tegen verkeerde handelingen van kwakzalvers, maar niet om de doktoren te be-schermen, die boos zijn op concurrenten.

Voorts: men moest het publiek niet dwingen van DE H. weg te blijven. Immers, men kan het iemand, die te vergeefs bij doctoren voor een of andere kwaal hulp gezocht heeft, niet ten kwade duiden, dat hij naar DE H. gaat, van wien hij hoort, dat deze iemand, aan dezelfde kwaal lijdende geweest zijnde, genezen heeft. Dat zou toch iedereen doen in zulk een geval. En zulke gevallen zijn talrijk. Als DE H. gestraft wordt dan wordt hij — zeide pleiter — gestraft voor zijn goed doen. Dat DE H., behalve dankbare pa-tiënten, ook ondankbare heeft, behoeft toch geen verwondering te wekken; iedere gewone geneesheer heeft ook ondankbare patiënten als geen genezing gevonden wordt; en niet iedereen vindt bij een ge-wonen geneesheer baat voor zijn kwaal.

Op grond van een en ander concludeerde pleiter dus, dat de rechtbank, als ze de dagvaarding niet nietig verklaart, in elk geval maar ééne geldboete, en dan een geringe, zal opleggen.

Bij de uitspraak werd het vonnis van den kanton-rechter bevestigd.

(N. Rott. Crt.)

Naar wij vernemen heeft DE H. hooger beroep aangeteekend.

Red.

Maxima Doctrina

De rechtbank te 's-Gravenhage heeft behandeld het beroep van J. VAN OOSTRUM, 49 jaar, wonende te 's-Gravenhage, opgevende dat hij doet in assuran-tiezaken, tegen het vonnis van den kantonrechter te 's-Gravenhage, waarbij hij tot tweemaal honderd-gulden boete en tweemaal tien dagen hechtenis is veroordeeld, ter zake dat hij op 31 October 1912, terwijl hij niet was toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst, noch die van de artsijbereidkunst, uitgeoefend, door geneeskundigen raad en bijstand te verleenen, en heeft afgeleverd tegen betaling van f 1.25 een fleschje, dat zou inhouden een middel tegen tuberculose: het anti-tuberculosemiddel *Maxima Doctrina*.

Tegen het vonnis van den kantonrechter waren in beroep gekomen de veroordeelde en het O. M.

Als getuige à charge werd gehoord de inspecteur van politie, de heer SCHUTEMAKER, die verklaarde dat hij op last van zijn chef zich naar bekl. had begeven en mededeelingen had gedaan omtrent een vermeende ziekte en dat bekl. daarop hem (get.) eenige vragen had gesteld, waarbij ook nog werd gesproken over een advertentie in de courant over het middel, dat bekl. tegen tuberculose had, en waarna bekl. ten slotte het bewuste middel aan getuige tegen betaling ter hand stelde.

Beklaagde beweerde, geen bepaalde vragen aan getuige gesteld te hebben in het gesprek, dat hij met hem had gehad; hij zou alleen aan getuige gezegd hebben, dat, als hij (getuige) aan tuberculose lijdende was, hij dan daartegen zijn (bekl.'s) middel kon gebruiken.

Op verzoek van bekl. werden gehoord een aantal personen, die verklaarden, dat zij (of leden van hun gezinnen), nadat zij voor hun kwalen tevergeefs hulp hadden gezocht bij een geneesheer of nadat was verklaard, dat zij aan tuberculose lijdende waren, zich naar van O. hadden begeven om zijn middel tegen tuberculose en dat zij na gebruik daarvan ge-heel genezen zijn, vaak tot verwondering van den geneesheer, die te voren den patiënt had behandeld. Onder de aldus door bekl.'s middel genezen per-sonen was er één, die vroeger in het Sanatorium te Hellendoorn ter verpleging was opgenomen geweest, doch daar geen herstel had gevonden. Van bekl.'s middel was ook gebruik gemaakt door een lid van een gezondheidscommissie. Een beambte van de Haagsche Tramweg Maatschappij, die in zijn gezin de heilzame gevolgen van het gebruik van bekl.'s middel had ondervonden, verklaarde, dat hij het zeer zou betreuren, indien bekl. zijn middel niet zou mogen doen gebruiken en, als gevolg daarvan, lijdens aan tuberculose zouden moeten sterven; want niemand had zulk een best middel, verzekerde hij. Aan per-sonen, die het middel niet konden betalen, verstrekke bekl. het kosteloos.

Substituut-officier van justitie, mr. DEL CAMPO genaamd CAMP, herinnerende aan de vele genezingen, met bekl. 's middel bereikt, meende, dat, als men daarop ziet en op het feit, dat bekl. onvermogen ook kosteloos helpt, er wel aanleiding zou kunnen gevonden worden tot clementie, al moest men ook z. i. niet vergeten, dat er ook misschien vele gevallen kunnen zijn van getuigen, die men hier niet heeft doen hooren en die geen genezing hebben ge-vonden. Van een algeheele vrijpraak zou bekl. zich wel geen illusies hebben kunnen maken, meende

de officier, waar hier toch naar de wettelijke fictie z. i. ten deze vaststaat de overtreding, zoowel van de wet op de uitoefening der geneeskunst als van die betreffende de artsijbereidkunst.

Spr. zou geneigd zijn oplegging van een zeer kleine boete voor te stellen, ware het niet, dat het onder-havige geval (met den heer SCHUTEMAKER) niet zoo onschuldig was. De heer SCHUTEMAKER immers deed het voorkomen alsof hij lijdende was aan tubercu-lose, terwijl het vaststaat, dat hij daaraan niet lij-dende was. Hier was dus bekl. wel wat luchthartig te werk gegaan, waar hij na het stellen van eenige vragen aannam, dat de heer S. lijdende was aan tuberculose, meende spr.

Op grond van een en ander requireerde de subst.-off. van justitie nu twee boeten van f 50, subsidiair 10 dagen hechtenis voor elke boete.

Beklaagde antwoordde hierop, dat hij den amb-tenaar van het O. M. dankbaar was voor zijn wel-willendheid, voor zoover deze gaan kon, maar dat hij meende geen straf verdiend te hebben, daar hij aan getuige S. geen vragen had gesteld, maar alleen gezegd, dat wanneer hij lijdend was aan tuberculose, hij dan in bekl.'s middel daarvoor genezing zou kun-nen vinden.

Beklaagde's verdediger, mr. VAN GIGCH JR., uit Amsterdam, concludeerde tot vrijpraak, subsidiair een zeer lichte boete, daarbij aanvoerende, dat, al zou bekl. aan den heer S. in het gesprek met dezen ook eenige vragen hebben gesteld, dit dan toch nog niet zou geweest zijn om een diagnose te stellen; voorts, dat het geval met den heer S. een zeer bijzon-der geval is, dat in de praktijk niet voorkomt. Al zou bekl. hier wat luchthartig zijn te werk gegaan, men moest niet vergeten, dat de komst van den heer S. bij bekl. was met het doel om bekl. in de val te doen loopen. Ook wees pl. er op, dat bekl. zijn patiënten aanraadt hun gewonen dokter aan te houden; hij wil de dokters voor zijn middel winnen als die zich er maar voor willen laten winnen. En al wil bekl. zijn middel thans nog niet publiek maken, hij vraagt in verschillende landen patent aan, dus zal het dan later niet meer zoo geheim behoeven behandeld te worden. Ook moest, meende pleiter, in acht genomen worden, dat bekl.'s middel onschadelijk is.

Bij de uitspraak op 21 Febr. sprak de rechtbank bekl. vrij van het feit van onbevoegde uitoefening der geneeskunst als bedrijf en ontsloeg hem van alle rechtsvervolging ten aanzien van het onbe-voegd afleveren van een geneesmiddel, daar niet was gesteld dat hij het door hem afgeleverde genees-middel ook heeft bereid.

(N. Rott. Ct.)

CORRESPONDENTIE

— Wij betuigen onzen dank aan allen, die ons de adver-tentie van de *Pulmonatine* toezonden. Wij maken er reeds werk van.

Mevr. K. te B. Wij durven die tabletten geen kwak-zalverij noemen. Zij bevatten het bestanddeel, dat is aan-gegeven en ofschoon zij wel niet de wonderen zullen ver-richten, die ervan beloofd worden, vinden wij het toch niet noodig daartegen op te treden.

K. D. te R. Tegen het middel tegen magerheid van D. Franz Steiner en Co. hebben wij al gewaarschuwd in de Maandbladen van Februari en Juli 1901.

Een artikel over *Derk Yonkerman* vindt gij in het Maandbl. van Augustus 1912 en een over *Eurthier* in het blad van Nov. 1912. De door u bedoelde brochures zijn reeds in ons bezit; dank voor uw aanbod.

P. W. A. te G. Wij danken u voor de toezending der brochure; de reclame, voor de *Granuline* gemaakt, gelijkt in alle opzichten op die van de meeste kwakzalversmiddelen.

Dr. J. L. te U. Wij gelooven dat de bespreking, zooals gij bedoelt, beter in een medisch vakblad op zijn plaats is.

G. M. D. te 's G. De *Wereldvraag* in dank ontvangen.

G. H. P. K. te A. Crystallose is geen kwakzalversmiddel. Wend u in zake inlichtingen omtrent *massage* tot uwen ge-neesheer. Tegen *Haverhoek* waarschuwen wij ernstig.

J. H. L. D. te 's G. Wie zich aan dat mensch toever-trouwt, doet het uit ijdelheid; wij zullen er ons dus niet druk over maken.

Red. te D. Heel verstandig ons dat ding toe te zenden en het niet in uw blad op te nemen. Het lijkt ons je reinste kwakzalverij.

J. H. te T. Er is geen haarwater dat de uitgevallen haren weer terug bezorgt. Wantrouw al die middelen, die zoo in de couranten worden aanbevolen. Misschien kan uw geneesheer u raad geven om het verder uitvallen te voor-komen.

De *Hair-Grover* van *Graven Burleigh* is wel kwakzalverij. Mr. B. te R. Dank voor de mededeslingen omtrent *Macaura*. In het vorig no. is de aandacht gevestigd op de kwakzalversadvertenties in de Staatsalmanak.

W. M. H. A. te 's G. en J. B. te R. Uwe voorstellen zullen bij het Bestuur aanhangig worden gemaakt.

P. v. D. te L. en M. v. d. H. te L. Wordt onderzocht.

F. R. V. te 's G. Uwe aardige bijdrage wordt in het volgend no. geplaatst. Dank voor de toezending.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van / 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

Bij dit blad behoort een Bijvoegsel.

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Geldverspilling? De strijd tegen de tuberculose.

Berichten: Macaura. — De hoogste Fransche rechtbank en de kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: Hoe brievendokters werken. — „Het Leven” in theorie en praktijk. — Is Valkenaar een kwakzalver? — Leugen-advertentie van Akker.

Ingezonden: Nog eens Z Exc. Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman als handlanger van de kwakzalverij. — Een verklaring. — Een haargroesmiddel.

Correspondentie.

Feuilleton: Claes Tilly als uitvinder van de Haarlemmer Olie. (Slot.)

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Niettegenstaande mijn verzoek in het vorige nr. zijn mij toch nog verschillende postwissels toegezonden. Eerst nadat ik het borderel der quitanties heb terugontvangen, kan ik nagaan of en wie er dubbel betaald heeft; alsdan zal het te veel betaalde terstond door mij worden overgemaakt.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Als nieuwe leden zijn togetreden de Heeren:

J. S. B. WANROOY, arts, Markeloo.
J. HIEMSTRA, arts, Workum.
Dr. E. H. B. VAN LIER, Utrecht.
W. A. LAMPE, arts, Herwijnen.
H. W. BOREL, arts, Koeta Radja.
L. JONKER, arts, Den Haag.
Dr. J. P. H. LINDNER, Djokjo Karta.
M. HIJMANS, arts, Groningen.
Dr. E. F. ROMELING, arts, IJmuiden.
H. N. VAN RAVESTEIJN, arts, Pati (Java).
L. LIGTENSTEIN, arts, Sidoardjo.
P. DEKKER, arts, Hazerswoude.
Vereeniging tot bevordering van de belangen van slechthoorenden, den Haag.
Groene Kruis, Culemborg.
De Gezondheidscommissie te Oisterwijk.

Geldverspilling?

Wat wordt er in ons land niet tegen de tuberculose gedaan?

De Regeering gaat vooraan met ruime subsidies; Vereenigingen tot bestrijding der tuberculose, Groene en Witte Kruizen, financieel gesteund door talloze welwillenden in den lande, doen alles om deze terecht gevreesde volksziekte met kracht aan te tasten en stellen daarvoor, behalve persoonlijke hulp, duizenden en duizenden guldens beschikbaar.

En nog steeds is er niet genoeg, want de wijze waarop gewerkt wordt, wij mogen die als bekend veronderstellen, is kostbaar.

Zou men niet goedkooper terecht kunnen? Heerscht hier geen geldverspilling?

Zou het aanschaffen van een geneesmiddel tegen de tering niet veel voordeliger zijn?

Een geneesmiddel? Is dat er?

Niet één maar vele middelen; ge hebt ze te kus en te keur en alle helpen zij onfeilbaar.

Zeker, 't is om in vertwijfeling te raken, welke onfeilbaarheid men moet uitzoeken, omdat ieder middel het beste is en de andere niet deugen, doch daar moet men zich maar over heen zetten.

Laten wij, om de keuze wat gemakkelijker te maken, eenige der voornaamste middelen opnoemen, waarvoor in de laatste jaren hier te lande reclame wordt gemaakt:

Abdiestroop van Akker, voorkomt zelfs de tering,

De middelen van Dr. Kauling,

Pinkpillen,

Tuberculozyne van Derk P. Yonkerman,

Maxima Doctrina,

De middelen van Eilers

en, om ons tot den laatsten tijd te beperken:

het nieuwe middel tegen longtering *Granuline* en het nog nieuwere, pas in de laatste weken aangekondigde, *Pulmonatine* van The Anglo-Continental Chemical Works, 17 Rijswijksche Plein, Den Haag. *)

Zooals gezegd, keuze genoeg. Maar waarom dan al dat werken van de Vereenigingen, die zich de bestrijding der tuberculose ten doel stellen, waarom al die kosten besteed aan hygiënische voorzorgsmaatregelen, aan sanatoria en dergelijke?

Omdat de ervaring geleerd heeft, dat al die met zoo'n ophef aangekondigde geneesmiddelen geen vertrouwen verdienen. Het bestaan van de verschillende Vereenigingen tegen de tuberculose, de ondersteuning die deze steeds meer en uit alle standen der samenleving ontvangen, zijn een sprekend protest tegen de verschillende beweringen van al die tering-genezers.

Zeker, het geld door die Vereenigingen uitge-

*) *Pulmonatine* hopen wij spoedig te bespreken.

geven ter bestrijding der tuberculose, is niet verspild; wie, naar zijn krachten, dergelijke Vereenigingen steunt, doet een weldaad aan de maatschappij.

BERICHTEN.

Macaura. Volgens de Temps is te Parijs tegen den kwakzalver MACAURA een instructie geopend wegens oplichterij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, terwijl ook zijn medewerker HACKS wordt vervolgd. Deze laatste is achter slot en grendel gezet, terwijl MACAURA met de Noorderzon vertrokken is.

(N. R. Ct.)

De hoogste Fransche rechtbank en de kwakzalverij. Den 7en Juni 1912 had het Hof van Appel den „directeur” van een handel in elektrische gordels met zijn geneeskundige helpers wegens oplichterij veroordeeld tot gevangenisstraffen van 6 en 12 maanden, boeten van 1000 fcs. en 30000 fcs. schadevergoeding aan de Parijsche geneeskundige syndicaten, die zich civiele partij hadden gesteld. In hooger beroep heeft het Hof van Cassatie den 10den Februari j.l. dit vonnis bevestigd en daardoor uitgemaakt, dat in Frankrijk de kwakzalverij wordt beschouwd als „escroquerie”.

(Ned. Tijdsch. v. Geneesk.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Hoe brievendokters werken.

Ditzelfde onderwerp hebben wij al meermalen behandeld doch wij vinden in een artikel in de *Apotheker-Zeitung* aanleiding er nog eens op terug te komen.

De lezers van Duitsche illustraties zullen dikwijls in de advertentie-kolommen een aanbeveling hebben aangetroffen van een *Zenuwen-sanatorium „Silvana”* te Genève ook „*Sanitas*” genoemd, waartegen door de Duitsche autoriteiten herhaaldelijk is gewaarschuwd. Onlangs nu werd in het „*Schweizerischen Wochenschrift für Chemie und Pharmazie*” een aanklacht van vijf vroegere geëmploieerden van het Sanatorium aan den Rijksgezondheidsraad openbaar gemaakt, waarin de toestanden en het bedrijf in genoemd sanatorium geschilderd werden en waaraan wij het onderstaande ontleenen. Ofschoon, wegens de waarschuwingen der autoriteiten, de *Silvana*-advertenties in de groote Duitsche bladen een poos achterwege bleven, verschijnen zij thans weer onder de volgende onderteekeningen: Dr. med. RUMLER, Genève, AESKULAP, Genève en SANITAS Genève. Verschillende bladen bleven

echter bij hunne weigering tot opname, wat het instituut aanleiding gaf een tweede uitgaaf van de brochure *Neurasthenie* von Dr. med. RUMLER, tegen welke brochure juist de waarschuwingen gericht waren, in een dusdanigen vorm te doen verschijnen, dat in plaats van den *vragenbrief* (het kenmerk van kwakzalverij) een prospectus omtrent de kliniek werd ingesloten. Verder werd in die tweede uitgaaf de tekst zóó veranderd, dat leeken en zelfs de redacteuren der betreffende bladen geen vermoeden konden krijgen van een behandeling per brief. Juist is het geraffineerde in dit boek, dat daarin op de kwakzalvers gescholden wordt en de kwakzalverij als een misdaad aan de lijdende menschheid wordt genoemd.

Hier volgt nu een kort beeld van de wijze waarop de patiënten in den val gelokt worden. Vooreerst verschijnt een advertentie, die dikwijls van hoofd wisselt maar altijd denzelfden inhoud en ten doel heeft de lezers tot aankoop van de bedoelde brochure te brengen. Dit gelukt dikwijls. Het hierop gezonden boek draagt den titel van de brochure, in de advertentie vermeld, doch is, wat de tekst betreft geheel verschillend van het boek, dat aan de redactie is gezonden. Door de lezing van de brochure wordt den patiënten min of meer een ziekte gesuggereerd en gelooft deze, van de vele in het boek beschreven ziekten-symptomen zeker er eenige te bespeuren — al mankeert hem ook niets. Verder wordt hij er gelijktijdig op gewezen den vragenbrief, (die in de boeken, aan de redacties gezonden, niet aanwezig is) op het nauwkeurig in te vullen.

Bij het binnenkomen van den vragenbrief, wordt deze vóór alles, op een eventueel bijgevoegd geldbedrag onderzocht en vervolgens tot verdere behandeling aan een bureaubeampte (een koopman) gegeven. Deze stelt, na oppervlakkige beschouwing van den brief, zijn geneeskundige diagnose, waarop de brief in handen geraakt van den bureauchef (een winkelbediende), die het honorarium vaststelt in verhouding tot de sociale positie van den patiënt. Tevens vult hij de diagnose, door de eerste beambte gesteld, zoodanig aan, dat hij vaststelt, dat de ziekte-symptomen in den vragenbrief meegedeeld, wijzen op een in de jeugd bedreven misbruik (dat wij

maar niet nader zullen aanduiden). Andere ziekte-oorzaken worden nooit genoemd. De op deze wijze „geneeskundig onderzochte” vragenbrief wordt nu ter afdoening aan den typist gegeven, die volgens een vast schema werkt.

Alle patiënten beneden de 30 jaar ontvangen de bepaalde verzekering dat zij door de kuur weer volkomen genezen worden en die van boven de 30 jaar, de belofte dat hun ziekte-toestand op bevredigende wijze zal verbeterd worden.

Nadat het antwoord in dezen vorm is vastgesteld gaat het ter onderteekening naar den directeur van het instituut, Dr. med. KAPLAN. Deze leert op het oogenblik dat hij teekent den naam van den patiënt kennen, anders niets, daar het hem wegens gebrek aan tijd (hij heeft in een uur 100—120 handteekeningen te zetten) niet mogelijk is iets naders omtrent den patiënt te weten te komen. Dr. K., in de brochures als specialist genoemd, is een in Frankrijk genaturaliseerde Rus, die met moeite duitsch spreekt doch niet in staat is een duitschen brief te schrijven.

Op de ontvangen mededeeling zenden de patiënten in 95 van de 100 gevallen het verlangde honorarium, dat tusschen de 20 en 30 Mark beloopt, en worden zij in schriftelijke behandeling genomen. De reeds vermelde bureauchef maakt nu, naar zijn goedvinden, eenige poeders en druppels gereed uit waardelooze en verouderde stoffen en deze worden verzonden tegelijk met een brief, weer volgens een bepaald schema opgemaakt en ook door Dr. KAPLAN onderteekend.

Op deze wijze wordt de „kuur” begonnen. Daar nu de meeste patiënten, na gebruik van de middelen, geen beterschap bespeuren, een omstandigheid, die begrijpelijker wijze voorzien is, ligt er een serie gereed van brieven, die allen ten doel hebben door fraaie beloften en voorspiegelingen de lijdens te lijmen. Ten slotte wordt, daar alle „wondermiddelen” in het „onderhavige geval” niet schijnen te kunnen helpen, beproefd een elektrische gordel aan te smeren, wijl men zich van een elektrische behandeling, ter ondersteuning van de geneesmiddelen, veel goeds voorstelt. Deze gordel, kostende hoogstens 10 Mark, wordt den patiënten voor 76 Mark geleverd. Indien ook, na aanwending van dezen gordel, het telkens verzekerde herstel is uitge-

bleven, dan wordt als radicaal middel een verblijf van eenige weken in het beroemde Sanatorium „Silvana” dringend aangeraden, met de zekere hoop van Dr. KAPLAN — of liever van zijn bureauchef — dat daardoor dan toch eindelijk de lang verwachte genezing zal worden bereikt. Wanneer het nu, wegens de hoge pensionsprijzen, de meeste patiënten niet mogelijk is deze welgemeende raad op te volgen en deze ook het voortzetten van de kuur met geneesmiddelen in zeer vele gevallen niet kunnen volhouden, omdat hunne middelen uitgeput zijn, dan worden hun nog enkele, niets zeggende raadgevingen verstrekt en de kuur als geëindigd beschouwd. De geheele behandeling brengt bij vele lijdens een zoo diepe psychische depressie teweeg, dat zij denken dat hun ziekte onherstelbaar is en gedachten aan zelfmoord niet vreemd zijn.

Wat verder in dit schrijven van de vijf gewezen geëmploieerden — die de volle verantwoordelijkheid van hunne mededeelingen op zich nemen — voorkomt, kunnen wij, als minder terzake doende, achterwege laten. Aan de waarheid van het hier beschrevene twijfelen wij geenszins; 't is de gewone methode, die in al dergelijke instituten wordt toegepast. Eenig doel is: het geld van de arme lijdens meester te worden, de patiënten zelve zijn maar middel.

„Het Leven” in theorie en praktijk.

Het geïllustreerde weekblad *Het Leven* heeft den strijd aangebonden tegen allerlei soort bedrog, waar door arme zielen, die in de verlegenheid zitten, niet alleen daarin worden gelaten, doch nog verder in de misère worden gebracht door de voorspiegelingen van dengene die gewetenloos genoeg is, misbruik te maken van het ongeluk van zijn medemenschen en van de eigenaardige — psychologisch begrijpelijke — toestand van lichtgelovigheid waarin zulk een slachtoffer der samenleving verkeert.

Met prijzenswaardige duidelijkheid worden de praktijken der bedriegers, die geld ter leen aanbieden aan menschen die in verlegenheid zitten, ons voorgesteld. Met lofwaardigen ijver heeft de redactie de praktijken der slechte pandjeshuizen, wier beheerders niet veel beter zijn dan woekeraars, geschilderd en ons zelfs kiekjes gegeven van de interieurs dezer inrichtingen.

Uit alle beschrijvingen blijkt dat er helaas nog

FEUILLETON.

Claes of Nicolaas Tilly als uitvinder van de Haarlemmer Olie.

(Vervolg en slot van het No. van Dec. 1912.)

Dit rekwest met de daarbij behorende notariel opgemaakte verklaringen werd door Burgemeesteren in handen gesteld van het Collegium medicum, om advies.

Het hierop gevolgd antwoord en advies aan Burgemeesteren zijn juist daarom zoo belangrijk, omdat hierin een oordeel wordt uitgesproken over den persoon van TILLY en over de Haarlemmerolie, door een collegie van Doctoren, Chirurgen en Apothekers, van vóór ongeveer 200 jaren geleden.

Het antwoord van genoemd Collegie aan Burgemeesteren van Haarlem luidde als volgt:

Edele en Groot Achtbr. Heeren.

Ingevolge van de ordres van UE: Grt. Achtbr. aen het Collegium Medicum gegeven, rakende de Requeste door CLAES TILLY, Schoolmeester alhier, op den 23 August deses jaers ter Camere van UE: Gr: Achtbr. gepresenteert, dient tot berigt:

Het Coll: Med: gesien hebbende dat die voorn. CLAES TILLY vanteert ¹⁾ en voorgeeft, door syn yge Industrie en Ervarenteyd seker Medicament uytgevonden te hebben, voor het welke genoegsaem alle hoge facultyten moeten verstomt staen, wegens deszelfs noyt gehoorde genesing en wonderlyke uytwerkingh, dat, als off hy Suppl. voor een reex van 25 jaeren met Conniventie van UE: Groot Achtbr. en het Coll. Med: het zelve aen vele menschen so hooge als

Laege Standspersonen soude hebben gedebiteert, het dopende met de naem van Swavelbalsem en wel specificce dat de Cragt van dien bestaet in het afdrijven van het Graveel en brekingen der Steen zonder snyden en lekkagies door het snyden der steen gecauseert, schoon noch zo verouderd, onbetwistbaer te genesen, zelfs in zyn uytgestrooyde en gespargeerde ¹⁾ brieffies genoodsaekt is te sustineren ²⁾ het een Cragtigh geneesmiddel te syn voor alle kwaelen, so bedenkyke als onbedenkelyke, dat hij door het Coll: med: geciteert zijnde, de boete hadde betaelt volgens de Letter der ordonnantie.

Wat het eerste belangt Ed: en Groot-Achtbr. Heeren, is het Coll: Med: genoodsaekt te zeggen dat het een volstreckte onwaereijd is, dat hij door ygen ervarentheyd d'eerste uytvinder van soude zijn, nademaal het niet anders is als een zeer eenvoudigh ding, meer dan duysent jaeren bekend geweest, enkel en alleen bestaende uyt twederly soorten (te weten) uyt de blom van Swavel en de Terbentyn Oly, tot die dikte van een balsem gekookt.

Wat ook het Coll: Med: wel Expresselijk negeert, des Suppls. tweede positive, alsoff hij bij Conniventie van Ed: en voorn. Coll: Med: het selve zoo veel jaeren hadde verkogt, zijnde integendeel waer, dat de executie van de voorsz. ordonnantie, aen het Coll: Med: wel voornamentlyk synde aanbevolen, zij dienvolgende op die menigvuldige klagten aen Haer gedaen, hem in der minne hebbe aengesegt dat hij geen Character ³⁾ hadde, dat off yts anders, hoe genaemt, te mogen debiteren, zijnde selff bij de voorsz. Ordonnantie de Geneesheeren, schoon die Const der pharmacie seer wel verstaende, geinterdi-

ceert ¹⁾, van geen interna off externa Medicamenten aen eenige patient te mogen appliceeren, hoe hylsaem deselve oof soude mogen zijn. Het Coll: Med: nogtans CLAES TILLY bevindende in zijne continuatie tegen syne beloften aen te persevereeren ²⁾, hebben hem de novo ³⁾ voor haer geciteert en op syn yge assurante Confessie gecommeneert, in een mulcte ⁴⁾ van drie Guldens, gewoon zijnde sulke knapen voor d'eerste rys zeer zagt te behandelen.

Wat de derde positive belangt, dat kan Ed: en Gr. Achtbr. Heeren, ten dien opsigte door het Coll: Med: niet anders dan Ridicuul beantwoord werden, omdat de voorn. CLAES TILLY voor zo verre als die wonderlyke Genesingh van zyn Swavelbalsem belangt, hij sich egaliseert, volgens gewoonte van allen Landlopers, Swetsers en notoire bedriegers, kwakzalvers en pochgers ygen, om enkel en alleen d'onnoselen en onkundigen het geld uyt de beurs te jaegen.

Ja, het Coll: Med: maekt zich sterk van te kunnen aentonen, dat hij niet alleen wat de genesingh en ygenschap van zyn voorsz. Swavelbalsem betreft, UEd. Grs. Achtbr. soekt te amuseren en te mislyden om door het schryven van zodanigh een oetroy nog voor groter bedrieger te kunnen spelen: want geen geneesheer van wat Character off Conditie hij oyt off oyt geweest off nog is, sal kunnen off durven aentonen, toestaen off heeft toegestaen het minste Effect van het voorverhaelde, veel min het afdryven van de steen, off Lekkingh door het snyden onstaen, te genesen schoon dat er nog zo grote Turbe ⁵⁾ van getuygen, het zij door imaginatie;

¹⁾ Interdicere, ontzeggen, verbieden.

²⁾ Perseverare, volharden.

³⁾ De novo, opnieuw.

⁴⁾ Mulcte, boete.

⁵⁾ Turbe, massa of bende.

¹⁾ Spargere, uitstrooien.

²⁾ Sustineo, verheffen, hooghouden.

³⁾ Character, in de betekenis van waardigheid of recht.

¹⁾ Vanter, snoeven.

een groot aantal menschen zijn, voor wien het er niet op aankomt hoe zij hun geld verdienen, voor wien nog steeds „geld stinkt niet” het hoogste devies is.

Het doet goed aan dergelijke praktijken eens door de pers te zien uiteenrafelen. Maar hoe zonderling is de tegenstelling en hoe is de theorie van het genoemde weekblad in strijd met datgene wat het in zijne advertentiekolommen het publiek durft voorzetten. In het zelfde nummer waarin tegen de woekeraars zoo terecht en zoo ernstig wordt te keer gegaan vinden wij behalve een aantal aanbevelingen van haarwaters welke schadelijke stoffen bevatten, een advertentie van de door ons zoo dikwerf besproken kruiden van Maria Wortelboer, waarin de menschen wordt wijs gemaakt dat deze helpen tegen influenza, gevatte kou, volheid op de borst, lusteloosheid, slechte spijsvertering, trage ontlasting, hoofdpijn enz. Vermeld wordt dat duizenden er baat bij hebben bevonden.

De aanbeveling van de schadelijke Pilul. orientales voor de weelderige boezem ontbreekt niet.

Dat eene groote advertentie van de abdijsiroop is te vinden spreekt van zelf. Dit lorregood heet in deze advertentie te helpen tegen asthma, hoest, influenza, bronchitis, pleuris, verkoudheid, alle borst- en longaandoeningen. Er wordt zelfs verteld, dat als de keel met witte puntjes is bedekt men dit middel moet nemen. Gevaarlijker en smeriger kan het niet.

De Santal paalen prijken ook in deze kolommen, terwijl Beecham's pillen en Orviëtanose natuurlijk niet ontbreken.

En om de rij van al deze fijnigheden te besluiten vinden we ook nog een advertentie van het beruchte huis Jansinski waar z.g. hygiënische artikelen worden verkocht. De lezer begrijpt de rest — wij willen er niet meer van zeggen.

Maar het weekblad „het Leven” geven wij den raad de hand eens in eigen boezem te steken en eens te overwegen of een blad dat in theorie zoo opkomt tegen bedrog en afzetterij, wel in de praktijk mag meewerken aan een soort bedrog dat in zijn gevolgen nog heel wat erger is dan het door het weekblad gesignaleerde.

Het is waar er is aan deze advertenties heel wat te verdienen. Maar voor een blad, dat schrijft als dit, mag het devies geld stinkt niet, toch niet gelden.

E. J. A.

H. W. Valkenaar geen kwakzalver?

Zou men den man gelooven en afgaan op hetgeen hij meermalen voor het gerecht heeft ver-

het zij door persuagie van de voorn: CLAES TILLY voor den dag kwam.

Het komt UEd. Grt. Achtb. niet altyt voor wat in Herbergen off wynhuysen passeert, want indien CLAES TILLY die gulde spreuke „Non temnere Divos”¹⁾ in zijn ziele had geprent, hij soude omzigtiger geweest syn van de Hooghyd Uwer Ed. Groot Achtb. te Lederen²⁾, dat indien hij hier niet kan verkrijgen het Haerlem's wapen op syn bedriegelijke en mislijdende briefjes te moge setten, hij wel zal besorgen het Haegse daerop te krijgen³⁾ met nog meer Exorbitante Expressien gestelt; en waer komt dogh zo een opgaend Ligt van daen? als door een verwaende en vermete inbeelding; een Ligt, daer onzen voorvaderen so lang na gesogt en noyt gevonden hebben.

O Lepidum Caput⁴⁾

Edele en Groot Achtb. Heren.

Het Coll: Med: vermynt dan te hebben aengetoont vooreerst dat hij den inventeur van zulk een simpel medikament niet is.

ten tweden, dat op het voorsz. medicament nog hij nog ymand van zijn soort yts van die natuur mag debiteren.

ten derden: dat allen die voorgewende genesingen valsch en bedriegelyk syn, ja dat selfs allen Leerlingen, de konst van de pharmacie en de preparatie van dieneen wynig tyds hebbende bijgewoond het maeken van die voorsz. balsem niet van enigh belangh en maer voor een prul moeten achten.

¹⁾ Non temnere Divos, minacht de Goden niet.

²⁾ Laedere, beleedigen.

³⁾ Claes Tilly had zich klaarblijkelijk, in een wijnhuis zijnde, uitgelaten dat hij wel op zijne reclamebriefjes het Haerlem's wapen zou verkrijgen en zoo niet, dat hij dan het wapen van 's-Gravenhage wel zou weten te verkrijgen voor dat doel.

⁴⁾ O Lepidum Caput, o snuggere bol!

klaard, dan bemoeit hij zich alleen met urine-onderzoek. Dat dit niet het geval is en hij in alle opzichten tot de kwakzalvers behoort, moge uit het volgende blijken:

Eenigen tijd geleden werd onze aandacht getrokken door deze advertentie:

„Asthma- en Galsteenlijders die volkomen willen genezen, kunnen gratis inlichtingen ontvangen. Brieven onder motto „Gratis”, Algemeen Advert.-Bureau D. Y. ALTA, Kettingstraat 21, Den Haag.”

Van onzentwege werd op deze advertentie geschreven en als antwoord kwam daarop de volgende brief:

„Chemisch mikroskopisch
Bakteriologisch laboratorium
Directeuren:
H. W. VALKENAAR, Chemist,
G. H. DUNNEWOLD, Arts,
Wagenstraat 19, 's-Gravenhage.

's-Gravenhage 2 Nov. 1912.

L. S.

Binnen eenige dagen zal een onzer ten uwent komen, om de inlichtingen te verstrekken.

Hoogachtend
als boven.”

Inderdaad kwam dan ook „een onzer”, die vernam dat degeen, die op de advertentie geschreven had zich geheel vrij van galsteenlijden gevoelde doch dat hij voor zijn broeder (die trouwens niet bestond) om de inlichtingen gevraagd had. Dit bleek voldoende te zijn want *zonder dat men den patiënt gezien had, zonder dat men iets wist omtrent den persoon en zijn lijden*, werd de toezending van geneesmiddelen beloofd. Tegen rembours van f 3.20 werd dan ook, eenige dagen later, een postpakket bezorgd, bevattende een fleschje met onoogelijken inhoud en vergezeld van het volgende briefje:

„Prijs: f 3,00.

Gebruiksaanwijzing.

's Morgens voor 12 uur, 4 gram op $\frac{1}{2}$ bierglas water.

Als er dan nog geen 1 à 2 maal daags ontlasting is, moet het verhoogd worden tot 6 gram. Mocht het daarna blijken dat er nog niet voldoende

Hiermede Ed: Gr: Achtb: Heeren sustineert het Coll: Med: met dese Haere Responsie en bedenkingen, aen de ordres van UEd. Grt. Achtb. te hebben voldaan.

(w.g.) J. v. D. HULST.

S. P. T.

Na dit in alle opzichten zoo ongunstig luidend oordeel, zoowel over den persoon van CLAES TILLY als over diens Zwavelbalsem, door een College van doctoren en pharmaceuten, derhalve van personen tot oordeelen bevoegd, zoude men nu ook verwachten dat door Burgemeesteren aan CLAES TILLY de verdere verkoop van zijn balsem zou worden verboden.

Het mocht echter niet zoo zijn.

CLAES TILLY werd n.m. hierop den 9 October 1723 ontboden ter Camere van Burgemeesteren en werd hem aldaar, mondeling, de Resolutie van Burgemeesteren op zijn rekwest, medege-deeld.

Burgemeesteren achtten het klaarblijkelijk toch minder gewenscht hem deze Resolutie in eenig officieel schrijven mede te deelen, opdat dit nimmer zoude kunnen dienen als middel van reclame. De Resolutie van Burgemeesteren in margine van het rekwest geschreven, luidt:

„Is ter Camere, CLAES TILLY aengesegt dat „hij bij provisie, medicament in de rechte gemelt, „aen syn huys sal mogen vercopen en daermede „niet mogen omlopen, alsmede niet door de „stad op hoecke of Straeten te laten staen.

Actum den 9 October 1723.

Pt. alle de heren Burgemeesteren dempto Preside¹⁾, dit my present

G. DE GLARGES.

Hij verkreeg derhalve de gewenschte vergunning tot verkoop van zijn balsem en al was deze

ontlasting is, dan moet hoogstens 8 gram 's morgens ingenomen worden.

Gedurende het gebruik van deze tinctuur mag geen koffie, vetten, bladgroenten of alkoholhoudende dranken gebruikt worden.

Karnemelk gebruiken is aan te bevelen.”

De inhoud van het fleschje werd aan een onderzoek onderworpen maar dit onderzoek gaf geen positief resultaat. Met zekerheid kon de samenstelling niet worden vastgesteld. Ofschoon dit te betreuren is, doet het, welbeschouwd, niets ter zake. Gesteld, dat inderdaad goed bekende, tegen de kwaal werkzame geneesmiddelen waren aangetroffen, dan nog zou de handelwijze van de „Directeuren” van het „laboratorium” er in geen enkel opzicht door vergoelijkt worden. Die „Directeuren” hebben getoond dat, zelfs bij een ernstige kwaal als galsteenlijden, de persoon van den lijder voor hen niets is, als hij maar het drankje *betaalt*. Zóó alléén handelen kwakzalvers!

Leugen-advertenties.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

Dezer dagen ontdekten wij weer eens eene advertentie ditmaal in „Het Volk”, waarvan wij de onjuistheid kunnen aantoonen. Op de bekende schreeuwerige manier adverteert AKKER dat sterkte een toonbeeld van mannelijke kracht is en door oud en jong wordt gewenscht. Daar staat dan een groote leeuw bij afgebeeld, die fier en moedig en krachtig boven het hoofdje der advertentie „Sterkte!” te voorschijn komt springen. Nadat verteld is dat de Abdijsiroop het ongeëvenaarde middel tegen asthma, influenza, pleuris, kinkhoest, bronchitis, den hardnekkigen hoest, de hevigste verkoudheid en alle borst- en longaandoeningen is, volgt de verklaring van een Alkmaarder, wonende Nieuwpoortlaan nr. 15, „dat zijne vrouw 4 jaar lijdende was aan eene bezetting op de borst, die zij overgehouden had uit roodvonk en zij na gebruik van deze stroop volkomen genegen was en weer even sterk als vroeger.”

Bij onderzoek bleek ons, dat de vrouw op de bekende manier portretten waren beloofd. Zij had alleen toegestemd, dat er geadverteerd mocht worden, dat de Abdijsiroop de slijm los hadge-

eene voorloopige of tijdelijke en werd deze beperkt tot verkoop alleen aan huis, hij had toch verkregen hetgeen hij wenschte en zijn debiet zal er wel niet minder om geweest zijn. 36 jaar heeft CLAES TILLY aan het hoofd gestaan van zijne affaire en daar hij bij zijn dood (in 1743)³⁾ geen kinderen naliet, had hij bij testamentaire beschikking bepaald wie zijne opvolgers in de zaak zouden zijn. Later voegden enkele van zijne opvolgers achter hunnen naam den naam van „Tilly”.

Iste opvolger was LEENDERT JONKHOUT TILLY kleinzoon van JANNETTE BOOMS (echtg. van CL. TILLY), tot 1762.

2de opvolger zou zijn CORNELIS DE KONING, kleinzoon van de Wed. TILLY, doch daar deze in 1743 overleed, werd

3de opvolger CORNELIS v. D. CASTELEN TILLY kleinzoon van de Wed. TILLY.²⁾ Deze kwam in 1764 te overlijden en zou volgens testamentaire beschikking moeten opgevolgd worden door ADOLF JONKHOUT en CLAES TILLY ABRAHAMZ. doch beiden reeds overleden zijnde kwam als

4de opvolger CLAES DE KONING CORNELISZ. aan het hoofd, tot 1814.

Thans bestaan te Haarlem niet ééne maar meerdere fabrieken, waar „Haarlemmerolie” wordt bereid.

Bloemendaal,

Dr. H. B.

Aug. 1912.

¹⁾ Demto Preside, uitgezonderd de voorzitter. G. De Glarges, was Secretaris der Stad.

²⁾ In 1762 verkrijgt Cornelis v. d. Castelen Tilly, van Burgemeesteren vergunning de zaak, op dezelfde voorwaarden, voort te zetten.

maakt en haar hoest was verminderd. Intusschen laakte zij zéér de handelwijze van AKKER, die er bovenstaand fraais bij had gefantaseerd en verklaarde ons, dat zij volstrekt nog niet geheel hersteld was van de pleuris, die zij eenige jaren geleden had gehad. Dat de Abdijstroop haar dus volkomen genezen en weer even sterk gemœakt had als vroeger is een *leugen*, die AKKER willens en wetens de menschen voorhoudt. De vrouw zal hem schriftelijk verzoeken deze advertentie in te trekken en haar verder ongemoeid te laten, wyl zij er allerminst van gediend is als reclame voor de Abdijstroop gebruikt te worden.

C. N. G.
W

INGEZONDEN.

Nog eens Zijne Excellentie Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman als handlanger van de kwakzalverij.

De oogen des Heeren bewaren de wetenschap, maar de zaken des trouweloozen zal Hij omkeeren.

Spreuken XXII : 12.

In het Maartnummer van dit *Maandblad* heeft de Redactie een antwoord van Zijne Excellentie LOHMAN opgenomen ter verdediging van zich zelve en van den „uitvinder“ der *orviëtanose*.

Het pleidooi begint met de definitie van *kwakzalver* uit het woordenboek van VAN DALE. Dan komt er, wat zijn Excellentie noemt, een „eenvoudige uiteenzetting der feiten.“ En aan het eind wordt den lezer verzocht „nog eens met aandacht de omschrijving na te gaan van „Kwakzalvers“ hierboven meegedeeld, en zich af te vragen of de hier vermelde feiten, ook maar eenigszins daarop passen.“

Als men zich in gemoede afvraagt, of de heer VELTMAN een kwakzalver is, doet het er echter niets toe, of de door Zijne Excellentie vermelde feiten al of niet op die betiteling passen; het komt er op aan, of de feiten al of niet aantonen, dat de heer VELTMAN een kwakzalver is. Welnu, uit de geschriften van den heer VELTMAN citeer ik twee typische aanbevelingen: „Orviëtanose blijkt te zijn het enig gewaarborgd middel ter bestrijding der suikerziekte.“ (Advertentie Sept. '12). „Na een juist gebruik gedurende ongeveer tien maanden is volkomen genezing bereikt.“ (Circulaire Sept. '12). Eveneens, als Zijne Excellentie, verwijzende naar de definitie van VAN DALE, haal ik bovendien het woordenboek van KRAMERS aan:

„CHARLATAN, m. Kwakzalver, uitventer van droogrijen en artsijen op marktpleinen; — snoevend, doorgaans onkundig en onbevoegd geneesheer, lapzalver, beunhaas, jan-potagie, landlooper, — ieder, die zich beroemt, in 't bezit van een of ander wonderbaarlijk geheim te zijn, snoever, pogcher, snorker, praalhans, grootspreker, opsnijder, windbuil, windmaker m.“

Zou Zijne Excellentie niet veel juridisch vernuft verspild hebben met de poging om bij den lezer den indruk te vestigen, dat ik ten onrechte van kwakzalverij heb gesproken? En moet een verdediger zich niet zwak voelen, die zóó langademig afdwaalt van de hoofdzaak, waar 't om gaat?

Ik heb Zijne Excellentie beschuldigd van te excelleeren in lichtvaardigheid. Ik heb die beschuldiging door het publiceren van feiten gestaafd. *Geen enkel dezer feiten wordt weersproken.* Alleen wordt voor één feit een excuus opgegeven en wel excuus!

Zooals aan de lezers van dit *Maandblad* bekend is, werd Zijne Excellentie den 28sten Maart in overduidelijke termen voor den heer VELTMAN gewaarshuwd. Zonder de minste navraag bij den waarshuwer, schrijft daarop Zijne Excellentie den 6den April aan een dame, die hij trachtte over te halen duizend gulden te storten: „Uit ingesteld onderzoek is mij gebleken, dat de heer VELTMAN een alleszins fatsoenlijk en betrouwbaar man is, en dat hem niets kan worden verweten.“

Nu, den 15den Febr., oreert Zijne Excellentie daarover, als volgt:

„Meenende dat deze, hoewel meestal van doctoren afkomstige, waarschuwingen ten doel hadden de mogelijke belangstellenden voor financieele benadeeling te behoeden, heb ik informaties ingewonnen waaruit telkens mij bleek, dat daarvoor geen gevaar bestond.“

Als men iemand *alleszins* fatsoenlijk en betrouwbaar noemt, zegt men, dat hij *in alle opzichten* fatsoenlijk en betrouwbaar is. Dit is heel iets anders, dan dat men zegt bij iemand geen gevaar te loopen voor financieele benadeeling. Maar al sprak Zijne Excellentie als de verpersoonlijkste rechtschapenheid, wat beduidt dat excuus dan nog?

Indien immers ernstige inlichtingen door Zijne Excellentie waren ingewonnen, moeten zij, behalve andere dingen, het niet geheel geruststellend feit aan 't licht hebben gebracht, dat de heer VELTMAN nog niet lang geleden in staat van faillissement had verkeerd. En paste het Zijne Excellentie dan niet, rond en eerlijk, de dames en heeren, die om geld worden aangesproken, met dat feit in kennis te stellen? Of waren de informaties van dien aard, dat zij ternauwernood informaties mogen heeten?

Zijne Excellentie's verdediging verschaft mij stof op nieuwe voorbeelden van lichtvaardigheid te wijzen. Lichtvaardig is het, zonder degelijk onderzoek, geloof te hechten aan een wonderbaarlijke genezing, zooals de heer VELTMAN haar heeft verhaald. Zijn Excellentie heeft naar dit wonderbaarlijke geen onderzoek ingesteld. Zelfs is mij door een zeer betrouwbaar en hoogstaand persoon (die mij heeft gemachtigd desgevraagd zijn naam te noemen) meegedeeld, dat hij aan Zijne Excellentie feiten heeft verteld, welke Zijne Excellentie ernstig hadden moeten doen twijfelen aan de waarheid van het verhaal.

Eveneens is het lichtvaardig gewicht te hechten aan de attesten van leeken. Suikerziekte kan tientallen van jaren duren en gelukkig blijven vele patiënten jarenlang krachtig en gezond. De aanwezigheid van suiker in de urine is zeer wisselend en hangt af van ten deele goed bekende en van ten deele onbekende oorzaken. Een verstandige leefwijze is in sommige gevallen reeds voldoende de suiker uit de urine te doen verdwijnen. Laat men dus een niet te klein aantal suikerzieken gedurende een paar maanden een willekeurig middel gebruiken, dan zullen na het gebruik bij sommige patiënten een verhoogde, bij andere een verminderde suikerafscheiding, bij enkele een verdwijnen van de suiker uit de urine waargenomen kunnen worden. In deze laatste gevallen kunnen de patiënten geheel te goeder trouw van hun genezing getuigen, maar Zijne Excellentie, die het verschil tusschen *post* en *propter* kent, kan best weten, dat aan zulke getuigenissen niet de alleringste wetenschappelijke waarde mag worden toegekend. Voor boerenbedrog zijn zij bruikbaar. Maar het geeft te denken, dat hun aantal, twaalf, zoo gering is.

Een eerlijk tegenstander, en ik zeg dit aan het adres van Zijne Excellentie, behoort, vóór hij er gebruik van maakt, het gehalte der argumenten te onderzoeken, waarmede hij in debat treedt. Ik acht het overbodig en het ligt niet op mijn weg elk attest aan een nader onderzoek te onderwerpen. Maar ik heb gemeend één uitzondering te moeten maken met betrekking tot het briefje van arts HANNIVOORT. Waar een arts verklaart geloof te schenken aan de geneeskraft van de *orviëtanose*, heb ik het mijn plicht geacht hem te gaan vragen op welke gronden dit geloof steunt. Hij heeft mij gezegd, dat hij er ingeloopt was, dat zijn briefje slechts bedoeld was als een courtoisie, dat hij geloof had gehecht aan de verhalen en bescheiden van den heer VELTMAN, maar meer niet, *want dat hij zelf over geen enkele waarneming beschikte!* Voorwaar een goed voorbeeld van de onwaarde van sommige attesten en... van het misbruik, dat van een onvoorzichtigheid kan worden gemaakt!

Zoo te midden van „de eenvoudige uiteenzetting der feiten“ heeft Zijne Excellentie mij gevraagd: „Welk verband bestaat er tusschen de geneeskundige kracht van zekere kruiden en de moraliteit van dengene die ze te koop aanbiedt. Daar ik niet in de medicijnen heb gestudeerd, is mij dit onbekend.“ Met alle bescheidenheid wil ik daarop antwoorden, dat het verband even ver te zoeken is als de toepasselijkheid van de vraag. Ofschoon ik niet in de rechten heb gestudeerd, waag ik het vermoeden, dat de vraag een *juridische* wending wil geven aan iets, dat Zijne Excellentie dwars zit. Ik heb namelijk, zooals reeds bekend is, Zijne Excellentie voorgehouden, dat men, alvorens aan de verhalen van genezing door een wondermiddel geloof te schenken en alvorens duizenden gulden voor de exploitatie van dat middel op te vragen, wel zal doen naar de betrouwbaarheid van den verhalen eenig onderzoek in te stellen.

Er zijn in de „eenvoudige uiteenzetting der feiten“ meer dergelijke vragen en opmerkingen. Ik hoop aan Zijne Excellentie en aan mijn lezers een dienst te bewijzen, zij het ook in verschillenden zin, door mijn beantwoording niet volledig te doen zijn.

Alleen nog één ernstige vraag eischt een even ernstig antwoord.

„Op welken grond acht Dr. VAN DAM zich *gerechtigd* uitdrukkingen en telasteleggingen te publiceren, die voor den heer VELTMAN *beleedigend* zijn?“

Ik acht mij gerechtigd tot die publicatie, omdat ik daardoor alleen het publiek kan overtuigen en het publiek kan waarschuwen voor de praktijken van Zijne Excellentie, die zich niet ontziet, op de meest lichtvaardige gronden, met al het wicht van

schitterende titels, aan hem-onbekende dames en heeren geld te vragen voor een zaak van verdacht allooi.

Die zaak betreft de bereiding en het laten slikken van het kwakzalversmiddel *orviëtanose*. Ik noem de zaak *mildelijk van verdacht allooi*, omdat zij in strijd is met de beide eerste artikelen van de wetten op de uitoefening van de artsijbereidkunst en van de geneeskunst en omdat zij gedreven wordt door iemand, van wiens reputatie men zich een begrip kan vormen uit de waarschuwingen, die Zijne Excellentie ontving.

Ik schrijf niet in de eerste plaats tegen de *orviëtanose*, of tegen haar „uitvinder“. Al houd ik de kwakzalverij voor een bedroevend verschijnsel in onze samenleving, veel bedroevender en beschamender schijnt het mij toe, dat een man, die tot de hoogste staatsbetrekkingen en eereambten is opgeklimmen, op de door mij gepubliceerde wijze, de kwakzalverij steunt en voorthelpt.

B. A. P. VAN DAM.

Den Haag, 20 Maart 1913.

Aan de redactie van het *Maandblad* tegen de kwakzalverij.

Ik beken, dat ik door het afgeven van mijn briefje aan den heer VELTMAN in zake de *orviëtanose*, welk briefje door Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN in zijn antwoord aan Dr. B. A. P. VAN DAM aangehaald wordt, een oordeel heb uitgesproken over iets, waar ik niets van weet.

Want wat ik van de *orviëtanose* weet, berust niet op eigen waarneming van diabetes-patiënten, maar op schriftelijke mededeelingen, die de heer VELTMAN mij toonde.

De bedoeling van het briefje was niet meer dan een beleefd antwoord te geven op een beleefde vraag. Ik had me tegenover den heer VELTMAN zeer gereserveerd over zijn middel uitgelaten en nu heb ik, bij het geven van mijn schriftelijk antwoord, onwillekeurig uitdrukkingen gebezigd, die ik met het oog op mijn bekendheid met het middel, niet kan verantwoorden.

Met opname van deze regelen zult u zeer verplichten.

J. R. F. HANNIVOORT.

Een haargeneesmiddel.

Naar aanleiding van uw antwoord aan G. W. v. IJ. 's Gr. onder correspondentie in het *Mbld.* van Februari moet ik u het volgende recept zenden dat ik juist heden avond vond in oude familiepapieren omstreeks 1840.

(Afschrift).

Uitvindingen.

Ms. LAMEILLE, kapper te Orleans heeft een middel uitgevonden, om de kaalste hoofden vruchtbaar te maken. Hij plaatst zeer fijne Engelsche naa-naalden, schuiersgewijze in buigbaar hout, drukt ze ter behoorlijke diepte in den schedelhuid, en strooit fijn geknipt hoofdhaar van een gezond kind van zeven of acht jaren in de wondjes; vervolgens bedekt hij het zaaïsel met een dun laagje van echte Macassar olie 't welk om den anderen dag vernieuwd wordt. Met drie weken zal men het schoonste plantsoen van glansrijk haar zien opgaan, dat oogen kunnen aanschouwen.

CORRESPONDENTIE.

„Het verslag der bevindingen en Handelingen van de Gezondheidscommissie, zetelende te Boxmeer, over 1912 in dank ontvangen.“

Mevr. A. S. te U. Wij zullen het stuk gaarne plaatsen, doch het zal nog wel eenigen tijd duren. Er wacht zooveel op afdoening.

N. N. te A. Tegen *Visnervin* hebben wij al meermalen gewaarshuwd; het laatst nog in het n°. van Juni 1912.

W. C. C. t. V. te S. Eindelijk kunnen wij u iets over *Caposan* mededeelen. Volgens het onderzoek van den heer M. J. VAN PIENBROEK te Middelburg is daarin gevonden: *acelanilide*, *phenacetine* en *salicylzuur*, het laatste vermoedelijk als *aspirine*. 't Is wonder dat die apotheker er nog niet meer in gedaan heeft; hij zal gedacht hebben helpt 't een niet dan 't ander. Maar 't is toch schandelijk, dat al die sterk werkende middelen als iets onschuldigs aan het publiek worden geleverd. Weet gij ook of de man zijn middel adverteert of op andere wijze reclame daarvoor maakt? Zoo ja, dan zullen wij uitvoeriger waarschuwen.

A. C. R. te H. Zeker is de zaak verdacht; wees voorzichtig. Wij zullen, naar wij hopen, in 't volgend No. nadere mededeeling over *Pulmonatine* doen; het middel wordt onderzocht.

Veel moet tot een volgend No. blijven liggen. 3]

BIJVOEGSEL

behoorende bij No. 4 (April 1913) van het
Maandblad uitgegeven door de Ver-
eeniging tegen de Kwakzalverij.

INHOUD van het BIJVOEGSEL.

Rechtszaken: De zaak van Grafhorst-Oosterbaan. —
Eilers. — Eilers en Olivier Verhaar. — Een verdediging van
Eilers.

Uit de Pers: Open brief van Eilers.

RECHTSZAKEN.

De zaak van Grafhorst—Oosterbaan.

De rechtbank te Zwolle heeft gisteren uitspraak
gedaan in de zaak van H. J. VAN GRAFHORST, arts te
Apeldoorn, tegen G. OOSTERBAAN, inspecteur van
de volksgezondheid, thans wonende in Den Haag.

Eerstgenoemde, uitvinder van een middel tegen
de tuberculose, zooals hij althans zelf beweert, ge-
naamd granuline, achtte zich beledigd door een
artikel van den heer OOSTERBAAN in de „Zwolsche
Ct.”, waarbij dit middel als een kwakzalversmiddel
aan het publiek sterk werd afgeraden en de uitvinder
van dat middel om de wijze van exploitatie en in den
handel brengen daarvan nogal heftig werd aange-
vallen.

De heer v. GRAFHORST dagvaardde daarop den heer
OOSTERBAAN wegens laster, subsidiair belediging.

De rechtbank oordeelde de strekking van het arti-
kel van den heer OOSTERBAAN beledigend voor den
heer v. GRAFHORST, doch verwierp de gevraagde ver-
oordeeling wegens laster. Zij nam aan, dat het oog-
merk om te beledigen bij den gedaagde, den heer
OOSTERBAAN, bewezen is en vaststaat, terwijl die
beledigingen niet gerechtvaardigd worden door een
beroep zijnerzijds op het algemeen belang.

De heer OOSTERBAAN moge het algemeen belang
op het oog gehad hebben, hij behoefde daartoe niet
dergelijke beledigende uitdrukkingen als „kwak-
zalver”, „den beurs spekken” e. d. te gebruiken.
Een zakelijk gesteld artikel ware dan beter geweest.

Door deze beledigingen is materiele schade door
den heer v. GRAFHORST geleden, te meer waar het
artikel door een inspecteur van de volksgezondheid
is geschreven. Daardoor kan het vertrouwen in hem
als arts zijn geschokt.

De rechtbank veroordeelde mitsdien den heer
OOSTERBAAN tot een schadevergoeding van f 100,
machtigde den heer v. GRAFHORST om het vonnis in
het openbaar te doen aanplakken en de kosten daar-
van tot een maximum van f 50 op den gedaagde te
verhalen, en veroordeelde ten slotte den gedaagde
in de kosten van het proces.

Naar wij vernemen wordt misschien appel tegen
het vonnis aange teekend.

Eilers.

Men schrijft ons uit Alkmaar:

In den loop van de maand Maart heeft deze
aartskwakzalver de brutaliteit gehad om in de
bladen te adverteeren, aan den kantonrechter
te Medemblik, die hem reeds herhaaldelijk ver-
oordeelde, niet minder dan 470 dankbetuigingen
van genezen patiënten te hebben getoond. Niets
is minder wáár dan dit ongeëvenaard leugenachtig
geschetter!

Maar een misdadige figuur als EILERS, die de
meest gewetenlooze practijken uitoefent, weet
wel met welke middelen hij der gôe-gemeente
zand in de oogen moet strooien. Dergelijke ver-
klaringen wekken bij degenen, die met de voor-
niets-staande-brutaliteit en leugenachtigheid van
kwakzalvers minder bekend zijn, weer een zeker
vertrouwen in 's mans middelen, die, gelijk onze
lezers weten, voor het grootste deel bestaan uit
teer en petroleum! Toen in de jongste zitting
te Medemblik de kantonrechter aan EILERS
vroeg hoe hij er toe gekomen was dergelijke
onzin te adverteeren, antwoordde hij... zich
te hebben vergist, waarop de kantonrechter hem
verzocht dergelijke abuizen voortaan ná te laten.
Hij werd kort daarop wederom veroordeeld tot
vier geldboeten ieder van f 100 bij niet
betaling te vervangen door 4 x 15 dagen hec-
tenis; bovendien werd hij veroordeeld tot 3
hechtenisstraffen elk van 2 maanden. Behalve
dus de duizenden guldens boete waartoe hij
alleen in Holland's Noorderkwartier reeds is

veroordeeld, zal hij bovendien nog eenige maan-
den hechtenis straf hebben te ondergaan.

Inmiddels is hij ook weer te Schagen veroor-
deeld tot 3 x 300 gulden boete subsidiair 180
dagen hechtenis. EILERS heeft in verband met
de vele vonnissen die tegen hem in den laatsten
tijd geveld zijn, beledigende brieven tot den
Kantonrechter te Medemblik en den ambtenaar
van het O. M. gericht. Hoewel de inhoud dier
brieven bewijzen genoeg inhouden om hem óók
nog wegens beledigingen terecht te laten staan,
zullen bovengenoemde magistraten hiertoe niet
over gaan. Natuurlijk zijn zij boven de beledig-
ingen van EILERS verheven en is het hen alleen
te doen hem als kwakzalver onschadelijk te
maken.

Als een staaltje hoe groot het vertrouwen van
het onontwikkelend publiek in Holland's Noor-
derkwartier in EILERS is, kan het feit dienen,
dat wij te Schagen een boekdrukkersknecht hebben
hooren verklaren dat EILERS eerder de helden-
medalje van het Carnegie-fonds zou moeten
krijgen, dan één dag hechtenis!

Wij hebben na de terechtzitting de opmer-
king hooren maken, welk eigenaardig verschil
er tusschen den kwakzalver DE HAAS te Voor-
schoten en EILERS te Oegstgeest is. De eerste
ledigt de portemonnaie's van hen, die door het
meerendeel tot de meer gegoede burgerij be-
hooren terwijl EILERS zijn slachtoffers uitslui-
tend vindt onder de „Kleine luyden”. Volkomen
juist; wij hebben nog nimmer van patiënten van
EILERS gehoord die tot de betere standen onzer
samenleving gerekend worden! Dubbel te be-
treuren valt het, dat juist de minst financieel
krachtigen hun zuurverdiende penningen aan
individuen als EILERS afstaan!

C. N. G.

Eilers en Olivier Verhaar.

Men schrijft uit Schagen aan Het Handelsblad:
Voor het kantonrecht werd de behandeling-
voortgezet der zaak tegen den arts OLIVIER VERHAAR,
wien ten laste was gelegd „dat hij, geneeskundige
te Leiden zijnde en de geneeskunst uitoefende door
als bedrijf geneeskundigen raad te verleenen door
patiënten te onderzoeken en hetzij recepten te geven,
hetzij op andere wijze te bepalen, welke genees-
middelen zij moesten gebruiken, geneesmiddelen heeft
doen afleveren door H. J. EILERS, die noch
geneeskundige, noch apotheker was, en die in op-
dracht of op aanwijzing van bekl. geneesmiddelen
toezond en deed bezorgen te Harencarspel en te
Winkel.

Een maand geleden werd de behandeling dezer
zaak geschorst wij een paar getuigen niet waren ver-
schenen. Toen werden gehoord een inwoner van
Harencarspel die verklaarde van OLIVIER VERHAAR,
die te Hoorn zitting hield, een recept te hebben
ontvangen waarop hij geneesmiddelen uit een apo-
theek moest halen. Later heeft hij meermalen medi-
cijnen van EILERS ontvangen.

EILERS zelf verklaarde te „werken” volgens art.
3 van de geneeskundige wet en zijn ambt uit te oefen-
en onder toezicht van O. VERHAAR. Deze genoot
van hem een vast salaris waardoor er tusschen hen
dienstbetrekking ontstond. O. VERHAAR verklaarde
alleen in welk stadium van tering de patiënten waren;
EILERS bepaalde daarna welke medicijnen de pa-
tiënten moesten hebben en zond ze hun toe.

In de zitting van Donderdag werd een verklaring
van OLIVIER VERHAAR voorgelezen, luidende als
volgt:

„Ik ben adviseur voor EILERS; zijn er patiënten
dan onderzoek ik dezen en dan deel ik alleen aan
EILERS mede, of zij al dan niet aan tering lijden.
Zoo zij tering hebben, zeg ik aan EILERS in welken
graad, waarvoor wij cijfers hebben. Ik zeg niet aan
EILERS, welke geneesmiddelen de patiënten, die
aan tering lijden, moeten gebruiken. Ik ontken, dat
ik gezegd heb aan EILERS wat zij hebben moeten.
Immers, EILERS heeft daarvoor een geheim middel.
Hoe zou ik nu aan EILERS kunnen zeggen wat zij
hebben moeten? Dit kan immers niet!”

Gehoord werd thans eerst een bewoonster uit
Winkel die beweerde de medicijnen van EILERS en
OLIVIER VERHAAR ontvangen te hebben omdat dit
op het etiket stond.

Een boekdrukker uit Winkel verklaarde, dat
OLIVIER VERHAAR hem onderzocht had, doch niets
gezegd had omtrent de middelen.

Het O. M. noemde het zeer merkwaardig, dat op
deze zittingen het tegenovergestelde gebleken was
van hetgeen het vóóronderzoek had opgeleverd en
betreurde het, dat de ambtenaren van het O. M.

het recht van instructie missen. Bij het vóóronder-
zoek toch was gebleken, dat de geneeskundige mid-
delen door EILERS waren verstrekt op last van O.
VERHAAR en op de zitting is gebleken, dat EILERS
niet gehandeld heeft op last van O. VERHAAR doch
zelfstandig optreedt wijl hij alléén de samenstelling
der geneesmiddelen kent en O. VERHAAR zich bepaalt
tot het onderzoek ver patiënten.

Intusschen merkt men, welk een prachthou-
ding tusschen deze twee bestaat: de een is de medische
adviseur van den ander en kent niet eens de samen-
stelling der middelen, die aan de patiënten worden
afgeleverd!

Uitvoerig betoogde de ambtenaar dat waar ten
laste is gelegd aan O. V. dat hij de geneeskunde
uitoefende, geneesmiddelen heeft doen afleveren,
nu de vraag beantwoord moet worden of hij een
strafbaar feit heeft doen plegen in den zin van art.
47 W. v. S. Deze vraag kan bevestigend worden
beantwoord op twee voorwaarden, 1°. dat voor
doen plegen niet vereischt is het geven van een op-
dracht, maar teweegbrengen. Dit mag worden aan-
genomen en is ook door den H. R. uitgemaakt. 2°. dat
degene die de geneesmiddelen heeft afgeleverd, d. i.
EILERS, daarvoor strafrechtelijk niet aansprakelijk
is. Dit hangt hiervan af of art. 9 van de wet op de
uitoefening der geneeskunde alleen op geneeskun-
digen betrekking heeft dan wel ook op hen, die onbe-
voegd de geneeskunde uitoefenen. De wet maakt
daaromtrent geen onderscheid. Er is ook geen grond
om aan te nemen, dat artsen niet en kwakzalvers
wel geneesmiddelen mogen afleveren. Waar nu
EILERS zelf de geneeskunde uitoefent, zij het ook
onbevoegd, en geneesmiddelen verstrekt, daar is
hij zelf strafrechtelijk aansprakelijk en is hier dus
het geval van doen plegen uitgesloten. Op deze
gronden behoort O. V. vrijgesproken te worden van
het ten laste gelegde feit. Het is zeker te betreuren
dat O. V. niet gestraft kan worden maar bij deze
zaak is althans gebleken dat EILERS zelf en zelf-
standig de geneeskunde uitoefent en hij dus straf-
baar blijft.

De kantonrechter heeft beklagde vrijgesproken.

Eilers' verdediging voor de rechtbank.

Zooals wij in ons vorig nr. mededeelden, heeft
EILERS bij de behandeling van zijn zaak, in hooger
beroep, voor de rechtbank te Alkmaar, den President
een gedrukte verdediging overhandigd, die wij hier
laten volgen:

„Mijnheer de President!

Ik zal in een Open Brief U inlichten aangaande
punten die zeer noodig zijn, dat niet alleen U, doch
ook de Regeering en het publiek die te weten komen,
alleen zal ik mij nu dus bepalen tot de zaak zelve,
waarvoor ik bij U in hooger beroep ben gegaan.

Elk rechtsgeding heeft een sterke fundeering waar-
op de rechter zijn conclusie moet bouwen, wil hij
een onbetwistbaar recht spreken, en deze fundeering
bestaat uit 4 punten:

1ste: de vraag waardoor ontstaat een strafbaar
feit;

2de: onder welke omstandigheden wordt een straf-
baar feit gepleegd?

3de: wat is het strafbare feit op zich zelf?

4de: wat zijn de gevolgen van het z.g. strafbare
feit?

Wanneer nu in al mijn zaken, waarvoor ik merk-
waardig genoeg alleen door den Alkmaarschen amb-
tenaar wordt lastig gevallen, een grondig onderzoek
wordt ingesteld, gebaseerd op deze voor de Justitie
zoo dringend noodzakelijke gronden, dan was ik
nimmer veroordeeld geworden en had de rechtbank
zich heel wat moeite en verbittering bespaard, want
wat zou er geschied zijn? De rechter zou al dadelijk
tot de conclusie gekomen zijn, dat z.g. strafbare
handelingen zijn ontstaan:

1e. door medelijden met de ongelukkige tuber-
culoselidiers;

2e. doordat juist van de geneeskunde overal op-
roepingen aan particulieren verschenen met de bede:
„Wie helpt ons de Tuberculose bestrijden”? Het
is immers een voldongen feit dat door de off. weten-
schap niet een tuberculoselidder van de ziekte is
genezen. De oorzaak waardoor ik een volgens Uw
College strafbare handeling pleeg, is dat ik mijn onge-
lukkige landgenooten wil ter hulpe komen en dat
mijn handelingen worden gewaardeerd blijkt daaruit,
dat zelfs heeren doktoren beweren, dat elk menschen-
leven wat ik red een weldaad is, bewezen aan de
lijdende menschheid.

Het tweede punt is de vraag, onder welke omstan-
digheden ik het bewuste strafbare feit heb gepleegd
en dat bestaat daarin, dat ik, geheel ter goeder trouw
mijn uitvinding aan de geneeskunde aanbiedende,
door die heeren niet welkom werd ontvangen, ja
zelfs door enkelen mij verachtelijk de deur werd ge-
wezen. Toen mij dat gebeurde trotseerde ik alles en

pakte ik zelf aan. Ik gevoelde, ik moest, ik was voor dat werk aangewezen als een werktuig in Gods hand. De omstandigheden waaronder ik den strijd aanbond, waren meer dan treurig, want wat kreeg ik en krijg ik meestal nog? Patiënten die lichamelijk en financieel uitgeput zijn, waaruit dus ten volle blijkt dat ik niet buiten noodzaak handel.

Het derde punt is dan het z.g. strafbare feit op zichzelf.

Gaat U, mijnheer de President, dit goed na, dan zal ook bij U de vraag zeker rijzen: is het wel strafbaar als men iemand het leven redt of tracht te redden; de Geneeskunde weet geen raad. Herhaaldelijk heb ik aangeboden aan de bevoegde heeren om mijn werk over te nemen. Ik wil bewijzen leveren. Ik heb ze geleverd, ze als het ware opgedrongen, ook aan de Regeering, en toch zonder resultaat. Ik stuit af op de hoogmoed. Wie is strafbaar? Wat is strafbaar? Hetgeen ik doe of hetgeen ik ondervind? Het gevoel van rechtvaardigheid en humaniteit, mijne heeren, moet in opstand komen tegen hetgeen ik ondervind, want ik heb mijn plicht gedaan en doe nog steeds mijn plicht tegenover de Regeering en mijn Landgenooten. En wat is mijn loon? Dat ziet U, dat er als het ware een Inquisitie tegen mij op touw gezet is, zoo schandelijk, als nog nimmer in de geschiedenis van de Justitie van ons land is voorgekomen.

Het vierde punt, Heeren is:

Wat zijn de gevolgen van het mij ten laste gelegde feit, n.l. dit, dat er nu reeds ruim 700 menschen genezen zijn, waaronder vele al 5 jaar en zelfs langer zonder ooit ergens meer last van te hebben. Is dit strafbaar?

Ziet, Heeren, deze 4 punten vormen de fundeering voor Uw rechtspraak, doch juridisch is er nog meer in deze zaak en dat zijn de twee navolgende punten:

1e. staat er in art. 436 W. v. S. Hij die, niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefent, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste Driehonderd Gulden.

De bedoeling van den wetgever is in deze zeer duidelijk. Toen in 1865 deze wet op de geneeskunde gemaakt werd voorzag de wetgever reeds, dat de bevoegde wetenschap voor vragen zou komen te staan, welke door haar niet zou kunnen worden opgelost, maar ook voorzag de wetgever dat met het oog op het vooruitstrevend onderwijs en den bloei der wetenschap zelfs bij diegenen die zich er op toelagden zichzelf door studie te bekwamen, de mogelijkheid niet uitgesloten was dat ze ontdekkingen zouden kunnen doen welke voor de lijdende menschheid van het hoogste belang waren. De wetgever zijn volkje kennende voorzag, dat daardoor tusschen de bevoegden en onbevoegden twist zou kunnen ontstaan, wat ten nadeele der lijdende menschheid zou kunnen uitloopen en voorzag daarin, door in art. 436 te zeggen dat alleen zij strafbaar zijn die buiten noodzaak een beroep uitoefenen, waartoe de wet een toelating vordert en dat dat buiten noodzaak geen andere betekenis heeft, wordt bewezen door het feit dat ontelbare arresten van den Hoogen Raad bestaan over de uitlegging van wetsartikelen, doch over dat punt juist niet, waaruit dus blijkt dat dat buiten noodzaak slaat op elke uitvinding op geneeskundig gebied. Hoe zou het anders kunnen? Het is toch voor den wetgever een onmogelijkheid, om vooruit te zeggen door wie een nieuwe uitvinding en welke nieuwe uitvindingen zullen gedaan worden? Mijnheer de President, is het geen bijzondere zegen van God dat die treurige ziekte nu genezen kan worden, als men niet wacht tot het te laat is? Ja, zelfs ik vertrouw dat de wetgever mij zou verdedigen als hij nog leefde en hoorde dat ik voor mijn werk vervolgd werd, de wetgever zou zich niet onder een schijn van recht aan een onderzoek onttrekken.

Nu hoort de rechter wel als eerste getuige den dokter die de patiënten behandelt en laat hem onder eede verklaren dat hij nooit geweigerd heeft den patiënt te behandelen. Daarmee wordt echter volstrekt niet bewezen, dat ik buiten noodzaak optreed met mijne uitvinding, want de behandeling van den dokter staat gelijk met het volgende: Er staat een huis in brand. Wel zijn de mannen van de brandweer aanwezig, doch er is geen spuit. De burgemeester komt op het terrein, ziet de mannen van de brandweer staan en zegt: Waarom spuiten jelui niet? Het antwoord is: Wij hebben geen spuit! Dan maar hulpmiddeltjes, zegt de burgemeester. Direct verwijderen de mannen zich en een oogenblik later komen zij terug. De een met een kopje, Prof. Koch uit Berlijn met zijn Tuberculine, de ander met een pannetje, Dr. van Stockum uit Rotterdam; de derde met een schaalje, Granuline, enz. Niets echter baat. Het huis brandt tot den grond af en levert gevaar voor de omgeving, met dat gevo'g dat het eene huis na het andere verbrandt.

Daar komt het personeel van een naburige fabriek met een stoomspuit het werk van de officieele ge-

meente overnemen en bluscht den brand. Dat ben ik, die nu reeds 700 menschen het leven heb gered en nu vraag ik U: was het optreden van die mannen met de stoomspuit buiten noodzaak? Neen, niet-waar, mijnheer de President, en die burgemeester heeft niet het recht, om, als de fabrikant komt om het loon voor zijn hulp bij de blussing bewezen, te zeggen: Jij hadt er niet bij noodig, want mijn mannen stonden bij den brand te kijken en goten er kopjes water in, of: je had ook de huizen, die al bijna geheel verbrand waren, ook moeten redden. Dat is dwaas.

Nu is in het begin van Januari ook bij het behandelen van een dusdanige zaak door den Haagschen Kantonrechter wel beslist, dat het optreden van onbevoegden bij tuberculoselijders niet noodzakelijk is, om reden tuberculosebehandeling geen spoedeischende toestand is, doch die beslissing is totaal onwaar. Die rechter heeft daar bewezen van de geneeskunde niet het minste verstand te hebben en heeft aldus onbevoegd een geneeskundig oordeel uitgesproken, en ook dat mag niet.

Dat woord „buiten noodzaak” in de wet, heeft volstrekt niet de bedoeling een snelheidsrecord tusschen bevoegden en onbevoegden in het leven te roepen, doch behelst wel de zoo diep ernstige vraag: Wie kan hulp verleen aan een lijdend mensch die in levensgevaar verkeert, en ieder die hulp kan verleen en het niet doet, komt in botsing met art. 307 W. v. S. Dit art. is de aanvulling van art. 436.

De Justitie bemoeit zich in den laatsten tijd bijzonder met de geneeskunde en is dus verplicht te weten tot hoever de wetenschap der geneeskunde zich uitstrekt: daar het nu wereldbekend is, dat de off. geneeskunde geen middelen heeft om tuberculoselijders te genezen doet zich hier het eigenaardig feit voor, dat de Alkmaarsche Ambtenaar bij de verschillende kantongerechten, Mr. VAN HEYNSBERGEN, doordat hij pertinent een onderzoek weigert om te weten te komen of door mijn middelen de tuberculose te genezen is, ja of neen, en het onder pressie afraden van de lijders of de ouders van de lijders om mijne uitvinding te beproeven, zich schuldig maakt aan overtreding van art. 309 W. v. S., waarin die ambtenaar met een jaar gevangenisstraf en onzetting uit zijn ambt wordt bedreigd, want als de zieke of de ouders gehoor geven aan zijn scherpe raadgeving, veroorzaakt hij den dood door schuld en is hij voor die zieke des te gevaarlijker omreden hij ambtenaar van het Openbaar Ministerie is, dus des te strafbaarder in zijn handelingen, omdat Tuberculose is een der gevaarlijkste ziekten die er bestaan.

Een Tuberculoselijder is:

1e. voor ieder waarmee hij in aanraking komt, besmettelijk, dat is wereldbekend, deze waarheid wordt zelfs in deze en alle rechtbanken bewezen door de kaartjes, die hier in dit gebouw hangen, met het opschrift, hoest of niest niet in iemands gelaat, spuw niet op den vloer, enz.

2e. bestaat voor een tuberculoselijder elk oogenblik het gevaar dat hij een bloedspuwing krijgt.

3e. bestaat voor een longlijder het gevaar, dat door een hoestbui een verzwerend stuk van de long losraakt en hem in de keel schiet, waardoor hij gevaar loopt te stikken, dat is al meermalen voorgekomen.

En waardoor ontstaan al die gevaren? Nergens anders door, als dat de officieele wetenschap geen middelen heeft, om de ziekte te keeren of te genezen; elke tuberculoselijder verkeert in direct levensgevaar, dus elke poging die aangewend wordt, hetzij van bevoegden of onbevoegden, om de ziekte te keeren en zoo mogelijk, als het niet te laat is te genezen, is in hooge mate noodzakelijk, dus niet buiten noodzaak.”

UIT DE PERS.

Open brief van Eilers.

In de *Enkhuizer Courant* verscheen onlangs het volgende stuk:

„Ten Bate der Tuberculoselijders.

Open brief aan:

Mr. VAN HEYNSBERGEN, Ambtenaar bij het O. M. bij de Kantongerechten in het Arrondiss. Alkmaar; de verschillende Heeren Kantonrechters in dat Arrondissement:

Mr. HANEGRAAFF, Off. van Justitie bij de Rechtbank te Alkmaar, en de Alkmaarsche Rechters. Mijne Heeren!

Nu reeds sedert 5 maanden wordt er een jacht op mij gemaakt, die meer dan schandelijk is. Jammer is het echter dat de zaken ontaarden van rechtzaken in een beleedigd-, laster- en scheldpartij, die wel U, doch mij in het geheel niet schaad, want alles wat mij ten laste gelegd of verweten wordt, kan ik glansrijk weerleggen en zal ik zoo noodig ook schriftelijk doen.

Voor alles wil ik U even in herinnering brengen., dat ik begin 1907 reeds mijne uitvinding officieel aan de regeering, de geneeskundigen over het gehele land, de gemeentebesturen, rechtbanken, enz., heb aan geboden, ter onderzoek en beproeving en dat ik de bewijzen wilde leveren, dat van de lijders in het 1e stadium 90 van de 100, in het 2e 50 van de 100, en in het 3e stadium nog 27 van de 100 radicaal en standhoudend te genezen waren. Daarop is geen antwoord gegeven. Waarom niet? Er sterven alleen in Nederland jaarlijks 10.000 menschen aan die gevreesde ziekte.

In 1910 is een verzoekschrift aan H. M. de Koningin verzonden met 1000 handteekeningen en 25 bewijzen van radicaal genezen patiënten, om een onderzoek in te stellen.

Ook daarop is geen antwoord ingekomen.

Waarom niet? Het algemeen belang eischt zulks toch!

In 1911 heb ik op aanraden van een onzer groote dagbladen mijne uitvinding ter beproeving en onderzoek aan de Universiteiten officieel aangeboden.

Ook daarop is geen antwoord gekomen. Waarom niet? Het algemeen belang der lijdende menschheid eischt zulks toch!

25 Januari 1913 heb ik met 2 getuigen andermaal, thans aan den Minister-President een verzoekschrift overhandigd, voorzien van 700 handteekeningen, terwijl ik nog een groot aantal handteekeningen daarbij behorende, heb liggen.

Ook daarop komt geen antwoord. Waarom niet? Het volk, de Tuberculoselijders vragen het, het algemeen belang vraagt het, het gevaar voor besmetting eischt het!

Voor de Alkmaarsche Rechtbank zijn reeds als genezen getuigen verschenen: C. SINGER van Andijk Mej. MOLENAAR van Lambertschaag, de heer APPEL uit Wognum, met 2 genezen kinderen. Ondanks deze bewijzen, voor het algemeen belang van zoo ontzettend groote waarde, ondanks het feit, dat ik reeds ruim 700 patiënten genas, waarvan ruim 470 mij een schriftelijk bewijs gaven, hetwelk ik desverlangd, gaarne zal overleggen, word ik gescholden, beleedigd, gelasterd.

Waarom dat? Is dat de zoo hooggeroemde Nederlandsche Rechtspraak?

De behandeling welke ik ondervind is meer dan treurig, onverstandig en schandelijk en in hooge mate ten nadeele van het algemeen belang voor de geheele wereld.

Aan dat onrecht moet nu een einde komen. Het allerliefste zou ik dit nog steeds langs minnelijken weg trachten te bereiken, en het is daarom dat ik U thans het navolgend voorstel wilde doen, overtuigd dat ik ben, dat ook U er op uit zijt de lijdende menschheid te hulp te komen. U beweert in Uw recht te zijn met mij te beleedigen en zonder bewijs te zeggen, dat ik de gevreesde ziekte Tuberculose niet genezen kan, welnu, U zijt rechters, dus de aangeezene personen om overtuigende bewijzen te verzamelen, dat is zelfs Uw plicht en nu zal ik U Uw plicht gemakkelijk maken en doe U bij deze het volgend voorstel:

Er worde benoemd een gemengde commissie, 3 leden benoemt U, 3 leden benoem ik en die 6 heeren benoemen een zevende. Zoodra die commissie is gevormd, vragen we 3 heeren doktoren, een door U, een door mij benoemd terwijl die 2 heeren doktoren een derde benoemen; in deze helsen strijd zijn er genoeg heeren doktoren te vinden die zich daarvoor willen interesseeren. Daarna roept de commissie 20 Tuberculoselijders op, die gratis door mij zullen worden behandeld. De Commissie van doktoren onderzoekt de patiënten en brengt van hare bevinding verslag uit in triplo: 1 voor U, 1 voor mij, 1 voor de commissie zelf. De commissie controleert verder scherp of de voorschriften nauwkeurig worden opgevolgd. Dan zal ik tevens in een gemengde vergadering van beide commissiën 25 oud-patiënten, die langer dan 3 jaar genezen zijn, oproepen en zullen die oud-patiënten ondervraagd en ook door heeren doktoren onderzocht worden en dan zal worden uitgemaakt wie recht heeft: degenen die mij beleedigt of ik, die mij verweer, terwijl dan tevens kan worden uitgemaakt of ik uitvinder ben en wel degelijk onder noodzaak handel of dat ik een kwakzalver of bedrieger ben.

Zooals ik reeds zeide, houd ik mij overtuigd van Uwen goeden wil tegenover de menschheid en vooral de lijdende menschheid en hoop dan ook dat U over dit voorstel ernstig zult nadenken en mij ten spoedigste, in ieder geval voor 20 Maart a.s. een gunstig antwoord zult doen toekomen.

In afwachting daarvan heb ik de eer te zijn, hoogachtend,

Uw. Dw. Dr.,

EILERS.

Directeur van het Int. Chem. Laboratorium, Oegstgeest, Maart 1913”.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; Mr. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; Mr. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*; J. M. VAN ELK, te *Eefde*; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; Mr. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; Dr. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 73, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Onze wetsbepalingen tegen de kwakzalverij.

Berichten: Waarschuwing tegen Winter Co. — Gemoeidelijke bestrijding der kwakzalverij. — Indische kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: Turner's ontvettingsmethode. — Lydia E. Pinkham's plantaardig mengsel — Misdadig optreden van Akker.

Boekbeschouwing: Hygiënisch leesboek voor het lager onderwijs.

Rechtszaken: Hooge Raad: Prof. de Haas. — Eilers. — Duijfe Hollander. — Valkenaar. — Eilers in hooger beroep voor de rechtbank.

Kantongerecht te Rotterdam, Goes, Leiden, Middelburg en Leeuwarden. — Een concurrent van Eilers.

Uit de Pers: Oproep van de vrienden van Eilers aan het Nederlandsche Volk.

Correspondentie.

Feuilleton; Hoe een naamlooze vennootschap te niet ging.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

L. S.

Naar aanleiding van opmerkingen, die ons van zeer verschillende zijden geworden zijn, geeft het dagl. bestuur kennis dat de heer J. KIMMEL AZN. plattelands en stedelijk heelen vroedmeester te Hillegersberg, die in het Maart-nummer als nieuw lid werd vermeld, overeenkomstig art. 5. der statuten is geschrapt.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-penningmeester.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de heeren: W. A. DE LOOZE, off. v. Gez. K. M. Amsterdam.

H. VAN DEN HENGEL arts Buitenzorg.

Dr. F. S. STIBBE, Kediri.

Dr. B. TER COCK Apeldoorn.

E. M. G. AHU dirigerend offic. v. Gezondheid 2e. kl. O. I. L. den Haag.

Dr. G. M. BROUWER, Makassar.

H. M. G. DIKSHOORN, arts Pampanoea (Celebes.)

J. A. F. RASSERS, arts Leiden.

N. HONIG, arts Benschop

en het Groene Kruis te Dirksland.

Nog eens onze wetsbepalingen tegen de kwakzalverij.

Ofschoon wij reeds onderscheidene malen te dezer plaatse over dit onderwerp hebben geschreven, wenschen wij er thans nogmaals eenige woorden aan te wijden naar aanleiding van een feit vermeld onder de rubriek „Rechtszaken” in dit nummer.

Een drogist, die *wormkoekjes* gemaakt en verkocht had en deswege wegens overtreding van de wet, regelende de uitoefening der artsenijsbereidkunst was aangeklaagd, werd voor het kantongerecht vrijgesproken omdat gebleken was, dat de koekjes niets anders bevatten dan cacao en suiker, — dus geen geneesmiddel.

Een andere uitspraak was niet te verwachten, wat niet wegneemt, dat de handeling van den z. g. drogist volkomen met kwakzalverij overeenkomt. Onze wettelijke bepalingen kunnen hem niet treffen.

Hoofdzakelijk is het het eerste lid van art. 436 van het Wetboek van Strafrecht, dat ter beteugeling der kwakzalverij moet dienen. Dat gedeelte luidt:

„Hij, die niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefent, wordt getraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.”

Zooals bekend is, zijn op grond van deze bepaling, reeds met succes personen vervolgd, die zich aan de onbevoegde uitoefening der geneeskunde schuldig maakten. Met waardeering merken wij op, dat vervolgingen in deze richting tegenwoordig veel meer dan vroeger plaats hebben. Bijna elk nummer van ons blad maakt er melding van.

Maar zij, die zelf niet de geneeskunde beoefenen, doch alleen z.g. geneesmiddelen verkopen — en hun aantal is zeer groot, zijn moeilijker te treffen.

Vervolging op grond van art. 436 — n.l. het onbevoegd uitoefenen der artsenijsbereidkunst — leidt zelden tot resultaat, omdat de wet onder uitoefening der artsenijsbereidkunst verstaat „het bereiden en tot geneeskundig doel afleveren van geneesmiddelen” en het bijna nooit kan worden bewezen, dat de afleveraar van het kwakzalversmiddel ook de bereider is.

Met meer succes heeft men in deze gevallen vervolging ingesteld naar aanleiding van art. 30 van de Wet van 1 Junij 1865 S 61, regelende de uitoefening der artsenijsbereidkunst, welk artikel aldus luidt:

„Behalve door de apothekers en door de geneeskundigen, tot het afleveren van geneesmiddelen bevoegd, mogen de geneesmiddelen, door onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, eene Commissie van deskundigen gehoord, aan te wijzen, niet worden verkocht beneden de hoeveelheid, daarbij voor elk dier middelen te bepalen.”

De hoeveelheid dier middelen, voorkomende op een lijst, de z. g. lijst C., is zeer groot en de daarbij bepaalde hoeveelheden belangrijk hoog, zoodat het dikwijls voorkomt, dat een of ander

kwakzalversmiddel stoffen bevat op die lijst voorkomende en beneden de hoeveelheid daarop bepaald.

Op grond van genoemd art. 30 is dan ook reeds menig verkooper van kwakzalversmiddelen vervolgd en veroordeeld, maar 't is niet te ontkennen, dat een dusdanige procedure met veel moeite en omslag — de kosten nog daargelaten — gepaard gaat. Elk in beslag genomen middel moet door deskundigen op zijn samenstelling worden onderzocht en waar nu de Ambtenaren van het Openb. Min. bij de kantongerechten (waar deze overtredingen worden aangebracht) de bevoegdheid missen deskundigen aan te wijzen, kunnen en zullen zij er niet spoedig toe overgaan een vervolging in te stellen. Het gevolg is, dat honderden kwakzalvers hun waar, die zij volgens artikel 30 niet mogen verkopen toch publiek, in de kranten, te koop aanbieden.

Waar kwakzalverij rust op den bodem van bedrog, is bij ons dikwijls de vraag gerezen of de kwakzalvers niet wegens bedrog konden worden vervolgd en of niet het tweede lid van art. 329 van het Wetboek van Strafrecht op hen van toepassing ss. Dat artikel luidt:

„Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar wordt gestraft de verkooper die den koper bedriegt:

1°.

2° ten opzichte van den aard, de hoedanigheid of de hoeveelheid van het geleverde, door het aanwenden van listige kunstgrepen.”

Dat de kwakzalvers de koopers bedriegen ten opzichte van den aard van het geleverde staat o. i. vast en dat daarbij listige kunstgrepen worden aangewend zal ieder toegeven, die eenigszins op de hoogte is van hun doen en laten.

De advertenties, reclames, brochures enz., 't zijn allen listige kunstgrepen. Het zal echter moeilijk zijn — werd ons toegevoegd en wij moeten dit toegeven — de bewijzen te leveren, dat de koopers van kwakzalversmiddelen, juist door die kunstgrepen tot het koopen zijn overgegaan.

En hiermede zijn, voor zoover wij weten, alle wetsbepalingen uitgeput, waarmee hier te lande, de kwakzalvers kunnen worden getroffen. Nederland staat, in dit opzicht, bij vele landen ten achter. Moet dit zoo blijven? Wordt het niet hoog tijd, dat doeltreffender maatregelen worden genomen ter bescherming van de volksgezondheid en volkswelvaart?

BERICHTEN.

Waarschuwing tegen Winter Co. In de *Nieuwe Amsterdammer* heeft de Gezondheids-Commissie te Emmen, een advertentie ter waar-

schuwung doen opnemen, die eenigen tijd geleden (Zie Mbl. Dec. 1912) door den Centralen Gezondheidsraad is uitgevaardigd. Wij juichen die handeling ten zeerste toe; op die wijze komt de waarschuwing onder veler oogen.

Gemoedelijke bestrijding der Kwakzalverij. De ambtelijke geneeskundige (Physicus) van Bazel deelt mede, dat de politie daar viermaal per jaar bij de bekende kwakzalvers visites maakt — niet in uniform! — om de boeten op te halen die zij door hun onwettige werkzaamheid be- loopen. Deze boete, euphemistisch „patent” ge- noemd, bedraagt telkens 60 frs. en daarvan krijgt de diender er 20, zegge 80 frs. per kwakzalver en per jaar. Men leert hieruit, zegt het *Tijdschr. voor Geneesk.*, dat voor den kwakzalver geldstraffen, ook al worden zij niet, gelijk hier, als afkoop van straf beschouwd, geen andere beteekenis hebben dan bedrijfskosten, die gemakkelijk en gaarne worden gedragen.

Indische Kwakzalverij. Omtrent het ver- loop der ziekte van den kroonprins van Djocja ver- meldt het „Sem. Hbl.” in hoofdzaak het volgende: De kroonprins leed aan hevige dysenterie; het ver- loop der ziekte was uitstekend; de patiënt ging steeds vooruit en het herstel leek een quaestie van dagen. In den loop van den sterfdag vond de genees- heer hem in zeer slechten toestand; de prins leed onder hevige krampen, en kort daarop stierf hij. Bij het normaal verloop van zulk een ziekteproces was die toestand geheel buitengesloten.

De beide geneesheeren WAGENAAR en WADIN waren pijnlijk verbaasd over hetgeen zij consta- teerden. Er schijnt weer geknoeid te zijn met in- landsche medicamenten, welker werking den dood in plaats van genezing bracht.

(Delftsche Ct.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Hoe brievendokters werken.

Dr. Turners ontvettings-methode.

De wijze waarop deze heeren te werk gaan, wordt door het onderstaande nog eens duidelij- k gemaakt.

Dr. Turner's methode is een middel om van vetlijvigheid af te komen zegt een zich noe- mende „apotheker der 1°. Klasse” uit Parijs. Jawel volgens het plaatje en de attesten die worden bijgevoegd, is men in 7 dagen gereed en is de ergste vetlijvigheid genezen.

Geloove wie 't wil. Dat de kuur gevaarlijker zou zijn dan de kwaal, kan zelfs een leek be- grijpen. Dat het zeer snel afnemen van het ge- wicht door het lichaam niet straffeloos wordt verdragen weet ieder ontwikkeld mensch.

Maar dat kan de apotheker 1°. klasse, beter gezegd kwakzalver 1°. klasse natuurlijk niemen- dal schelen als hij zijn waar maar verkoopt. Ja toch, hij schrijft in zijn brochure dat hij voor-

FEUILLETON.

Hoe een naamlooze vennootschap te niet ging.

Nu ga ik U een geschiedenis vertellen, waarin „Prof. DE HAAS”, de man, die den laatsten tijd nog al eens van zich doet spreken, een be- langrijke rol speelt.

Er leefde eens in ons landje een dame, die een groote vriendin was van DE HAAS en het volste vertrouwen stelde in zijn bekwaamheden van genezer der menschheid. Zelf leed zij aan een ernstige ziekte, waarvoor de bekwaamste genees- heeren uit den lande geen raad wisten, doch die „Prof. DE HAAS” wel meende te kunnen genezen. Van die genezing kwam echter niet veel: ondanks professor's medicijnen, ondanks herhaald con- sult, kon deze „groote genezer onder de genezers” haar niet in 't leven houden. Toch bleef zij tot haar dood toe het volste vertrouwen in hem en in zijn geneeswijze stellen en de geschiedenis meldt zelfs, dat, toen ten slotte toch de hulp van een bevoegd medicus moest ingeroepen worden, de bijna stervende de voorschriften van den medicus niet wilde opvolgen, alvorens „professor” zijn hooge goedkeuring eraan had gegeven.

al niet wil, dat menschen die 't niet noodig hebben zijn middel gebruiken, zoo'n nobele vent, en daarom voegt hij er dan ook een lijstje bij van het gewicht, dat iemand van bepaalden leeftijd hebben moet.

Het heele lijstje nemen wij natuurlijk niet over maar als wij mededeelen dat b.v. een man van 1.70 M. lengte volgens dezen menschenredder niet meer wegen mag dan 126—132 pond, dan zal ieder begrijpen, dat volgens dit lijstje heel vele erg magere zelfs de methode van Dr. TURNER nog zullen noodig hebben.

Zien wij nu met welke middelen deze kwak- zalver bovendien nog tracht zijn slachtoffers te grijpen en te behouden. Iemand had hem geschreven, kwam echter tot inkeer en meldde dat hij deze zaak als afgedaan beschouwde. Daarop kwam nu een brief terug, die in staat is zelfs de meest sterke geest, van angst te doen omrollen. „Afgedaan, zegt de menschevriend, dat kunt ge wel zeggen, maar daarmee hebt ge niet genezen, ondragelijke hoofdpijn, storingen in de spijsvertering, nervositeit, hartkloppingen. Met afgedaan kunt ge niet ontkomen aan de schrikkelijke gevaren, die Uwe overmatige dikte biedt. Terwijl 't op 't oogenblik misschien gemakkelij- k zou gaan een genezing van Uw geval te bereiken, zal nu misschien over eenige maan- den een schrikkelijke ziekte, — het gevolg van ophooping van ongezond vet, — van Uw lichaam bezit hebben genomen.

„Uwe toestand is zoodanig, dat ge ieder oog- blik dood kunt neervallen (zoo stond verder in den brief) dat waren de woorden die Dr. Turner destijds van een levensverzekeringsagent zelve moest hooren.

Dood, Dood, Dood, door hartvervetting.

Overal schenen Dr. TURNER deze vreeselijke woorden aan te grijzen.”

Tot zoover de brief; nu is 't slachtoffer murw. De angstaanjagingen van de allerverschrikelij- ste soort en die in den brief flink vet en in het oogspringend zijn gedrukt moeten hun uitwer- king hebben. Er volgt dan nog dat de kwak niet denkt dat het zoover met zijn „patient” komen zal, want die zal zich nu wel tijdig bewust worden van het groote gevaar waarin hij zich bevindt. Snapt men het?

Wij willen er niet meer aan toevoegen.

Het bedrog is hier al te doorschijnend en wij gelooven niet dat ons hollandsch publiek zich door deze methode zal laten vangen.

E. J. A.

Lydia E. Pinkham's Plantaardig Mengsel.

Tot voor korten tijd zullen de bewoners der groote steden weinig van dit wondermengsel ge- hoord hebben en toch wordt er reeds geruimen tijd reclame voor gemaakt. Niet in de groote

Zulk vertrouwen in een kwakzalver, het moge ons belachelijk schijnen, komt meer voor en is alleen het gevolg van de voortdurende suggestie, die van den krachtigen wil van den kwakzalver uitgaat. Het is echter niet mijn bedoeling hierop nader in te gaan, doch de geschiedenis te ver- volgen, die ik U wilde vertellen.

Deze dame dan, die zoo gemakkelijk onder den invloed was gekomen van DE HAAS en die hem zoo veel sympathie had betoond, had in zeker opzicht iets met hem gemeen.

Ook zij verstond de kunst geneesmiddelen te bereiden, die moesten dienen tot het genezen van zekere kwaaltjes. Zij hield er verscheidene voorschriften op na, wellicht opgediept uit oude medicijnboeken, wellicht van haar vriend ge- kregen; hoe zij er aan kwam doet niets ter zake. Enkele dezer medicamenten werden zoo nu en dan aan bekenden, huisgenooten, dienstper- soneel enz. gegeven, echte huismiddeltjes, die, daar zij meest uit vrij onschuldige stoffen beston- den, nu niet bepaald gevaarlijk voor de ge- zondheid konden genoemd worden. Uit ervaring is het velen onzer bekend, dat, vooral onder de dames, dergelijke middeltjes: brandzalfjes, smeerseltjes tegen rhumathiek, druppeltjes tegen de zenuwen enz. enz. nog al eens gebruikt worden. Dit „medicineeren, „op eigen handje”, het moge ons vrij onschuldig lijken is, wanneer men het dieper gaat bezien, beslist af te keuren. Af te

bladen, voor zoover wij konden nagaan, maar des te meer in de kleine, plaatselijke pers. In de laatste dagen is hierin verandering gekomen. Boekjes, getiteld: „Ziekenverpleging in het huis- gezin en eerste hulp bij ongelukken” worden in sommige plaatsen overal verspreid. Zoo schrijft men ons uit Rotterdam:

„Waarschijnlijk interesseert het u te vernemen, dat van deze boekjes honderden in Rotterdam zijn verspreid. Op de Nieuwehaven b.v. was ik er bij tegenwoordig, dat van een wagen beladen met pakken, inhoudende deze boekjes, deze met kwis- tigen hand werden rondgedeeld. Minstens 25 à 30 kwamen mij in handen, die natuurlijk direct verscheurd werden. Men kan in Kralingen (gem. R'dam) geen straat doorloopen of men ziet ver- scheurde boekjes op de straat liggen.”

Zeker, men kan niet beter doen, dan deze boekjes verscheuren, kon men het met de tal- rijke advertenties ook maar doen.

Die „eerste hulp bij ongelukken” zouden wij liever noemen:

„de eerste stap om tal van ongelukkigen te maken”: toch durft men brutaalweg spreken van „Zieken- verpleging in het huisgezin”; het is meer dan schandelijk!

Het boekje en de advertenties van de Ameri- kaansche kwakzalversfirma *The Lydia E. Pink- ham Medicine Co.*, (*Lydia Pinkham* is al lang dood) richten zich tot de vrouwen en trachten deze in te palmen door het volgend, roerend verhaal:

„Jaren geleden leefde eene bekwame zieken- verpleegster, Mevrouw Lydia Pinkham, in een klein stadje. Zij maakte bijzondere studie van de speciale vrouwenziekten en leerde door mid- del van eenvoudige artsenijkruiden vele daarvan te genezen, en in den loop des tijds werd haar Plantaardig Mengsel, uit deze kruiden bereid, wijd bekend als een geneesmiddel tegen bijna alle smarten en kwalen die het vrouwelijk geslacht aandoen. Van mijlen ver kwamen de lijdenden haren raad zoeken en gedurende jaren gaf zij vrij het wonderbaar Plantaardig Mengsel. De gene- zingen, die door dit middel volbracht werden, waren veel besproken en het nieuws daarvan werd door hare dankbare patiënten verspreid. Aldus geschiedde het, dat zelfs vreemden, die op een afstand woonden, aan Mevrouw Pinkham om raad schreven. De aanvraag op tijd en beurs werd langzamerhand ondragelijk; de keukenkachel kon niet langer voldoen de benodigde hoeveelheden van het Plantaardig Mengsel te bereiden. Het was haar onmogelijk alle brieven te beantwoorden.

De uitkomst was, dat Mevrouw Pinkham ge- dwongen was eenen prijs op hare geneesmidde- len te zetten en eene fabriek opgericht moest worden om het Plantaardig Mengsel op grooter schaal klaar te maken, maar steeds werden dezelfde zuivere, onschadelijke kruiden gebruikt, die hunne

keuren is 't, daar het zeer zeker de grondslag is geweest van de bereiding der kwakzalvers- middelen. Onschuldige huismiddeltjes eerst uit- sluitend in familiekring gebruikt, alvorens men geneeskundige hulp inriep, zijn later in breeder kring verspreid en ten slotte geexploiteerd uit winstbejag. Om een spoediger succes te be- reiken heeft de ondernemer dikwijls niet ge- schroomd sterk werkende stoffen aan het vrij onschuldig middel toe te voegen en heeft hierdoor het *beginsel* van het kwaad, tot kwaad doen groeien. Af te keuren is 't, daar dikwijls door het medicineeren op eigen gezag, te laat genees- kundige hulp wordt ingeroepen.

Onze dame dan had het zoo ver in de medi- cineerkunst gebracht, dat zij niet alleen medi- cijnen voor inwendig gebruik wist te bereiden, doch ook zeer bekwaam was in het samenstellen van middelen, die het uiterlijk schoon moesten verhoogen.

Zoo stelde zij een serie toiletmiddelen samen en besloot deze in ruimer kring te verspreiden. Hiertoe richtte zij voor den vorm een Naam- looze Vennootschap op en stelde aan het hoofd hiervan een jonge dame, die hierdoor een ruim bestaan kreeg. De Vennootschap bloeide spoedig en wierp reeds groote winsten af, die echter niet ten bate van de stichtster kwamen doch voor de directrice waren, die hierdoor weer in staat was zichzelf en haar familie te onderhouden.

waarde bewezen hadden en de bereiding geschiedde op dezelfde getrouwe, zindelijke wijze."

Wat wij van dit alles gelooven? In hoofdzaak, dat het middel uit „onschadelijke kruiden” bereid is. In het gekleurde plantaftreksel konden n.l. door ons geen bestanddeelen van geneeskrachtig werkzame plantendeelen worden aange- toond, maar wat wij wel vonden was ongeveer 20 % alcohol, zoodat circa de helft van het plant- aardig aftreksel in alcoholgehalte overeenkwam met sterke jenever. Met elke flesch van een halven liter neemt men dus $\frac{1}{4}$ liter jenever of brandewijn in.

En zoo iets durft men als onfeilbaar aanbe- velen bij vertraagde ontwikkeling bij meisjes, bij verstopping of onregelmatigheid van sommige vrou- welijke functies, bij pijnen in de baarmoeder, baar- moederafwijking, ongesteldheden gedurende de zwan- gerschap en nog veel meer.

Met andere woorden: een sterke borrel als universeel middel tegen al die kwalen; is 't niet verschrikkelijk?

Nog eens misdadig optreden van Akker.

Uit de reclames in het *Nieuws van den Dag* hebben wij onderstaande advertentie uitgeknipt:

**ZIJT GIJ IN
DEZE LIJST?**

Asthma	Pleuris
Tering	Influenza
Keelpijn	Borstziekte
Hijgingen	Diphtheritis
Bronchitis	Kinkhoest
Heeschheid	Hooikoorts
Borstpiëpingen	Longaandoening
Benaauwdheden	Longontsteking

Al deze ziekten worden snel en afdoend genezen door de onfeilbare

A B D I J S I R O O P

KLOOSTER SANCTA PAULO

Per flacon f 1.—; f 2.— en f 3 50. Eischt rooden band m. handteekening L. I Akker, Rotterdam. Alom verkrijgbaar."

Wij hebben daarin een viertal kwalen cursief laten drukken, waarvan ieder weet, dat zij de meest zorgvuldige geneeskundige behandeling vereischen en die bij veronachtzaming daarvan de ongelukkigste gevolgen na zich kunnen slepen.

Wie daarvan zegt, dat zij „snel en afdoend genezen” worden door een suikerstroop met een spoortje salicylzuur, kan niet te goeder trouw zijn en geeft aan de arme lijders een raad, die niet dan hoogst gevaarlijk kan zijn.

Akker echter stoort zich aan niets; om de treurige gevolgen van zijn brutaal optreden bekommert hij zich niet. Als hij maar van zijn nietsbeteekenend goedje verkoopt, laat al 't andere hem blijkbaar koud.

Met het oprichten der Vennootschap was dus zeker een humane daad verricht. De artikelen, die in elegante verpakking werden verspreid, werden gaarne door het damespubliek gekocht. Op zichzelf beschouwd was ook de verkoop dezer toiletartikelen vrij onschuldig; men verkreeg door het regelmatig gebruik een blanke huid, zachte haren, mooie nagels enz. en geen enkel middel bevatte schadelijke bestanddeelen.

Het eenigste wat er op aan te merken zou zijn geweest was, dat die schoonheidsmiddeltjes veel te duur werden verkocht. Doch de ruime winst kwam immers ten bate van haar, die in haar levensonderhoud moest voorzien!

Wanneer men echter op deze wijze wordt geexploiteerd is men niet vrij, en zoo bleek het, dat het hoofd der Vennootschap, waarvan ik den fraaien klinkenden naam niet zal noemen, zelfs niet vrij was te beschikken over haar eigen lichaam. De jonge dame was zelf lijdende aan een kwaal, waarvoor de schoonheidsmiddeltjes niet konden helpen, doch, die „Professor DE HAAS”, meende haar weldoenster, wel zou kunnen genezen. Onder zeker protest van den kant der ouders, ging het meisje bij „professor” in consult. Zij werd onderzocht: d. w. z., „professor” keek haar eens flink in de oogen en zijn diagnose was gereed.

Zijn advies luidde: „ge kunt geheel beter worden, doch het zal lang duren en ge zult mijn

Wij noemden dat optreden misdadig; zou moorddadig niet juist zijn?

BOEKBESCHOUWING.

Hygiënisch leesboek voor het lager onderwijs

door H. F. FLEISCHER arts en F. H. N. BLOEMINK onderwijzer, met teekeningen van W. K. DE BRUIN. Uitgave G. B. VAN GOOR ZONEN (2 deeltjes.)

Bovenstaand leesboek wordt ons ter beoordeeling toegezonden. Op bevattelijke en gezellige wijze wordt den kinderen tal van zaken op hygiënisch gebied uitgelegd, aardige plaatjes prikel- len hier en daar de belangstelling.

Ons dunkt dit een heel goed begin voor de hygiënische voorlichting welke wij voor het leekenpubliek zouden wenschen. Reeds op de lagere school wordt zoodoende een goede grondslag gelegd voor later te ontwikkelen meere- dere wetenschap op algemeen hygiënisch ge- bied. Een der leeslessen in het eerste deeltje is gewijd aan de waarschuwing tegen de kwak- zalverij en tegen kwakzalversmiddelen. Voor- beelden van bedrog o.a. van den Uroscop worden aangehaald.

Moge het nuttige boekje veel succes hebben.

E. J. A.

RECHTSZAKEN.

Prof. de Haas.

De Hooge Raad heeft behandeld het cassatie- beroep van A. J. DE HAAS te Zoeterwoude, tegen zijn veroordeeling door den kantonrechter te Leiden en de rechtbank te 's-Gravenhage tot viermaal f 100 boete of viermaal 5 dagen hechtenis wegens het niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige, buiten noodzaak dat beroep als bedrijf uitoefenen. Cassatiemiddelen waren niet voorgesteld. Adv.-gen. mr. LEDEBOER conclu- deerde tot verwerping van het beroep, met welke conclusie de H. R. zich vereenigde.

Eilers.

De Hooge Raad heeft verworpen het niet door cassatiemiddelen gesteunde beroep van H. J. E., chemicus, te Oegstgeest, door de Rechtbank te Alk- maar veroordeeld tot twee geldboeten van f 300 of 60 dagen hechtenis voor elke boete wegens onbe- voegde uitoefening der geneeskunst.

(Vaderland.)

Duijfe Hollander.

De Hooge Raad heeft behandeld het cassatie- beroep van DUIJFE H., koopvrouw te Arnhem, door de Rechtbank aldaar veroordeeld tot 4 hechte- nisstraffen elk van een maand, ter zake van onbe- voegde uitoefening der geneeskunst.

raad getrouw en stipt moeten opvolgen tot het laatst toe; in 't eerst zal U dit niet moeilijk vallen; doch er zal een crisis komen; wanneer ge deze doorstaan hebt, zijt ge genezen." Na deze uitspraak en na voorzien te zijn van de noodige geneesmiddelen en voorschriften ging de patiente naar huis en begon de kuur. Van die kuur zelf kan ik niet veel vertellen, doch weet alleen, dat patiente zich hoe langer hoe ellendiger begon te gevoelen en dikwijls van plan was de kuur te eindigen. Haar weldoenster wist haar dan steeds te bewegen door te gaan en toch ver- trouwen te stellen in den „professor”, die haar immers zou beter maken. Zij ging dan voort, doch ten slotte werd haar toestand (de z.g. crisis die naderde) zoo ernstig, dat de ouders besloten er een einde aan te maken. Zij gingen met hun dochter naar een onzer bekende gy- naecologen; deze onderzocht, constateerde een organische afwijking, die nooit, noch door de voorschriften of kuren van „Professor DE HAAS”, noch door het innemen van eenig geneesmiddel kon hersteld worden, doch die niet de minste invloed kon uitoefenen op de gezondheid van patiente. Door een gezonde, regelmatige levens- wijze, goede, regelmatige voeding en beweging zou patiente spoedig herstellen en, wanneer zij deze levenswijze volhield en zich vooral niet inbeeldde, dat zij lijdende was, zou zij spoedig

Bij memorie voerde de requirante aan dat van onbevoegde uitoefening der geneeskunst geen sprake was. Zij had slechts flanelen gezondheidsbanden verkocht.

Adv.-gen. mr. ORT concludeerde echter tot ver- werping van het beroep, daar vaststaat dat de re- quirante geneeskundigen raad en bijstand heeft verleend, door de personen die de middelen van haar kochten in de oogen te zien, bij den pols te voelen en te betasten, alsmede door hen mede te deelen aan welke kwalen zij volgens haar leden en wat zij daartegen moesten doen.

Uitspraak 5 Mei.

(Handelsbl.)

Valkenaar.

Voor den Hoogen Raad is behandeld het cassatie- beroep van H. W. V. (alkenaar) scheikundige, door den kantonrechter te Amsterdam van alle rechts- vervolging ontslagen, maar in hooger beroep door de Rechtbank aldaar veroordeeld tot f 40 boete subs. eenige dagen hechtenis, wegens het in de woning Kloveniersburgwal 100 te Amsterdam zonder wettige bevoegdheid de geneeskunst als bedrijf uitoefenen buiten noodzaak, door aan een juffrouw te IJsel- stein den raad te geven bruinbrood te eten, zich bij herhaling te laten wegen, haar urine alle weken te laten onderzoeken en zich te houden aan een lijst van spijzen, die zij alleen zou mogen nuttigen.

De kantonrechter nam aan, dat beklagde geen bedrijf heeft gemaakt van het verlenen van genees- kundigen raad, maar de Rechtbank nam het ver- leenen van dien raad als bedrijf wel aan, in verband o.a. met de aankondiging van een spreekuur enz.

Mr. L. VAN GIGH JR., advocaat te Amsterdam, ontwikkelde twee cassatiemiddelen, die door den H. Raad ongegrond werden beschouwd, weshalve het beroep verworpen werd.

H. J. Eilers, chemicus te Oegstgeest, moest 17 Januari voor het Kantongerecht te Hoorn terecht staan wegens het onbevoegd uitoefenen der genees- kunde in de gemeente Wognum van Mei tot No- vember 1912. Bekl. was niet verschenen. Den 31 Januari werd hij bij verstek veroordeeld tot f 300 boete, subs. 60 dagen hechtenis. Eilers teekende verzet aan, den 14 Februari was hij niet verschenen en 28 Februari werd het verzet vervallen verklaard. Den 3en Maart kwam de chemicus in hooger beroep, hetwelk thans werd behandeld.

Het O. M. eischte tegen bekl., die niet verschenen was, bevestiging van het vonnis van den Kanton- rechter.

(Alkm. Ct.)

Rotterdam.

De kantonrechter te Rotterdam, heeft J. V., aldaar, zich noemende hydropaath en uroscop, ter zake van het niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, ter- wijl tijdens het plegen der overtreding nog geentwee jaren zijn verlopen, sedert een vroegere veroor- deeling van den schuldige wegens gelijk feit, onher- roepelijk is geworden, veroordeeld tot f 200 boete, subs. 50 dagen hechtenis.

De ambtenaar van het O. M., had een maand hechtenisstraf geëischt.

een gezonde vrouw worden en zou er geen „crisis” noodig zijn, om tot herstel te komen.

De specialiteit bleek gelijk te hebben: de jonge dame herstelde spoedig, gevoelde zich beter dan ooit en was voorgoed van Kwakzalvers- raadgevingen genezen.

Wij begrijpen echter, dat zij zich den vijand- schap van haar weldoenster op den hals had ge- haald.

„Nu gij zoo weinig vertrouwen hebt gesteld in mij en in den „medicus”, mijn vriend „profes- sor DE HAAS”, trek ik mijn handen van U af en zijt gij van nu af ontslagen als directrice der Vennootschap”, zoo luidde het korte antwoord op den brief, die het volkomen herstel der jonge dame meldde. Misschien bestond het plan, om „professor DE HAAS” tot directeur der onder- neming te maken, als een pleister op de wonde, hem toegebracht, door het niet opvolgen van zijn advies, misschien is hij op andere wijze ruim- schoots schadeloos gesteld, voor de hem aangedane belediging, 't is mij niet bekend, doch ik weet alleen, dat, toen de bewuste dame korten tijd hierna kwam te overlijden, de Naamlooze Vennoot- schap werd ontbonden en de voorschriften in handen van een kapper gesteld werden, die thans, op bescheidener schaal, de schoonheidsmiddelen aan den man (liever aan de vrouw) brengt.

X.

Tegen de „Slaapster” W. v. L. is een boete van f 300 of 30 dagen hechtenis geëischt.

Goes.

Het O. M. bij het kantongerecht te Goes heeft tegen M. G., koopman te Middelburg, f 50 boete of 10 dagen hechtenis geëischt, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Leiden.

Wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, was gedagvaard J. M. v. D., te Leiderdorp.

Een drietal personen wien hij geneeskundige hulp had verleend, waren opgeroepen, n.l. B. SCHULP N. WILSCHUT en M. DE KRUIF, echtgenoot van L. KOK.

Eerst werd gehoord C. VALLENTGOED, uit Aarlanderveen, die mededeelde, dat VAN D. een speciale vriend van hem was; hij kwam daar zeer veel, gaf ook wel eens raad voor zijn kinderen, doch nooit had V. hem daarvoor beloofd. Bij V. aan huis kwamen ook vele vreemden om v. D. te spreken, doch waarvoor dat wist hij niet, want hij was altijd van huis.

Mej. B. SCHULP uit Alphen vertelde, dat zij jarenlang gedokterd had, doch haar kwaal wilde niet genezen. Toen zij van v. D. hoorde spreken, heeft zij hem uitgenoodigd bij haar te komen, daar zij slecht loopen kan. Na herhaalde vragen is v. D. gekomen, heeft haar kruiden gegeven en nu is zij van haar kwaal genezen. Zij gaf v. D. f 1, dien hij aannam.

N. WILSCHUT, uit Boskoop, was zoo gezond als een vischje, maar toch haperde er wat. Hij ging naar v. D., eenige dagen later werd hem ook een pak kruiden gestuurd, hetwelk door de politie in beslag werd genomen. De kantonrechter vroeg aan W. of de deur bij v. D. openstond, waarop W. bevestigend antwoordde. Op de vraag van den kantonrechter of W. gezien had, dat v. D. een recept voor hem schreef, antwoordde hij, dat hem altijd was geleerd: „handen uit de kast en oogen uit de boeken”, dus dat wist hij niet. Wel had hij f 1 op tafel gelegd.

Mej. M. DE KRUIF, te Bodegraven, vertelde, dat zij bij v. D. geweest was, hij had haar iets voorgeschreven en na geruimen tijd daarover ondervraagd te zijn, deelde zij eindelijk mede, dat het recept over de post gezonden was.

Bekl. bekende dat de genoemde gevallen zich alzo hadden voorgedragen, waarna de ambtenaar eischte 3 geldboeten elk van f 150 of 30 dagen hechtenis. Bekl. vroeg met het oog op zijn moeder, vermindering der boeten.

Bij vonnis van 9 April d.a.v. is Van D. veroordeeld tot twee geldboeten van vijftien gulden.

(Leidsch Dagbl.)

Middelburg.

Voor den kantonrechter alhier heeft terecht gestaan A. DE L., drogist te Vlissingen, beklaagd van overtreding der wet op de artsijbereidkunde. Bij bekl. werden wormkoekjes in beslag genomen, welke door hemzelf waren bereid.

De apotheker J. W. VAN DE GARDE, wonende alhier, werd in deze zaak als deskundige gehoord. De wormkoekjes werden door hem onderzocht, waarbij hem bleek dat ze waren samengesteld uit niets anders dan cacao en suiker.

Het O. M. eischte vrijspraak, daar bekl. bij het maken der wormkoekjes van geen artsenijen heeft gebruik gemaakt.

(Middelb. Ct.)

Leeuwarden.

Het O. M. bij het kantongerecht te Leeuwarden heeft f 25 boete of 10 dagen hechtenis gevraagd tegen den drogist van G. aldaar, wegens het verkoopen van een zenuwdrank van de maatschappij „Sanitas”.

Vermoedelijk is hier sprake van den „Drank van Dr. ROLAND”.

Een concurrent van Eilers en andere teringenezers.

Voor het kantongerecht te Sneek werd kort geleden een strafzaak behandeld tegen J. B., oud 37 jaar, van beroep handelsreiziger, wonende te Leeuwarden, aan wien door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie was ten laste gelegd, dat hij, hoewel niet toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst, tot de uitoefening waarvan de wet een toelating vordt, in het laatste kwartaal van 1912 te Sneek buiten noodzaak geneeskundigen raad en bijstand als bedrijf heeft verleend:

Ie. Aan GEESJE DE VRIES, door haar op een dag in de maand October 1912 in haar woning, gelegen aan het Tranendal te Sneek, nadat hij haar had onderzocht in verband met een kwaal (tuberculose, naar men hem zeide), waaraan zij leed, — namelijk haar handen nauwkeurig had bekeken, een weinig op de nagels van haar vingers had gedrukt en haar op de kleeren ter hoogte van de borst en den rug had betast — aan te raden, dat zij ter genezing van die kwaal rust moest nemen en eieren gebruiken, de deuren en ramen zooveel mogelijk dicht moest houden en van door hem nader te zenden genees-

middelen moest innemen en gebruiken, zijnde die geneesmiddelen (bestaande uit 2 drankjes om in te nemen, een hoeveelheid poeder (in spanen doos), eveneens om in te nemen, en een vloeistof voor uitwendig gebruik), haar eenige dagen daarna per post in een verrekennpakket toegezonden, hebbende hij voor het bezoek in haar woning f 3.50 in betaling aangenomen, terwijl voor het verrekennpakket bij ontvangst f 2.75, althans een geldsom is betaald;

2e. aan OEKE BRANDSMA, huisvrouw van DOUWE VAN DER BERG, door haar op een dag in de maand October of November 1912 in haar woning, gelegen aan den Opperhuizerweg te Sneek, alwaar hij haar opzocht in verband met een kwaal (tuberculose, naar men hem zeide), waaraan zij leed, aan te raden, dat zij ter genezing van die kwaal van door hem nader te zenden geneesmiddelen — waarvan hij de gebruiksaanwijzing opgaf, moest innemen en gebruiken, zijnde die geneesmiddelen — bestaande meestal uit drankjes en poeder om in te nemen — haar eenige malen in de maand November 1912 en omstreeks 23 December 1912 telkens per post in een verrekennpakket toegezonden, hebbende hij voor het bezoek in haar woning f 3.50 in betaling aangenomen, terwijl voor de verrekennpakketten telkens een geldsom — varieerende al naar gelang van den inhoud van het pakket — is betaald.

Als getuigen werden gehoord drie personen, benevens de wachmeester der Marechaussee de heer J. PRIJS.

Het Openbaar Ministerie werd waargenomen door Mr. A. W. STOCK te Leeuwarden, die het bij dagvaarding ten laste gelegde bewezen achtte en de veroordeeling van den beklagde vorderde tot twee geldboeten ieder van driehonderd gulden, te vervangen door twee hechtenisstraffen van zestig dagen.

Bij de behandeling bleek, dat beklagde zich kwalificeert als 1ste Ned. uitvinder om tuberculose te genezen.

(Nieuwsbl. v. h. Noorden.)

UIT DE PERS.

Oproep aan het Nederlandsche Volk!

In het lijfblad van EILERS — de *Enkhuizer Crt.* — is het volgende opgenomen:

„Den 5den April 1913 is door ondergeteekenden als commissie vereenigd, aan den Hoogen Raad der Nederlanden, inzake de rechtsvervolgingen tegen den heer H. J. EILERS te Oegstgeest, het navolgend rekwest met bijlage overhandigd aan den Edel Hoog-Achtbare Heer den President van den Hoogen Raad der Justitie der Nederlanden, te 's-Gravenhage.

Amsterdam, 5 April 1913.

Aan

Den Edel Hoogachtbaren Heer, den President van den Hoogen Raad der Nederlanden te 's-Gravenhage.

Naar aanleiding van het antwoord van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken TH. HEEMSKERK, als waarnemend Minister van Justitie gegeven, op vijf- en twintig Januari Negentien honderd en dertien aan den heer HENDRIK JACOBUS EILERS, Directeur van het Internationaal Chemisch Laboratorium tot bestrijding van Tuberculose te Oegstgeest, onder twee getuigen, bij het aanbieden van een verzoekschrift hetwelk door zeven honderd Nederlandsche onderdanen geteekend is, onder meer inhoudende het verzoek dat vanwege de regeering een onderzoek zoude worden ingesteld naar de waarheid en waarde der verkregen resultaten van de uitvinding van den heer H. J. EILERS, waaruit zou blijken, dat door de middelen tot bestrijding van Tuberculose van den heer EILERS de genoemde ziekte werkelijk en standhoudend kan genezen worden, en het antwoord van Z.E. was, dat Z.E. dit aan de Justitie moest overlaten, de rechter daarover moest beslissen;

Wenden wij ondergeteekenden, tot eene commissie vereenigd, ons tot UEdele met het beleefd doch dringend verzoek, dat alzovers de uitspraak van den Hoogen Raad in de tegen den heer EILERS ingestelde rechtsvervolgingen, plaats heeft (of indien het tijdsverloop voor de terechtzitting te kort is, de rechtzaak tegen den heer H. J. EILERS daartoe te doen opschorten) door UEdele als President van den Hoogen Raad een onderzoek worde ingesteld, opdat moge blijken:

Dat door de uitvinding van den heer H. J. EILERS de middelen tot genezing der zoozeer gevreesde ziekte Tuberculose (Tering) de Tuberculoselijders van die ziekte werkelijk en standhoudend genezen kunnen worden, hetgeen door een eerlijk en onpartijdig onderzoek door doktoren van regeeringswege aan de oud-patienten van den heer EILERS genezen Tuberculoselijders zal moeten blijken.

Waarom, daar ons, commissieleden en andere genezen oud-patienten, gebleken en bewezen is, dat de heer H. J. EILERS ook onvermogen Tuberculoselijders gratis zijne middelen verstrekke (dit wordt nog steeds door hem gedaan) en de heer

H. J. EILERS 470 dankbetuigingen, bewijzen van genezing heeft van zijn oud-patienten, zoo kan en mag hem geen laakbare kwakzalverij ten laste gelegd worden en daar door den heer H. J. EILERS sedert het jaar 1907 verschillende pogingen zijn gedaan om ten algemeene nutte zijn uitvinding aan de officieele geneeskunde aan te bieden, de heer H. J. EILERS ook verzocht heeft om aan een Universiteit te mogen studeeren, teneinde een diploma als dokter-specialist in de ziekte Tuberculose te kunnen behalen, doch op alle verzoekschriften en aanbiedingen, welke aangaande de middelen van den heer EILERS aan regerende personen en lichamen zijn ingezonden, nooit enig antwoord gegeven is, moest de heer H. J. EILERS zelf met noodzaak, dus niet volgens art. 436 Wetboek van Strafrecht buiten noodzaak, zijn middelen, wanneer dit gevraagd werd op de Tuberculoselijders toepassen, teneinde zoo zij niet gewacht hadden tot het te laat was, hen van die ziekte Tuberculose (Tering) te genezen.

Overwegende, dat het ons gebleken is dat de officieele geneeskunde geen middelen kent of heeft om de ziekte Tuberculose (Tering) te genezen, wenden wij ondergeteekenden, ons mede namens de 20 ondertekenaren van bijgaande verzoekschriften e.s. verklaringen, tot UEdele met het verzoek om in het belang der gemeenschap, van duizenden ongelukkige tuberculoselijders, die naar de vaste overtuigingen van al de ondertekenaren van dit verzoekschrift, genezen kunnen worden van hunne vreeselijke ziekte Tuberculose (Tering) meergevoenden heer HENDRIK JACOBUS EILERS op een rechtvaardige, menschlievende wijze recht te doen wedervaren.

De wensch van de requestanten is, dat door een onderzoek de regeering in overleg met de justitiemaatregelen zal nemen, waardoor die middelen tot werkelijke genezing der ziekte Tuberculose (Tering) „Systeem EILERS” door de wet zal worden erkend; door den heer H. J. EILERS zonder in strijd met de wet te zijn, deze voor het algemeen verkrijgbaar kan stellen.

De met noodzaak onbevoegde geneeskundige H. J. EILERS kan en mag niet langer strafrechtelijk worden vervolgd, daar dit is en zou blijven een ramp voor de gemeenschap.

Helpt met naastenliefde, wil de armoede en het leed en de rouw van Uw naasten onder de oogen zien.

De Commissie is bereid, zooveel het in haar vermogen is, wanneer dit verlangd wordt, van nadere inlichtingen te dienen.

t Welk doende.

De Commissie tot propaganda voor een onderzoek naar de deugdelijkheid van de middelen tot werkelijke genezing der ziekte Tuberculose (Tering) „Systeem EILERS”

UEdele Dw. dienaren,

1. H. L. DE HONDT, Buiten Brouwerstr. 2a.
2. J. J. MEYER, Celebesstraat 64.
3. M. VAN KESTEREN, 1e Kattenburgerdwarstraat 16.
4. J. HOOVELT, Roggenveenstraat 95.
5. J. A. OOSTERHOF, Van Beuningenstr. 93.
6. G. BRUYN, De Wittenstraat 119.
7. N. A. VAN DER LEEUW, J. M. Kemperstr. 60, huis. Allen te Amsterdam.”

(Bij dit stuk is een bijlage gevoegd, waarbij nog anderen zich bij het verzoekschrift aansluiten maar wij gelooven, dat onze lezers, met ons, aan het bovenstaande genoeg hebben.

Red. Mbl.]

CORRESPONDENTIE.

J. H. L. D. te 's-G., K. D. te R. en J. L. B. te M. Wij danken u zeer voor de toezending van alle couranten, waarin de kwestie van de slaapster is aangeoord. De daarover gevoerde correspondentie heeft echter zoo'n uitgebreidheid gekregen, dat wij deze niet konden overnemen, wat onpartijdigheidshalve zou moeten geschieden, wanneer wij het oorspronkelijke stuk een plaats gaven. Trouwens de be- en omwonnen van Rotterdam, die toch het grootste deel van de bezoekers van de slaapster zullen uitmaken, zijn door het veel-gelezen *Rotterdamsch Nieuwsblad* voldoende op de hoogte gebracht.

H. P. Jr. te R. *Vina Medicata* van Tieman kennen wij niet.

M. E. S. te O. De recepten van de *Sonnambule* op het Rokin zijn onleesbaar en kunnen zeker door geen apotheker juist worden klaar gemaakt, tenzij er een afspraak bestaat tusschen hem en de Mevrouw. Dat de bedoelde apotheker geen copie heeft afgegeven is daarom wel te begrijpen. 't Is een treurig boeltje maar of er met succes wat aan te doen is, betwijfelen wij. Het onderzoek van de vloeistof en de pillen is nog niet afgelopen; wij komen daarop dus later terug. Het onderzoek geschiedt kosteloos.

A. v. E. te V. Wanneer gij ons de *samenstelling* van het u bekende middel opgeeft, kunnen wij overwegen of wij uw stukje kunnen plaatsen. Een aanbeveling van een middel, waarvan wij niets weten, nemen wij niet op.

D. v. E. te 's-G. *Venus Carnis* komt uit dezelfde fabriek als *Turner's ontvellingmethode*, waarover E. J. A. in dit no. geschreven heeft. Gij begrijpt dus wat er van te verwachten is.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 73, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1 25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Op de tentoonstelling van „De Vrouw 1813—1913”.

Mededeelingen van verschillenden aard: Wetsbepalingen tegen de kwakzalverij. — Er ingelopen. — Het voordeelig baantje van kwakzalver. — Walgelijke reclame voor Foster's middelen. — Instituut „Bato”. — Geneesmiddelen? tegen tuberculose. — Hulp voor de lijdende menscheid.

Berichten: Kwakzalverij in Indië.

Rechtszaken: Eilers voor Hoogen Raad en rechtbank.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Ondergeteekende verzoekt leden in het Buitenland en de Koloniën de contributie voor 1913 over te maken.

Het disponeeren is te kostbaar.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-penningmeester.

Als nieuwe leden zijn toegetroden de heeren:

H. YNZONIDES GZ., arts, Buitenpost.
E. MENTHEM, apotheker, Arnhem.
S. J. ABRAHAMS. off. v. gezondheid, Suriname.
A. C. GRIVEL, idem, Bangkinang.
J. W. DE GOEJE, arts, Wieringen.
Groene Kruis, Beilen.

Op de tentoonstelling van „De Vrouw 1813-1913”.

Naar velen getuigen — wij hoorden het dezer dagen meermalen — is onze Vereeniging flink voor den dag gekomen. Voor hen, die niet in de gelegenheid zullen zijn met het tentoongestelde, door bezoek, kennis te maken laten wij hier een afbeelding van de afdeeling, door onze Vereeniging ingenomen, volgen terwijl een korte beschrijving ons niet ongewenscht, voorkomt.

De afdeeling binnentredende, ziet men aan de zijwanden gedemonstreerd: *Wat de zieke Nederlander den kwakzalver in een maand voor reclame betaalt.* Tal van couranten, allen in dezelfde maand verschenen, van allerlei grootte en richting toonen, dat zij niet vies zijn van het opnemen van kwakzalvers-advertenties, waaronder vele voorkomen waarvan het leugenachtige aan ieder denkend mensch terstond in 't oog moet springen. Ongetwijfeld is deze verzameling

niet compleet, maar het tentoongestelde is ruimschoots voldoende om een denkbeeld te geven van de enorme sommen, die, in één maand, voor die advertenties besteed zijn. En wie betalen dat geld? Zeker niet voor het kleinste deel de minder goeuden, door wie elke extra-uitgaaf angstvallig moet worden berekend. En daarom doet het zoo treurig aan onder die Couranten te vinden *Het Volk*, waarvan een geheele pagina gevuld is met een plaat, getiteld de „*Dageraad der Volksbevrijding*” en die alleen ten doel heeft reclame te maken voor.... *Abdiestroop*.

Die zijwanden vertellen nog meer.. maar laten wij meteen, om niet te uitvoerig te worden, de daarlangs geplaatste tafels in onze beschouwing opnemen. Reclamemiddelen van allerlei aard boeien onze aandacht. Brochures en biljetten — soms vergezeld van de middelen zelf — ter aanbeveling van Haarlemmerolie, Pinkpillen (zelfs een Chineesche Courant met een advertentie van deze laatste) Foster's pillen en tal van andere zijn in overvloed voorhanden en, begrijpelijkerwijze, ontbreken hier ook niet de verschillende persproducten van den Abdiestroop-fabrikant. Zelfs is er iets nieuws: Een *Abdiestroop-spel*, een zouteloze variant op het Ganzebord.

De opgeschroefde reclames van de talrijke teringgenezers, van de uitvinders van de nietsgevendende middelen tegen drankzucht en van die weldoeners die zich zelve als genezen voorbeelden aanbevelen, zij ontbreken niet op het appèl.

Zeer belangrijk is een verzameling oude en nieuwe prenten en foto's naar schilderijen van oude meesters, betrekking hebbende op kwakzalvers en hun bedrijf. Wat de nieuwe tijd betreft kan men daarbij kennis maken of de kennismaking hernieuwen met JACOB HOLLANDER, twee platen van *Brakensiek* — en met de contereitsels van COLSON, SEQUAH, Prof. DE HAAS en het boertje van Staphorst, STEGEMAN.

Door al het tentoongestelde wordt het gevaarlijke van de kwakzalverij in schrille kleuren aangeetoond maar het tegengif wordt daarnevens tevens aangeboden. Een statistiek van 466 kwakzalversmiddelen in 25 jaar vanwege de Vereeniging onderzocht (dit getal is thans aanmerkelijk hooger) mogen ten bewijze strekken van de werkzaamheid van de Vereeniging tegen de kwakzalverij. Verder vinden wij het Register op het Maandblad en de verschillende losse waarschuwingen — o.a. tegen *Windelincx*, *Abdiestroop*, *Macaura*, en tegen *Genezing per brief* — door het Bestuur in enkele dringende gevallen verspreid. Een Röntgen-opname, bewijst de slechte resultaten van de behandeling van den beroemden(?) *Knochensetzer*. En eindelijk leeren overdrukken uit het Maandblad, getiteld: *Val-*

sche attesten, welke waarde aan de kwakzalversattesten te hechten is.

Werpen wij thans nog een blik in de vitrine, die zich in de afdeeling bevindt. Boeken en brochures wijzen ons op de aangeboden strijd tegen de kwakzalverij. Wij vinden er de beide beroemde boekjes van de Oprichters en Eeredelen onzer Vereeniging: De Doctoren VITUS — en G. W. BRUINSMA getiteld: *De kwakzalverij met geneesmiddelen en De hedendaagsche kwakzalver*, het *Gedenksboek* uitgegeven bij het 25-jarig bestaan onzer Vereeniging, de Groene-kruis-uitgave: E. J. ABRAHAMS, „*Wacht u voor den kwakzalver!*”, een zeer lezenswaardig rapport, uitgebracht aan het Parlement van Australië over *Secret Drugs, Cures and Foods*, een uitstekend boekje, uitgegeven door de British Medical Association getiteld: *Secret Remedies, what they cost and what they contain*, en nog enkele andere. Daarnaast liggen heel gemoedelijk allerlei curiosa op kwakzalversgebied. Laten wij er eenige van opnoemen:

De *Sequah-pijp*. Een *Volta-kruis* dat nog kort geleden alle kwalen zou genezen. Een *verbeterd Volta-kruis*, dat dan zeker *nog meer* dan alle kwalen zou moeten genezen. Op dit laatste kruis bevindt zich, ongetwijfeld om de geloovigen zand in de oogen te strooien, in *hebreuwsche letters* de naam van God gegrift. Een ander voorbeeld van speculeeren op den godsdienst levert een plaatje van koper en zink, waarom heen de woorden staan: „Onze hulpe is in den naam des Heeren.” In werkzaamheid of liever waardeloosheid met het kruis en het plaatje overeenkomende (zij moeten n.l. elektrische werking uitoefenen) bevindt zich in hun gezelschap de *Electrische ketting*. Van geheel anderen aard zijn de volgende voorwerpen: Een toestel tegen doofheid van KEITH HARVEY, waartegen van regeeringswege gewaarschuwd is, de *Rijcol*-behandeling tegen neuscatarrh en polypen, de *Holloway-zalf* en *Reiman's breukzalf* z.g. van PATER BECK.

Een eigenaardige reclame is een stel Belgische speelkaarten, waarvan ieder blad een aanbeveling bevat voor de *Borstpillen van F. Vergauwen*. Ten slotte moeten wij nog opmerkzaam maken op twee medailles. Een, uitgereikt door de Académie Royale de Médecine de Belgique, aan den uitvinder van het, vooral vroeger, veel gebruikte *Rob Boyveau Laffecteur*, een z.g. universeel middel tegen een zekere ziekte... en een ander, waarop aan de eene zijde staat: *Holloway's pillen en zalf* en aan de andere *Prof. Holloway*. Door wie die medaille uitgereikt is, wordt niet vermeld; misschien door den *Prof. zelf?*

En met dien grooten kwakzalver tot besluit nemen wij afscheid van het tentoongestelde doch niet zonder een woord van oprechte hulde

gebracht te hebben aan hem, die alles zoo keurig heeft ingericht, aan den *Secretaris-Penningmeester* onzer Vereeniging.

Wij zeiden in den aanhef van dit stukje, dat vele bezoekers der tentoonstelling met veel lof over de afdeling onzer Vereeniging spraken. Moge hij daarin — en in de overtuiging *weer* zeer nuttig werkzaam te zijn geweest — een, zij 't ook geringe belooning vinden voor alle moeite en tijd, die hij aan deze tentoonstelling heeft besteed.

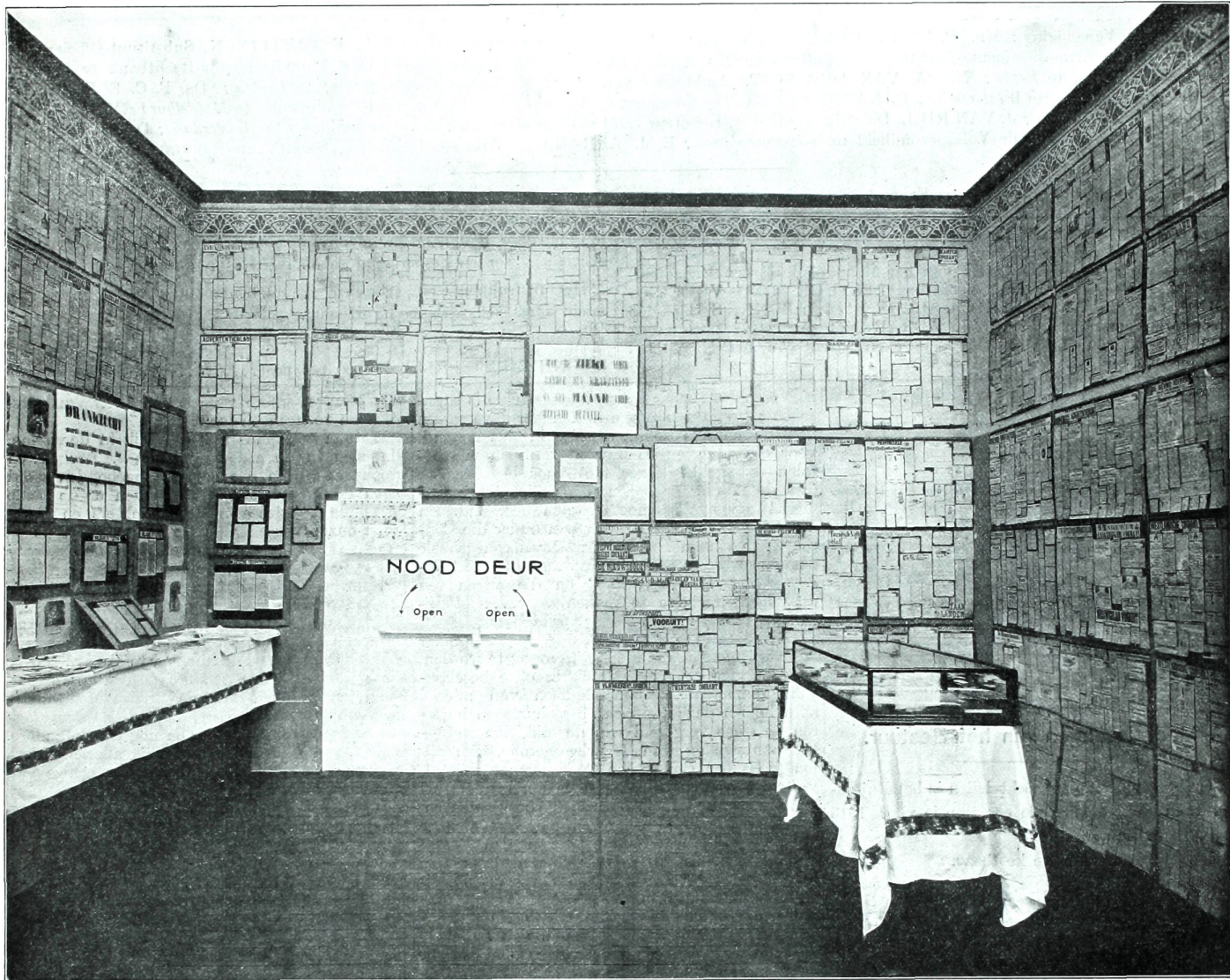
eenkomt. Onze wettelijke bepalingen kunnen hem niet treffen.

Hoofdzakelijk is het het eerste lid van art. 436 van het Wetboek van Strafrecht, dat ter beteugeling der kwakzalverij moet dienen. Dat gedeelte luidt :

„Hij, die niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefent, wordt getraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.”

neeskundigen, tot het afleveren van geneesmiddelen bevoegd, mogen de geneesmiddelen, door onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, eene Commissie van deskundigen gehoord, aan te wijzen, niet worden verkocht beneden de hoeveelheid, daarbij voor elk dier middelen te bepalen.”

Het getal dier middelen, voorkomende op een lijst, de z. g. lijst C., is zeer groot en de daarbij bepaalde hoeveelheden belangrijk hoog, zoodat het dikwijls voorkomt, dat een of ander

MEDEDELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Nog eens onze wetsbepalingen tegen de kwakzalverij. (*)

Ofschoon wij reeds onderscheidene malen te dezer plaatse over dit onderwerp hebben geschreven, wenschen wij er thans nogmaals eenige woorden aan te wijden naar aanleiding van een feit vermeld in ons vorig nummer.

Een drogist, die *wormkoek* es gemaakt en verkocht had en deswege wegens overtreding van de wet, regelende de uitoefening der artseneerbereidkunst was aangeklaagd, werd voor het kantongerecht vrijgesproken omdat gebleken was, dat de koekjes niets anders bevatten dan cacao en suiker, — dus geen geneesmiddel.

Een andere uitspraak was niet te verwachten, wat niet wegneemt, dat de handeling van den z. g. drogist volkomen met kwakzalverij over-

Zoals bekend is, zijn op grond van deze bepaling, reeds met succes personen vervolgd, die zich aan de onbevoegde uitoefening der geneeskunde schuldig maakten. Met waardeering merken wij op, dat vervolgingen in deze richting tegenwoordig veel meer dan vroeger plaats hebben. Bijna elk nummer van ons blad maakt er melding van.

Maar zij, die zelf niet de geneeskunde beoefenen, doch alleen z.g. geneesmiddelen verkoopen — en hun aantal is zeer groot, zijn moeilijker te treffen.

Vervolging op grond van art. 436 — n.l. het onbevoegd uitoefenen der artseneerbereidkunst — leidt zelden tot resultaat, omdat de wet onder uitoefening der artseneerbereidkunst verstaat „het bereiden en tot geneeskundig doel afleveren van geneesmiddelen” en het bijna nooit kan worden bewezen, dat de *afleveraar* van het kwakzalversmiddel ook de *bereider* is.

Met meer succes heeft men in deze gevallen vervolging ingesteld naar aanleiding van art. 30 van de Wet van 1 Junij 1865 S 61, regelende de uitoefening der artseneerbereidkunst, welk artikel aldus luidt :

„Behalve door de apothekers en door de ge-

kwakzalversmiddel stoffen bevat op die lijst voorkomende en beneden de hoeveelheid daarop bepaald.

Op grond van genoemd art. 30 is dan ook reeds menig verkooper van kwakzalversmiddelen vervolgd en veroordeeld, maar 't is niet te ontkennen, dat een dusdanige procedure met veel moeite en omslag — de kosten nog daargelaten — gepaard gaat. Elk in beslag genomen middel moet door deskundigen op zijn samenstelling worden onderzocht en waar nu de Ambtenaren van het Openb. Min. bij de kantongerechten (waar deze overtredingen worden aangebracht) de bevoegdheid missen deskundigen aan te wijzen, kunnen en zullen zij er niet spoedig toe overgaan een vervolging in te stellen. Het gevolg is, dat honderden kwakzalvers hun waar, die zij volgens artikel 30 *niet mogen verkopen*, toch publiek, in de kranten, te koop aanbieden.

Waar kwakzalverij rust op den bodem van *bedrog*, is bij ons dikwijls de vraag gerezen of de kwakzalvers niet wegens *bedrog* konden worden vervolgd en of niet het *tweede* lid van art. 329 van het Wetboek van Strafrecht op hen van toepassing is. Dat artikel luidt :

„Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar

(*) Onderstaand artikeltje was in hoofdzaak reeds in ons vorig No. opgenomen. Met het oog op de propaganda, die met het huidig Maandblad gemaakt wordt, kwam het ons niet ondienstig voor het stukje nog eens te plaatsen.

wordt gestraft de verkooper die den koper bedriegt :

1°.....
2° ten opzichte van den aard, de hoedanigheid of de hoeveelheid van het geleverde, door het aanwenden van listige kunstgrepen."

Dat de kwakzalvers de koopers bedriegen ten opzichte van den aard van het geleverde staat o. i. vast en dat daarbij listige kunstgrepen worden aangewend zal ieder toegeven, die eenigszins op de hoogte is van hun doen en laten.

En toch is dit zoo.

Wat is n.l. het geval ?

In allerlei couranten kan men in de laatste weken de volgende advertentie lezen :

„SUIKERZIEKTE.

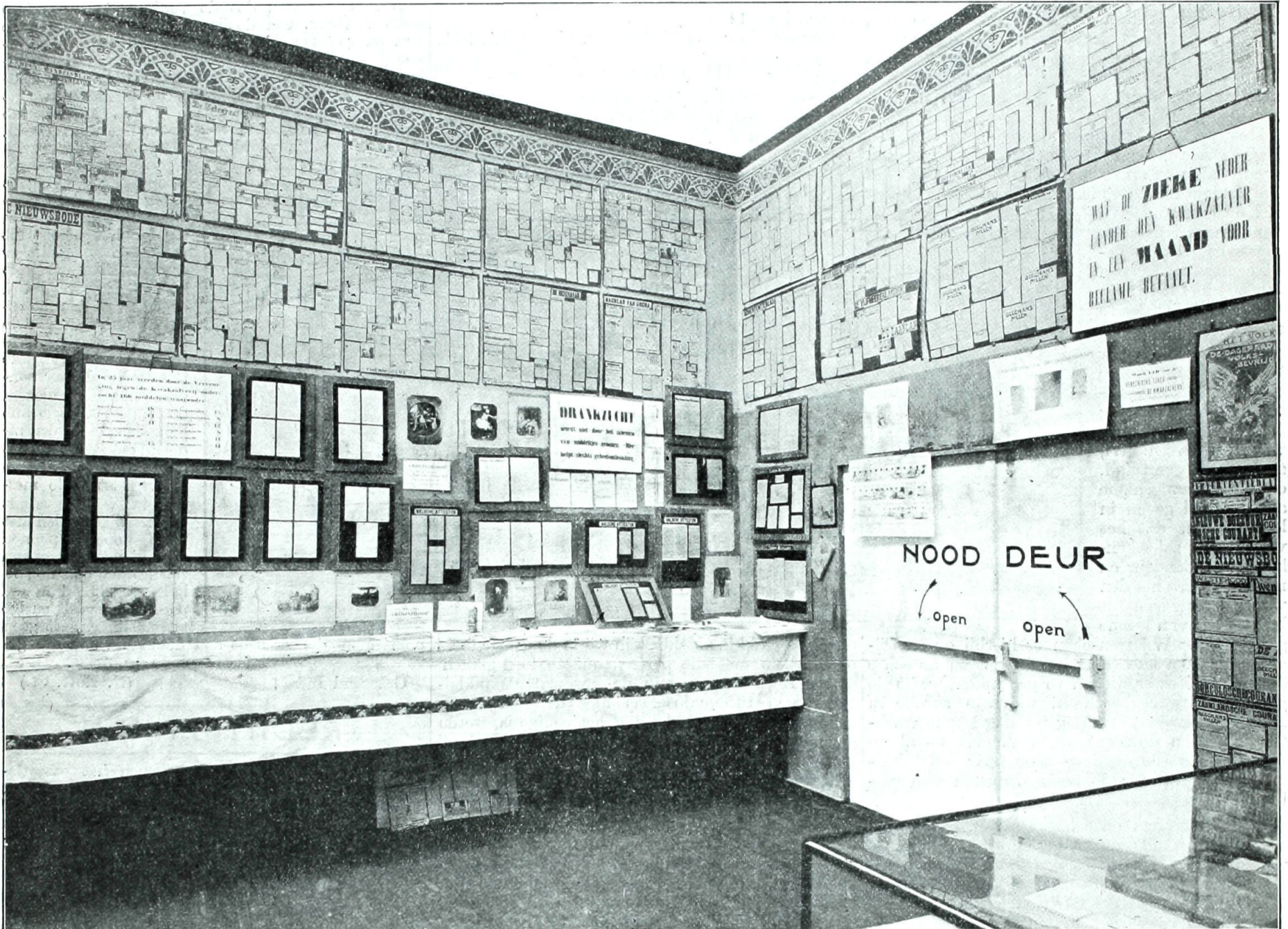
Mij. Orviëtanose gevestigd Nicolaïstraat 23, Den Haag.

Op aanvraag wordt door ons gratis gezonden, de brief geschreven door Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN en opgenomen in het

ontstaan door 'de onbeschaamde en openlijk werkende kwakzalverij en welk een winstgevend zaakje het blijkt te zijn om zulk een salaris te kunnen uitloven alleen voor den titel van den een of anderen versleten of verlopen medicus :

ARTS.

Gezocht een ARTS, welke tegen aandeel in de winst zijne assistentie wil verlenen aan eene somnambule, tegen nader overeen te komen voorwaarden. Br. No. 1777, bur. dez. Cour.

De advertenties, reclames, brochures enz., 't zijn allen listige kunstgrepen. Het zal echter moeilijk zijn — werd ons toegevoegd en wij moeten dit toegeven — de bewijzen te leveren, dat de koopers van kwakzalversmiddelen, juist door die kunstgrepen tot het koopen zijn overgegaan.

En hiermede zijn, voor zoover wij weten, alle wetsbepalingen uitgeput, waarmee, hier te lande, de kwakzalvers kunnen worden getroffen. Nederland staat, in dit opzicht, bij vele landen ten achter. Moet dit zoo blijven? Wordt het niet hoog tijd, dat doeltreffender maatregelen worden genomen ter bescherming van de volksgezondheid en volkswelvaart ?

Ongetwijfeld. Van de oprichting onzer Vereeniging af, heeft zij op betere wettelijke regeling van de kwakzalverij aangedrongen, en zij blijft daarmee voortgaan. Wie haar in die pogingen steunt, doet een goed werk in 't algemeen belang. Daarom roepen wij iederen weldenkende toe :

Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij!

Er ingelooopen.

Wij zijn er ingelooopen. Toen wij aan JHR MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN in ons no. van Maart j.l. de gelegenheid gaven, jazelfs aanboden, om op den aanval van Dr. VAN DAM te antwoorden, dachten wij niet, dat wij over deze o. i. loyale handelwijze berouw zouden hebben.

Maandblad tegen de Kwakzalverij uitgave Maart 1913, No. 3."

Het doel van deze, zoo handig gestelde advertentie is niet zeer moeilijk te raden. De lezer (voorzoover hij ons Maandblad niet volgt en dus ook niet op de hoogte is van de artikelen tegen den heer DE S. L. en de Orviëtanose geschreven) moet in den waan worden gebracht dat ons blad, dat alle kwakzalverij bestrijdt, in het Maartnummer een aanbeveling voor Orviëtanose bevat. Niets is minder waar. Wij beschouwen de Orviëtanose nog steeds als kwakzalverij.

Maar dat is op 't oogenblik de hoofdzaak niet. De advertentie zelve, haar inhoud, heeft onze verontwaardiging opgewekt en onze spijt, dat wij aan een handlangers der kwakzalverij het woord hebben verleend. Wij hebben inmiddels geleerd voor 't vervolg voorzichtiger te zijn.

Het voordelig baantje van kwakzalver.

*Wanneer de justitie de adressen wil leeren kennen van diegenen, die gewoon zijn Nederlandsche wetten te overtreden, die zij verplicht is te handhaven, doch wier overtreding zij nog vaak door de vingers ziet, kan zij die gemakkelijk door de onderstaande advertentiën gewaar worden. Wij knipten ze niet lang na elkaar uit verschillende kranten en voegen er niets aan toe, doch wijzen er alleen op welke ongezonde toestanden er in de geneeskundige wereld kunnen

GEDIPL. ARTS.

Samenwerking gezocht door onbevoegde met praktisch. Honorarium minstens f 3000.— 's jaars.

Als tegenstelling — waar de arts blijk geeft zich niet te schamen voor het verlenen van hulp aan kwakzalvers — nemen wij de volgende advertentie uit het *Rott. Nieuwsblad* over :

„Dokter KORTEWEG,

voorheen Geneeskundig Adviseur van P. v. BIJSTERVELD en wijlen den wonderdokter COLSON Ginneken bij Breda heeft dagelijks consult voor alle voorkomende ziekten.

's Woensdags gratis consult voor minvermogenen van 2—5 uur.

12 Mei, Tweeden Pinksterdag gewoon consult. Adres : Uroscop Inrichting, Boezemkade 47b, Rotterdam."

Bladzijden uit onze Geschiedenis

of

Hoe de kwakzalvers van alles misbruik maken.

Wij hebben voor ons een boekje, oogenschijnlijk gewijd aan het tijdvak 1813—1913. Het is geïllustreerd met verschillende afbeeldingen van bekende schilderijen, betrekking hebbende op dit tijdperk, o.a. *De aankomst van den Prins van Oranje te Scheveningen*, *De Prins van Oranje bij*

Waterloo gewond, Heldendood van Van Speijk, Slag bij Hasselt enz. en begint aldus:

„Waarde Lezers,

Wij staan aan den vooravond van eenige belangrijke gebeurtenissen, namelijk de viering van het 100-jarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden en de opening van het Vredespaleis. Deze feiten brachten ons ertoe een terugblik te doen over de 100 jaren, welke achter ons liggen en in het kort de voornaamste gebeurtenissen samen te vatten in dit boekje.

Zij doen ons zien hoe Nederland zich heeft kunnen ontwikkelen op elk gebied, hoe het, hoewel klein in vergelijking met de omliggende staten, zijn onafhankelijkheid steeds heeft weten te bewaren en zal bewaren, hoe het „Je Maintiendrai” nog steeds weerklank vindt in de harten der bevolking.

Het was een uitmuntende gedachte van Carnegie om te besluiten tot den bouw van een Vredespaleis en de inwoners van Nederland zullen niet anders dan toejuichen, dat de keuze hierbij viel op hun land. Wij kunnen niet anders dan wenschen, dat het paleis een waar Paleis van den Vrede zal zijn.”

Maar nu komt de aap uit de mouw kijken!

„Wij hopen en ver vrouwen dat dit boekje een even welkome ontvangst te beurt mag vallen als aan onze vorige uitgaven. Wij zijn er van overtuigd, dat het een aangename afleiding zal geven in ledige uren, dat het verstrooiing zal schenken aan lijdenden, en misschien, dat het den weg zal aangeven tot herkrijging van hunne gezondheid. Wij wenschen er hierbij op te wijzen, van hoeveel belang het is, dat zij de echte Spécialités Foster dienen te gebruiken, welke de genezingen teweegbrachten, waarvan sprake is. Alleen zij bewijzen van dag tot dag hunne krachtigheid en de toenemende namaak — al te dikwijls nadeelig — bewijst op haar beurt hoezeer de roem der Foster's artikelen zich verbreidt.”

De rest kunnen onze lezers raden. Het boekje is een doorgaande aankondiging van de waarde van Foster's kwakzalversmiddelen, waartegen wij al zoo dikwijls gewaarschuwd hebben, en de gebruikelijke attesten. Men zal ons de verdere mededeeling over den inhoud van het boekje dus wel schenken.

Instituut „Bato”.

Ons werden inlichtingen gevraagd omtrent bovengenoemd „Instituut”. Wij meenen dat het volgend stuk, als „ingezonden” voorkomende in *De Nederlander*, voldoende is om dit „Instituut” naar zijn waarde te kunnen beoordeelen: „Aan Collega's Predikanten:

Enige weken geleden stond in „de Nederlander” eene onschuldig lijkende advertentie waarin een winstgevend correspondentschap werd aangeboden aan Predikanten die nog over vrijen tijd beschikken. Daar ik hiertoe behoer, en meende dat het een correspondentschap zou zijn van een of ander dagblad of tijdschrift heb ik er op geschreven, teneinde nadere inlichtingen te mogen ontvangen.

Enige dagen later ontving ik eene gedrukte circulaire onder het motto „Vertrouwelijk” van het instituut „Bato”, Admiraliteitskade 78, Rotterdam.

Er staat nog boven: „Speciale en radicale behandeling van Borst-, Maag- Huid- en Vrouwenziekten, enz.”

„Bevoegde leiding”; talrijke dankbetuigingen.

De circulaire gaat dan verder met mede te deelen dat er op vele plaatsen menschen in kwakzalvershanden vervallen, of „op hun plaats hun ziekte wenschen geheim te houden”. Voor hen is aan het Instituut „Bato” tegen geringe kosten hulp en raad te krijgen.

En nu worden er Agenten gevraagd om cliënten aan te brengen tegen flinke provisie. „Die agenten” (ik citeer nog steeds) en agentessen stellen zich op discrete wijze in betrekking tot verschillende nader door ons aan te wijzen personen en verdienen bij eenige oefening vanaf 2 tot 20 gulden en meer per dag.”

Gij verneemt het dus, waarde broeders, wij behoeven niet meer te zuchten over lage traktementen. Twintig gulden per dag kunnen gemakkelijk bijverdiend worden, zoo onder het huisbezoek door bijvoorbeeld. Ik heb echter niet verder geschreven. Misschien heeft een ander lust? Sapiënti sat!!

Gegroet door een Ned. Herv. COLLEGA.

Geneesmiddelen? tegen tuberculose.

De Haarlemsche Vereeniging tot bestrijding der tuberculose heeft onlangs in haar Maandblad „Strijd tegen de Tuberculose”, een veelzeggende plaat opgenomen. Door de welwillendheid van de Redactie van het blad, die, wij betuigen daarvoor onzen hartelijken dank, de Cliché ter

Tuberculose
wordt niet genezen door het
Slikken van middeljes

onzer beschikking stelde, zijn wij in de gelegenheid onze lezers met die plaat kennis te doen maken.

Als representant van de kwakzalversmiddeltjes tegen tuberculose, is hier de *Abdijsiroop* gekozen. Dat dit middel niet het eenige is, weten onze lezers; wij zouden er zeker een twintigtal kunnen opnoemen, alle even waardeloos.

Hulp voor de lijdende menschheid.

* Het Geneeskundig Staatstoezicht bemoeit zich, op enkele uitzonderingen na, gewoonlijk heel weinig met de bestrijding der kwakzalverij, tenzij het een enkele maal een bepaalde opdracht krijgt om een middel te onderzoeken. Daarom te meer zijn wij verplicht kennis te nemen van alles wat het dienaangaande publiceert en nemen om die reden het onderstaande over uit het laatste dikke jaarverslag.

„Als een curieus staaltje van de bereidvaardigheid door particulieren betoond om het Staatstoezicht op de Volksgezondheid bij diens bemoeiingen tot ziektebestrijding helpend ter zijde te staan, volgt hier afschrift van een tot de te Culemborg zetelende Commissie d.d. 3 September gericht schrijven.

Weledele Heer!

Daar ik de treurige toestand vernemen heb wat aangaat de kinderziekte die heerscht onder de naam van Cinkhoest in u stad en daar ik dan de vrijheid neem, om mij tot u Edele heer schriftelijk te wenden met een geneesmiddel voor de arme kleine die leident zijn aan die ziekte en dat zeker doet genezen en dat middel is mijn Weledele Heer, men neemt wat pluus van riet en men kookt dat in water, daarna giet men het door een heel fijn zeeffje, zoodat het rein is, en dat vermengt men met een beetje witte zuiker, en dan geeft men de leidende kleintjes 's morgens, 's middags en 's avonds een thee lepeltje en dan ben ik er van overtuigt als dat de kleintjes genezen doen.

Nu mijn Weledele Heer zou het mijn een zeer genoegen zijn als u dit deed bekend maken aan de burgers, van u stad.

hier mede heb ik de Eer mij te mogen vernoen”
(volgt de onderteekening.)

BERICHTEN.

Gevaarlijke kwakzalverij. Indië is toch een goed land. Wat in andere geciviliseerde landen niet mogelijk is of kan zijn, schijnt in dit gezegend land iets doodgewoons te zijn.

Ieder handig aangelegd persoon kan hier b.v. dokteren en daarbij zelfbereide medicijnen verkoopen, zonder dat den pseudodokter naar zijn paperassen gevraagd wordt.

Het verrassendste is wel meent het Soer. Hand. dat onze Indische Sequahs dikwijls een enkel medicament bezitten dat de verrassende eigenschap bezit van b.v. een dozijn verschillende ziekten te kunnen genezen. Een Amboinees te Soerabaja verkoopt medicinale olie tegen pokken, puisten, cholera, stuipen, malaria, rheumatiek en andere ziekten. In de Chineseesche kamp, op Tjantian, woont een Chineseesche dame zekere njonja Menier, die medicijnen en djamoës verkoopt welke den mensch minstens een honderdjarig bestaan verzekeren.

In kampong Gili heeft een pas uit China aangekomen Chinees zijn penaten opgeslagen. Volgens het uithangbord voor diens woning oefent deze veel-

zijdig-ontwikkelde man tegelijk het beroep uit van tandarts, apotheker en oogspecialiteit! Blijft hem nog wat vrije tijd over dan wijdt deze esculaap zich aan 't edele kleermakersbedrijf. Overigens verklaart deze Chineseesche dokter zonder blikken of blozen, dat hij in staat is alle menschelijke kwalen afdoend ete genezen. Behalve dat deze kwakzalver met vuile messen in wonden snijdt en kerft, gezwollen met vieze koperen pennen doorpriemt, laat hij zijn slachtoffers ook nog allerlei walgelijke dranken, poeders en veelkleurige pillen slikken. En geen

politieman die er zelfs aan denkt om aan die gevaarlijke kwakzalverij een einde te maken.

Gezegend Indië!

(N. Rott. Ct.)

RECHTSZAKEN.

De Hooge Raad heeft verworpen het cassatieberoep van H. J. EILERS, chemicus te *Oegstgeest*, door de rechtbank te Alkmaar veroordeeld tot 3 geldboeten van f 300 ieder of 60 dagen hechtenis voor elke boete wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst, driemaal gepleegd te Harencarspel, door aldaar S. van Meurs, die aan tuberculose leed, te behandelen.

(N. Rott. Ct.)

De rechtbank te Alkmaar veroordeelde in hooger beroep, overeenkomstig het vonnis van den kantonrechter te Medemblik, den kwakzalver Eilers uit *Oegstgeest*, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tot vier geldboeten van f 100 en bij niet-betaling tot vier maal 15 dagen hechtenis, benevens tot drie hechtenisstraffen ieder van 2 maanden.

Hierna eischte het O. M. tegen Eilers in hooger beroep bevestiging van een vonnis van dienzelfden kantonrechter, waarbij de kwakzalver veroordeeld werd tot vijf geldboeten ieder van f 300, subsidiair 5 hechtenisstraffen ieder van 60 dagen.

(Handelsbl.)

CORRESPONDENTIE.

P. v. D. te L. Het poeder van het *Staphorster boertje* is opnieuw door den heer N. KEULEMANS te Amsterdam onderzocht, die daarbij nog de hulp van een bekend pharmacognost heeft ingeroepen. Er werd in gevonden *Dubbel koolzure soda*, poeder van *Zoethout*, van *Oranjeschillen*, van *Rhabarber* en van *Sennabladen*. Verder komt er nog wat in voor van een tot poeder gebrachten bast, die niet nader kon worden herkend.

A. v. B. te V. Hadt gij ons eerder geschreven, dat het door U bedoelde middel tegen suikerziekte het middel van *Bladel* is dan hadden wij U terstond kunnen melden dat wij uw stukje niet plaatsen. Tegen dat middel, *Varkensgras*, geheel onwerkzaam bij *Suikerziekte* — en waarvan onderscheidene kwakzalvers misbruik maken — hebben wij al menigmaal gewaarschuwd.

J. H. L. D. te 's-G. Uw aardige zending in dank ontvangen. Wij komen er spoedig op terug.

— Over *Asthmalene* — en nog enkele andere middelen — in ons volgend No.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar f 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Akker's attesten met portret. Berichten: Orviétanose-reclame. — Die ellendige waarzegsters. — Regeling van pharmaceutische spécialités in Frankrijk.

Mededeelingen van verschillenden aard: Een brief uit Amerika. — De Dominé-dokter.

Ingezonden: Een bezoek bij De Haas. — Geneeskrachtige wijnen.

Uit de Pers: Green Star-middelen. — Eilers geen kwakzalver?

Herhaalde Waarschuwingen: Haarlemmerolie. Correspondentie.

Vereeniging teegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toetreden de heeren: De Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht in Ned.-Indië.

DR. A. SIKKEL, te 's-Gravenhage.

Akker's attesten „met portret.”

Dat L. J. AKKER te Rotterdam het publiek beetneemt met zijn *Abdiestroop* en *Kloosterbalsem*, beide producten uit het *niet-bestaande* Klooster Sancta Paulo, wij hebben het al herhaalde malen aangetoond zooals wij ook hebben kunnen bewijzen, dat verschillende van de attesten, in de advertenties opgenomen ter aanbeveling van zijne kwakzalversmiddelen, valsch waren.

Wij komen thans met een sprekend bewijs, dat opnieuw getuigt, dat AKKER met de waarheid op zeer gespannen voet staat; de „slimme” leugenaar is nu niet slim genoeg geweest en heeft zich te veel blootgegeven.

Wij ontleenen aan *Schuitmakers Purmerender Courant* van 25 Mei 1913 de volgende advertentie:

„ETTERENDE BEENWOND GENEZEN.

Elkeen, welke aan etterende beenwond of aan open been lijdt, weet hoe langdurig deze wonden zijn en hoe moeilijk deze genezen. Voor hen is het dus zeer belangrijk kennis te nemen van hetgeen iemand schrijft, die 1½ jaar lang aan een open been heeft geleden, waarvoor geen enkel middel wilde helpen. Toen hij ten slotte den Kloosterbalsem aanwendde, hebben 2 potjes Kloosterbalsem hem zoo afdoende genezen, dat geen spoor meer van zijn wond te zien is.

De Heer B. v. D. HAZEL, Monnekenpad 20 te Amersfoort, verklaart daaromtrent het volgende: „Mijn zoon BARTUS v. D. HAZEL kreeg ongeveer 1½ jaar geleden een groote wond aan het scheenbeen, waardoor het been vreeselijk aan-

getast werd. Welke middelen hij ook aanwendde, niets hielp, integendeel werd de wond steeds dieper en begon zij steeds meer te etteren. Hij schreeuwde het soms uit van de vreeselijke pijn en dikwijls had hij koorts. Hij werd er wanhopig onder omdat het zoo lang duurde. Ten slotte kwamen wij op het denkbeeld den KLOOSTERBALSEM aan te wenden. Hij kocht een potje Kloosterbalsem bij den heer A. v. DE WEG, in de Langestraat en

Jongh. B. v. d. Hazel (volgens portret).

wendde deze aan. Reeds dadelijk was er verzachting van de pijn te bespeuren en men zag de wond als het ware zienderoogen genezen. Tot ons geluk kan ik verklaren, dat, na twee potjes Kloosterbalsem gebruikt te hebben, de wond geheel en al genezen was. Hij loopt thans weer dat het een lust is, waarvoor wij allen zeer dankbaar zijn.”

DE KLOOSTERBALSEM, KLOOSTER SANCTA PAULO.

geneest onvoorwaardelijk oude en nieuwe wonden, zweren, open beenen, ziekten der hoofdhuid, aambeien, reumatiek en alle reumatische aandoeningen.”

In de *Coevorder Courant* van 24 Mei 1913, dus één dag vroeger, vinden wij *dezelfde* advertentie met bijgaand portret:

Het vermoeden ligt dus voor de hand, dat de *jongheer* B. v. D. HAZEL, door de Kloosterbalsem in één dag zóoveel jonger is geworden, maar dit vermoeden blijkt onjuist te zijn, wanneer wij *De Hoeksche Waard*, ook van 24 Mei 1193 opslaan en daar *dezelfde* advertentie vinden en met onderstaand portret:

Jongh. B. v. d. Hazel, volgens portret.

Neen, zóoveel jonger kan iemand niet in één dag geworden zijn. Deze portretten zijn vol-

komen juist door ons uit de genoemde bladen overgenomen waardoor wij het o.i. voldoende bewijs hebben ge-

Jongh. B. v. d. Hazel, (volgens portret)

leverd, dat aan die portretten *niet de minste waarde is te hechten*. Wij en misschien velen met ons, waren tot nu toe in de meening, dat de portretten echt waren en op een of andere wijze — door aanbieding van geld of anderszins — waren verkregen. Het blijkt, dat wij nog *te goed* over AKKER gedacht hadden.

Maar onze bewijsgronden zijn nog niet uitgeput.

In *De Hoeksche Waard* van 11 Juni 1913 staat de volgende advertentie:

„WONDEN EN KNEUZINGEN

veroorzaken vreeselijk pijn. De Kloosterbalsem verzacht de pijn, doet den lijder heerlijk weldadig aan en brengt in korten tijd blijvende genezing.

De heer NICOLAAS TIMMERMANS, te Zierikzee verklaart ons:

„Mijn zoon MAARTEN LEENDERT had het ongeluk van een steiger te vallen, waardoor enkele losliggende planken meevielen en op zijn gezicht terecht kwamen. Zijn linkerslaap en zijn lippen hadden diepe wonden, welke vreeselijk bloedden en onmiddellijk begonnen op te zetten. De pijnen waren deloos. Mijn jongen kermde vreeselijk

Jongh. M. L. Timmermans. (volgens Portret.)

en de wonden waren ellendig om aan te zien. Dadelijk kwam ik op het denkbeeld den Kloosterbalsem aan te wenden en verbond ik de wonden met lapjes Kloosterbalsem, die ik kocht bij J. KWAAK, wat onmiddellijk de smarten verzachtte. Ik ging hiermede voort en het resultaat was prachtig, de wonden genazen met den dag en de opzwellings verdween. Na drie dagen de wonden regelmatig verbonden te hebben, waren zij geheel

en tal genezen, wat iedereen, welke de wonden gezien had, voor een wonder verklaarde.

DE KLOOSTERBALSEM, KLOOSTER SANCTA PAULO

geneest onvoorwaardelijk oude en nieuwe wonden, zweren, open beenen, ziekten der hoofdhuid, aambeien, reumatiek en alle reumatische aandoeningen."

De gelijkenis tusschen het portret van den jongenheer TIMMERMANS en het eerste portret van den jongenheer V. D. HAZEL is niet te loochenen. 't Is hetzelfde portret.

Wie, nu na deze uiteenzetting, nog niet aanneemt, dat L. J. AKKER een aartsleugenaar, zoo niet erger is, is niet te overtuigen. Maar de overtuigden zullen het met ons eens zijn, dat er een grond te meer is om te gelooven, dat alle wonderen, die AKKER van zijn *Abdijstroop* en *Kloosterbalsem* vertelt, *brutale leugens* zijn.

En dat er dan nog menschen worden gevonden, die op de beloften van zoo'n man vertrouwend, hun gezondheid, misschien hun leven, in zijne handen stellen!

BERICHTEN.

Orviëtanosereclame. In het Friesche tijdschrift „Slucht en Rjucht" vonden wij de advertentie betreffende den brief van Jhr. Mr. A. F. De SAVORNIN LOHMAN in het *friesch* gesteld. Welke „*ariënd*" van Slucht en Rjucht zou aan de vertaling geholpen hebben?

Die ellendige waarzegsters. In een groentenwinkel te Delft stal een vrouw een aardappel, toen de groentenkoopman even den winkel had verlaten. Den volgenden dag stak zij weer tersluiks een aardappel in haar zak. De groentenkoopman bemerkte het en zeide haar, dat hij haar wel een maaltje aardappels wou geven, en zij ze dus niet behoefde te stelen. Maar de vrouw verklaarde daarop, dat zij gestolen aardappels moest hebben: een waarzegster had haar gezegd, dat steenpuisten, daarmee ingewreven, weg zouden gaan.

(N. Rott. Ct.)

Regeling van pharmaceutische spécialités in Frankrijk.

De afgevaardigden A. PEYROUX en LEFEBVRE DU PREY hebben aan de Fransche Kamer een voorstel ingediend, om dezen verkoop aldus te regelen.

Art. 1. Onder pharmaceutische spécialités worden verstaan: de produkten, die onder zegel van den fabrikant door anderen dan de bereiders zelve worden verkocht en die bovendien geneeskundige of heilkundige eigenschappen bezitten, of waaraan deze eigenschappen worden toegeschreven.

Art. 2. Iedere pharmaceutische spécialité, welken naam zij ook moge dragen, moet op alle etiketten, die op doozen, zakken of fleschjes zijn aangebracht, naam en hoeveelheid der bestanddeelen aanwijzen, welke voor de samenstelling noodig zijn.

Art. 3. Geen enkele pharmaceutische spécialité mag worden verkocht vóór hare samenstelling ter goedkeuring is voorgelegd aan de Académie de Médecine en deze goedkeuring verkregen is.

Art. 4. Niemand mag eene pharmaceutische spécialité verkoopen, indien hij het diploma van apotheker niet bezit.

Art. 5. Overtredingen van deze wet worden gestraft met gevangenisstraf van 6 dagen tot 2 maanden en eene boete van 16-100 frs., of één van beide.

(Ph. Weekbl.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Een brief uit Amerika.

* In het *Gedenboek* onzer Vereeniging, ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan, schreef een der medewerkers een artikel: *Helpers en Wegbereiders*, waarin hij vele artsen in Nederland de les las over hun verregaande lichtzinnigheid of erger om hunne patienten allerhande zoogenaamde speciale geneesmiddelen te laten gebruiken, (liest in origineele verpakking) die door fabrikanten en firma's uit binnen- of buitenland in vlugschriften worden aanbevolen.

In allerlei vorm en op verschillende wijze worden deze aanbevelingen bij de geneeskundigen in huis gebracht, vaak gevolgd of vergezeld door een monster of een reeds gefrankeerde kaart onder aanbieding van latere, kosteloze toezending van proeffleschjes of doosjes, zoo-

genaamd voor onderzoek. Menig apotheker kan aan de recepten, die hij op zekerden dag ontvangt precies weten, welke reclameboekjes den vorigen dag aan de adressen der artsen zijn bezorgd. Het schijnt een zonderlinge tegenstrijdigheid, zoo leest men in het genoemde *Gedenboek* dat de tegenwoordige arts, die geleerd heeft zoo bijzonder nauwgezet te zijn bij alles wat verband houdt met *heel- en verloskundige hulp* en iederen dag opnieuw de ervaring opdoet, dat het welslagen van zijn ingrijpen met zijne nauwgezetheid onmiddellijk verband houdt, toch weer niet aarzelt met zulk een nonchalance rond te tasten bij het uitoefenen der geneeskunst en het toedienen van medicijnen.

De samenstelling dier (geheim) middelen is hem onbekend; al wordt zij opgegeven door een onbekenden fabrikant, dan heeft hij in diens naam of positie geen enkelen waarborg der waarheid; de werking der middelen is hem eveneens onbekend, niets waarborgt hem de waarheid van hetgeen in de boekjes door onbekende of niet-collega's is geschreven; een enkele maal, toen het werk van een bekend wetenschappelijk man, kort geleden, ter aanbeveling werd rondgezonden, bleek het reeds dat diens betoog was uit het verband gerukt en op een speciaal middel was toegepast, wat in het algemeen was geschreven. En niettegenstaande dit alles gaan ook in Nederland, de ervaring van iederen dag leert het, vele artsen voort het een of ander geheimmiddel aan te wenden en zelfs, waar de samenstelling en bereidingswijze sedert lang nauwkeurig bekend zijn, zoodat het middel door iederen apotheker kan worden bereid, en deze daarvoor de verantwoordelijkheid der juiste samenstelling en van de deugdelijke bestanddeelen draagt, geven zij toch niet zelden de voorkeur aan een niet-gerecontroleerd fabriekartikel en schrijven het daarom voor in: origineele verpakking!

Ik wil niet ontkennen, zoo gaat het *Gedenboek* verder, dat — behalve in het laatste geval — dit wijls alleen nonchalance of gemakzucht zonder erg in het spel zijn, en dat daarbij eene zekere goede trouw kan aanwezig zijn, omdat de arts het wenschelijk acht den zieke althans iets te geven om suggestieven invloed uit te oefenen en hem niet te ontstemmen of in verkeerde richting te werken op zijn zenuwgestel en de daarmee zoo nauw te zamen hangende voeding der organen. Doch dit laatste, deze suggestieve en zeker heilzame werking op den lijder kan eveneens verkregen worden door een eenvoudig *recept*, zooals de oudere geneeskundigen dit gewoon waren te doen.

Waarom tegelijkertijd in de hand te werken bij de zieken en hun omgeving de averechtsche voorstelling, dat speciaal-geneesmiddelen zouden zijn voor alle verschillende ziekten en dat geen individualisering der geneeskundige behandeling noodig is?

Brengen zij zelf de lijders er niet toe om bij eene veronderstelde of wezenlijk bestaande ziekelijke aandoening van een of ander lichaamsdeel eenvoudig na te zien op de lijst van krantenmiddelen wat daartegen heilzaam of zelfs onfeilbaar heet te zijn en werken zodoende de geneeskundigen door hun gemakzucht of toegankelijkheid niet de kwakzalverij der geheimmiddelfabrikanten krachtig in de hand?

Wij aarzelen bijna het te zeggen, gaat het verder, en toch is er nog een veel schuldiger manier van handelen, waardoor sommige geneesheeren deze geheimmiddelkramery bevorderen: omdat zij zich zelf namelijk de moeite niet willen geven behoorlijk na te denken over de dosering van eenig meer of min sterkwerkend geneesmiddel of niet op de hoogte zijn van de meest doelmatige wijze van voorschrijven, grijpen zij naar de spécialité van dezen of genen fabrikant, die beweert den juisten vorm en de juiste dosering te hebben samengebracht. Het meest afkeuringwaardige is echter de geneesheer — en er zijn er helaas! van gevestigde reputatie — die geheimmiddelen voorschrijft om zijn clientèle te believen, die op bijna iedere opmerking uit de omgeving van zijn patient over dit of dat krantenmiddel, het met een gewichtig gezicht voorschrijft, uit vrees weer een klant te verliezen of te worden aangezien voor iemand, die iets niet weet van hetgeen — volgens

deze leeken — toch behoort tot de noodzakelijkste kennis van een geneesheer!

Waarlijk, wanneer de medicus, zichzelf bewust, wat meer algemeen en met meer kracht opkwaamen tegen zulke wenschen en weigerden te voldoen aan het geen zij toch weten, dat met eene eerlijke of conscientieuze uitoefening van hun vak niets te maken heeft, maar daarentegen dwaalbegrippen van velerlei aard helpt bevorderen, de kwakzalvers zouden minder vaak in de gelegenheid zijn zich te beroepen op hulp van geneeskundige zijde."

Bijna tien jaren geleden werd het bovenstaande geschreven en helaas! zoowel pas beginnende als reeds lang gevestigde artsen bewegen zich nog altijd en niet zelden op deze paden.

Wij achtten het daarom niet ongepast nogmaals de aandacht te vestigen op deze beschouwing nu een nieuw voorbeeld bewijst, welk een laag denkbeeld de kwakzalversbende koestert van de rechtschapenheid en het wetenschappelijk gehalte der geneeskunstoefenaren ook in ons land.

Het onderstaande schrijven werd namelijk dezer dagen aan alle (ongeveer 2500) geneeskundigen in Nederland toegezonden uit Amerika (New York).

„Wel EdelZeergel. Heer:

Hierbij zijn wij zoo vrij Uwe aandacht te vestigen op een onfeilbaar middel tegen Malaria, onlangs ontdekt. Het is een middel, dat vlug en zeker elk spoor van de ziekte uit het lichaam verdrijft doordat het de parasieten verdelgt, die de infectie veroorzaken. Het oefent geen schadelijke werking uit op de zenuwen, hersens, het hart of andere lichaamsorganen, zooals de kinine.

Dit speciaal-middel, is een eenvoudig en zuiver extract van de gezonde vruchten van een tot dusverre onbekende struik die in Azië groeit. Het bevat geen kinine, opium, arsenicum, noch eenig ander bestanddeel, tot heden in de geneeskunde bekend. Het is absoluut onschadelijk, is zeer aangenaam van smaak en heeft geen schadelijke bijwerkingen, zelfs bij voortdurend gebruik en in de grootste hoeveelheden, zoodat het door een ieder kan gebruikt worden.

Het middel is volstrekt niet een proefneming. Vele klinische onderzoeken, geleid door de beroemde deskundigen, voornamelijk in de Vereenigde Staten en in de Gouvernements-Hospitalen van Italië, toonen aan, dat het zeer werkzaam is bij alle vormen van Malaria.

Wij zouden gaarne zien, dat Uzelf volkomen overtuigd waart van de wondervolle eigenschappen. Mocht U, daarom, een geval van Malaria in Uwe praktijk hebben, dan verzoeken wij U, onze vertegenwoordiger voor Nederland, ingesloten briefkaart toe te zenden. Na ontvangst daarvan wordt U geheel gratis toegezonden; een hoeveelheid, voldoende, niet alleen tot de algehele verdrijving van de Malaria parasieten, maar ook van alle sporen daarvan, — aldus wordt alle mogelijkheid van wederoptreden der ziekte verhinderd — iets, dat nog nooit bereikt is door welke behandeling dan ook."

De naam van het middel en de adressen waar het verkrijgbaar is, zijn door ons weggelaten, maar wij vragen: welke gedachte heeft zoo'n buitenlandsche zwendelmaatschappij en de kapitalisten, die haar hebben opgericht van de Nederlandsche geneeskundigen, van wie zij veronderstellen, dat zij op zulk een wijze, met zulke zoogenaamde geneesmiddelen hun zieken zullen gaan behandelen?

Of hebben zij misschien reeds de ervaring opgedaan, dat de artsen op de manier, zooals in het *Gedenboek* werd uiteengezet, dikwijls medicijnen voorschrijven, waarvan hun de samenstelling en werking onbekend zijn, en putten de fabrikanten daaruit het recht om hun met zulke oonteurende voorstellen aan boord te komen?

De geneesheeren in Nederland vereenigen zich hoe langer hoe meer ter bescherming hunner maatschappelijke belangen, zou het geen tijd worden, dat zij zich ernstig en krachtig wapenen tegen zich zelf en hun zwakke broeders, die door hun handelingen, in strijd met wetenschappelijke eerlijkheid de manoeuvres der geheimmiddel-exploitanten in de hand werken?

Latent zij eindelijk een kloek besluit nemen om eens en vooral aan de zieken, die zich aan hun toevertrouwen niets anders te geven of voor te schrijven dan middelen waarvan hun de samenstelling bekend is.

Blijven zij afwijken van dezen stelregel, dan volgt daaruit een tweede gevaar. Het geheim-middel b.v., dat in deze Amerikaanse circulaire wordt aanbevolen, is natuurlijk nog onbekend, beginnen nu de medici het voor te schrijven dan wordt het in de apotheken gevraagd, die, de meesten althans, niet durven weigeren en zich meenen gedwongen te zien het aantal depôtmiddelen weder met een te vermeederen. Een *cercle vicieux* ontstaat weldra: de dokter schrijft het voor, de apotheker neemt het in depôt; de apotheker heeft het in depôt en verkoopt het, ook zonder voorschrift, aan elk die er naar vraagt, het practiseeren buiten den dokter om wordt in de hand gewerkt en de kwakzalverij bloeit weelderig op.

Wanneer komt in ieder land, waar de uitoefening der genees- en der artsenijsbereidkunst aan banden is gelegd, een wet, die bepaalt, dat een geneesheer in zijn kwaliteit niets mag voorschrijven wat hij niet kent en de apotheker als zoodanig niets mag afleveren, waarvan hem de deugdelijkheid en de samenstelling onbekend is?

De Dominé-dokter.

Reeds ongeveer 10 jaren geleden en nog onlangs in onze no's van October en November 1912 bespraken wij *dezen weldoener der menschheid*. Wij moeten thans nog even op hem terugkomen, naar aanleiding van een, ons welwillend toegezonden blad, waaruit blijkt, dat de dominé zijn weldaden ook buiten ons vaderland verspreidt. In *Zeitung und Anzeigblatt*, Kreisblatt für den Kreis Grafschaft Bentheim, van 22 Maart 1913, komt onderstaande advertentie voor:

„Bin in Nordhorn jeden Montag von 4½—8½ Uhr und jeden Dienstag von morgens 10—11½ Uhr Hauptstr. 20 zu sprechen.

Ds. J. GRASS AUS ZWOLLE.

Bruchleiden ohne Operation.
Spezialität: Nervenkrankheiten.”

INGEZONDEN.

Een bezoek bij De Haas.

Hooggeachte Redactie.

't Is mij steeds een raadsel, dat DE HAAS zich nog altijd mag verheugen in een zekere beroemdheid. Waar de kwakzalverij er zoo dik op ligt, is het, dunkt mij, toch als vanzelf sprekend dat men na één bezoek weg blijft. Toch zijn er blijkbaar velen, die het bedrog niet zien of niet willen zien. Een dezer slachtoffers ried een mijner patienten, die met varices (spataderen) sukkelde, aan eens raad te vragen aan DE HAAS. Zij vertelden mij hiervan en ik vroeg een getrouw verhaal der wederwaardigheden in Voorschoten, waarheen de heer X. zijn echtgenoot vergezellen zou. Nu, dit ééne bezoek — aan beiden samen werd hoogstens zes minuten besteed, waarvoor de „doctor” met brutale onbeschaamdheid f 10 durfde te vragen — zal hen, zoo er kwakzalverij-neiging bij hen mocht bestaan, wel genezen hebben, (ik bedoel van de kwakzalverij).

Na gemonsterd te zijn door den portier, werden zij in een kleine wachtkamer voor de deftige cliënte gelaten, terwijl een zeer groote kamer met banken den eenvoudigen burger een zitplaats bood.

DE HAAS zit achter wat fleschjes en potjes aan een tafel, vraagt vluchtig 't een en ander let nauwelijks op de antwoorden en zegt, dat hij wel kruiden zal geven, die op het oogenblik, dat hij de woorden uitspreekt door eene vrouw uit de naburige kamer, waarvan de tusschen-deur openstaat, worden binnengebracht. De heer X. zou galsteen hebben; op zijn opmerking, dat dit niet waarschijnlijk is, omdat hij hiervan pas is geopereerd, heeft „de doctor” medelijden met den patient (die eigenlijk niet als patient komt, maar uit nieuwsgierigheid Mevrouw vergezelt) die natuurlijk niet geopereerd had behoeven te worden, als hij maar eerder bij DE HAAS was geweest.

Voor Mevrouw X., die aan een der beenen

spataderen heeft, waren ook kruiden gereed en nog wat pilletjes met *Asa foetida* (duivelsdrek). 't Verhaal hierbij gedaan is kostelijk: „Ziet U, Mevrouw, dat zijn stukken, die in de aderen zitten, als U de kruiden neemt, zult U zien, dat ze met de regels los komen.” —

De heer X. die mij den afloop van hun bezoek kwam vertellen, was verontwaardigd over de afzetterij, waar de kwakzalverij er zoo dik oplag. De kruiden gaf hij mij —. Voor de analyse hiervan zeg ik U hartelijk dank. *)

In het pakje van den heer X. zaten liefst 11 soorten.

Pulpa Tamarindorum cruda (met zaad) 42 % van 't geheel.

Folia Sennae parvae, veel.

Folia Rosmarini.

Folia Verbasci (met stelen).

Cortex Quercus.

Radix Gentianae, 3.5 %.

Folia Trifolii fibrini.

Folia Menthae crispae (met stelen).

Fructus Anisi (weinig).

Herba Violae (weinig).

Radix Polygalae amarae.

42 % Pulp. Tamarindorum en veel folia sennae, tamarinde en sennabladeren, m. a. w. een flink purgans. l'Histoire se repète, het succes van de Holloway-pillen, het speculeeren op trage ontlasting.

Bij de opgave is gevoegd: „Het geheel is zeer slordig fijngemaakt — ook nog een insectenkop en een rups werden er in aangetroffen.

Eet smakelijk!

Mevrouw X. kreeg maar 7 kruiden! Ook hier waren veel sennabladeren en 35 % Radix Gentianae, gentiaanwortel, dat in de geneeskunde als bitterstof (amarum) wordt gebruikt (China is een bekende representant dezer groep).

De geheele analyse luidt als volgt:

Radix Gentianae in schrijven 35 %.

Folia Sennae parvae veel.

Folia Rosmarini.

Folia Menthae crispae (met stelen).

Radix Rubiae (meekrap).

Herba Violae (weinig).

Twee bloemhoofdjes van een Lappa-soort.

Ik meende dat het van belang was in uw maandblad nog eens voor dezen kwakzalver te waarschuwen en dank U voor de gelegenheid mij hiertoe geboden.

Hoogachtend,

Dr. J. G.

De Deutsche bureaux voor onderzoek van voedings- en genotmiddelen zijn niet bijster best te spreken over de zoogenaamde versterkende medicinale wijnen. Immers in 't verslag over 1911 wordt medegedeeld dat de Hongaarsche wijn die als geneesmiddel verkocht wordt, volgens 't gerechtelijk onderzoek uit een fabriek in Boven-Silezië kwam en bestond uit gegiste rozijnen en suikervater vermengd met wat wijngeest, wijnsteenzuur en eenige zoete wijn.

„Bloedwijnen”, die tegen bloedarmoede, bleekzucht en algemeene lichaamszwakte in den handel gebracht en als „geneeskundig druivenbloed” genoemd worden waren gefabriceerd uit wat gegiste vruchtensappen en eenigen spiritus.

Volgens genoemde bureaux bestonden Tokayer, Port, Samos, Madera, Muskaatwijn en dergelijke wijntjes voornamelijk uit regenwater, spiritus, suiker en wat zwavelzuur.

In weerwil van deze bekendmakingen wordt die kwakzalversrommel door de goe gemeente als heilzame middeltjes gekocht en duur betaald. Zelfs lieden, die tot de ontwikkeldsten gerekend willen worden en — uit hooge standen — spekken de zakken der gewetenlooze bedriegers.

A. S. B.

UIT DE PERS.

Green Star-middelen.

In *De Alkmaarder, Populair Weekblad*, een blad dat steeds aan onze zijde staat, komt elke week een rubriek voor, getiteld: „Praatjes over alles en nog wat” en waarin *Kris* en *Kras*, onderwerpen van allerlei aard en van publiek

*) De kruiden zijn onderzocht door den heer L. H. Bogtstra, te Amsterdam.

belang op populair toon bespreken. Dikwijls wordt de kwakzalverij behandeld.

In het no. van 6 Juni komt nu, o. m., het volgende voor:

K r a s. Maar je had wat voor me te verdienen, wat is dat voor moois?

K r i s. Dan moet je schrijven op deze advertentie:

REUSACHTIGE BIJVERDIENSTE.

van f 10 tot f 50 p. w. aangeb. voor iedereen in stad of dorp. Geen risico, geen verzekering. Br. met 5 ct. postzegel voor antwoord aan het Green Starbureau, Box 63, te Utrecht.

K r a s. Assiebleeft, dat is geen kleinigheid hoor, wat zou 't zijn?

K r i s. Dan kan ik je meteen wel vertellen, want een trouw lezer van de *Alkmaarder* was ook happig op dat mooie aanbod en schreef op de advertentie.....

K r a s. Nou... en... .

K r i s. Hij kreeg 'n rood boekje van de „green” star maatschappij met een gedrukte circulaire van den volgenden inhoud:

NEDERLANDSCH GENERAAL AGENT-SCHAP DER GREEN STAR MIDDELEN.

Telegramadres

Greenstar-Utrecht.

Utrecht, datum postmerk.

M.

Naar aanleiding van Uw schrijven hebben wij de eer U mede te deelen, dat U voor ons kunt optreden als hoofdagent of agent der Green Star middelen, waarvan U hierbij eene brochure ontvangt.

Waar reeds zeer vele, ja bijna alle agenten hun werk bekoord zagen met eene bijverdienste van f 5.—, f 10.—, f 20.—, ja soms f 40.— per week, daar twijfelen wij er geen oogenblik aan of ook U kunt, als U zich maar eenige moeite getroosten wilt, dat bedrag verdienen.

De verkoops prijs van al onze artikelen bedraagt f 2.95, een prijs, die, gezien het succes waarmee onze middelen worden gebruikt, en door de reusachtig hooge prijzen van enkele grondstoffen, die er in voorkomen, geenszins hoog genoemd mag worden. Nu kunt U van ons de middelen krijgen voor f 2.25 per stuk, mits U 6 middelen tegelijk neemt. Wanneer U ons stuurt 6 maal f 2.25 ontvangt U per omgaande gratis en franco thuis 6 Green Star Middelen ter Uwer keuze. Alsdan boeken wij U als agent.

Wensch U hoofdagent te worden, dan stuurt U ons een postwissel van f 210.—, waarop U gratis en franco thuis ontvangt 100 Green Star Middelen, ter Uwer keuze, en waarbij wij ons verplichten in een door U genoemd blad eenige advertenties te plaatsen, waarin Uw naam als hoofdagent genoemd wordt.

Natuurlijk kunt U als hoofdagent een streek krijgen met enige duizenden inwoners en U heeft U alsdan voor geen concurrentie te vreezen, daar wij U dan volmacht geven tot het aanstellen van agenten.

Door het reusachtig aantal brieven en verzoeken als (hoofdagent) voor ons op te treden, noodigen wij U uit, ons binnen hoogstens 3 dagen te antwoorden.

Hoogachtend,

Het Nederlandsche Generaal Agentschap der Green Star Middelen te Utrecht.

Het rooie boekje van de zich noemende Green Star maatschappij was een brochure ter aanprijzing van middelen tegen hoofdpijn — keelpijn — hoest — kinkhoest — influenza — reumatiek — wratten — likdoorns enzovoorts....

Al deze middelen heeten afkomstig te zijn van specialiteiten en waarborgen absoluut besliste genezing in de gevallen, nader in de brochure omschreven. Al deze flacons kosten f 2.95 per stuk, voor den agent f 2.25 of f 2.10 per stuk al naar het getal dat ie bestelt.

K r a s. Nou as je niet anders weet, pak dan je zoodje maar in, want ik heb geen lust om als handlanger van 'n stelletje kwakzalvers op te treden.

K r i s. Precies zoo dacht die man er ook over, want het was een lezer van „De Alkmaarder” en dus stuurde hij het heele rommeltje naar ons

met verzoek eens tegen deze nieuwe kwakzalversspecialiteit te waarschuwen.

't Mooiste is dat voor in de brochure is geschreven dat absolute genezing is gewaarborgd terwijl ze achter in het boekje zetten:

NASCHRIFT.

Mochten (wat tot heden nog niet is voorgekomen) onze Green Star middelen u niet bevallen zoo zeg het ons.

Bevallen ze u echter wel en is hunne uitwerking precies zooals onze brochure aangeeft, zoo zeg het uwe vrienden en bekenden.

K r a s. Dat is weer zoo'n echte kwakzalversstreek, als ze je niet bevallen mot je dat vooral niet aan je vrienden en kennissen zeggen.

Nou, of ze niet of wel bevallen, wij zullen het dan wel aan onze vrienden en kennissen zeggen en hun vooral aanraden om op dergelijke aanbiedingen toch vooral niet in te gaan, noch op het agentschap. Waar deze of gene arme donder opgescheept wordt met 'n collectie vooruitbetaalde rommel, waar ie niet af kan komen en als ie d'r afkomt alleen op 'n bedriegelijke manier, waardoor anderen en liefst nog wel zieke menschen beslist schade lijden.

K r i s. Dat meende onze goeie zegsman, die we vriendelijk dank zeggen voor de betoonde activiteit dan ook alweer. Hij was er ook niet bijster over gesticht dat hij die advertentie aantrof in de „Nieuwe Haarlemsche Courant” en meende dat bladen die zoo opscheppen, dat ze alléén werken voor het eeuwig en tijdelijk heil van hun abonnees, dergelijke volksbedriegende advertensies niet moesten plaatsen, want daardoor wordt zoowel ziele- als lichamelijk heil van de lezers geschaad. Het zieleheil omdat ze op oneerlijke manier het geld motte verdienen en het lichamelijk heil omdat ze misschien hoogst ernstige ziekten met totaal nietswaardige of zelfs schadelijke kwakzalversmiddelen gaan cureeren.

K r a s. De man heeft groot gelijk, maar late we daar maar niet meer over kammen. Die de naam heeft van vroeg opstaan komt toch nooit te laat en dergelijke kritiek is toch vechten tegen de Bierkaai. Ik zou je daar nog andere staaltjes van kenne vertellen, maar ik ben wijzer en hou m'n mond. 't Doet me 'n groot plezier dat onze aksie toch zooveel resultaat heeft, dat ook eenvoudige menschen de oogen opengaan en ze met ons mee willen werken om de kwakzalverspest te bestrijden.

K r i s. Ik zal het boekje eens opsturen naar het maandblad, misschien hooren we nog wel eens 't een en ander van die beroemde Groene Ster geneesmiddelen en nou groet ik je fijn.

K R I S heeft zijn woord gehouden en ons het boekje toegezonden, waarvoor wij onzen dank betuigen. Onnoodig te zeggen, dat wij ons ontrent den aard en de samenstelling der middelen op de hoogte zullen trachten te stellen en ons bevinden zullen mededeelen maar dat zal nog wel eenigen tijd duren. Bij de warme dagen .. en de vacaties — kunnen wij van onze onderzoekers niet te veel vergen. Voorloopig houde men zich dus aan de flinke waarschuwing van *De Alkmaarder*.

Eilers geen kwakzalver ?

In de *Enkhuizer Courant* van 31 Mei j.l. is opgenomen de volgende:

OPEN BRIEF AAN DE JUSTITIE IN HET ARR. ALKMAAR.

Edelachtbare Heeren !

Zooals UED, bekend is, is heden door mij aan alle faculteiten der Geneeskunde, onderstaand schrijven gericht :

*Aan de faculteit der Geneeskunde.
WelEdel. Hooggeleerde Heeren !*

Zoo UED, bekend is, is reeds voor jaren terug door mij het middel gevonden om de zoozeer gevreesde ziekte „Tuberculose” radicaal en standhoudend te genezen bij die lijders die niet wachten totdat het te laat is, of dat er zich bij-omstandigheden voordoen, welke de genezing onmogelijk maken.

Elke uitvinder heeft drie hoofdverplichtingen waaraan hij heeft te voldoen, althans wanneer het algemeen belang ten nauwste met zijne vinding in verband staat. Deze zijn :

1ste. Het nemen van proeven op groote schaal,

waaruit de waarde zijner vinding moet blijken. 2de. Het leveren van een of meer bewijzen, van tot oordeelen bevoegde personen : in dit geval, de Arts.

3de. Wanneer het eene uitvinding op geneeskundig gebied betreft, het openbaar maken van de samenstelling der vinding.

Nu heb ik van 1907 af alle mogelijke moeite moeten doen, om de heeren doktoren te bewegen proeven met mijne vinding te nemen, helaas zonder resultaat.

Toch nam ik die weigering niet verkeerd op, de Heeren konden van mijne vinding geen gebruik maken, noch deze aanbevelen, zonder de samenstelling daarvan te kennen ; en ik kon en mocht mijne vinding niet openbaar maken, zonder dat deze door een kundig Arts, als radicaal en standhoudend geneesmiddel was erkend. Thans is de toestand veranderd, daar de Heer J. OLIVIER VERHAAR, Arts te Leiden, zoo welwillend is geweest gedurende zeven maanden de uitwerking der middelen, op verschillende lijders onder de meest uiteenloopende omstandigheden scherp te controleeren en als werkelijk radicaal en standhoudend geneesmiddel te erkennen, waarvan ZED, mij een behoorlijk gezegele en geregistreerde verklaring heeft ter hand gesteld. 1)

Nu aan de beide eerste punten van mijne hoofdverplichtingen is voldaan, beschouw ik het voor mij als een eer, tegenover U Hooggeleerde Heeren aan het derde en laatste punt mijner verplichtingen te voldoen en neem ik in alle bescheidenheid de vrijmoedigheid, U het geheim der samenstelling van mijne vinding, beleeft aan te bieden en tevens tot U een woord van dank te richten dat ik noch door Uwe faculteit, noch door de Medici tijdens de proefneming ben gehinderd en lastig gevallen of beledigd.

Circa 800 menschenlevens zijn door mijne proefnemingen onder de treurigste omstandigheden gered, een eer voor Uwe faculteit en voor de Nederlandsche Medici, welke niet aan eenige vervolging tegen mij hebben deelgenomen.

Een eer voor Nederland, dat door een Nederlandsch onderdaan is gevonden datgene waarnaar reeds jaren is gezocht.

In Uwe handen Hooggeleerde Heeren, leg ik thans mijn arbeid, tot heil der lijdende menschheid volbracht. Zegene God U met wijsheid, verstand en kalm overleg, hoe in deze te handelen.

Ik heb mij, om aan de onmenselijke mishandelingen van zekere personen te ontkomen, tijdelijk te Beek bij Nijmegen over de Duitsche grens moeten terug trekken.

Wilt U voor mij een woord van aanbeveling spreken, opdat ik terug kan keeren, nu gebleken is dat ik geen kwakzalver, doch in waarheid uitvinder ben, die niets anders dan aan zijn plicht tegenover U en zijn landgenooten heeft voldaan, dan zal dat voor mij eene vergoeding zijn voor het leed tijdens en als gevolg mijner plichtsbetrachting ondervonden, en verblijf

Hooggeleerde Heeren,

UED, ond. dienaar,

EILERS.

*Directeur van het Int. Chemisch Laboratorium
te Oegstgeest.*

Omschrijving van de samenstelling.

Capsule Anti-Tuberculosis.

Uitvinder : EILERS, Oegstgeest.

Inhoudend :

Eene stroopachtige zelfstandigheid, verkregen door gedurende acht uur onder een warmte van 100 gr. Cel. Oleum Petri, Pisis, liquid. 2) bacteriënvrije vetten en een bepaald gewicht aetherische officinale kruiden, deels in poedervorm te koken, binnen een afgesloten stoomketel te verdampen, door welke kunstbewerking van het verkregen product, alle schadelijke werking alsmede de gevaarlijke nierprikkeling, enz. enz. wordt geneutraliseerd en een heilzaam, ja zelfs wonderbaarlijk middel tegen de Tuberculose wordt verkregen, zonder dat eenige schadelijke werking op andere organen kan plaats vinden. 3).

Zoo U geachte Heeren Rechters ziet, is de strijd door mij beëindigd, ik heb mijn doel bereikt, ik heb volgens eer, plicht en oeweten aan mijne verplichtingen a's Nederlandsch Uitvinder voldaan en nu zal het ook U blijken, dat ik geheel verkeerd begrepen en treurig onrechtvaardig behandeld ben.

Al die strijd en ellende had kunnen voorkomen worden, als de Regeering reeds in 1907 op mijn voorstel was ingegaan : ten eerste om mijne bewijzen van genezing van tuberculoselijders te onderzoeken, ten tweede mij toe te laten, bewijzen te leveren. Dat zulks niet is geschied, is met het oog op den

1) Nu zal de faculteit zeker gerust zijn. RED. „Mbl.”

2) Onveranderd overgenomen. RED. „Mbl.”

3) Tot ons leedwezen moesten wij bekennen, dat wij door deze opgaaf van de samenstelling niet veel wijzer zijn geworden. O. i. is het een handig stukje brutaliteit.

RED. „Mbl.”

treurigen toestand, welke de tuberculose veroorzaakt, op zijn zachtst genomen, onverantwoordelijk.

Uit al wat in die jaren gedaan is door mij, om te bewijzen dat ik met eerlijke bedoelingen beziel was, hadt U moeten blijken, dat hier een misverstand plaats vond ; met welk recht dus, Heeren Ambtenaren van het Openbaar Ministerie zich zoo te buiten gingen of zichzelf zoo vergaten, om te handelen zooals z ij in dezen strijd hebben gedaan, is mij immer een raadsel geweest.

Overtuigd als ik was van mijn goed recht, werd ik dus gedwongen door die Heeren zelf, daar scherp tegen in te gaan, niet die Heeren, doch ik was in mijn recht, en ik laat mij niet ongestraft, onverdiend beledigen. Als ik dat gedaan had, had U mij voor een ellendige lafaard, een waardeloos mensch uitgemaakt. Uwe Rechtbank dwong mij dus zelf, om scherp op te treden. Aan U en aan niemand anders is de schuld van al wat er gebeurd is.

Mijn Hemel, Gij zijt toch geen machines, Gij hebt toch Uw volle verstand en kennis gekregen om het te gebruiken, doch niet om het te misbruiken — zooals nu gebeurd is.

Gij kwaamt z.g. voor 't algemeen belang op, was dat wel waar ? Ik geloof het niet, en zulks gelooft Gij zeker ook zelf niet, want dan zoudt Gij U zelf iets wijsmaken of U zelf bedriegen, — neen, ik was degene, die voor 't algemeen belang opkwam, doch U wilde dat niet erkennen, een blinde, totaal ongemotiveerde haat vervulde U, vandaar Uw schelden en beledigen, en ik, die in mijn recht was, moest daarop antwoorden, ik moest strijden en scherp tegenover U zijn, U dwong mij daartoe.

Thans ligt alles open, het geheele publiek kan nu zien wie recht heeft. Jammer dat zulks is geschied ten koste van ons beider eer en goeden naam.

Laat het nu uit zijn. Laten wij alles doen en samenwerken om de Tuberculose in waarheid te bestrijden en werkzaam zijn in het belang der lijdende menschheid. Ik zal nu geheel aan de wet voldoen ; Heeren apothekers zullen mijne middelen gaan verkoopen, drie Heeren hebben hunne toezegging reeds gegeven en vele Heeren Doktoren zijn bereid de middelen toe te passen bij hunne patienten.

Er heeft een misverstand plaats gehad, welnu, abuizen zijn menscheijk, verschil van meening geeft zoo vaak aanleiding tot harde woorden, daarom behoeft men geen blinde haat jegens elkander te koesteren.

Ik heb U uit wettige zelfverdediging en uit noodweer terug beledigd, welnu, gaarne ben ik nog de minste en biedt U mijne excuses aan.

Laat het vrede zijn na den strijd.

EILERS.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Haarlemmerolie. Dit is een van de weinige oorspronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o. a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sulfuris terebinthinatum* voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachte zich het in eenigszins groote hoeveelheid te nemen ; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

CORRESPONDENTIE.

A. B. te N. De Maandbladen over *Granuline* zijn zeker in uw bezit. Het boekje van de GEBRS. BRUINSMA is uitverkocht. De door u bedoelde Rotterdamsche geneesheer is overleden.

G. O. A. de Th. te D. Wij danken u zeer voor uwe mededeeling. Op de zaak zelve komen wij spoedig terug.

K. D. te R. Ook u onzen dank. De bestrijding van het kwakzalversmiddel voor het vee „*Omnicum*” is blijkbaar bij de Redactie van „De Veldbode” in goede handen. Wij kunnen er ons niet mee bemoeien, — hebben met de menschen genege te doen.

J. B. te R. Zeker is het iets voor het Maandblad ; op 't oogenblik ontbreekt ons nog de ruimte. Na gebruik zenden wij de papieren terug.

— Wij betuigen onzen dank voor de gezonden Verslagen van de Nationale Vereeniging voor Vrouwenarbeid en van de Commissie in het belang van het verlenen van Eerste Hulp bij Bedrijfsongevallen.

— Weer moeten enkele stukken tot een volgend No. blijven liggen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, POSTKANTOR 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Akker's attesten „met portret”.

Berichten: Eilers gevlogen. — Marlier van de baan. — Een gevaarlijk natuurgeneeskundige. — Bepalingen betreffende spécialités in Denemarken.

Mededeelingen van verschillenden aard: Aanslag op de reputatie van geneesheeren. — Asthmalene. — De buste van Dr. Kuyper. — Kwakzalverij voorheen en thans.

Uit de Pers: Granuline.

Rechtszaken: Een concurrent van Eilers.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Herhaald verzoek:

Ondergeteekende verzoekt leden in het Buitenland en de Koloniën de contributie voor 1913 over te maken.

Het disponeeren is te kostbaar.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-penningmeester.

Als nieuw lid is toegetreden de heer:

A. VERHOEFF, Cand.-arts, Amsterdam.

Akker's attesten „met portret.”

Op het artikel dat wij in het vorig no. onder bovenstaanden titel schreven, moeten wij nog even terugkomen. Wij beginnen met te verklaren dat wij bijna medelijden met AKKER hebben; hij is nu al erg ongelukkig geweest. Wij hebben onze portretten met bijschrift geput uit drie couranten: *De Coevorder Courant*, *Schuitemakers Purmerender Courant* en *De Hoeksche Waard* en nu ontvingen wij van de administratie van *Schuitemakers Courant* en van den drukker-uitgever van *De Hoeksche Waard* groote brieven, waarin zij mededeelen dat „bij ongeluk” een verkeerd cliché is gebruikt.

De drukker-uitgever van *De Hoeksche Waard*, die ons de les leest hoe wij onze taak moeten opvatten — waarvoor wij vriendelijk bedanken, — vertrouwt dat wij zijn schrijven in ons blad zullen opnemen, een vertrouwen, waaraan wij slechts voor een deel kunnen en willen voldoen. Aan helpers van kwakzalvers, aan menschen die onopzettelijk in hun blad gelegenheid geven reclame te maken voor kwakzalversmiddelen, wenschen

wij niet de gelegenheid te geven, in ons blad, die reclame voort te zetten.

En nu ter zake; de drukker-uitgever van *De Hoeksche Waard* zond ons drie copieën van kloosterbalsem-annonces, om ons te overtuigen, hoe de portretten bij de advertenties behorende, moesten zijn. Wij willen aannemen, dat dit juist is ofschoon het wel ongelukkig voor AKKER is, dat juist nu zoo'n kolossale vergissing kon plaats hebben. Maar dan was er toch nog iets wat ons bevreesde. Het portret van den jongenheer TIMMERMANS, voorkomende in *De Hoeksche Waard* was juist gelijk aan dat van den jongenheer V. D. HAZEL, opgenomen in *Schuitemakers Purmerender Courant*.

Vreemd, niet waar? Maar geen nood; zooals gezegd, ontvingen wij van de administratie van laatstgenoemd blad een schrijven waarin deze verklaarde, dat ook daarin abusievelijk een verkeerd cliché was geplaatst.

Treurige samenloop van omstandigheden! Niet voor ons maar voor den balsemfabrikant. Wij, voor ons, denken er het onze van.

In *Moleschott* van 12 Juli zijn ons betoog — in andere woorden — en de daarbij behorende portretten overgenomen en de Redactie voegt daaraan het volgende toe:

„Kwakzalversmiddelen gebruikend Publiek!

Voelt gij U door een dergelijke handelwijze van een kwakzalver niet beleedigd?

Voelt gij den spot niet?

Bemerkt gij niet hoe hij het niet eens der moeite waard acht zijn leugens te verbergen?

Bemerkt gij niet, dat de kwakzalver zelf U erg dom vindt, zóó dom, dat hij het meest eenvoudige goed genoeg acht om U beet te nemen?

Als hij het zegt, gelooft gij wel, dat een man van 50 jaar een jongeheer is.

Bij U kan hij wel hetzelfde portret voor twee verschillende personen laten doorgaan.

Voor U is het goed genoeg indien drie verschillende portretten denzelfden jongen voorstellen!

Zoo denkt de kwakzalver over hen, die zijn middelen koopen en een van hen, Holloway, liet van zijn met kwakzalversmiddelen verdiende geld een..... krankzinnigengesticht bouwen, want dat had, dacht hij, zijn publiek het meeste noodig!!

Geen beter middel om het publiek de waarde der kwakzalversmiddelen te doen kennen, dan dat het zelf ziet, dat de kwakzalver de koopers minacht!!

Hierop ontving gezegde Redactie vanwege *Schuitemakers Purmerender Courant* en *De Hoeksche Waard* een schrijven, geheel gelijklopend aan het ons gezondene. Zij heeft die brieven in haar n^o. van 26 Juli opgenomen en daaraan de volgende beschouwingen vastgeknoopt:

„Wij zullen eerst ingaan op de strekking der beide brieven: „er zijn door vergissingen verkeerde clichés geplaatst”. Er bestaat voor ons geen reden om de heeren Steensma en Witte niet te gelooven en wij nemen gaarne aan, dat er vergissingen hebben plaats gehad. Alleen moeten wij opmerken, dat indien het niet waar was, dat er vergissingen zijn begaan, er voor Akker geen ander uitvlucht bedacht kon worden.

Wij gelooven dus dat vergissingen plaats gehad hebben, maar dit verandert niets aan ons betoog. Men heeft zich vergist — zelfs bij herhaling vergist — omdat, zooals wij schreven in het vorig artikel, het voor de kwakzalvers-advertenties er niet op aan kwam!

Dat behoefde niet gecontroleerd te worden.

Voor dat publiek was het altijd goed genoeg.

Men zou het toch wel gelooven.

Is er ooit een dergelijke vergissing voorgekomen bij het publiceeren van portretten van vorsten, staatslieden, kunstenaars, jubelariissen enz.? Zelfs bij bladen, die veel portretten publiceeren?

Neen! Want dan hindert het wel, dan komt het er wel op aan, dan is het niet goed genoeg voor de menigte. Of de goede clichés nu voorhanden waren of niet, doet niets ter zake. Noch de beide heeren, noch Akker hebben nota genomen van de vergissing, dat een ongeveer 50-jarige man als jongeheer v. d. Hazel werd vertoond.

Dat moest toch opvallen en had toch gerectificeerd kunnen worden tusschen 24 Mei en 7 Juli als men... het de moeite waard vond.

Nog eens. Dat men zich zoo dikwerf vergist, bewijst dat men het niet noodig vindt zich niet te vergissen, dat Akker, die de dure advertenties betaalt, het goed vond, dat het zet-maar-raak-systeem toegepast werd. Het publiek merkt het immers toch niet!

Over den rustigen brief van den heer Steensma kunnen wij verder zwijgen. Met ons antwoord aan den heer Witte zijn wij echter nog niet klaar.

Inplaats dat deze heer verontschuldigen maakt over zijn fouten, die hij erkent (hij is immers aansprakelijk voor den zetter) richt hij tot ons verwijten en geeft hij lesjes. Heb ik de clichés niet aandachtig beschouwd? Wat moest ik navragen? Welk feiten-materiaal is niet behoorlijk onderzocht? Wat zijn de losse gronden?

De heer Witte zwijgt geheel over Jongeheer Timmermans (*Hoekschen Waard* 11 Juni 1913). Is daar geen abuis begaan? Of heeft hij noch Akker die tot heden bemerkt? Men zou zeggen, dat dergelijke „eenvoudige abuisen” wel de moeite waard zijn te rectificeren in zijn eigen blad.

De heer Witte moest zelfs maar eens aandacht schenken aan de bestrijding der kwakzalverij.

Hij moest zelf eens bij het bestuur der Vereeniging tegen de kwakzalverij *navragen*, hoeveel leed de kwakzalversmiddelen, die hij adverteert, veroorzaken. Hij moest het feiten-materiaal zelf eens behoorlijk onderzoeken en de genezing van Bartus v. d. Hazel eens gaan controleeren. Hij moest eens nagaan op welke gronden dergelijke advertenties gesteld worden. Als de heer Witte dit deed zou hij voortaan kwakzalversmiddelen uit zijn blad weren en stond hij met de „Alkmaarder” e. a. aan onze zijde of hij zou mij erg tegenvallen.

Hij zou er dan niet meer de hand in willen hebben bij het voorliegen zijner lezers dat vase-line met terpentijn *onvoorwaardelijk* geneest:

oude en nieuwe wonden,
zweren,
open beenen,
ziekten der hoofdhuid,
aambeien,
rheumatiek,
alle rheumatische aandoeningen.

Door de twee drukkers zijn 3 vergissingen begaan. Tweemaal is een verkeerd portret gepubliceerd van Bartus en éénmaal is zijn portret als dat van M. L. Timmermans vertoont. Is onze conclusie dat Akker, de adverteerder, het zoo nauw niet neemt lichtvaardig?”

Op deze laatste vraag van de Redactie van *Moleschott* zeggen wij volmondig: Neen. Een frappant bewijs kunnen wij opnieuw daarvoor bijbrengen.

In de *Nieuwe Rott. Ct.* van 28 Juli, *Avondblad C.*, in de *Oprechte Steenwijker Courant* van 26 Juli en in de *Coevorder Courant* van 26 Juli j.l. (deze couranten kwamen ons juist onder de oogen) vinden wij een advertentie „met portret” van een zekere Juffr. WED. L. SCHUITEN-DE VRIES, waarin hoog opgegeven wordt van de blijvende genezing van *asthma* door de *Abdijsiroop*. Welnu, *het portret in de Coevorder Courant is een geheel ander dan dat in de beide andere bladen is afgedrukt*. Men overtuige zich zelf, de tijd voor het reproduceeren der portretten ontbreekt.

Arme Akker! Zeker weer een vergissing?

BERICHTEN.

Eilers gevlogen. — Nadat de z.g. wonderdokter HENDRIK JACOBUS EILERS, chemicus, (?) wonende te Oegstgeest, verschillende rechtscolleges veel werk had verschaft wegens zijn onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde en de tijd eindelijk was aangebroken dat de vonnissen ten uitvoer zouden worden gelegd, is de vogel gevlogen. Hij staat thans gesignaleerd om te betalen f 1300 boete subsidiair 240 dagen hechtenis, betreffende 7 verschillende vonnissen, benevens wegens drie principale hechtenisstraffen ieder van twee maanden.

(Het Vaderl.).

Zoals van EILERS te verwachten was, noemt hij ook dit bericht onjuist. In *De Amsterdammer* (Christelijk Volksdagblad) heeft hij het volgende geplaatst:

„Geachte Redactie!

Naar aanleiding van het bericht in Uw blad van 8 Juli en andere bladen, verzoek ik u beleefd onderstaande regelen te plaatsen.

In bedoeld stukje komt voor dat ik gevlogen ben (lees gevluht) en dat is een totale leugen.

Reeds in Uw blad van 21 Juni staat in mijn open brief aan de Faculteiten der Geneeskunde en de Justitie te Alkmaar, dat ik mij tijdelijk te Beek heb teruggetrokken om een vonnis te ontgaan.

Ik vraag U, geachte Redactie, waarvoor moet ik vluchten, heb ik een misdrijf begaan of heeft men tegenover mij en de lijdende menschheid een misdaad gepleegd?

Neen, juist doordat ik als eerlijk uitvinder niets gedaan heb wat ik niet doen mocht, heb ik zelfs geen gratie aan de Koningin willen vragen; al de vervolgingen tegen mij ingesteld, berusten op een rechterlijke dwaling, er is geen recht gesproken op een onpartijdig onderzoek, doch op een eenzijdige handeling van de Justitie.

Ik ben dus niet gevluht, maar heb mij tijdelijk teruggetrokken, om vanuit mijn vrij verblijf den strijd tegen het tegenover mij en het geheele Nederlandsche volk gepleegde onrecht voort te zetten.

Elk weldenkend mensch kan toch begrijpen, dat ik zoo gek niet ben mij gevangen te laten nemen en een straf te ondergaan, die ik niet verdiend heb;

niet ik heb de justitie veel werk verschaft, doch de dwaze wet op de geneeskunde.

U, geachte Redactie, bij voorbaat dankzeggend voor de opname, verblijf ik,

Hoogachtend,

U. Ed. dw. dr.,

EILERS.

Beek bij Nijmegen, 14 Juli 1913.”

Meent die man nu werkelijk dat het denkend publiek al die praatjes zal slikken?

Een bemoediging in den strijd tegen de kwakzalverij. De *Gesundheitslehrer*, het blad der Deutsche vereeniging tegen de kwakzalverij, heeft de firma, die achtereenvolgens onder de verschillende schuilnamen dr. SCHRÖDER, MARLIER, dr. EHRHARDT en prof. GANTING optrad om allerlei reclamemiddelen aan den man te brengen, voor den rechter gebracht, met het gevolg, dat zij het bijtje erbij moet neerleggen. De lijdende menschheid zal het nu moeten stellen zonder Renascine, Visnervine, Vitalito, Antipositine, Antineurastine en nog enkele zulke dingen. (Nieuwe Ct.)

Over de kwakzalvers-handelingen van „Kommerzienrat” MARLIER heeft ons blad van Juni 1912 belangrijke onthullingen gebracht.

Een gevaarlijk natuurgeneeskundige. De metselaarsbaas KLÖPPING was er, door het lezen van allerlei geneeskundige werken, toe gekomen, om zijn beroep er aan te geven en zich als natuurgeneeskundige te vestigen. (*) Eene juffrouw WEMERER had, nadat hij haar voor een maagaandoening had behandeld, zulk een groot vertrouwen in hem gekregen, dat zij hem ook als verloskundige aannam. Juffrouw WEMERER bracht op normale wijze tweelingen ter wereld. Eenige uren na de bevalling kreeg zij echter een flauwte en werd er een dokter gehaald, die haar niet meer kon redden.

KLÖPPING werd daarop door het Landgericht te Detmold wegens het veroorzaken van den dood door schuld tot zes maanden gevangenisstraf veroordeeld. En het rijksgerecht te Leipzig heeft dit vonnis in hoogsten aanleg bevestigd. (N. Rott. Ct.)

(*) Een gewoon verschijnsel in Duitschland, waar de uitoefening der geneeskunde aan ieder vrijstaat.

(Red. Mbl.)

Het nieuwe Deensche ontwerp op de uitoefening der pharmacie bevat, volgens het *Pharm. Weekbl.*, o.a. de volgende bepalingen:

„Invoer van spécialités en samengestelde geneesmiddelen is, behalve aan apothekers, ook toegestaan aan enkele groothandelaren, die daarvoor eene vergunning hebben gekregen. Ook kan de invoer van bepaalde geheimmiddelen worden verboden. De verkoop daarvan is alleen aan apothekers veroorloofd. De gezondheidsraad stelt bovendien vast, welke spécialités alleen op recept worden afgegeven.

Zonder toestemming van den gezondheidsraad is het verboden om geneesmiddelen of middelen, waaraan een genezenden of desinfecteerenden invloed op ziektoestanden wordt toegeschreven, bandages, apparaten tegen hardhoorendheid, etc. aan te kondigen in couranten, op aanplakborden, door circulairen en dergelijke bekendmakingen.

Aankondiging van dergelijke middelen voor den detailverkoop door buitenlanders is niet geoorloofd en de redacteurs der bladen zijn voor de naleving dezer bepalingen aansprakelijk.”

MEDEDELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Aanslag op de reputatie van geneesheeren.

* In het vorig nummer hebben wij er weder een keer op gewezen, dat de geneeskundigen zich door de toezending van allerlei brochures en reclame-artikelen vaak al te gemakkelijk laten verleiden de daarbij aanbevolen specialiteiten aan hun patienten voor te schrijven, niettegenstaande zij niet weten uit welke bestanddeelen de artikelen zijn samengesteld.

Wel groeit ook hier te lande de toezending van zulke geschriften, circulairen en monsters steeds aan, maar zoo erg als in het buitenland is het toch niet. Dezer dagen logeerde ik bij een dokter in België en zag hoe de post letterlijk iederen morgen aan het ontbijt een collectie binnenbracht van zoogenaamde wetenschappelijke brochuretjes, prentjes, circulairen, monsters en voorwerpen van allerlei aard, alleen om de aandacht te vestigen op de een of andere zoogenaamde medische specialiteit. Zeer vele kwamen

uit België zelf, maar overigens zooals bij ons uit alle andere landen. De monsters waren verpakt in de meest grillige vormen van doosjes, fleschjes en kokertjes, met bonte kleuren en werkelijk soms fraai afgewerkt, zoodat zij de aandacht wel moesten vasthouden en als 't ware uitnoodigden om ze in den zak te steken en van de heilzame(?) voorbehoedmiddelen tegen allerlei kwalen al spelenderwijze, op de wandeling, op reis of in gezelschap genezing op te snoepen van alle bekende en onbekende ziekten, waaraan iemand onderhevig kan zijn.

Op zekeren morgen was er een étuitje bij met een half dozijn goede potlooden en een penhouder; een ander maal een keurig zakboekje in zacht leder gebonden; op iedere bladzijde stond aan het hoofd alleen de naam van een spécialité met een paar regels aanbeveling; een zeer bruikbare zakagenda werd ook op die manier kosteloos thuis gezonden.

Een aschbakje en een sigarettenkoker op de schrijftafel liggende waren uit zulk een bron afkomstig; ook een mooie *plaque* Pasteur, die was toegezonden door denzelfden fabrikant, waarvan de portretten der professoren, waarover aanstands, afkomstig waren.

In den laatsten tijd werden ook elke maand een viertal zeer mooie photo's toegezonden, reproducties naar schilderijen uit het beroemde *Victoria and Albert museum* te Londen. Zij moeten dienen ter aanbeveling van *Uitgeperst paardenvleesch*, onder den naam van *Horzine* geworden tot *le plus puissant régénérateur de l'organisme*.

Men wordt nooit moe zich te vragen, hoe is het toch mogelijk, dat de kosten van al die duizende en duizende toezendingen met ruime winsten, zooals wij weten, worden vergoed? Hoewel de verklaring toch duidelijker wordt, wanneer men rondziet bij reizigers, op vergaderingen, in de kerk en in den schouwburg en bemerkt hoe tegenwoordig tal van personen uit onze omgeving telkens coquette doosjes met pilletjes, pastieljes en kleine stukjes bonbons uit den zak halen om er uit te snoepen. De toezending door de fabrikanten geschiedt natuurlijk in de hoop, dat de medici door telkens den naam of het monster hunner spécialités onder de oogen te krijgen, er toe zullen overgaan haar voor te schrijven; de collega, bij wien ik logeerde, opperde echter nog een ander vermoeden. Hij woonde in een stad en in België mogen de dokters in plaatsen, waar apothekers zijn, evenmin als hier te lande, geneesmiddelen leveren aan hun patienten. Wanneer echter zulk een stadsdokter in zijn spreekkamer overladen wordt met zoogenaamde geneesmiddelen, is hij allicht geneigd den een of anderen patient zoo'n fleschje of doosje mee te geven; de prijs voor het consult wordt dan gemakkelijker betaald, wanneer de patient nog eenige „waar” voor zijn geld ontvangt en op die manier wordt de reclame vanzelf verder de deur uitgebracht en onder de patienten en hun omgeving verspreid, terwijl in de oogen van dezen de waarde wordt verhoogd, omdat het mooie, gemakkelijke middel „van den dokter zelf afkomstig is.”

De bedoeling van dit schrijven is echter om de aandacht bijzonderlijk te vestigen op ééne reclame, die ik op zekeren ochtend aantrof; namelijk eene collectie heel fraaie photo's, portretten van bekende hoogleeraren uit Frankrijk en België.

De portretten met naam, titels en woonplaats zijn mooi genoeg om in een lijstje te zetten, de naam van de spécialité (hier weggelaten) staat er boven en achter op in schrijfdruk: *Djà au cours du 1er flacon de sirop..... les malades les plus découragés éprouvent un sentiment de bien être, qui leur rend l'espoir et redouble leur confiance en leur médecin.*

Ieder moet natuurlijk denken, dat deze krachtige aanbeveling afkomstig is van den hoogleeraar, wiens portret ditmaal wordt aangeboden, toch is dit volstrekt niet het geval; de namen der professoren zijn er waarborg voor, maar bovendien het staat er in letterlijken zin ook niet en het is alleen een nieuw kunstje van een geheimmiddel-fabrikant om de goedgelovige menigte in den waan te brengen, dat het middel door dezen professor wordt aanbevolen met deze sprekende woorden. Wat in Frankrijk reeds vroe-

ger geschiedde en thans de ronde doet in België kan te eenigertijd in Nederland worden overgebracht en zal ook waarschijnlijk niet uitblijven. Aan het hoofd van iedere collectie, gewoonlijk een vier of vijftal portretten te gelijk, staat ook als opschrift: *Nos Maitres, revue grafiques des illustrations médicales du monde*. Te eeniger tijd kunnen wij derhalve photo's van de Nederlandse hoogleeraren verwachten en wanneer dit buitenlandsche voorbeeld door inheemsche fabrikanten wordt nagevolgd — en waarom niet? — dan krijgen wij het portret van b.v. Prof. PEKELHARING of PEL met een opschrift, gecopieerd naar de bovenstaande, fransche zinsnede: *reeds bij gebruik van de eerste flesch Abdijstroop zullen de meest wanhopende zieken zich veel beter gevoelen of een dergelijken leugenachtigen onzin*. En daartegen zal niets te doen zijn; op alle schrijftafels van doktoren, op de lessenaars der apotheken, en de vitrines van drogisten en andere winkeliers zullen deze portretten met kwakzalversopschriften rondslingeren om de menigte te misleiden.

Inderdaad het wordt tijd om ter wille van hen zelf en meer nog om ter wille van het publiek eerlijke mannen te beschermen tegen zulke misleidende praktijken. Prof. KOUWER is het gelukt, schoon niet zonder moeite, zijn goeden naam uit de handen van een buitenlandschen kwakzalversfabrikant te redden; tegen hier besproken manoeuvres waken echter geen wetten in Nederland.

Het kan niet te dikwijls herhaald worden; de kwakzalverij is niet meer wat zij vroeger mischien geweest is, een persoonlijke zaak, maar een geregelde, internationale vorm van exploitatie der lijdende menschheid en een bedrijgerij op groote schaal. Welke middelen zij te baat neemt, zonder aanzien des persoons, leert weder het hier besproken voorbeeld; het is noodig dat de Overheid deze „bedriegelijke kunstgrepen”, zooals de strafwet zegt, eindelijk als zoodanig erkent of beter nog, dat zij bijtijds maatregelen neme ter bescherming van de gezondheid der burgers in het algemeen en van den goeden naam harer hoogleeraren. G. W. B.

Asthmalene.

„ASTHMALENE GENEEST ASTHMA.

Het doet er niet toe of U reeds verschillende geneesmiddelen hebt genomen voor de verlichting en genezing van asthma en nog niet genezen zijt en het doet er niet toe wat Uw dokter zal zeggen, doch probeert Asthmalene voor tien dagen, en ge zult van hare wonderbaarlijke geneeskraft overtuigd zijn. Duizenden lijdens zijn de laatste 40 jaren door Asthmalene genezen geworden en er bestaat geen reden voor, waarom iemand aan asthma zou lijden, wanneer er een geneesmiddel verkrijgbaar is zooals Asthmalene.”

Zóó staat het in een brochure, die de wonderen moet vertellen van een middel, dat eenigen tijd geleden druk geadverteerd werd.

Zeker, „het doet er niets toe wat uw dokter zal zeggen” hoort maar wat de Amerikaanse *Taft's Asthmalene Company* en hare helpster de *Export Company „Nederland”, N. Z. Voorburgwal 230 Amsterdam*, zeggen... en het doel is bereikt. Gij koopt een of meer fleschjes *Asthmalene à f 1...* het stuk en, als gij het voorschrift goed volgt, gaat gij er mee door, totdat 15 fleschjes gebruikt zijn, want, zoo staat het ook in de brochure:

„Indien gij jaren aan Asthma lijdende zijt, kunt ge niet verwachten, dat omdat eenige teugen er van U verlichting gaven, U genezen zult zijn. Asthmalene is zoo krachtig in hare werking, dat eene kleine hoeveelheid in sommige gevallen de kwaal heeft genezen, en wanneer een geringe hoeveelheid eene dusdanige verandering teweegbrengt, dan moogt ge U verbeelden dat U geheel genezen zijt, daar de werking van het geneesmiddel soms weken, ja maanden effect heeft. Onze zekere ondervinding echter is, dat de Asthma behandeling uit 15 flesschen moet bestaan om eene blijvende en zekere genezing teweeg te brengen.”

Zooals te begrijpen is worden in het boekje alle tot nu toe door geneesheeren voorgeschreven geneesmiddelen en behandelingswijzen, als niets-

gevend, afgekeurd... en toch bevat *Asthmalene niets anders dan juist die afgekeurde middelen*.

Het onderzoek, verricht door den heer J. P. VAN DER MAREL te Assen heeft aangetoond, dat Asthmalene bestaat uit een oplossing van Chloorammonium (salmiak) en joodkalium met wijn. Chloorammonium — o.a. een bestanddeel van zoute drop — wordt dikwijls voorgeschreven om zoogenaamd de slijm los te maken terwijl joodkalium wel het voornaamste middel is, dat door de geneesheeren bij asthma wordt aangewend.

Dikwijls wordt door het gebruik van deze middelen een tijdelijke verlichting van de kwaal teweeg gebracht, dat echter daardoor volkomen genezing wordt verkregen zal geen weldenkend geneesheer beloven.

Anders is het met de *Asthmalene Co.*; deze zegt: „het doet er niets toe wat uw dokter zal zeggen” wij geven u hetzelfde wat zij voorschrijven ter verlichting en beloven u een zekere genezing.

Hier ligt de kwakzalverij zóó dik op, dat wij er niets meer bij behoeven te voegen.

De buste van dr. Kuyper.

Wij zullen het over die veel besproken buste niet hebben. Ons blad, dat alleen aan kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes gewijd is, vermijdt stelselmatig, zooveel mogelijk, alles wat een politieke tint heeft of schijnt te hebben. Wij willen er alleen op 't oogenblik op wijzen dat de aanbieder van de buste is de vervaardiger van het middel tegen suikerziekte: *Orviëtanose*, waaromtrent wij spoedig nog nadere mededeelingen zullen doen.

Voor heden bepalen wij ons tot overneming van het volgend stukje, als „ingezonden” voorkomend in *Het Vaderland*:

„Geachte Redactie!

Motto: Zij antwoordde hem: „Geef dr. KUYPER, die nogal ijdel is, een buste.”

Mag ik naar aanleiding van: „Een buste van dr. KUYPER” den leiders aan suikerziekte, die heil zoeken in het gebruik van *Orviëtanose*, een door den heer J. L. VELTMAN gevonden middel tegen genoemde kwaal, den raad geven om, na een kuur van 3 of 6 maanden, hun urine te laten onderzoeken en door de *Orviëtanose*-maatschappij en door een deskundige, buiten de maatschappij om; kloppen dan na onderzoek, de uitkomsten, dan kan men eenig vertrouwen gaan stellen; zoo niet, dan zal men reden hebben om te twifelen aan de oprechtheid van het aangeprezen geneesmiddel. Waar, blijkens de mededeelingen, samengevat in het „Motto”, de heer J. L. VELTMAN weinig kieschkeurig is in de middelen om een buste aan te bieden, daar zal hij het wel even weinig zijn bij het aanprijzen van zijn geneesmiddel.

Wellicht, ik hoop het evenmin voor den heer VELTMAN, als voor de lijdens aan suikerziekte, zal de *Orviëtanose* op één lijn te stellen zijn met „De oprechte Haarlemmer Olie.”

U dankend voor de opname dezer regelen,
Uw dw.

H. BLOK.”

Kwakzalverij voorheen en thans.

Dat het voor een vijftigtal jaren met de kwakzalversadvertentiën al precies zoo gesteld was als op vandaag, zien we uit een exemplaar van den toentertijd in Maastricht verschijnenden *Courier de la Meuse*. In 't nummer van dat blad d.d. 6 October 1865 komt de volgende Hollandsche advertentie voor

„Zalf en Pillen van Holloway. Middelen om sterkte te worden.

Men moet zich wel wachten de ingewanden te veel te drukken of verkeerd te behandelen.

Het moge zonderling schijnen, dat de pillen van Holloway aanbevolen worden als een middel tot versterking der ingewanden, vermits een aantal lieden zich verbeelden, dat zij zelve verzwakken. Dit is evenwel eene groote vergissing, want deze pillen herstellen onmiddellijk den lever en doen dadelijk iedere soort van kramp bedaren.

De pillen van Holloway zijn het beste geneesmiddel voor de volgende ziekten.

Dagelijksche, anderdaagsche en derdedaagsche

koortsen, galziekten, pijn in de ingewanden, koliek, verstoppingen, tering, waterzucht, roedeloop, jicht, hoofdpijn, ontsteking, slechte spijsvertering, geelzucht, leverziekten, lendenpijn, aambeien, rheumatiek, huidziekten, klierziekten, gezwellen, zweren, wormen, etterbuilen, keelpijn enz. enz. enz.”

Hoe jammer!! dat deze wonderbare pillen thans niet meer hun „genezingen” over het mensdom kunnen uitgieten,* maar wat toen de Holloway's pillen deden, doen thans de nieuwerwetsche kwakzalversmiddelen; ook die zijn voor „alle ziekten” goed. Hun naam is slechts een andere. Hun naam is dezelfde, n.l. ze brengen jaarlijks duizenden menschen op het kerkhof.

„De Voorhoede”. (Leiden.)

* Ze doen het helaas! nog.

RED. „Mbl.”

UIT DE PERS.

Granuline.

In het *Pharmaceutisch Weekblad* van 26 Juli is uit het *Verslag van de Verrichtingen van het Centraal laboratorium ten behoeve van het Staats-toezicht op de Volksgezondheid over het jaar 1911* een artikel overgenomen handelende over *Granuline*, dat wij in zijn geheel moeten overnemen met deze uitzondering, dat wij de resultaten van het onderzoek slechts verkort mededeelen, om voor onze lezers niet te geleerd te zijn terwijl wij de deskundigen naar het verslag zelf of naar het genoemd Weekblad verwijzen.

Op verzoek van den Inspecteur Dr. Romijn werd een monster *granuline*, te Nijmegen gekocht, onderzocht terwijl ook een ander monster, gekocht te Utrecht, aan een onderzoek werd onderworpen.

De resultaten, verkort medegedeeld, waren de volgende:

	Nijmegen.	Utrecht.
Soortel. gewicht:	1,1617	1,1623
Extract	40,18 gr.	38,7 gr. op 100 d.
Droogrest	36	35,8
Alcohol	3,8	3,7
Salicylzuur	0,49	0,49
Suiker (vóór inversie)	3,58	7,1
„ (na inversie)	25,8	26,4
Asch	1,46	1,41
Aluminiumoxyde	1,05	1,04
Calliumoxyde	0,11	0,06
Azijnzuur	aanwezig	2,1

Op 100 deelen asch werden gevonden, respect.:
71,7 en 73,6 deelen Alum. oxyde
en 7,5 en 4,3 „ Calc. oxyde.

Het verslag gaat nu aldus voort:

In een brochure van Drs. med. GRAFHORST over *Granuline*, vindt men over de samenstelling een en ander, dat naast de analyses, welke thans in het verslag zijn opgenomen, een wonderlijk inzicht geeft in de scheikundige kennis van den door G. geprezen als „een der bekwaamste scheikundigen”; terwijl de „bekerende chemische fabriek” door dit preparaat ook een testimonium paupertatis verdient. Gelukkig dat ze beide niet genoemd zijn en waarschijnlijk ook liever niet genoemd wenschen te worden. Het door Drs. med. GRAFHORST geschrevene moge thans volgen en daarmee stappen we van de *Granuline* af, daar het goedje niet meer tot de zaken behoort, die in dit tijdschrift besproken worden:

„*Granuline* is een mengsel van verschillende stoffen, waarvan de samenstelling voorloopig door mij geheim wordt gehouden. Vele chemici hebben reeds getracht door analyse deze samenstelling te weten te komen, doch tot heden is hun dat niet gelukt en het zal hun nooit gelukken.

Voor dat ik mijn artikel over *Granuline* publiceerde in „*Het Medisch Weekblad*” van 21 Oct. 1911, waarover later, heb ik eene flesch met *Granuline* ter onderzoek laten opzenden aan een van de bekwaamste scheikundigen hier te lande, zonder dat deze wist, dat deze flesch van mij afkomstig was of wat zij bevatte. Deze scheikundige schrijft 25 Augustus 1911 woordelijk: „In beleefd antwoord op uw schrijven moet ik U tot mijn leedwezen berichten, dat nog geen enkel positief resultaat door mij verkregen is. Het vocht bevat 'n percent of zes alcohol en is vrij bevonden van alcaloïden. Op FEHLING reducerend werkende stoffen mogen ook afwezig heeten, terwijl met ferrichloride slechts een zwakke

verkleuring valt waar te nemen. Noch door geur of smaak, noch op andere wijze laat zich de aanwezigheid van eenig bepaalde stof aantoonen. Ik weet waarlijk niet, wat ik er verder aan doen zal en had gaarne eenig advies van U betreffende mogelijk verder nog te verrichten stappen, waarvoor echter niet heel veel materiaal meer beschikbaar is. Zoude het kunnen zijn, dat het „tuberculophobine” van POMPE VAN MEERDERVOORT is? Dat wordt van bepaalde korstmossen, naar 'k meen, getrokken.”

Deze onderzoeker was voorzichtig en bescheiden in zijn oordeel en bekende eerlijk zijn onmacht in dit geval. Niet aldus alle onderzoekers, zooals nader blijken zal.

Drie andere scheikundigen hebben hunne krachten beproefd op de Granuline, de heeren ABRAHAMS, v. D. MARCK en KEULEMANS, doch geen dezer heeft ook maar bij benadering de samenstelling kunnen vinden. De resultaten, door deze drie onderzoekers verkregen, zijn in enkele opzichten zoo volkomen met elkaar in strijd, dat het de moeite loont dit even toe te lichten. De heer ABRAHAMS vond o.a. in de Granuline eene hoeveelheid kalk, in den vorm van saccharas calcicus (kalksuiker) en meent naar aanleiding van deze vondst te moeten beweren, dat het middel vrijwel gelijk op calcidex, dus zonder werking is; alleen is volgens dezen scheikundige de honing vervangen door alcohol; verder vindt hij nog een aluminium-zout, hetwelk volgens hem een nieuwigheid is. Wanneer ik nu verklaar, dat Granuline absoluut geen kalk bevat, dan kunnen wij de uitlating des heeren ABRAHAMS gevoelig laten voor wat zij wat waard is. De heer v. D. MARCK vond in tegenstelling met den heer ABRAHAMS slechts „sporen” kalk, terwijl de heer KEULEMANS er weer 30 pct. kalkoxyde in ontdekte. En dat alles in eenzelfde praeparaat!

V. D. MARCK vond verder 95 pct. aluminiumoxyde, doch KEULEMANS maar 70 pct. Het aluminiumzout noemt ABRAHAMS een nieuwigheid; volgens v. D. MARCK kende men dit reeds voor 50 jaar. Ten slotte waagt de heer KEULEMANS het, inplaats van eigen onmacht te bekennen, te zinspelen op een mogelijke slordige bereiding van mijn praeparaat. Wanneer ik echter gaandeer, dat Granuline wordt bereid met de meest mogelijke zorgvuldigheid, volgens één en hetzelfde recept, door eene bekende chemische fabriek hier te lande, kan iedereen de verdachtmaking van den heer KEULEMANS op haar juiste waarde schatten.

Verder over deze scheikundige onderzoekingen uitwijden willen wij niet. Aan het gezond verstand van den lezer laat ik het over, een oordeel te vellen naar aanleiding dezer drie, elkander zoo sterk tegensprekende analyses.”

Ook wij laten het aan het gezond verstand van den lezers over om, na kennisneming van het resultaat van de onderzoekingen van het Centraal laboratorium, een oordeel te vellen over de bewering van den heer v. GRAFHORST.

Red. Mbl.

RECHTSZAKEN.

Een wonderdokter.

Uit de berichten in de bladen is hij al eenigen tijd bekend, deze wonderdokter. (Men zie o.a. ook het Maandblad van Mei j.l.). Het is JELKE B., 37-jarig handelsreiziger te Leeuwarden. Bij vonnis van 23 April j.l. veroordeelde de kantonrechter te Sneek hem tot twee geldboeten elk van f 100 of tweemaal 20 dagen hechtenis wegens „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waarvoor de wet toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen.”

Dat beroep is hier de geneeskunst.

Beklaagde is in appèl gegaan van het vonnis, doch ook de ambtenaar van het openbaar ministerie, die twee geldboeten van elk f 300 of 60 dagen hechtenis voor elke boete had geëischt.

Als eerste getuige wordt gehoord de weduwe DE

VRIES te Sneek, wier dochter GEESJE aan tuberculose leed. Een vriendin van deze had in de krant een advertentie gelezen, waarin heul voor zulke patiënten werd beloofd. Zij deelde het de weduwe mede, die terstond werk van de zaak maakte. Haar neef, S. LANDMAN, ging naar Leeuwarden en kwam met JELKE terug. Het was in November. De quasi-geneesheer drukte GEESJE op de nagels en op de borst schreef poeders voor, om in te nemen en goed om te smeren; zei, dat de patiënt met deuren en ramen dicht moest slapen en paardevleesch eten. Zoo luidde zijn raad.

Hij ontving f 3.50 voor reiskosten en liet zich voor de toegezonden middelen (als verrekenpakket) nog f 2.75 betalen.

De patiënt is niet beter geworden. Zij behoort niet meer tot de levenden.

Daarentegen verklaart S. LANDMAN, zelf veel baat bij de behandeling van JELKE te hebben ondervonden. Nog nooit zoo goed geweest als thans. Ook de vrouw van DOUWE v. D. BERG te Sneek, die op gelijke wijze als GEESJE is „gecureerd” en al een jaar of zes tuberculeus was, maakt het veel beter dan vroeger, wat v. D. BERG aan de hulp van beklaagde toeschrijft. „Voor bewezen diensten en geleverde medicamenten” betaalde hij alsboven.

Beklaagde beweert, niet aan geneeskunst te doen. Hij weet heel goed, dat hem dit verboden is. Maar het is niet verboden, zegt hij, om den menschen een plezier te doen. Als ze hem ontbieden, komt hij gaarne. Dat hij f 3.50 voor reiskosten vroeg voor den afstand Leeuwarden-Sneek, heeft tot oorzaak, dat hij in dergelijke gevallen uit zijn gewone bezigheden wordt geroepen, zoodat hij schade zou lijden, als men daarmee geen rekening wilde houden.

Na afloop van het getuigenverhoor wordt beklaagde nogmaals voorgeroepen. Hij beweert, geen zieken te hebben onderzocht en geen positieven raad te hebben gegeven. Als ik het was, zou ik het doen —; aldus had hij zich uitgelaten. Waarom de menschen hem lieten komen, wist hij niet.

De president vraagt beklaagde, of deze zich niet noemt „eerste Nederlandsche uitvinder, om tuberculose te genezen”; zooals op de étiquetten staat te lezen, met beklaagdes naam er op

Het antwoord luidt ontkennend.

De subst.-officier had het van beklaagde verstandiger gevonden, als deze niet in hooger beroep was gegaan. Nu komt er misschien nog heel wat meer van hem aan het licht, wat hem niet tot eer strekt, voor zoover een kwakzalver er dan eer op nahoudt.

Tuberculoselijders, zegt de subst.-officier, zijn zeer lichtgeloovig en vallen daarom gemakkelijk in handen van dergelijke personen. Gelukkig, dat het toezicht op hen heden ten dage wat strenger is. In de stukken wordt van een dankbaren patiënt gesproken. De ambtenaar zet daar een vraagteken achter. Hij had heden gaarne meer getuigen gehoord, o. a. zuster BLOEMHOF, die helaas! zelf lijdende is. Zij komt veel in aanraking met tuberculoselijders en weet, dat beklaagde de bestrijding der bedoelde ziekte door zijn averechtsche adviezen zeer tegenwerkt en dientengevolge veel kwaad sticht.

Volgens marechaussee RUCHTIE heeft beklaagde te Nes een man behandeld, die geen baat vond, maar binnen weinig tijd f 200 aan B. kwijt was. Daarover is een klacht ingekomen. En de ambtenaar haalt nog andere gegevens uit de stukken aan, om de slechte reputatie van beklaagde op dit gebied in het licht te stellen.

Het ten laste gelegde is wettig en overtuigend bewezen. B. heeft raad gegeven met de bedoeling en de strekking, om tuberculosepatiënten te genezen; daar komt hij niet tusschen uit. Het is goed, dat de ambtenaar van het Openbaar Ministerie ook in hooger beroep is gegaan; de rechtbank heeft nu gelegenheid, de opgelegde straf te verzwaren. Het is te betreuren, dat dergelijke praktijken door het opleggen van een vrijheidsstraf de kop niet kan worden ingedrukt.

Eisch bevestiging van het vonnis, doch oplegging van twee geldboeten van elk f 200, of 60 dagen hechtenis voor elke boete.

De verdediger, mr. J. W. TIJSSA te Leeuwarden, zegt, dat hij geen kennis heeft kunnen nemen van al

de stukken, waaruit de subst.-officier aanhalingen heeft gedaan en vraagt of het een nobele wijze van strijden is, feiten in herinnering terug te roepen, waarvan sommige reeds verjaard zijn. Als men zoo veel materiaal had, waarom dan nu eerst een strafvervolgving begonnen?

Wat de feiten betreft, waarvoor beklagde terecht staat, dienaangaande kan hem geen afzetterij of eenige onkiesche handeling worden verweten. Het is daarom niet gewettigd, dat de subst.-officier zijn best doet, van beklagde een juist tegenovergestelden indruk te geven.

Pleiter bestrijdt dat beklagde het bedrijf van het geven van geneeskundigen raad en bijstand heeft uitgeoefend en brengt onder de aandacht, dat er ondanks de vorderingen der medische wetenschap nog tal van tuberculoselijders zijn, die maar niet beter kunnen worden. Twee van dezulken waren er in dit geval. Een is overleden, de andere bevindt zich na de behandeling van den beklagde veel beter. Dat alles in aanmerking genomen en ook van de omstandigheid, dat beklagde voor de eerste maal terecht staat, acht pleiter niet alleen de heden geëischte, maar ook de opgelegde straf te hoog.

Conclusie: clementie.

De subst.-officier vestigt er de aandacht op, dat beklagde al eerder voor dergelijke feiten terecht heeft gestaan, n.l. te Dokkum.

Beklaagde komt nog op tegen sommige beweringen in het requisitoir. O.a. heeft hij iemand te Nes geen f 200 in rekening gebracht.

De rechtbank heeft hem veroordeeld tot 2 geldboeten van f 200, subs. 2 maal 60 dagen hechtenis.

(Leeuw. Ct.).

CORRESPONDENTIE.

J. C. R. G. te A. Reeds in de Maandbladen van Januari en April 1912 hebben wij gewezen op de gevaarlijkheid en het kwakzalverachtige van het *Systeem van Mr. Elmer Shirley*. Met de door u verstrekte gegevens, waarvoor wij zeer dankbaar zijn, konden wij onze bewering van destijds veel kracht bijzetten en het was dan ook ons plan van uwe ondervinding in dit no. melding te maken. Toevallig kwamen wij dezer dagen in bezit van de middelen, door ELMER SHIRLEY aangewend en nu vonden wij het raadzaam aan een behandeling van de zaak een onderzoek van de verschillende middelen te doen voorafgaan. Daar dit onderzoek ongetwijfeld veel tijd zal kosten en in de zomerdagen onze gewaardeerde onderzoekers dien tijd niet altijd ter hunner beschikking hebben, zullen onze lezers nog eenige maanden geduld moeten oefenen. Voorloopig dus dit;

Wij waarschuwen ernstig tegen het *Systeem van Mr. Elmer Shirley*! Zoo spoedig mogelijk zullen wij, met bewijzen, de redenen voor die waarschuwing openbaar maken.

J. A. B. en Zn. te M. Dank voor de gezonden circulaire van EILERS. Wij kunnen al dat geschrijf van dien man niet meer opnemen; onze lezers zullen, even als wij, genoeg van hem hebben. Zijn brutaliteit gaat te ver.

Redactie van *Ons Maandblad* te A. Zoodra de plaatsruimte het toelaat zullen wij uw lezenswaardig artikel overnemen.

P. v. D. te L. Zeker beschouwen wij VAN BIJSTERVELD als een kwakzalver; gij hebt zelf kunnen nagaan, dat zijn geheel optreden hem op dien naam aanspraak doet maken. Wij hebben al verschillende soorten pillen van hem onderzocht en zullen bij gelegenheid ook de samenstelling van de door u gezondene nagaan.

K. D. te R. Het drukwerk in dank ontvangen. Die manoeuvre van HOLLANDER, om de wormpjes uit de kies te halen, hebben wij al eens beschreven.

K. S. te R. Valt geheel buiten het kader van ons blad.

W. D. V. te 's G. Zeker had gij 't bij 't rechte einde. De man is slim maar geeft zich thans te veel bloot.

J. H. L. D. te 's G. Dank voor het gezondene, vooral voor het laatste. Tegen HAVERHOEK hebben wij al herhaalde malen gewaarschuwd; de man — hij is geen apotheker, is al dikwijls veroordeeld, maar gaat toch maar door met zijne hoogst gevaarlijke „adviezen”.

V. te N. Zooals gij gelezen zult hebben, heeft het gebruik van de *Druïdes- of Slavonenzalf* al meermalen ernstige gevolgen na zich geslept.

F. L. te H. De *Pihules Orientales* bevatten *Melkzuur ijzer*, een bitter extract en olie van komijnzaad.

Vragen naar kwakzalversmiddelen worden, zoo mogelijk, in het *Maandblad* beantwoord. Slechts in enkele bijzondere en in spoedeisende gevallen geschiedt dit per brief. Het insluiten van postzegel voor antwoord brengt in die gedragslijn geen verandering.

— Weer moest veel blijven liggen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, Voorzitter; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht; J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, MSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 873, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Hoofdartikel: Belgische Nationale Bond tegen de kwakzalverij.

Berichten: Dr. Macaura voor het gerecht. — Geen oprechte Haarlemmerolie. — Een slachtoffer van Christian Science. — Erratum.

Mededeelingen van verschillenden aard: Een handige kwakzalver. — Kwakzalversmiddelen in vennootschappelijke apotheken.

Uit de Pers: Naar den kwakzalver. — Swelled Borsten.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Pastilles Poncelet; Sanguinose; Aloë-houdende pillen; Anti-épileptique van Uten; Keating's borstpastilles; Pinkpillen; Haarlemmerolie. Feuilleton; Steenpuisten.

Belgische Nationale Bond tegen de kwakzalverij.

In België is eindelijk ook een Vereeniging als de onze opgericht; we kregen van die oprichting kennis door een tijdschrift, ten deele in het Fransch, ten deele in het Hollandsch geschreven. Dat in België een dergelijke vereeniging meer dan één reden van bestaan heeft, zal ieder moeten toegeven, die van de toestanden daar op de hoogte is en hetgeen ook gevoeld wordt door degenen die de Vereeniging hebben tot stand gebracht. Duidelijk blijkt dit uit den volgenden „oproep aan de bevolking”, opgenomen in het Tijdschrift van Maart 1913.

„Eene der grootste plagen, welke het menschdom teisteren, is ontegensprekelijk de kwakzalverij; een ieder weet zulks, velen hebben het ondervonden, waren er eenmaal de slachtoffers van. Millioenen menschen van alle slach, van iederen rang worden door de arglistigheid der kwakzalvers op het ziekenbed gekluisterd of onmeedogend ten grave gesleept. Men treedt hardnekkig ten strijde tegen kanker, tegen tering, tegen alcoholismus, en tot heden toe kwam het niemand in de gedachte, die andere moderne kwaal te keer te gaan, die niet alleenlijk den mensch in zijne gezondheid knakt, maar hem tevens in zijne soms geringe bestaanmiddelen op de schandelijkste wijze uitbuit.

Kwakzalverij is echter niet sinds gisteren ontstaan! Beurzensnijders bestonden er t'allen tijde; doch nooit werd het menschenfoppen op grooter schaal uitgeoefend, was de bedriegerij zoo algemeen, als ten huidigen dage; daartoe geven enerzijds het uiterst gemakkelijk hedendaagsch verkeer, anderzijds de vetbetaalde medehulp der overtalrijke dagbladen, grootendeels aanleiding.

De kwakzalver komt tot u, als de menschevriendheid in persoon, belooft u gezondheid en geluk, spreekt een honingzoete, verleidende taal, en weet u op zoo sluwe wijze om den tuin te leiden, dat ge in zijne klauwen vallen moet; 't is een vraatzuchtige gier, die enkel op u te aazen lag, en u thans tot bloedens toe uitzuigen zal.

Welk is het doel van den kwakzalver? Zijn eigen broodje te bakken, zijn eigen bestaan te verzekeren, ten nadeele van gezondheid en fortuin van zijnen evenmenschen; alle middelen zal hij daartoe gebruiken — geweten kent hij niet — en door oneindig klatergoud en oogenverblindende en paaiende holle volzinnen, weet hij het volk aan te lokken, te bedriegen, ja te vermoorden! Een dief, een moordenaar straft men, sluit men op; een kwakzalver zijner oneerlijkheid bewust, in schijn een weldoener, maar die feitelijk steelt en moordt van den vroegen morgen tot den laten avond, en gelooft vrij dat hier geene overdrijving bestaat, een kwakzalver laat men onverlet op vrijen voet, hemelt men op en maakt men rijk!

Is het noodig, het aloude voorbeeld van Sequah aan te halen? Er loopen met honderden Sequah's, welken gij stekeblind uw vertrouwen verleent. Macaura, werd in Frankrijk veroordeeld voor aftruggelarij, in Duitschland over de grenzen verjaagd, in Holland uit menige stad gebannen. Mac-Lauglin, de beroemde! ? elektrische gordelsverkooper, te Parijs tot geldboete en gevang verwezen.

En wat gezegd van die duizenden reklaamartikelen van specialisten der dagbladen, en stadsmuren, die alle ziekten genezen van die van huis tot huis rondgestrooide boekskens, welke siroop X of balsem Z aanbevelen en mirakelen beloven? Die specialiteiten zijn enkel eene schuldige onnoemlijke geldaftruggelarij; gansch het geneeskundig korps is het eens om die als schadelijk te veroordeelen. Studie en ondervinding schijnen niet meer vereischt; dokters zij dienen niet meer geraadpleegd: maakt een mengsel van aardappelsiroop, van kaneel, van suiker en een beetje salicylzuur, en ge bekomt de beruchte Abdijsiroop, die alle ziekten en zelf tering geneest, en u rijk maakt.

Op dergelijke wijze zijn al die specialiteiten der dagbladen samengesteld. Schuwt ze, als de pest! 't is een gevaar; en terwijl ge dat vocht inneemt, verergert uwe ziekte, wordt ge ongeneesbaar, en zal geen enkel geneesheer u nog kunnen redden.

Het schier grenzeloos veld der kwakzalverij, is te zeer uitgebreid om in verdere beschouwingen te treden over zalf- of kruidenverkoopers, zoogenaamde elektrische toestellen-uitvinders, over zekere schandelijke met de natuur tegenstrijdige praktijken, geheime raadplegingen enz. enz. Wij roepen u alleenlijk toe: weest op uwe hoede, zijt bekommerd om uw leven!

Ten einde de kwakzalverij te bestrijden, is thans een nationale Bond gesticht, onder de hooge bescherming der meest gezaghebbende personen van ons land. Ieder mensch die het met het algemeen welzijn goed meent, zich zelf van hinderlijke bedriegerij wil vrijwaren, en zijne

familie tegenover ondoelmatige, doodende behandelingen beschermen, zal het als eenen plicht aanzien deze menschevriende instelling bij te treden.

De Bestendige Commissie tegen de kwakzalverij, doet een warmen oproep bij alle weldenkende lieden, om zich als lid bij den Bond, Paleisstraat 14, Antwerpen, te laten inschrijven, of hare werking geldelijk of door raad te ondersteunen; iedere gegronde, laakbare daad of kwakzalverstreek zal bereidwillig worden aangehoord of aangeklaagd. Een maandelijksch tijdschrift zal uitgegeven worden en breedvoerig de kwakzalverij bekampen.

't Gerecht is wakker geschud en zal waken; weldra zullen hoogere wetten ons beschermen.

Allen dus de handen samengeslagen en op ten strijde tegen de kwakzalverij!

De Commissie."

Moge men daarin slagen!

Redactie Maandblad.

BERICHTEN.

Dr. Macaura voor het gerecht. —

Onlangs is te Parijs tegen dr. MACAURA, den ook in ons land welbekenden kwakzalver, alsmede tegen zes zijner helpers, een aanklacht wegens bedrog ingediend. De rechter van instructie heeft thans zijn onderzoek geëindigd en alle beklagden naar de rechtbank verwezen, waar zij zich wegens bedrog en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst zullen hebben te verantwoorden. (Telegr.)

Geen „oprechte”. — In den nacht van Woensdag op Donderdag is door de politie te Rotterdam een inval gedaan in een pakhuis aan den Zwaanshals, waar door zekeren B. een werkplaats was gevestigd tot namaak van de oprechte Haarlemmerolie van C. DE KONING TILLY, en welk fabriekaat vermoedelijk schadelijk voor de consumptie moet worden geacht.

Alsof de „oprechte” niet schadelijk is? ⁴

Te Hornsey, een voorstad van Londen, is laatst een zeventienjarig meisje na een ziekte van 10 of 14 dagen gestorven. De jury van den coroner heeft Zaterdag tegen den vader een uitspraak van doodslag gedaan, omdat hij verzuimd had medische hulp in te roepen en heul had gezocht bij Christian science. (N. Rott. Ct.)

Erratum. — In ons vorig nummer is in het verslag over *granuline* een hinderlijke vergissing ingeslopen. Op regel 34 staat „het verslag gaat aldus voort.” Dit is nu geenszins het geval, hetgeen hier volgt komt met geen enkel woord in het verslag voor, doch is afkomstig uit de pen van den Redacteur van het Pharm. Weekblad.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Een handige kwakzalster.

Een der handigste kwakzalsters heeft Engeland zeker gehad. Zij heette Johanna Stephens, was van geringe afkomst, ging door voor dom, maar wist intusschen de geleerde en voornamste wereld te verschalken. In het midden der achttiende eeuw maakte zij bekend, dat zij een probaat middel had uitgevonden tegen zware ziekten; gevallen van pokken by. zouden met dat middel, door bekwame geneesheeren aangewend, zoo gemakkelijk te behandelen zijn, dat men er niet veel meer notitie van zou behoeven te nemen, als van een voorbijgaande ongesteldheid. Zij ging regelrecht naar leden van het Hoogerhuis, bisschoppen, en hertoginnen en deelde dezen mede, dat zij iemand was, wie zij met hun geld behoorden voort te helpen. Aan haar verlangen werd gevolg gegeven; men bevestigde met getuigschriften de wonderen, die zij verricht had, en gaf haar verlof, van de titels harer beschermers gebruik te maken, om twijfelaars ontzag in te boezemen. Van deze vergunning profiteerende, gaf zij werken in het licht, waarin tabellen voorkwamen van hare genezingen, bevestigd door invloedrijke adellijke personen. *)

In het April-nummer van het Gentleman's Magazine voor het jaar 1738 las men: „Mrs. Stephens is voornemens de samenstelling van hare geneesmiddelen openbaar te maken tegen betaling van f 10.000, die onder den vorm van bijdragen moeten bij elkander worden gebracht en gedeponereerd bij den bankier Drummond; sedert den 11den dezer maand heeft hij te dien einde f 6000 ontvangen.”

De som, waarvoor de uitvindster der geneesmiddelen haar geheim wilde verkoopen werd met geestdrift door inschrijving bijeengebracht. In dagbladen en tijdschriften kwamen brieven voor, om

*) Het lijkt wel op de Orvietanose-geschiedenis. Red.

FEUILLETON. STEENPUISTEN.

In een hoekje van den tram zit de dokter, stijf voor zich uit te kijken, want het is hem onmogelijk zijn hals naar links te bewegen. Daar zit n.l. in zijn nek zoo'n venijnig rood ding met een gele prop er op, wat je in de wandeling — als je er een tegenkomt — een steenpuist noemt. Dokter voelt zich nu juist niet heel lekker. Hij is wat koortsig en wat rillerig en af en toe zou hij — indien hij zich niet goed wilde houden — klappertanden van de kou. Daarbij steekt dat ding zoo leelijk, dat al zijn gedachten zich blijkbaar op zijn hals concentreeren. Het boekje, waarin hij lezen wilde, ligt naast hem opengeslagen, maar zonder dat hij er notitie van neemt; hij is blijkbaar niets prettig.

Er is niet te veel volk in den wagen. Op de bank aan de overzijde zit een gemoedelijke paardenkoopman, zweep naast zich, blauwe kiel open, korte jekker slordig omgeslagen, den dokter af en toe te beghuren met meewarig gezicht. Een paar oude juffers bekijken een vogelkooitje met „zoo'n aardig meessie der-in” en heel in den anderen hoek zit een boertje schijnbaar onverschillig voor zich uit te staren.

Plots komt er beweging in de houding van onzen boerenman. Zijn aandacht is blijkbaar op dokters meewarigen toestand gevestigd en hij vangt 't gesprek aan.

„Je hebt zeker veel last van dat ding, meheer!” „Ja wel een beetje, doet wat zeer, hè?” „Nou, asjeblijf, ik hè ze bij dozijnen gehad, me heele nek en me rug stonden d'r vol van.” Dokter, die denkt meer te zullen hooren, draait zich zoo goed als het gaat naar boertje toe. „Zoo, wat je zegt, dan zul je je niks lekker gevoeld hebben, hè?” „Nou meheer, ik kan u verzekeren” — en het boertje schuift plotseling een heel eind in dokters richting — „ik kan u verzekeren, meheer, dat ik d'r an geleden heb. Die dingen geven je geen dag of nacht rust. Leg je op je linkerzij, dan druk je ze plat; leg je rechts, dan trek je ze uit elkaar. Ik heb d'r al wat voor gedokterd. Lieve Heer! wat heb ik daar al een kostelijke centen aan gespandeerd.”

Met schuift het boertje weer wat dichter en heel geheimzinnig nu fluistert ie: „Maar ik weet een middel meheer, daar je d'r in een mee vanaf komt, 't heb me probaat geholpen, meheer!”

Dokter is zeer nieuwsgierig. „Dan vind ik het niet aardig, dat je het mij ook niet zegt,” vangt hij aan. Intusschen heeft ook de rest van het trambus vol belangstelling boertjes optreden gade geslagen en deze — nu wetend dat hij iets belangrijks kan gaan zeggen, dat allen zal interesseeren:

te betoogen dat niemand, die de menschheid en zijn vaderland lief had, mocht nalaten daartoe bij te dragen. Deze pogingen werden zoo krachtig mogelijk door de pers ondersteund.

De geestdrift intusschen, waarmede aan de openbare inschrijving ten behoeve van Johanna Stephens werd deelgenomen, was niet zoo groot als hare adellijke helpers hadden verwacht. Men bracht ongeveer f 15.000 bijeen. Maar Johanna wilde toen haar geheim voor niet minder dan f 60.000 verkoopen. Hare leus was: „geen geld, geen hulp!” Het laatste middel, waartoe hare vrienden hunne toevlucht namen, was een beroep op het Parlement om de bewuste som te verkrijgen; dit verzoek werd toegestaan. Het volk betaalde, behalve de gewone belastingen, het bedrag, dat de meergegoeden niet als vrijwillige bijdragen wilden bijeengedragen. Het Parlement benoemde eene commissie, die een nauwkeurig onderzoek moest instellen naar de ziektegevallen, die door Johanna Stephens met gunstigen uitslag waren behandeld geworden. Dit onderzoek viel in alle opzichten tot haar voordeel uit, en de commissie gaf haar een certificaat, dat een gedenkstuk mag heeten van gouvernementele scherpzinnigheid. Het lidde aldus:

5 Maart 1739.

Wij ondergeteekenden, die de meerderheid vormen der commissie, welke bij Parlementsbesluit benoemd is, om uit te maken af aan Johanna Stephens eene belooning behoort te worden toegekend voor het openbaar maken ten algemeene nutte van de samenstelling der door haar bereide geneesmiddelen, verklaren, dat genoemde Johanna Stephens zoodra mogelijk, nadat het Parlement het bewuste besluit genomen had, ons tot onze volle tevredenheid heeft ingelicht omtrent de samenstelling en bereiding van bedoelde geneesmiddelen; dat deze door ons onderzocht zijn en dat wij ons overtuigd houden van hunne heilzaamheid, werkzaamheid en oplossend vermogen.

De natie betaalde na dit getuigschrift haar geld en kwam in het bezit van Johanna's voorschriften.

„Meheer, je moet geen pleisters d'r op doen. Je hebt daar zoo een roode pleister op leggen. Als ze weggaan, komen ze morgen weer terug en als je d'r één kwijt bent, komen d'r zes anderen!”

Dokter, die dit nu juist geen aangename voorspelling vindt, waagt het, iets tegen te zeggen. „Kijk eens, dit is geen pleister, maar een verbandje dat met pleisters vast zit; ik geloof toch dat het wel aardig aan het genezen is.”

„Nou ja, dan wordt die eene beter en morgen of overmorgen zit je heele nek vol. Meheer, ik heb d'r zooveel gehad!” Meteen spreekt boertje weer op zijn vertrouwelijk toon.

„Meheer, als je beter wil worden, ga je vanavond naar de IJpolder.” „Wat moet ik daar doen?” „Meheer, je gaat in het donker. Daar pak je een kleinen, bruinen landkikker, geen groene, want die hebben het koperzuur, meheer en je wikkelt het ding in een bonten zakdoek. Thuis kleedt je je uit en pakt de kikker in een witten lap, de kop laat je d'r uit, die leg je op de wond en het lichaam op den nek. Maakt het vast met den zakdoek. Den volgenden ochtend is de kikker zwart en je nek is rood en beter ben je; je krijgt ze nooit weer. Meheer, toen ik het gedaan heb, heb ik d'r nooit meer één terug gezien.”

Boertje klapt bij dit laatste triomfantelijk zijn duim tegen wijs- en middelvinger en schuift met voldaan gebaar een meter terug naar zijn oude zitplaats.

De dokter voelt zich het eerste oogenblik met zijn positie verlegen, maar daar hij bemerkt, dat hij spoedig moet uitstappen, staat hij op, klopt boertje op eens op den schouder en zegt:

„Nou kerel, je raad is kostelijk, wat ben ik in je schuld?” „Schuld meheer, absoluut niets, als het u maar helpt hé, de eene mensch moet den anderen wel helpen, nie waar?”

„Nu jongen, dan zal ik je ook een plezier doen; als jou nu eens iets mankeert, dan kom je bij mij maar om raad, hoor.”

„Hoe zoo, meheer?” — „Nu, hier heb je mijn kaartje met mijn adres, je wordt gratis geholpen!” Boertje leest het kaartje en zet oogen op als die van den armen kikker, die een nacht op zijn hals heeft gezeten, schuift in zijn hoek terug en zegt geen woord meer. Dokter stapt lachend van den tram. De inzittenden proesten het uit.

* * *

Bovenstaand verhaal is historisch. Toevallig was het ditmaal een arts, dus iemand, tot oordeelen bevoegd, die „den goeden raad” kreeg en... hem niet opvolgde. Maar een volgend maal wordt hetzelfde aan een leek verteld en deze luistert er wel naar. Het is toch inderdaad ongelukkig maar waar, dat een groot aantal menschen meenen zich steeds te pas of te onpas in geneeskundige aangelegenheden een oordeel te mogen aanmatigen. Niemand zal het in zijn hoofd krijgen te beweren, dat een spoorwegbrug niet goed in elkaar zit of dat een schip niet goed is geconstrueerd; maar de dokter! Die arme

Hier volgt een gedeelte van hetgeen zij publiek maakte:

„Mijne geneesmiddelen zijn: een poeder, een afkooksel en pillen.

„Het poeder bestaat uit eierschalen en slakken — beiden geroosterd.

„Het afkooksel wordt bereid uit eenige in water gekookte kruiden en een bal, bestaande uit zeep, zwartgebrande varkenskersen en honig.

„De pillen bestaan uit geroosterde slakken, zaad van wilde peen en kliskruid, jonge elzentakken en rozebottels; alles zwart gebrand; zeep en honig.

„Het poeder wordt als volgt bereid: Neem schalen van kippeneieren, die, behoorlijk van het wit ontdaan, droog en zuiver zijn; vergruis die met de handen en vul daarmede losjes een kroes, verhit deze op het vuur, tot de eierschalen na ongeveer 8 uur grijsachtig wit zijn geworden en een scherpen, alkalischen smaak hebben verkregen. doe ze vervolgens in een drooge, zuivere aardpan, die slechts voor drie vierden moet gevuld zijn, opdat er ruimte overblijve, als de eierschalen gaan zwellen. Laat de pan twee maanden onbedekt staan in eene drooge kamer; in dien tijd zullen de eierschalen minder scherp van smaak worden, en het gedeelte, dat voldoende geroosterd is, zal tot poeder vallen, dat men dan nog door eene haren zeef moet slaan.

„Neem eveneens tuinslakken, ontdoe die van de huisjes en het aanhangend vuil en vul er eene kroes geheel mede; bedek de kroes en verhit haar, tot er geen rook meer uit opstijgt; hiermede zal een uur verlopen. Neem ze vervolgens uit de kroes en wrijf ze in een mortier tot fijn poeder, dat eene donker-grijze kleur moet hebben.

„Als deze poeders gereed zijn, neem dan één deel poeder van eierschalen en een zesde van die hoeveelheid slakkenpoeder; vermeng die en sla ze door eene zeef. Het poeder moet onmiddellijk in flesschen worden gedaan, die behoorlijk gesloten en op eene droge plaats gezet moeten worden.

„De eierschalen kunnen op ieder tijdstip van het jaar worden bereid, maar het is het best dit in den

dokter! Dezen patient heeft hij verknoeid, van dien heeft hij niets begrepen, van dien drank krijgt het kind het benauwd, die andere dokter geeft veel betere medicijnen! Of wel, de eene dokter is véél bekwaamer dan de andere. Het publiek oordeelt en veroordeelt. Is men in gezelschap van tien personen, waarvan er één dokter is, dan weten negen menschen direct een scherp omschreven oordeel te geven omtrent medische zaken — de dokter alleen aarzelt nog wat en weet niet zoo heel spoedig, althans niet zonder onderzoek.

De leek onderzoekt niet — hij weet! Het is niet anders dan kou en zenuwen, of wel binnenkoorts. D'r moeten geen pleisters op, maar landkickers! Wanneer zullen de menschen toch wijzer worden?

Maar keeren we tot onze steenpuisten terug en praten we er ook eens een verstandig woordje over.

Een steenpuist is een zwerend haarzakje. Om elk haar zit een zakje, dat in dit geval aan het etteren raakt en dus pijn, roodheid, warmte, koorts veroorzaakt. Sommige menschen hebben er erg veel last van, vooral lijders aan soikerziekte worden er herhaaldelijk door geplaagd. Vele menschen zijn ook zelf de schuld van de uitbreiding der ziekte. Zij kunnen met hun handen niet van die dingen afblijven, ze peuten er aan en krabben ze open, of drukken ze uit (wat een leek om verschillende redenen nooit doen moest) en brengen dan de smetstof naar allerlei plekken op het lichaam, waar dan opnieuw eene infectie kan optreden. Vooral op die plekken waar het lichaam door de kleeren wordt geschaafd, ontstaan dan vaak nieuwe puisten, doch ook op onbedekte deelen kunnen ze voorkomen, in hoofdzaak in het gezicht, waar ze zelfs min of meer gevaarlijke afmetingen kunnen aannemen en (vooral indien ze in de omgeving van de lippen gezeteld zijn) aanleiding kunnen geven tot bloedvergiftiging.

Een geheele reeks van geneesmiddelen is tegen deze furunkels en ook tegen de carbunkels (grote steenpuisten) aanbevolen. Inwendig: gist of extract daarvan. Uitwendig: pleisters (voornamelijk de Unna'sche kwikcarbopleisters), kleurstoffen (methyleenblauw), electriciteit (z.g. electrolyse), insnijding of omsnijding en wegname. Kortom, een massa behandelingswijzen, waarvan men de aanwending het best aan den arts overlaat. Door WRIGHT is aanbevolen een soort scrubbehandeling of eigenlijk iets dat daarop lijkt, een behandeling die in Engeland al vrij vaak wordt toegepast en die in ernstige gevallen soms goede resultaten schijnt te geven.

Ernstige gevallen? Zeker, want soms is deze ziekte zeer hardnekkig en kunnen de lijders er weken, ja maanden en zelfs nog langer aan sukkel en er zeer door verzwakken; vooral in zulke gevallen, waarin eerst te laat, als de steenpuisten een ernstiger uitbreiding hebben aangenomen, dokters hulp wordt gevraagd.

X.

(Maandblad van Ziekenzorg).

zomer te doen. De slakken moeten uitsluitend in de maanden Mei, Juni, Juli en Augustus worden ingezameld, en die, welke men in de eerste dagen dier maanden vindt, houd ik voor de beste.

„Het kooksel wordt aldus bereid: neem vier en een half ons beste Spaansche zeep, stamp die in een mortier met een groote lepelvol zwartgebruide varkenskers, en voeg er zooveel honig bij, als noodig is om eene pillenmassa te vormen. Maak er een bal van. Neem vervolgens kamillen, zoete venkel, zaad van peterselie en kliskruid, van elk een ons; snijd den bal in kleine stukjes, en kook alles gedurende een half uur met twee pint regenwater; zijg het mengsel door, en maak het vocht zoet met honig.

„De pillen worden gemaakt van gelijke hoeveelheden geroosterde slakken, zaad van wilde peen, kliskruid, jonge elzentakken en rozebottels. Het tot poeder gebrachte mengsel wordt door eene zeef gedaan. Neem vervolgens een grooten lepel vol van dit mengsel en vier ons beste Spaansche zeep, en maak er met honig eene behoorlijke pillenmassa van; uit elk ons van het mengsel moeten zestig pillen worden gemaakt.”

En vóór het recept van deze poespas had de handige kwakzalster f 60.000 ontvangen.

(Alk. Ct.)

Kwakzalversmiddelen in vennootschappelijke apotheken.

Het verhoor, dat verschillende belanghebbenden bij den patentgeneesmiddelhandel ondergaan tegenover de commissie, welke „the House of Commons” voor dat doel heeft aangewezen, geeft dikwijls aardige kijkjes op dezen kwakzalversmiddelverkoop in Engeland (en elders).

Zoo werd 16 Januari l.l. de firma Messrs. Boots gehoord, de bekende „Cash Chemists”, die zonder het apothekersdiploma te bezitten een 100tal apotheken exploiteert. De directeur verklaart, dat zijn firma tal van spécialités verkoopt, zoowel hun eigen spécialités als die van anderen.

Op het gebied der „female pills” had een geregelde verkoop plaats van Towle's Pennyroyal and steel pills en Davis's Female pills, maar bovendien fabriceert de firma zelf nog „Cleveland's Pennyroyal and Tamy Pills.

Op den vraag van den voorzitter of deze artikelen in hun prijscourant waren opgenomen, werd ontkennend geantwoord, de pillen werden verstrekt, wanneer iemand ze voor een dergelijk doel vroeg. Aan de abortieve werking van deze pillen werd echter door den verkooper-fabrikant getwijfeld.

Gevraagd, welke middelen door Boots verkocht werden tegen geheime ziekten, antwoordde de directeur, dat zij capsules, pillen en een injectie bereidden en verkochten, zoowel onder hun eigen naam als onder den naam „Roulet”.

De flesschen met „Injectio Dr. ROULET” hadden alleen Fransch en Duitsch etiket, de naam Boots Ltd. prijkte er op als „Sole agents”, hoewel zij zelf de fabrikanten waren.

Ook stond er in het reclame-biljet voor dit geneesmiddel een aanwijzing dat, indien de „injection Roulet” niet bij de „eerste klasse apothekers” verkrijgbaar was, deze ook werd toegezonden tegen inzending van een postwissel aan Brievenbus No. ... te Manchester.

De naam van Dr. ROULET bleek een fantasienaam te zijn of er ooit een medicus van dien naam bestaan had, wist de firma niet.

De handteekening „Dr. ROULET” is volgens haar eenvoudig een handelsmerk.

De spécialités, welke Boots in zijn fabriek te Nottingham fabriceert, werden volgens getuige steeds verkocht met provisie voor den bediende, die deze aan den man brengt, de overige spécialités niet, omdat daarop te weinig winst werd gemaakt.

Ook wees getuige er op, dat tal van spécialités en geheimmiddelen door geneeskundigen werden voorgeschreven, zooals Fellow's siroop, Cockle's pills etc.

De voorzitter der commissie vroeg daarop, wat de oorzaak daarvan was, of de geneeskundigen niet competent waren om een recept voor te schrijven met aangifte der bestanddeelen van zulk een siroop of zulke pillen, of dat de apothekers niet in staat waren om zulke voorschriften gereed te maken. Op deze vraag werd glimlachend geantwoord, dat Mr. Boots wel dacht, dat de fout meestal bij de doctoren lag, want dat hij ieder apotheker wel in staat achtte, om evengoed als de fabrikant dergelijke preparaten gereed te maken en toen Mr. BASHURST eveneens lachend verklaarde, dat hij wel zulk een antwoord verwacht had, voegde Boots er aan toe, dat de apotheker aan een revolutie zou denken, wanneer hij een voorschrift van een geneeskundige zag, dat ter vervanging van Fellows siroop moest dienen.

(Chemist and Druggist 1913, pag. 57—58 door Ph. Weekblad.)

UIT DE PERS.

Naar den Kwakzalver.

„Kerel, ga toch eens naar dien Langoor toe, je hoort er toch zooveel goeds van.” Alweer die raad! Hij was hem wat dikwijls gegeven den laatsten tijd. In alle toonaarden was 't hem voorgezongen: „Ga naar Langoor, die helpt je vast.” „Ga naar Langoor. Ik kan me begrijpen, dat je als ontwikkeld mensch eigenlijk op hem neerziet; maar ik zou maling aan hem hebben, als hij je maar helpt.” „Ik begrijp niet, dat-ie daar nu niet aan wil, daar schijnt-ie nu wat tegen te hebben en hij blijft maar loopen. Enfin, hij moet 't zelf maar weten”, zingt nummer drie met bromtonen. 't Aantal opgegeven genezingen was legio; de eene al mooier en wonderbaarlijker dan de andere. Wat moest hij doen? Zijn animo was niet groot voor den „professor”.

Behandeld door de beste doctoren op dit gebied, behandeld met het electro-magnetisch geluidsapparaat, onderzocht door den professor te Leiden in hoogst eigen persoon en bij allen als slot hetzelfde liedje. „Ongeneeslijk, al zal mogelijk een verdere verslapping van het gehoor achterwege blijven.” En nu zou hij zich toevertrouwen aan „zoo iemand?” Och, waarom zou hij ook eigenlijk niet eens naar hem toegaan: wanneer 't hem niet beviel, kon hij altijd nog terugkrabbelen. En zoo ging hij naar Langoor.

Eerst een tramreis. Waar Langoor precies woonde, wist hij niet en scheen niemand juist te weten, hoe goed men ook overigens op de hoogte was. Doch de tramconductor zou hem wel uit den brand helpen. „Conducteur, ik moet bij mijnheer. . . e . . . Là. . .” schuchterde hij, toch nog min of meer verlegen met het geval. De zin behoeft niet voldeindigd te worden. „Langoor” viel de conductor in de rede, „zeven stuivers, 'k zal wel waarschuwen, we stoppen er altijd.” Al spoedig bleek, dat de Langoorklantjes de meerderheid van het trampubliek vormden, zoodat voor diens villa'tje de waggon leeg liep en een geforceerde marsch door het tuinpad naar 't wachtlokaal plaats greep. De oorzaak van dien haast werd hem spoedig duidelijk. Wie 't hardst loopen kon of brutaalweg de andere menschen opzij wist te duwen, was het eerst binnen en tevens de gelukkige eerste bezitter van een stuk carton, waarvan de eene zijde het volgnummer vermeldde, en de andere kant in even dikke cijfers f 2.50. Hij kreeg ook zijn nummer. Zeventien. Er scheen nog niemand binnen te zijn en hij kon wachten. Een uur later was nog niemand opgeroepen, maar 't getal bezoekers gestegen tot 43. 't Duurde lang, vreeselijk lang. Doch ook dit wachten werd opgehelderd. Wie vóór aanbelde, werd vóór binnengelaten en genoot tegen een extra-douceurtje de eer eerst geholpen te worden. Er was dus al de tijd de wachtkamer eens op te nemen. Een witgeschuurde vloer, wat banken zonder leuning, een kast met koppen en bakken — flink groot en flink dik — in den hoek een tafel met een oliestel en daarop een gebarsten koffiepote, daar naast een teil met water; aan den muur — witgekalkt alweer — wat stichtelijke spreuken, zóó ontving de „professor” zijn cliënten. Verveelde 't wachten, dan kon men een kop koffie of chocolade bestellen; dat gaf ook nog een voordeeltje.

Eindelijk, eindelijk gaat de deur open. Er worden 8 nummers binnengeroepen en een half uurtje later weer 8. Na zeven kwartier wachters ziet no. 17 zijn geduld beloofd en wordt met 7 andere gelijktijdig bij den professor binnengelaten. De eerste indruk viel no. 17 niet mee. Langoor scheen zelf een gebrek te hebben, zoodat hij onwillekeurig dacht aan het woord: „Medicijnmeester, genees u zelve”, een spreuk nochtans, welke niet in het wachtlokaal hing.

De patiënt was nu verplicht ten aanhoore der overige bezoekers zijn kwaal uit te leggen. Heel aangenaam stemde dit hem niet, doch gelukkig, 't duurde niet lang. Professor had spoedig zijn diagnose gesteld. „Poliepe, 't benne poliepe.” „Wat aan te doen, mijnheer?” Ernstig hoofdfonsen. „Ben je der veel mee bij de dokters geweest?” Patiënt gaf explicatie. „Ja, zie je, as die lui — minachtend gebaar — der veel aan geknoeid hebbe, dan zien ik ter geen kans meer toe.” Hij zou al zijn best echter doen; 't zou wel lang duren, maar 't zou toch nog wel op te knappen wezen. Onderzocht werd de patiënt niet. Professor blijft rustig zitten en roept naar de zijdeur: „Doofpoliepe.” Even later verheugt no. 17 zich in het bezit van een pak kruiden om te trekken. Hij krijgt ook nog 2 fleschjes van een soort, waarvan Langoor ruimen voorraad heeft staan. Op een papiertje schrijft hij met zeer onhandige letters: „3 x daags 12 droppels. Bijna onleesbaar. Heer Langoor scheen op eenigszins gespannen voet met de edele schrijfkunst te staan.

No. 17 staat weer op straat. Een rijksdaalder armer, maar een pak geneesmiddelen rijker. Dat is het heerlijke bij zoo'n „dokter.” Er zijn geen ongeneeslijke gevallen. Niemand gaat ongetroost heen. Voor iedereen is hoop. Is 't wonder, dat ze het druk hebben?

Drie weken later — hetzelfde tooneel. Eén kleine variant. „Welke fleschjes heb je ook weer gehad?” vraagt Langoor. Patiënt mag het zelf aanwijzen.

Moet ik nog zeggen, dat no. 17 nog steeds hardhoorend is? Dat zijn goede raadgevers al lang inzien, zich vergist te hebben? Ge hadt het zeker niet anders verwacht. Doch professor zet zijn bedrijf voort en zoo hij in 't gunstigste geval al geen kwaad doet — in dit opzicht althans, dat de ziektekwaal niet verergert — hij blijft voortgaan met zijn „geneesmiddelen” te stellen tegenover die van een bestudeerde persoon, hij blijft spreken over „doktersgeknoei” en maakt menige beurs, die toch al niet te best gevuld is, elke 3 weken een rijksdaalder plus reisgeld armer.

Of het bovenstaande fantasie is? We kunnen de plaatsruimte in ons orgaan beter gebruiken dan voor fantastische vertellingen. Die in 't hooge Noorden wonen, mogen het er desnoods voor houden, doch de lieden in Holland kunnen er mogelijk hun voordeel mee doen.

R.

B. T.

Ons Maandblad, Juni 1913.

Zwelt borsten!

In de *Groene Amsterdammer* deelt de heer VAN HEUVEN zijn ervaring mede in zake de *Exuber bust developer* van HÉLÈNE DUROY, waartegen wij al meermalen gewaarschuwd hebben. Om inlichtingen geschreven hebbende naar het opgegeven adres, ontving de heer VAN HEUVEN achtereenvolgens allerhande brieven — die niet beantwoord werden — en waarbij de *developer* telkens goedkooper werd aangeboden. Van f 16 — tot f 3.50. Een kwakzalversmethode, die lang niet nieuw is. De heer v. d. H. eindigt zijn beschouwing met de verzuchting: „Wist ik nu maar iemand die voor het bezit van zóó'n voortreffelijk middel f 3.50 zou willen kwijt wezen.

Naar aanleiding van dit stuk schrijft de Redactie van *De Amsterdammer* het volgende onder bovenstaanden titel:

„In dit nr., op blz. 11, vertelt een inzender, hoe hij de moeite nam eens „aan den tand te voelen” een der vele oplichters-advertenties, die regelmatig verschijnen in onze meest geachte couranten. Want onze meest geachte couranten leven nu eenmaal voor een deel van inkomsten, welke zij weten dat een soort helersprijs vormen, een tantième op de winsten, door duidelijk zich als zoodanig voordoende oplichters gemaakt. . . met behulp van die geachte bladen! Er zijn wel eens geachte vrome mannen betrapt op het verhuren, welbewust van hun huis aan een bordeelhonder; zij zeiden dan: hoe kan ik zien dat iemand een bordeelhonder is? Men moet in dit leven de achting inderdaad als een maatschappelijk instituut begrijpen en niet te lichtvaardig verwerpen, omdat er geen reden voor is.

Ook moet men bedenken, gelijk hier meermalen betoogd werd, dat dit leven maar relatief deugdzaam is, en dat de stap welke leidt van het aannemen van oncontroleerbare advertentiën in het algemeen tot het aannemen van als vereus bekende advertentiën in het bijzonder per slot niet eens zoo'n heel groote is!

Er is slechts minder gêne voor noodig en meer onwrikbaar besef, dat men door alles heen toch „geacht” is en „achtenswaardig” en op zijn tijd geridderd wordt.

Wie in de Tentoonstelling „de Vrouw 1913” de afdeling kwakzalvers-advertenties gaat zien, kan zijn hart ophalen! Alle groote bladen zijn daar vertegenwoordigd! Het is een prachtig gezicht! H. M. de Koningin had in die heilige halle de Vereeniging van Dagbladdirecteuren en de verantwoordelijke Hoofdredacteuren in de vriendelijkste bewoordingen moeten doen roepen en ze allen iets moeten zeggen b.v. over het weer, of over de Zuiderzee. Het zou misschien wel effect gemaakt hebben.

De inzender, die zich beziggehouden heeft met één speciale advertentie „de buste developer”, vraagt aan 't slot van zijn mededeelingen: „Wist ik nu maar iemand, die voor 't bezit van zoo'n voortreffelijk middel f 3.50 zou willen kwijt wezen!” Geachte heer, zeggen wij: Wend u in geen geval tot de verantwoordelijke leiders dier geestelijke ondernemingen, die de roem vormen van onze pers en couranten heeten! De bustes van die mannen behoeven niet meer te worden ge-

developpeerd! Die zwellen reeds genoeg (van zelfgevoel). En de hooge Regeering prikt daar te gelegener tijd een van die lintjes of knoopjes op, die toch maar de victorie-wimpels en de knippende oogjes van Fortuna blijven in dit leven, dat zonder kleine zonden en zonder winstjes ongenietbaar ware!"

CORRESPONDENTIE.

Wegens ongesteldheid van den Redacteur verschijnt dit Maandblad veel later dan gewoonlijk, ook de inhoud zal bij nadere beschouwing aanmerkelijk verschil aanbieden. Intusschen zal misschien het opnemen van verschillende „Herhaalde Waarschuwingen” menigeen niet onwelgevallig zijn. Alles wat na 22 Augustus bij de Redactie of abusievelijk bij den Secretaris (maar bestemd voor het blad) is ingekomen, moest tot het October-nummer worden verschoven.

F. J. V. te D. Wij kennen de methode niet, doch zullen na ons herstel informeren.

C. B. te A. Voor zoover we weten, bevat *jopenbier* geen schadelijke bestanddeelen.

Mevr. J. C. v. d. G.—H. te L. Van die particuliere verpleegster die door EILERS genezen is hopen wij spoedig meer te vernemen.

P. M. Jzn. te O. Zie boven; dank voor het gezondene.

A. Th. B. te B. Angier's *Petroleum Emulsion* kennen we niet. De samenstelling van Enos' *Fruit Salt* zullen we in het volgend nummer mededeelen. De gegevens hebben we op het oogenblik niet ter onzer beschikking.

W. S. te A. Van de bedoeling van schrijvers, waarvan we in ons blad nu en dan iets overnemen kunnen we niet altijd de verklaring geven.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

PASTILLES PONCELET. Nog steeds worden deze Pastilles, in groote geïllustreerde advertenties, als een onfeilbaar middel tegen tal van kwalen aanbevolen. Onder meer wordt er van gezegd: „Zij bezitten al de voordeelen der andere hoestmiddelen zonder een enkel hunner inconvenianten te hebben”.

Laat ons eens nagaan of dit waar is. De pastilles bestaan volgens opgave in sommige advertenties uit *teer, chloorzure potasch, ipecacuanha en zoethout*, terwijl in enkele vroegere advertenties *codeïne* in de samenstelling was opgenomen en in andere niet.

Het onderzoek van onze leden, de heeren J. C. v. D. HARST J. Jz. en H. SUTSEMA, heeft inderdaad aange-toond de aanwezigheid van *chloorzure potasch* en *ipeca-cuanha*, terwijl er veel waarschijnlijkheid — doch geen zekerheid — was voor het voorhanden zijn van *codeïne*.

Wanneer wij deze laatste stof, een sterk vergif, nu zelfs buiten bespreking laten, dan zijn nog de twee andere stoffen, die trouwens zeer oude, bekende geneesmiddelen zijn, geenszins als zoo onschadelijk te beschouwen, dat het geregeld gebruik daarvan aan iedereen kan worden aanbevolen. En dan nog wel ook aan kinderen.

Integendeel: een geregeld gebruik van *ipeacuanha* — een sterk braakmiddel — kan voor sommige lijders (en juist o. a. voor die lijders aan wie PONCELET hulp belooft), zelfs al is de hoeveelheid zeer gering, *hoogst ernstige gevolgen na zich sleepen*, en ook de chloorzure potasch mag slechts met groote voorzichtigheid inwendig worden gebruikt. Reeds dikwijls heeft het onoordeelkundig innemen van deze laatste stof den dood veroorzaakt.

Tegenover al deze nadeelen bieden de Pastilles Poncelet geen enkel voordeel. Toegegeven dat de bestanddeelen daarvan enkele malen inderdaad heilzaam kunnen werken bij sommige gevallen van verkoudheid, keelpijn of zoo iets, dan kan men die bestanddeelen, in elke gewenschte hoeveelheid, evengoed bij ieder apotheker hier te lande krijgen, en zeker niet duurder.

SANGUINOSE. Door de firma VAN DAM & Co. te 's Gravenhage wordt dit middel met veel ophef aanbevolen „in al die gevallen, waarin groote zwakte het herstel belemmert of het leven tot een last maakt”. Verder wordt ervan gezegd: „Heel bijzonder gunstig is de werking van de Sanguinose bij kinderen die herstellende zijn van engelsche ziekte (rhachitis); de voorbeelden daarvan zijn talrijk.”

Volgens de bewering van de fabrikanten is Sanguinose „getrokken uit een groot aantal kruiden, die door hunne onderlinge samenstelling een zeker gevolg waarborgen. Na herhaalde proefnemingen is het eindelijk mogen gelukken de Sanguinose aldus in het luchtledige te bereiden dat de voedingszouten uit de planten hier in den meest onveranderden vorm aanwezig zijn.”

Daarentegen is, door het onderzoek van den heer J. VAN RIEL, te Amsterdam, gebleken, dat er van dat groot aantal kruiden niet veel te merken is en nog minder van de zoo belangrijke voedingszouten.

Sanguinose is geen ontdekking van bijzondere waarde; neem: wat bittere kruiden, waarin o. a. gentiaan voor-

komt (b.v. de bekende, zoogenaamde koortskruiden) trek die met wijn, water en spiritus, filtreer het mengsel na eenige dagen... en *klaar is Sanguinose*. Wij zien, na deze verklaring, al een storm onder de bewonderaars opsteken en ons afvragen: of dan al die menschen gelogen hebben die zulke mooie attesten hebben afgegeven? Och neen, goede menschen! Een *geregeld* gebruik van wat wijn (en vermengd met enkele bitterstoffen om den eetlust op te wekken) zal, in gevallen van zwakte, goede diensten bewijzen, maar daarvoor is 't niet noodig f 1.50 voor de 300 gram of f 3.75 voor de flesch te betalen. Een vertrouwd wijnkooper helpt u beter en veel goedkoper dan de firma VAN DAM & Co. Een beetje gentiaan-tinctuur b.v. door een flesch wijn... en zeker hebt ge f 2.75 verdiend en zult er even gezond bij worden als bij het gebruik van *Sanguinose*.

Nog één raad: Geef het uwe kinderen niet bij herstel van *engelsche ziekte*; voor kinderen bevat het wondermiddel *veel te veel alcohol*.

Aloë-houdende pillen. Dr. FR. DORNBLUTH, ongetwijfeld iemand, wiens gezag niet betwijfeld zal worden, zegt o. m. het volgende van de aloë-houdende pillen:

„Deze pillen prikkelen zeer sterk den darm, waardoor vele ziekelijke toestanden, die een leek onmogelijk herkennen en onderscheiden kan, zeer kunnen verergeren en ten slotte gevaarlijk worden. Zoo b.v. alle gezwellen in de maag en den darm, die zich in den regel onder zeer onduidelijke verschijnselen ontwikkelen, tot dat een bloeding haar aanwezigheid doet kennen. Zoo ook het begin van buiktyphus, vele leverziekten, zoogenaamde haemorrhoidaal-kwalen; eindelijk alle kankerachtige aandoeningen, die door zulke middelen zonder twijfel verergerd, ja misschien zelfs veroorzaakt worden.

„Dat deze nu andere dergelijke laxeerpillen niet altijd zulke duidelijke nadeelige uitwerking hebben, en dikwijls zelfs langen tijd zonder merkbaar nadeel kunnen worden ingenomen, is bij het groote verschil in gevoeligheid der spijsverteringsorganen niet meer te verwonderen, dan dat de een de moeilijkst te verteren zaken in massa's kan gebruiken, terwijl de ander reeds door het voorzichtig te beproeven zich gevaarlijk ziek kan maken. De bedoelde pillen bevatten een stof, die reeds in geringe hoeveelheid een sterk prikkelende werking uitoefent. Door menigvuldige herhaling van zulke prikkelende werkingen zullen echter zeker mettertijd ziekelijke verschijnselen worden veroorzaakt, die dikwijls op den trap van slijmvorming en bloeding zullen staan, niet zelden echter ook tot weefselontarding en nieuwvormingen van kwaadaardigen aard, zoogenaamde kankerknobbels, kunnen leiden”.

Met het oog op deze uitspraak van Dr. DORNBLUTH vestigen wij de aandacht op de volgende kwakzalversmiddelen (er is maar een greep in den grooten voorraad gedaan), die allen *aloë* bevatten:

Holloway's pillen, Zwitsersche pillen, Schreuder's pillen, Urbanus-pillen, Slijm- en maagpillen, Ayer's pillen, Warner's safe pills, de pillen van C. Fontaine, Moeder Seigel's pillen, Morison's pillen, Delacrepillen, de slijm-, gal- en maagpillen uit het hoofd-depôt van C. de Boer Sz., Spranger's maagdruppels, Wortelboerkruiden, Gloria tonic (laxeerpillen), Natuurlijke Gezondheidshersteller van Winter Co. enz. enz.

Anti-épileptique van Uten. Dit middel wordt als geheimmiddel in den handel gebracht door zekeren J. UTEN, apotheker te Luik. Door dezen, die echter geen geneesheer is, is een boekje uitgegeven: *Over de Val-lende Ziekte en alle andere zenuwaandoeningen. Hare „behandeling en radicale genezing door het anti-épilep-tisch middel van Uten.”* Dit boekje dient uitsluitend als reclame-middel, het geeft een beschrijving der voornaamste zenuwziekten en de gebruiksaanwijzing van het geheimmiddel van UTEN, waardoor, onder inachtneming van een bepaalde levenswijze, volkomen herstel kan verkregen worden, zooals de schrijver beweert.

Alle gewoonlijk gebruikte geneesmiddelen bij zenuw-ziekten worden afgekeurd, waaronder ook het bekende *broomkalium*, waarvan het gebruik, zooals de schrijver uitdrukkelijk te kennen geeft, hoegenaamd geen baat oplevert.

Nu tenminste mag ieder in het middel van dezen geleerde iets anders, zij 't ook niet veel bijzonders ver-wachten; toch is dit niet het geval.

Het onderzoek van Prof. L. VAN ITALIE heeft duidelijk aan 't licht gesteld, dat het middel van Uten bestaat uit een oplossing van hetzelfde *broomkalium*, door een groen kleurtje en een geur van amandelen voor den leek onkenbaar gemaakt, dus in hoofdzaak gelijk is aan andere dergelijke mengsels, die men heeft getracht aan den man te brengen.

Het middel van UTEN moet tegenwoordig worden besteld bij V. BOCCA, apotheker te Luik. Voor vijf gulden — behalve port en inkomende rechten — krijgt men 2 flacons en daar de patiënt, volgens de brochure, den drank 2 jaren lang moet gebruiken, kan men op die wijze een belangrijke som kwijt raken.

KEATING'S BORSTPASTILLES. Een oud middel, dat tegenwoordig weer dagelijks op een in 't oog loopende wijze wordt geadverteerd. Als middel ter bestrijding van hoest, astma, bronchitis, keelaandoeningen

enz. bestaat er, zoo staat er in de advertentie, geen beter ter wereld, terwijl daarbij wordt verzekerd, dat de pastilles geheel onschadelijk zijn en door de zwakste gestellen verdragen worden.” Is dat waar?

Volgens het onderzoek van HAGER, ongetwijfeld een zeer bevoegd deskundige, zijn Keating's Cough Lozen-ges: Pastilles van 1,25 gram gewicht, vervaardigd uit een mengsel van 7.5 gram Lactucarium, 3.75 gram poeder van Ipecacuanha (Braakwortel), 5 gram poeder van Scilla (zee-ajuin), 7.5 gram Extract van zoethout en 180 gram suiker, met tragacanthslim tot massa gebracht.

Nu zal het zeer goed kunnen gebeuren, dat deze pastilles, vooral door het aanwezig Lactucarium en het poeder van Ipecacuanha, verlichting van den hoest te-weegbrengen, maar het is niet waar, dat deze pastilles zoo onschadelijk zijn als in de aanbeveling wordt gezegd.

Braak-wortel en zee-ajuin zijn sterk-werkende genees-middelen en vooral het laatste behoort onder de ver-giften, zoodat men zeer onverstandig zou handelen, door, vertrouwend op de verklaring van den fabrikant, op eigen hand deze pastilles bij de opgegeven kwalen te gebruiken.

Uit het onderzoek blijkt verder, dat het middel, waar-van „geen beter ter wereld bestaat”, is samengesteld uit reeds lang bekende stoffen, waarvan sommige door de geneesheeren dikwijls werden en nog worden voorgeschreven. De hulp van KEATING is dus geheel overbodig.

Nog een opmerking. Onder elke advertentie lezen wij het volgende:

„Het publiek wordt verzocht acht te geven op de woorden Keating's Cough Lozen-ges, gedrukt door het Britsch Gouvernement op het roode cachet en zonder de welken geen eene doos echt is.”

Nu zou men meenen, dat het Britsch Gouvernement zijne bijzondere goedkeuring aan de pastilles had ge-hecht; daar is niets van aan. In Engeland draagt elke specialiteit een cachet, als bewijs van betaalde belasting, en nu tracht de handige kwakzalver dit cachet op deze wijze als reclame te exploiteeren. Men moet maar slim zijn.

PINKPILLEN. Deze, nog steeds onophoudelijk in onze Nederlandsche bladen en in brochures met veel ophef aangekondigde pillen zijn door de heeren G. B. SCHMIDT en P. VAN DER WIELEN te Amsterdam onderzocht met het volgend resultaat:

In een houten kokertje bevonden zich 38 stuks versuikerde pillen (ieder kokertje moet 35 stuks bevatten, maar 't schijnt er op een paar niet aan te komen) van zeer uiteenlopend gewicht; de grootste woog 390, de kleinste 160 milligram; zeker geen bewijs van een zorg-vuldige bereiding. Zij bleken als werkzaam bestanddeel te bevatten gemiddeld 26 milligram koolzuur ijzer (ferro-carbonaat) per pil, doch zoo hard te zijn, dat zij in de maag grootendeels onontleed zullen doorgaan en dus niet opgenomen zullen worden.

Voor den niet deskundigen lezer volge een toelichting op het bovenstaande. In verscheidene pharmaco-peeën — en ook in de Nederlandsche — is een voorschrift opgenomen voor de bereiding van pillen met koolzuur ijzer, bekend onder den naam van *Blaud-sche pillen* (Pilulae Blaudi). Die van onze pharmacopee bevatten per pil 50 milligram koolzuur ijzer (ferro-carbonaat) en behoren zoodanig te zijn bereid, dat zij gemakkelijk in de maag worden ontleed.

Men ziet hieruit, dat men, om de werking van de Engelsche *Pink-pillen*, slordig bereid door de Fransche apothekers Gablin & Cie. te krijgen, in elke Neder-landsche apotheek een praeparaat kan koopen, *dubbel* zooveel werkzame bestanddeelen bevattende en met veel meer zorg bereid. Daarbij zal men voor 35 Blaudsche pillen *hoogstens* 35 cent betalen tegen f 1.75, die de Pink-pillen kosten.

Maar men ziet tevens hieruit, dat deze „staalpillen”, hoe gunstig werkende in sommige gevallen, *nooit* dat-gene zullen uitrichten wat er van wordt beloofd en dat het een *schandelijke leugen* is, wanneer er o. m. van wordt gezegd: dat zij krachtdadig zijn bij „verlamming, ruggemergstering, heupjicht, zenuwziekte en tal van andere kwalen in de blufferige advertenties genoemd.

Haarlemmerolie. Dit is een van de weinige oorspronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dag-teekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor aller-lei zowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o. a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sulfuris terebinthinatum* voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoevee-lheden voor. Men wachte zich het in enigszins groote hoeveelheid te nemen; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met vol-komen zekerheid aangetoond.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Substituut-Officier bij de Arrondissements-Rechtbank te *Utrecht*, J. M. VAN ELK, te *Eefde*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te *Middelburg*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, MESTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 873, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Een kwakzalver gevangen genomen door zijn eigen patiënten.

Uit de Pers: Voor een ongelukkig kind.

Mededeelingen van verschillenden aard: Tegen de Kwakzalverij. — Christian Science.

Herhaalde Waarschuwingen: Pastilles Poncelet. — Sanguinose.

Feuilleton: Een bezoek bij den wonderdokter.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Tot ons groot leedwezen is ook deze maal onze redacteur door ziekte verhinderd zich met de samenstelling van het maandblad te belasten, terwijl wij hem eene spoedige beterschap toewensen, verzoeken wij inzenders en stellers van vragen eenig geduld te oefenen, wanneer zij eventueel niet dadelijk antwoord krijgen op hun verzoek om inlichtingen.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Aan heeren leden in het buitenland en de overzeesche bezittingen.

Voor de derde maal ziet ondergeteekende zich genoodzaakt bovengenoemde leden te verzoeken hem de contributie over 1913 over te maken. De overgroote meerderheid heeft aan beide vorige verzoeken niet voldaan.

Het zou ondergeteekende zeer spijten wanneer hij deze leden wegens wanbetaling zou moeten afvoeren.

E. J. ABRAHAMS,
Secret.-Penningmeester.

Als nieuw lid heeft zich aangemeld:
de Heer:

RUIJS, arts te *Utrecht*.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering

VAN DE

VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ,

op Zaterdag 18 October, des namiddags te half drie,

in een der zalen van het *American Hotel*,

Leidsche plein, Amsterdam.

AGENDA:

1. Mededeelingen van het bestuur door den voorzitter.

2. Notulen van de vorige algemeene vergadering (zie maandblad December 1912).

3. Behandeling van de rekening en verantwoording 1912 (zie maandblad Maart 1913).

4. Benoeming van de commissie tot het nazien van de rekening 1913.

5. Jaarverslag van den secretaris over 1912 (zie maandblad Maart 1913).

6. Verkiezing van het bestuur.

Aan de beurt van aftreding zijn de heeren: J. KEG Cz., J. VAN RIEL en C. NANNES GORTER.

Door het bestuur worden aanbevolen: P. KEG Cz. te Middelburg.

M. J. PIENBROEK te Middelburg.

J. VAN RIEL te Amsterdam.

Mejuffrouw C. HUGENHOLTZ te Amsterdam.

C. NANNES GORTER te Alkmaar.

J. H. L. DRECKMEIJER te den Haag.

7. Voorstel van het bestuur, om een volledig register van de van wege onze vereeniging onderzochte kwakzalversmiddelen te doen samenstellen.

8. Het voor dit doel te verlenen credit.

9. Rondvraag.

De Secretaris-Penningmeester.
E. J. ABRAHAMS.

Een kwakzalver gevangen genomen door zijn eigen patiënten.

Dat de patiënten van een kwakzalver niet alleen geen geloof meer slaan aan zijn leugenpraatjes, maar zelfs een samenzwering tegen hem op touw zetten, — dat zij hem een hinderlaag leggen, hem gevangen nemen en aan de politie overleveren, dit lijkt mij een zoo merkwaardige en verblijdende gebeurtenis, dat deze wel waard is aan de vergetelheid ontrukkt te worden. Laat mij dus deze historische feiten vermelden zooals ik ze vernam uit den mond van de heldin van het verhaal, eene mijner patiënten, mej. v. d. S.

Bij ons voor op het kamertje, vertelde juffrouw v. d. S. mij, woont een ouwe man, en die was al een poos aan het sukkelen. Hij at haast niet, en hij had het aan zijn maag, en zag er slecht uit, en ik weet niet wat al meer. Nu was er een poos geleden een vent aan de deur geweest, en die vroeg of er hier ook zieken waren, en die vertelde zoo, dat hij hier in de stad al zoo'n boel menschen beter gemaakt had. Toen kwam die zoo met die ouwe boer, die vóór woont, aan het praten. Hij nam den ouden man eens op, en zei: „ik zie al wat je mankeert, je hebt het aan je lever, en je nieren ben ook al aangedaan. Maar ik kan je wel in drie weken beter maken. Voor vijf-en-twintig gulden wil ik je genezen.”

Toen zei die ouwe dat hij dat goed vond, en

die snuiter haalde toen al dadelijk uit een tasch een flesch met goed voor den dag, dat waren de medicijnen, zei-d-ie. Dat vertrouwde ik toen al dadelijk niet, want ik zeg maar, als iemand bij een zieke komt, die hij nooit gezien heeft, kan hij toch onmogelijk weten, wat voor medicijnen hij mee moet brengen, is 't nou waar of niet?

Nou maar hij liet die flesch dan achter, daar moest de ouwe man f 7,50 voor betalen, en na een week zou de wonderdokter weer terugkomen en nieuwe medicijnen meebrengen. En als de zieke heelemaal beter werd zou hij nog f 25 betalen. Toen de kerel met zijn tasch weg was, hebben mijn man en ik eens aan die flesch geroken; het rook wel net zoo scherp, het leek wel fitriool. Ik zee tegen die ouwe: „Zeg boer, wees toch wijzer, laat je toch door die vent niet beetnemen, zie je dan niet dat het hem alleen maar te doen is om je geld af te zetten? Als ik jou was nam ik dat vuile scherpe goed niet in, wie weet wat het is, het kan wel vergif wezen!”

Maar de ouwe zei: „Het kan me allemaal niks schelen, ik doe het toch. Ik ben er beroerd aan toe, die vent het beloofd me voor vijf-en-twintig gulden beter te maken, en ik wil het probeeren.”

Nou, maar een paar dagen later, toen was hij nog niks beter, en dat goedje uit die flesch, dat brandde hem zoo in zijn maag; daar werd hij nog veel akeliger van. Toen wou hij het niet meer innemen.

Nou had die rare snuiter nogal opgeschept met verschillende menschen, die hij dan beter gemaakt zoo hebben, en hij had ons ook verteld van een paar menschen in de Kerkstraat. Toen ben ik daar eens heengegaan, naar dat adres, en daar kwam toen aan den dag, dat hij daar ook iemand had afgezet, die heelemaal niet beter was geworden. En net dat ik daar zoo stond te praten, kwamen er nog andere burens bij, en menschen van den overkant, die van het geval hadden gehoord, en waar hij ook geld van had weten los te krijgen. En woedend dat ze op die vent waren!

Toen zijn we dan afgesproken, dat ze den volgenden Woensdagavond, als die kwakzalver weer bij ons in huis zou komen, allemaal om 8 uur bij mij zouden komen, en aanbellen, en dat ik ze dan stiekum in huis zou laten.

Zoo gezegd zoo gedaan. Voor die Woensdagavond was alles precies afgesproken, maar of die kwakzalver nu toch hier of daar iets gemerkt heeft, dat weet ik niet, maar hij kwam al 's mid-dags vragen of mijn man dien avond thuis was of niet. — U moet weten, op mijn man had hij het niet erg begrepen, want die zei hem te veel de waarheid naar zijn zin. — Toen zeg ik: weetje wat je doet, mijn man komt pas om negen

uur thuis, dus kom dan om acht uur (om acht uur of iets later zouden ook die menschen komen). — Neen, zeit-ie, dan kom ik liever om 7 uur. En hij weg.

Toen zat ik er al een beetje mee in, hoe ik hem van 7 tot 8 uur aan de praat moest houden, maar daar hebben we dan wel iets op gepraktiseerd. Toen hij om 7 uur kwam, zeg ik tegen hem: „de ouwe boer moest even een boodschap doen, maar hij zal wel gauw thuis komen, gaat u maar zoolang hier zitten. Nu dat deed hij dan, maar toen dat een poosje duurde, begon hij al maar onrustig naar de klok te kijken. Maar ik liet niks merken en hield hem maar aldoor aan de praat.

Eindelijk om 8 uur, daar wordt er gebeld. Ik naar voren, en daar waren ze, wel met hun vijven of zessen, een man erbij met een hout been, en één juffrouw had een heele groote paraplu bij der. Ik wijs, dat ze doodstil moeten zijn, en ik laat ze in het voorkamertje. Toen ging ik weer terug. „Wat was daar?” vroeg die vent. „O, zei ik, het was een boodschap van mijn man, dat hij pas op zijn vroegst om 9 uur thuis komt. Even later komt de boer thuis, met mijn man. Mijn man gaat bij die samenzweerdere vóór, en de boer (die wist ook alles van de komedie) die komt achter.

Toen zei hij dan dat het nog maar zoo-zoo met hem ging, en die kwakzalver, die haalde maar vast een nieuwe flesch met medicijn voor den dag. „Zoo,” zeit de boer, en nou moet ik zeker weer opnieuw betalen. — Ja,” zeit die vent, „nou krijg ik weer f 7.50”.

En de boer die reikt hem het geld toe, maar op het oogenblik dat hij het aanpakt, stapt opeens mijn man de kamer in, en pakt zijn hand beet, en geeft het geld aan den boer terug, en zegt: „Jou leelijke kwakzalver, en nou geef je maar dadelijk dat geld van verleden week ook terug, anders zul je eens wat zien”.

Nu, dat wou hij dan volstrekt niet doen, en daarop stormden ineens al de bedrogen klanten

FEUILLETON.

OP BEZOEK BIJ DEN WONDERDOKTER.

— Waarom ga je niet 'r is op bezoek bij dokter Konijn, vroeg de belangstellende vriendin den beenslijdenden jongen man.

— Och kom, naar zoo'n kwakzalver! spotte deze. Da's goed voor ouwe wijven en lui die aan spoken gelooven.

— Dat denk je maar! Als 'k je vertel, wat 'k al niet voor wonderen heb gehoord van dien dokter Konijn.

— De vent is zoo min dokter als u en ik....

— Dat is ie niet. Maar denk je dan misschien dat met den dokterstitel ineens alle dokters wijsheid ook komt aangewaaid!

— Och kom, maak je niets wijs. Ja, als alleen de lui met medischen aanleg voor dokter studeerden, maar dat doet toch iedereen, die niks anders beter vindt en zoo komen jongelui met niet den minsten aanleg tot het ambt van medicus. En practiseeren! Wie zou er over denken iemand tot violist op te leiden, die geen muzikalen aanleg heeft. Natuurlijk niemand. Maar tot dokter wordt iedereen opgeleid. Zou je niet liever een jongen met aanleg zonder studie viool hooren spelen, dan iemand zonder aanleg met een massa studie?

— Misschien wel, zei glimlachend de jongeman-met-het-been.

— Wel natuurlijk. En zoo word ik liever geholpen door een man met medischen aanleg zonder studie, dan door een gestudeerd man, die van de natuur niets voor zijn ambt heeft gekregen.

— En is die dokter Konijn, die zoogenaamde dokter, er één met aanleg!

— Dat geloof ik vast. Ik heb sterke staaltjes gehoord. Ze hebben wonderstukjes uitgehaald, deze dokter Konijn, en de heer Bijsterbroek en het boertje van Windhorst en al die bekende menschen. Duzenden attesten van genezing hebben ze.

— Maar die gekrepeerd zijn na de behandeling van die heeren geven geen attesten en dat zijn er tien duizenden....

— Nou, dat mag je niet zeggen. Dat weet je toch niet.

— Zoomin als u genezingen weet, mevrouw. Hebt

de kamer in. Zoo'n herrie heb ik nog nooit bijgewoond, zoo woedend gingen ze dan toch tegen die vent te keer. De juffrouw die wou hem met haar paraplu te lijf, en ik dacht, voort vermoorden ze hem nog met zijn allen.

Toen hij zag, dat het deze keer mis was, stopte hij gauw de flesch medicijn weer in zijn tasch, en wou de kamer uitsluipen, maar mijn man greep de tasch en zei: Hierzoo die tasch. Die flesch blijft hier, die gaat mee naar de politie.

Toen wou die kerel, zoo'n leepe rakker was het, de tasch tegen een stoel slaan, om zoo de flesch kapot te breken, maar dat lukte ook al niet. Toen, ten slotte heeft mijn man een van de jongens naar het politiebureau gestuurd, en is hij dan tusschen een agent en mijn man in, naar het bureau gebracht, met al de bedrogen Kerkstraat-menschen als geleide er achteraan.

Nu, we zijn er ook behoorlijk voor moeten voorkomen, om alles te getuigen, wat er gebeurd is, en die kwakzalver is ook netjes veroordeeld tot een boete, dat had-ie dan ten minste voor zijn streken.

J. STÄRCKE.

.....
Tot zooverre het opgesmukte verhaal. Jammer maar, dat deze moedige en verstandige daad zoo weinig praktisch resultaat opleverde. De kwakzalver werd voor zijn afzetterij tot een paar kwartjes boete (die hij als bedrijfsonkosten telt) veroordeeld.

(RED.)

Amsterdam, Sept. 1913.

UIT DE PERS.

Uit de *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant* knippen wij de volgende ingezonden stukken:

Voor een ongelukkig kind.

Geachte Redactie!

Vergun mij s.v.p. eenige plaatsruimte in uw veel gelezen blad voor het volgende:

u weleens genezen patiënten van dokter Konijn gesproken?

— Dat niet, maar ik heb het uit heel solide bron, heusch.

— Enfin, laten we er niet meer over praten. Geen haar op m'n hoofd, dat aan dokter Konijn denkt....

* * *

Natuurlijk dacht het jonge mensch-met-het-been wel aan dokter Konijn. Hij dacht er zelfs heel veel aan.

Bij vele doktoren was hij met zijn been geweest, toen bij de professoren van de verschillende Nederlandsche medische faculteiten. Zij hadden zijn been beschouwd en gezegd dat er niet veel aan te doen was. De tijd zou 't of beter maken of erger. Precies wisten zij 't niet. Hij moest zich niet te veel vermoeien en zich goed voeden, dat er een stevige levenskracht van binnen uit tot heil van het zieke been wezen mocht.

Het hielp niet veel. Eenzelfde advies had zijn huisdokter hem al gegeven, alle volgende specialisten hadden het herhaald.

.... En als nu inderdaad die „dokter” Konijn eens wel een bijzonder begaafde was, een natuurtalent, gelijk dat in de kunst toch ook voorkomt. Als hij nu waarlijk eens een middel tot genezing wist die wonderdokter met zijn groote reputatie?

In elk geval zou 't niet meer kosten dan de reis met zijn vermoeienissen en het honorarium aan den kwakzalver!

Hij kon 't toch licht eens probeeren. Baatte het niet, het zou ook niet schaden.

Maar dan kwam de aarzeling weer op, of hij aan al dit bijgeloof, deze speculatie op goedgelooovige zielen, mee mocht doen, hij, ontwikkeld, beschaafd mensch, hij.

Nu ja, hij zou het dan toch maar doen.

En zoo toog op een fraaien Octobermorgen de jongeman-met-het-been dokter Konijnwaarts.

Het was een aardig reisje, een uurtje van Rotterdam in den spoortrein en dan tien minuten rijden met een stationsvigelante. En de jonge-man-met-het-been stond voor het huis van „dokter” Konijn. De koetsier wist het zonder zoeken, aan 't station had de jonge man enigszins aarzelend, omschrijvend willen zeggen waar hij heen wilde, maar al na twee woorden gehoord te hebben, riep de koetsier: „'k Weet er alles van, 'k rij elken dag vrachtjes naar Konijn, stap maar in....

Voor een niet groot huisje, een burgerlijk buitenhuisje, met een kleinen voortuin stond de jonge man-

Aan de halte van de electriche tram in Beek kon men in den laatsten tijd een arm kind zien, dat van lieverlede in elkaar begon te groeien.

16 Augustus zat dat knaapje weer op de grenspaal bij de electriche tram van Cleve over den grooten Musschenberg, toen ik met aandacht hem stond te bekijken en onwillekeurig zeide: „Hé, voor zoo'n kind zou ik nu graag een concert geven om het onder medische behandeling te stellen, want ik vind het treurig dat zoo'n kind een leven vol ellende en armoede tegemoet gaat, daar de ouders de medische behandeling niet kunnen betalen.

Direct hoorde ik een stem achter mij, die zeide: „Mijnheer Eilers ga uw gang, ik ben tot uw dienst, maak de boel maar klaar.” Omkijkende waren het de dames Winter en Kamps uit den Haag, die dat zeiden; met vreugde nam ik het voorstel aan en met medewerking van den heer van Veen Zeppenfeld, med. student, was direct een commissie gevormd en werd besloten 's avonds met de gasten eene bespreking te houden.

Het aantal gasten van het hotel was echter te klein, daar het seizoen voorbij was, om met succes een concert te geven, zoodat besloten werd lijsten op te maken en daarmee rond te gaan.

Voor dat tot daadzaken werd overgegaan, werd eerst een bezoek gebracht bij dokter Koch te Beek om advies, en dat was zóo gunstig, onze plannen werden door Z.Ed. zóo geapprecieerd, dat Z.Ed. zelf bij de lijsten twee aanbevelingen gaf.

Onze vreugde was groot en met lust en ijver werd aangevangen, zoodat eer het avond was reeds alleen van den Musschenberg een flink bedrag bijeen kwam.

Den volgenden dag werd een bezoek bij den heer burgemeester van Beek en aan Z.E.A. de zaak voorgedragen en ook deze betuigde zijn volle sympathie met de zaak en liet zich niet onbetuigd daarvan veelzijdig blijken te geven.

30 Augustus, dus 14 dagen later, was de commissie in staat gesteld aan dokter Koch f 182.52 af te dragen. terwijl nog twee heeren, wonende

met-het-been. Hij zag de voorkamer van het huisje, met onbegordijnde vensters, vol menschen. En in het voortuintje stonden er een paar: wachtende patiënten van dokter Konijn.

Hij ging het pad in het voortuintje door en belde. Maar uit het tuintje werd hem toegeschreeuwd, dat hij de deur maar open zou duwen, anders kon hij wel een uur blijven wachten. Inlaten deden ze hier niet.

In het voorkamertje vond het jonge mensch een twintigtal lotgenooten, meê geloovigen in de grootheid Konijns. Een man, die hij ook voor een patiënt hield, bleek de knecht. Hij kwam uit een hoek toe-loopen en gaf den jongen man een kaartje. Deze bekeek het onbeholpen.

— Da's je nummer, zei de knecht wat ongeduldig. Mot je wachten tot je nummer afgeroepen wordt, je hebt vier-en-zestig, ga je met zestig en een- en twee- en drie-en-zestig mee naar binnen. Leg je nummer op tafel met een rijksdaalder en wacht je tot de dokter je aanspreekt.

— Welk nummer is binnen?

— De twee zwaantjes zijn aan de beurt! grapte de knecht en op het onnoozel kijken van den jongen man: — Heeft u van z'n leven nooit gekieid? Da's twee- en twintig, me goeie man.

— Dan heb ik nog den tijd. Dan ga 'k maar wat zitten, zei de jonge man.

— Doe dat. Zitten kost niks.

Waar hij een stoel vrij zag, liet de jonge man zich neer. Hij bevond zich midden tusschen de meest spraaklustige patiënten van dokter Konijn, dat bemerkte hij al dadelijk, want om hem heen en langs hem heen was 't een opgewekt gepraat.

— Ze hadden d'r alle maal opgegeven, zei een vrouw met een stem vol neusklinken. Allemaal tot de professor in Leiden toe. Maar bij Konijn vind ie baat. Direct had ie verlichting van z'n zelf en na twee potjes haalde die adem als een jonge hond zoo sterk.

— 'k Geleuf vast in um! praatte rap een boerenman. De dokters weten 't niet. Deze heb an je oogen al genog. Kijk je an en ziet zoo wat je scheelt. Mensch, zee die teuge Jan Roberbol van mien dorp, an je oogen zie 'k wat het is. Het zit diep in je milt, vandaar je lende pijn. Daar hebben dokters geen weet van. Vraag jij ze is, waar de milt voor dient, zeit ie en ze zitten met d'r mond-vol tanden. Maar jij heb het an-de-milt.... En hij had ze in drie weken tijds van de milt schoon afgeholpen. Geen perfester, die 't 'm nalapt.

— In je oogen ziet ie je kwalen, zei met eerbiedige overtuiging een oud heertje. 't Is een gave Gos, een

te Berg en Dal, hunne toezegging gegeven hadden om, was het noodig, wat nog te kort komt bij te passen.

Thans, nu de commissie ontbonden is, acht ik mij als voorzitter verplicht, openlijk in uw blad, geachte Redactie, dank en hulde te brengen aan den E. A. Heer Burgemeester van Beek, en den heer dr. Koch, voor de meer dan schitterende medewerking, welke beide heeren hebben verleend, doch ook tevens aan mevr. Winter, ons onvermoeid comité-lid die getoond heeft wat een dame op het gebied van liefdadigheid vermag, want het leeuwenaandeel in het welslagen van het doel komt haar toe; naast alle dames en heeren in de verschillende hotels te Beek en Berg-en-Dal gelogeed, alsmede aan allen die tot de bereiking van het doel hebben bijgedragen. Ik breng hun hulde en dank om te eindigen met een hartelijk woord van dank aan den secretaris en verdere commissieleden en de familie van Riswick.

Ik hoop van harte dat zij allen de resultaten van dezen slechts korten maar krachtig volbrachten arbeid mogen zien, en het kind, dat thans in zulk een treurigen toestand verkeert, mag worden een krachtige jonge man. Dan kunnen allen die hebben medegewerkt, zeggen: ook daarvan is een deel mijn werk.

Nogmaals aan allen mijn hartelijke dank.

EILERS,

Directeur v. h. Int. Chem. Laboratorium te Oegstgeest.

Ex-voorzitter.

Beek, 3 September 1913.

Geachte Heer Redacteur!

Vergun mij een woord van ernstig protest te doen hooren tegen de afstootende en weë publiciteit, die de heer Eilers onnoodig aan de gezamenlijke actie van velen voor een goed doel heeft gegeven; hij heeft daardoor aan de lieve daad van de dames Winter en Kamps voor mij althans een wrange herinnering verbonden. Een woord

bevoorrechtiging boven duizende. Dat heb ie of dat heb ie niet van den hemel zelf gekregen. En wat een genoegdoening om zoo je kostelijke gaven ten dienste van de lijdende menschheid te mogen stellen zonder gewin.

— Zonder gewin niet heelemaal, sprak schuchter ofschoon beslist een vierde patiënt, die een grooten doek over zijn hoofd had gebonden. Hij leed aan z'n haar of aan z'n hersenen, dacht de jonge man.

— Zonder gewin dee die 't vroeger wel. As dan de arme man tot 'm kwam, zee die: ik help jou voor je eerlijk smoel, koop voor je geld brood voor je kinderen. Maar nou istie voor de tweede maal getrouwd of voor de derde maal, daar wil 'k van af zijn en z'n vrouw is op de penning as de duivel op een zieltje. En zij telt achter de horretjes de patiënten en ze telt 's avonds de rijksdaalders. En dat mot kloppen...

— Hij 's anders rijk genogt. Hij hebt een autemebiel van je welste, verzekerde een volgende kenner.

— Heeft ie van een rijke mevrouw gekregen, die die nou toch zoo kostelijk genezen hep, riep luide, maar met dadelijk weer onderdrukte stem, een man, zoo kostelijk. Die dame had een barstende hoofdpijn al van d'r kinderjaren af an en wat zij der an dokterde en profeseerde, 't gaf niks. Toen kwam ze bij hemmes en hij gaf d'r z'n zalfje en binnen vier dagen kropen der acht dikke wormen, zoo dik als me vuist, uit d'r neus. Die hadden achter die dame d'r oogen gezeten en als ze acht dagen later bij dokter Konijn was gekomme hadden die regulaar het licht achter d'er oogen weggevreten. Ja, was dat effetjes een bof! Nou, toen heb die dame 'm uit dankbaarheid een autemebiel van twintigduizend guldens kaadoo gemaakt... En een jaargeld voor de sjeffeur...

De jonge man-met-het-been hoorde al deze praat aan en gevoelde zich niet wel behagelijk. Daar was bij al deze vertelsels nu niets dat hem vertrouwen gaf en geloof in het welslagen van deze nieuwste onderneming tot genezing.

— En wat heb uwe? vroeg de vrouw met de neustem hem plotseling.

— Been! antwoordde de jonge man.

— Been... kom ie vast van af. Zoo gek kan 't niet in de beenen zitten, dokter Konijn helpt je, hij 's juist het meeste beroemd voor z'n beenen... sprak de vrouw en de anderen juichten haar toe, gretig van instemming.

En er kwam een reeks been-verhalen, allerlei nare, trieste, vunze histories, waar de jonge man, toch al bijster gevoelig voor al wat een been betreft, zich zeer onbehagelijk in gevoelen ging. Hij stond, midden in

van protest ook tegen het gebruiken en prijzend noemen van mijn naam door den „Dir. v. h. Int. Chem. Laboratorium te Oegstgeest” alias den kwakzalver Eilers, die wegens eenige vonnissen voor onbevoegde uitoefening der geneeskunst uit het land is geweken.

De dames Winter en Kamps hebben mijn advies en steun verzocht in deze zaak, die ik haar gaarne verleend heb; met den heer Eilers zou ik persoonlijke samenwerking geweigerd hebben.

Het kind is onder de meest ongunstige omstandigheden, wat licht en lucht enz. betreft door mij de eerste 7 jaren van zijn leven aanhoudend behandeld. Chirurgische hulp is toen geweigerd. Nu wordt die dankbaar aanvaard, en kan het kind ook in een herstellingsoord aan zee een lange kuur doen.

Met de meeste hoogachting,

Uw Dienstw.

Dr. P. F. C. KOCH.

Geachtige Redactie.

Vergun ons s.v.pl. eenige plaatsruimte in uw veelgelezen blad, voor onderstaande regelen. Bij voorbaat onzen oprechten dank.

Geïnspireerd door het ingezonden stuk van den WelEd.ZeerGel. Heer dr. Koch, gevoelen wij ons verplicht daar eenige regels aan toe te voegen.

Uit naam van alle gasten die voor het schoone doel geofferd hebben, moeten wij langs dezen weg onze afkeuring betuigen voor de ongepaste daad (om een ander woord niet te bezigen), waarmede de dir. van het Intern. Chem. Laboratorium te Oegstgeest, alias de kwakzalver Eilers, publiciteit geeft aan een daad, door de dames Winter en Kamps op zich genomen. Beide dames hebben, met medewerking van Dr. Koch, dit schoone doel tot stand gebracht werkende in stilte, en juist daardoor zoo te apprecieeren. Eilers heeft zich ingebeeld, van een niet bestaand comité, lid of liever voorzitter te zijn (hij lijdt meer aan dergelijke inbeeldingen) en dit werk van barmhar-

een spannende mededeeling over een hevig etterend, al slap en levenloos geworden been, op en strompelde naar het tuinje, onpasselijk, ernstig zeeziek.

Het tuinje was nu leeg en hij wachtte er, rustig uitkijkend naar den weg en de weilanden daarachter, op zijn beurt.

* * *

Toen nummer vier-en-zestig, door den knecht gewaarschuwd, weer in de wachtkamer kwam, zag hij dat hij binnen zou gaan met den man met den doek over het hoofd, de vrouw met de neustem en nog een vrouw, die een kreupel meisje aan den arm hield.

Het duurde een twintig minuten nog, nadat nummer negenenvijftig met zijn voorgangers was binnengegaan, eer de beurt aan hun gekomen was. Er werd niet meer gesproken, men stond als in afwachting gespannen. De knecht kwam nog even, zacht-pratend, waarschuwen dat men bij het binnenkomen dadelijk zijn kaart met een rijksdaalder op tafel leggen moest en niets zeggen als de „dokter” niets vroeg. En z'n beurt afwachten, ieder z'n beurt.

De man met de hoofddoeken knikte vertrouwelijk. Hij was hier meer geweest, o, al zoo dukkels.

En het werd hun beurt. Met hun vieren gingen zij de deur door, die de knecht voor hen openhield, een groote kamer binnen, waar, tegen den uitersten wand achter een tafel een oude heer zat, de wonderdokter.

Al bij den eersten oogopslag wist het jonge mensch-met-het-been, dat hij hier niets te verwachten had. Van eenige suggestie, die hij toch wel had gekend, waar hij de kamer van een professor binnentrad, onderging hij hier niets. Hij zag een holle kamer, met een groot kruisbeeld tegen een overigens kalen muur, een kast, waarop een Mercuriusbeeld — dat vermoedelijk als Minervabeeld bedoeld was — en tegen een derden muur, een tekstbordje met een of andere Latijnsche hocuspocuspreuk.

„Dokter” Konijn zat het naderkomen van zijn nieuwe patiënten. één der laatste bezendingen van dezen dag, met een sluw ooggetuur af te wachten, een arm op tafel geleund en een volle onfrissche hand kriewelend in een grooten grijzen baard.

Uiterlijk krek generaal Booth, dacht het jongemensch-met-het-been.

De looze oogjes van den ouden wonderdokter gingen wat onzeker over de binnengekomen heen, die nu — na hun kaart met hun geld op tafel te hebben gelegd — slordig verspreid in de kamer stonden en zij bleven tenleste zich bepaald op het jongemensch-met-het-been vestigen.

Door kleeding en door voorkomen, het meest ver-

tigheid aangewend om reclame voor zich zelf en zijn laboratorium te maken. Ieder weldenkend mensch zal zoo'n daad van reclame ten zeer ste afkeuren.

Met de meeste hoogachting,

Uw dw.,

A. v. RISSWICK en Logé's.

Uit een en ander kan weer blijken hoe deze niets en niemand ontziende kwakzalver optreedt. Het is nog wonder dat hij het kind zelve niet heeft willen behandelen. (Red. maandblad).

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Tegen de kwakzalverij.

Geh. Justizrat dr. Marcus, Landgerichtsrat te Berlijn, heeft in een warm gesteld artikel in de Zeitschr. f. ärztl. Fortbildung 1913, no. 19, de noodzakelijkheid betoogd, dat de Staat, eenmaal erkennende, dat hij zich niet mag bepalen bij het handhaven der orde, maar ook het welzijn der bevolking heeft te bevorderen, verplicht is, op te treden tegen een bedrijf, dat de welvaart, de gezondheid, ja ook de zedelijkheid bedreigt. Wie daartegen is „lijdt aan atavistische werkingen van het Manchester liberalisme, aan bijgeloof of aan achterlijkheid in zijn oordeel over de grenzen van de sociale zorgen van den Staat”. In welke kringen zulk bijgeloof nog heerscht, heeft Marcus ondervonden, toen een hoogstaand afgevaardigde hem aanriep, een gedragen kous of ring naar een natuurarts te Dresden te zenden, tot het stellen van de diagnose en de aanwijzingen voor de behandeling zijner ongesteldheid.

De bestaande wetgeving in Duitschland is ontoereikend. Te veel moet worden bewezen, voordat men een kwakzalver kan veroordeelen wegens lichamelijk letsel of het veroorzaken van

moedelijk door zijn niet-erbiedig gelaat, wekte die 's dokters wantrouwen.

Menschenkennis heeft de schalk zeker, dacht het jongemensch.

— Is u 't eerst aan de beurt? vroeg hem de „dokter” Konijn.

— Nee, ik heb vierenzestig...

— Ik dokter, ik... riep de vrouw met het kreuple meisje.

Dokter Konijn draaide zich met zijn stoel in de kamer om, zoodat hij nu de heele kamer vrij voor zich had, maar zijn arm bleef op tafel geleund en zijn onfrissche hand kroelde zijn baard.

— En wat heb jij met dat meisje? vroeg hij met een plompe onbeschaafde stem.

— Ze heb 'et and'r been, al wel drie jaar en zoo erg...

— Waarom ben je niet eerder gekomme... nou, la maar is zien... de „dokter” praatte aldoor als ontvreden.

Het naastige moedertje trok fluks de rok van haar misschien zeventien-jarig meisje omhoog en stroopte de kous af. Een bandbedekking werd zichtbaar over het bloote been.

— Wat heb ze daar zitte? vroeg de „dokter”.

— Van de dokter, meheer...

— 't Lijk'me chauffeur wel... 'k Heb 'n chauffeur, zei hij tot de andere patiënten, die eerbiedig knikten met het hoofd... wa's dat nou voor onzin. Kost dat gevalletje om dat been?

— Heb vijftien vijftig gekos' meheer, zei het vrouwtje, klagelijk.

— Heb die meheer de dokter minstens zeven vijftig van in z'n zak gestoken. Ja, die dokters... spelen onder één hoedje met allerlei leveranciers. Vrouw d'r geen een...

Toen richtte hij zich wat op: Kom is wat dichterbij beval hij, en bevoelde even het been.

— Die poot is heelemaal koud. Zij heb koors... zij heb koors, en die heb zich vastgezet in d'r dij, bij d'r billen... zal ik je een zalf geven... mot je smeren... net zoolang volhouden tot het been warm is, dat is een bewijs dat de koors af is...

En plots, alle patiënten schrokken ervan, schreeuwde hij: Béén!

De jongman dacht dat het een bezweringsformulier was, maar 't bleek een roep naar den knecht in een zijkamer, die daar, op doosjes zalf, het etiket plakte met het woord, dat dokter Konijn geroepen had. De knecht kwam en bracht het doosje.

— Voor dat meisje met d'r chauffeursbeen, ze dokter Konijn, alweer met den volgende bezig, den man met de doeken om het hoofd.

den dood. Wel kon, bij vastgestelde schuld, de straf strenger zijn. Geldboeten worden slechts als bedrijfsonkosten beschouwd door den kwakzalver. Het voorwenden van geneeskundige vak-kennis moest op zich zelf een strafbaar feit zijn.

De wet op de oneerlijke concurrentie zou misschien meer hebben uitgericht op dit gebied, als de Aertztekammern slechts als klagers hadden willen optreden. (Men ziet weder, merkt het Ned. T. v. G., waaraan dit is ontleend, op, dat van rechtsgeleerde zijde meer wordt gevoeld voor de houding van het Parijsche artsensyndicaat, dat met zeer goed gevolg tegen gevaarlijke kwakzalvers is opgetreden, door zich zelf als benadeelde partij te laten gelden. Het burgerlijk wetboek kan weinig hulp bieden, omdat de door een kwakzalver benadeelde zieke den moeilijken en onzekeren weg van het civiele geding niet spoedig zal betreden.)

De Staat kan trachten zich van zijn plicht te kwijten door beter voorlichting van het volk, door openbare voordrachten te doen houden door deskundigen; ook door te zorgen, dat overal bevoegde artsen voorhanden zijn. Het ontijdig gesmoorde Deutsche wetsontwerp had zeer doelmatige bepalingen, die nuttig hadden kunnen zijn zoolang men niet tot een algeheel verbod der kwakzalverij had willen overgaan; o. a. het verbod van sommige vormen van behandeling, bijv. „in de verte”, of mystieke kuren en het voorschrijf van een nauwkeurige boekhouding voor alle onbevoegde „genezers” in verband met de mogelijkheid om overtreders de uitoefening van hun beroep te ontzeggen. En ten slotte moest bij die gedingen over zulke zaken aan artsen zitting worden verleend in het rechtsprekend lichaam, waardoor de uitspraak zakelijker en objectiever zou zijn, dan thans, nu de geneeskundige getuige slechts een hulp is voor den rechter, en deze zich al of niet aan hem kan storen.

— Zóó... en zijn de wurmen al los gekomen...? vroeg hij.

De man, die zoo straks zoo welbespraakt was, stond nu te kijken als een angstige schooljongen. — Nee dokter, zei die, ze zitten d'r nog in. Maar 'k heb nog zoo'n gek gevoel in me ooren, zoo bonsend...

— Best, zei wijsjes dokter Konijn, da's bestig. Dan kruipen de wurmen de buurt van je ooren uit. Zou me niks verwonderen als je vrouw 't avond of morgen eens twee wurmen tegelijk uit je oor zag hangen. En dan pak je ze, hoor, dan laat je ze niet meer los... Doorgaan met smeren... „Oóó!”

Het laatste woord schreeuwde hij weer en de knecht bracht een doosje, juist als het vorige en het etiket het woord „oor”.

De vrouw met de neusstem had het niet aan den neus, zooals de jongeman dacht: zij leed zeer an de borst.

Dokter Konijn zat al weer en wreef in zijn baard.

— Zóó, zei hij, an de borst heb-ie het? En wat voel je dan al zoo...

— Benauwd prefeester, zei het vrouwtje, pijn as 'k asemhaal...

— Oók kóórs... bepaalde dokter Konijn. 't 't Is een schande zooas die dokters de kóórs verwaarloozen. Ze geven je een poeiertje en een pilletje, maar daar draai je de kóórs z'n nek niet mee om. Wat jij hebt, dat hebben zoo'n boel menschen. En dan denken ze, 't is maag of nier of milt. Kies van de dokters, zeg ik je... kóórs. Jou kóórs zit vast op de ribbe, mot d'r uit, fínaal uit... Eóórs!

Weer schreeuwde hij 't laatste woord en 't vrouwtje schoot in een zenuwachtig gihellachje.

— Wat lach jij? vroeg dokter Konijn waardig.

— Veerbeel u, perfester, 'k dacht, dat u „borst” tegen mijn zee, as vloek meen ik, ziet uwe. Da'k borste kon...

— O zoo... Dokter Konijn lachte 'ris in z'n baard en stond bij den jongeling-met-het-been.

— En u?

Hij sprak nu zachter, als alleen voor dezen hoorder bestemd, veel wantrouwen in zijn stem en onzekerheid in zijn brutale oogen.

— 'k Heb 't aan m'n been, meneer, zei het jong-mensch, maar hij zei het niet overtuigd, niet tot een medicus, doch eer tot een nieuwsgierige.

— Hoelang al? vroeg, op professoralen toon, die hem heelemaal niet goed aiging, dokter Konijn.

— Al wel 'n jaar of tien... 'k heb er al heel wat aan gedokterd... gaf alles niets... nu zei me een dame van mijn kennis, dat u misschien raad wist...

Christian Science.

Onlangs werd melding gemaakt van de vervolging ingesteld tegen een vader, aanhanger van het genootschap der Christian Science, wiens dochtertje was overleden zonder dat tijdig medische hulp was ingeroepen, omdat de ouders meenden dat de geneesmethoden der Christian Science voldoende waren. Maandag is het proces tegen den vader voortgezet en de man is van rechtsvervolging ontslagen, omdat geen voldoende bewijzen waren bij te brengen, dat het overlijden van het kind een gevolg was van onvoldoende zorg, daar bleek, dat de ouders zich in den aard van de ziekte hadden vergist en de ziekte niet zoo erg hadden geacht. De rechter die den man van rechtsvervolging ontsloeg, waarschuwde dezen echter, in de toekomst voorzichtiger te zijn. Indien werkelijk de beschuldiging bewezen had kunnen worden, zeide hij, zou ik een streng vonnis hebben gewezen, Christian Science of geen Christiaan Science. (N. Groninger Courant.)

De ouders hadden zich in den aard der ziekte van hun kind „vergist” en het kind werd slaachtoffer. Zoo gaat het als de schoenmaker zich niet bij zijn leest houdt. (RED.)

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

PASTILLES PONCELET. Nog steeds worden deze Pastilles, in groote geïllustreerde advertenties, als een onfeilbaar middel tegen tal van kwalen aanbevolen. Onder meer wordt er van gezegd: „Zij bezitten al de voordeelen der andere hoestmiddelen zonder een enkel hunner inconvenienten te hebben”.

Laat ons eens nagaan of dit waar is. De pastilles bestaan volgens opgave in sommige advertenties uit *leer*, *chloorzure potasch*, *ipecauanha* en *zoethout*, terwijl in en de vroegere advertenties *codeïne* in de samenstelling was opgenomen en in andere niet.

Het onderzoek van onze leden, de heeren J. C. v. D. HARST J. Jz. en H. SLEETEMA, heeft inderdaad aange-

Op een dreun zei het jonge mensch zijn lesje op, onverschillig, wat gaf hem al die praat!

Dokter Konijn leerde eens uit naar de andere patiënten, die, tot vertrekken gereed, toch staan bleven om eens te zien, welk wonder de groote man nu weer zou uithalen.

Maar de groote man had geen wonder bij de hand. Aan het jonge mensch had hij te weinig hou-vast. Dat zag hij natuurlijk dadelijk, menschenkennis had hij volop.

— Voelt je been houd? vroeg-ie na wat overdenken.

— Nee, koorts is het niet! sprak, wat al te luid, de jongeman.

— Zoo... denk u... 't met anders toch iets weze... zei zinnend de dokter Konijn, al maar onrestig naar de luisterende patiënten kijkend. En dan ineens, luid en opgewekt:

— Ja, 't is een lastig geval... geef u je adres maar op, dan kom ik met mijn automobiel praakte-seeren... 't is door de dokters bedorven...

En zeer luid tot de andere patiënten:

— Hij is door de dokters en de professers bedorven, heeft 'm schatten geld gekost aan reizen en consultaties... en z'n zieken poot houdt die... Maar ik kom met me automobiel bij 'm thuis... geef je adres maar op...

Het jongemensch stond verslagen toe te luisteren. Wat een brutale handigheid, wat een menschenkennis en wat een onleschaamdheid. Hij dorst er niet wel tegen in, voelde de sympathie met den kwaalzalver van de andere patiënten, die luid mompelend en hoofd-schuddend over zijn been stonden te babbelen... en over de dokters en perfesters die 'm bedorven hadden, waar dokter Konijn glunder-lachend en knipeogend naar stond te luisteren.

Waarom zou hij hier den Don-Quichot spelen tegenover dezen humbugman?

Want 't was misschien zijn eigen schuld dat ook dit consult hem niet helpen zou. Hij miste immers het vertrouwen, er ging voor hem van den kwakzalver geen suggestieve macht uit... hij wilde in den man geen geloof hebben en misschien was dit wel zijn fout.

Hij zei dat hij liever 't nog eens aan wou zien en dat deed dokter Konijn blijkbaar genoeg.

— Zeker m'n vriend, zeker, kijk je 't nog maar is an... Maar kijk niet te lang me goeie man... anders kij-kie op een dag tegen de houten plankies, an...

Langs de andere patiënten die hem met oogen van verontwaardiging beschouwden, ging hij de wachtkamer binnen.

toond de aanwezigheid van *chloorzure potasch* en *ipecauanha*, terwijl er veel waarschijnlijkheid — doch geen zekerheid — was voor het voorhanden zijn van *codeïne*.

Wanneer wij deze laatste stof, een sterk vergif, nu zelfs buiten bespreking laten, dan zijn nog de twee andere stoffen, die trouwens zeer oude, bekende geneesmiddelen zijn, geenszins als zoo onschadelijk te beschouwen, dat het geregeld gebruik daarvan aan iedereen kan worden aanbevolen. En dan nog wel ook aan kinderen.

Integendeel: een geregeld gebruik van *ipecauanha* — een sterk braakmiddel — kan voor sommige lijdens (en juist o. a. voor die lijdens aan wie PONCELET hulp belooft), zelfs al is de hoeveelheid zeer gering, *hoogst ernstige gevolgen na zich sleepen*, en ook de chloorzure potasch mag slechts met groote voorzichtigheid inwendig worden gebruikt. Reeds dikwijls heeft het onoordeelkundig innemen van deze laatste stof den dood veroorzaakt.

Tegenover al deze nadeelen bieden de Pastilles Poncelet geen enkel voordeel. Toegegeven dat de bestanddeelen daarvan enkele malen inderdaad heilzaam kunnen werken bij sommige gevallen van verkoudheid, keelpijn of zoo iets, dan kan men die bestanddeelen, in elke gewenschte hoeveelheid, evengoed bij ieder apotheker hier te lande krijgen, en zeker niet duurder

SANGUINOSE. Door de firma VAN DAM & Co. te 's Gravenhage wordt dit middel met veel opnef aanbevolen „in al die gevallen, waarin groote zwakte het herstel belemmert of het leven tot een last maakt”. Vender wordt ervan gezegd: „Heel bijzonder gunstig is de werking van de Sanguinose bij kinderen die herstellende zijn van engelsche ziekte (rhachitis); de voorbeelden daarvan zijn talrijk.”

Volgens de bewering van de fabrikanten is Sanguinose „getrokken uit een groot aantal kruiden, die door hunne onderlinge samenstelling een zeker gevolg waarborgen. Na herhaalde proefnemingen is het eindelijk mogen gelukken de Sanguinose aldus in het luchtledige te bereiden dat de *voedingszouten* uit de planten hier in den meest onveranderden vorm aanwezig zijn.”

Daarentegen is, door het onderzoek van den heer J. VAN RIEL, te Amsterdam, gebleken, dat er van dat *groot aantal kruiden* niet veel te merken is en nog minder van de zoo belangrijke *voedingszouten*.

Daar zaten er weer een tiental te wachten, nieuwe buit voor dokter Konijn.

't Jongemensch met-het-been was blij toen hij weer buiten stond. (Rotterd. Nieuwsblad.)

Naar aanleiding van dit artikel ontving het blad het volgende ingezonden stuk:

Mijnheer de Redacteur!

Met belangstelling las ik gisteravond uw geestig, maar bovenal zoo nuttig feuilleton over dit onderwerp: inderdaad, deze waarschuwing is wel bij uitstek geschikt het publiek, dat nog maar al te veel aan de wondermacht der wonderdokters geloofd, de cogen te openen en de portemonnaies te sluiten, vooral waar de wonderrijders zoo heel gemakkelijk de clientèle en met hen de rijksdaalders binnenkrijgen. Zij treffen ons immers altijd in een zwakke periode. Wij denken aan onze ziele, die wij toch zoo gaarne zouden willen helpen en hun pijnen verlichten, meenen dikwijls in onze angst en kortzichtigheid, dat de dokters mistasten, of dat geen vooruitgang te bespeuren is, en als dan een vriend of kennis ons, ook met het doel om te helpen, wijst op dezen of genen wonderdokter, urinehoog of hoe de heeren zich ook noemen, dan grijpen wij deze stroohalm en denken, zooals in uw feuilleton terecht gezegd: het mocht eens helpen, deze man mocht eens een bijzondere gave hebben, laat ik toch alles probeeren, en offeren dan met liefde onze rijksdaalder, of, zooals ik onlangs nog van zeer nabij zag f 5.35 voor eenige doosjes witte korreltjes, welke om beurten moesten worden ingenomen, een zestig per dag en welke medicijnen voor 2 maanden gelijk dienden, let wel, voor 2 maanden, zonder dat de wonderdokter den patiënt gezien had, alleen de urine onderzocht, en dus onmogelijk weten kon, of zijn korreltjes de verlangde uitwerking zouden hebben. Echter toch voor 2 maandenlang medicijnen, bedrag vooruit te voldoen, er was dan „net Gods hulp” nog kans op geneezing. Hoe dit te bestempelen? De patiënt, die aan zenuwen leed, kreeg het van de korrels nog veel benauwder, wat volgens den wonderdokter „de omwenteling” was, liet op dringend aaraden de korrels gauw staan, wat den man misschien gered heeft en houdt zich nu aan zijn medicus.

Gesteld dat al deze wondermedicijnen onschadelijk zijn, zoo hielden zij toch op onverantwoordelijke wijze den patiënt buiten werkelijke geneesmiddelen en hoop ik van harte, dat dit stukje er toe moge strekken, het publiek in quaestie tot nadenken te stemmen, hun geld ware zooveel beter besteed aan versterkende middelen!

VERITAS”.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Winschoten, J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur. — Verslag van de Algemeene Vergadering op Zaterdag 18 October.

Hoofdartikel: Vrije uitoefening der geneeskunde. Mededeelingen van verschillenden aard: Kephadol. — Christian Science.

Rechtzaken. Urine-onderzoek.

Herhaalde Waarschuwingen: Het systeem van Mr. Elmer Shirley. — Teercapsules. Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden hebben zich aangemeld de heeren:

Mr. F. COUVÉE te Ginneken.

P. J. HOOVELD, Arts te Utrecht.

P. J. A. JORDENS, Jur. Doct. te Utrecht.

L. F. VAN DER SMAN, Arts te Bozmeer.

Verslag van de Algemeene Vergadering op Zaterdag 18 October.

De vergadering was alweer buitengewoon slecht bezocht, jammer toch, dat zelfs leden woonachtig in de plaats waar de vergadering gehouden wordt, niet eens wat meer belangstelling toonen. De voorzitter opent de vergadering en zegt:

Het zij mij vergund U op deze Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging tegen de Kwakzalverij welkom te heeten. De Mededeelingen van het bestuur door den Voorzitter, die Uwe agenda vermeldt, de terugblik op hetgeen dit afgelopen jaar ons voor belangrijks bracht, kunnen wederom kort zijn. Ten slotte beweegt zich onze strijd steeds en voortdurend op hetzelfde terrein, is alles steeds weer een zich altijd herhalende aanmaning tot bedachtzaamheid, tot wantrouwen en tot onderzoek. Den vijand in zijn beginsel zelf aan te tasten is ons helaas nimmer gegeven, want de menschelijke karaktertrek, liever eene hoopvollen leugen dan eene waarheid zonder vleierij te hooren, onttrekt zich aan onzen strijd. Wij hebben nu eenmaal veel over voor onze illusies en betalen ze duur. Het lootje met zijn kans wordt nu eenmaal duurder betaald dan het spaarbankboekje met zijn proza en zijn procenten, en de kwakzalver met zijn talloze nieten en misschien zijn ééne wonderbaarlijke geneezing spreekt een taal die ons bewustzijn onder den drempel, schijnt te begrijpen ook al ontgaat zij ons verstand. De wereld wil bedrogen worden? Ach neen. De wereld houdt van zelfbedrog.

Welnu, dien droom misgunnen wij noch den

mensch, noch aan de menschelijke natuur. Maar wij willen, dat het een dagdroom zij, waaruit wij, zoodra wij het wenschen, wakker kunnen worden, altijd zoodra wij tot iets beters geroepen worden of iets groots op het spel staat. Wij willen niet, dat de leugen onze handelingen gaat beheerschen, onze daden regelt, onze oogen verblindt. Wij willen vooral niet, dat de gewinzuchtigen zich voordoen als de weldoeners der menschheid en ons allerlei schoone luchtkasteelen zullen voorspiegelen met het doel, dat wij niet op hun lange vingers en den toegang tot onze zakken zullen letten. Wij willen misschien wel ons zelven bedriegen. Wij willen niet ondanks ons zelve bedrogen zijn.

Dat is en blijft ons voornaamste doel. Aan te manen tot bedachtzaamheid, tot wantrouwen en tot onderzoek. Zoo wilde MACAURA de geneezing der doofheid brengen, thans niet in de gewaarschuwde hoofdstad, doch in de naar hij meende nog niet bewerkte provincie. Maar wij vonden ook daar 't gehoor van een mensch en de spaarpenningen der armen te goed voor een droom. De Heer VELTMAN vond het geneesmiddel der suikerziekte en zijn kruiden kwamen heel uit Orviëto. Gelukkig land dat Orviëto! Al eeuwen lang maakt het de menschen op die wijze gezond. Wij hebben gewaarschuwd tegen dien vriend van den Heer DE SAVORNIN LOHMAN, den onvermoebaren beschermder der kwakzalverij. Hoe vond toch de Heer VELTMAN die bij den Haag ziek lag de geneeskraft van kruiden die bij Orviëto groeien? Wij achtten de suikerziekte te ernstig voor een illusie. Zoo ook waarschuwen wij tegen de Granuline, tegen EILERS en tegen de abdijsiroop. Drie onfeilbare toringenezers in ons ééne kleine land. Van den heer EILERS kwam de mededeeling, dat de hoofdstof van zijn middelen teer en petroleum zijn, en wij namen er nota van. En wat de abdijsiroop betreft: Wie herinnert zich niet de groteske die met de portretten op den attesten werd afgebeeld. Is dat soms ook geen droom waaruit wij de menschen wakker hooren te maken?

Zelfs zoo wij deze zaak op het gunstigst opvatten, gunstiger dan ons aannemelijk lijkt, dan nog, welk een minachting voor het gezond verstand van den doorslag courantenlezer blijkt uit die tragi-comische geschiedenis.

Maar het belangrijkste wat ons gebeurde, belangrijker dan ons exposeeren op de Tentoonstelling de Vrouw, belangrijker dan het ontstaan van een zustervereeniging in België, was wel het request, dat door de Heeren van HOUTEN, VAN HAMEL en VAN HOLTHE TOT ECHTEN, tot onze Tweede Kamer werd gericht om de geneeskunst tot een vrij beroep te verklaren. Merkwaardig ook om de persoon van den eersten onderteekenaar

in wien wij geene neigingen tot het bovenzinnelijke vermoed hadden, en vooral omdat het de richting van sommige geesten kenmerkt.

Misschien zou ons vertrouwen in de Staten-Generaal ons er toe gebracht hebben hierover te zwijgen indien zij niet zelve de bestrijders der kwakzalverij met zoveel woorden in het geding hadden geroepen.

Wij lezen daarin toch:

„Ten slotte meenen wij, dat de stelling der artsen tegenover „kwakzalvers” en „kwakzalverij”, door afschaffing van het monopolie zal winnen. Voor zoogoed als alle artsen is hun werkring tevens kostwinning en zoolang elk advies, dat zij tegen de wettelijke onbevoegde genezers en geneeswijzen uitbrengen, het advies is van monopolisten, kunnen zij niet ontkomen aan de gewone verdenking, dat geldelijk belang bij vering van concurrentie daaraan niet vreemd is.”

Over deze merkwaardige uitspraak het volgende:

In de eerste plaats: er bestaan geen wettelijk onbevoegde geneeswijzen. Er bestaan uitsluitend en alleen wettelijk onbevoegde genezers, of wettelijk onbevoegden die zich voor genezers uitgeven.

In de tweede plaats: de onwaardige verdenking die in dezen de artsen schijnt te moeten treffen spruit niet daaruit voort, dat men in hen monopolisten ziet, maar wel daaruit, dat men in hen concurrenten ziet. Of meenen de stellers van 't request dat broodnijd en de verdenking daarvan alleen bestaan waar een wettelijk monopolie is?

Gaarne zou ik breeder over hetgeen in dit request vervat is uitwijden, ware het niet, dat een gezaghebbende weerlegging in dezen niet van een leek maar alleen van de geneeskundigen zelve kan komen. Wel echter meen ik dit te mogen zeggen: mij komt het voor, dat door het opnemen der beunhazen in het gilde der geneeskundigen, de strijd tegen de kwakzalverij niet verlicht maar verzaard zou worden. De arts is volkomen gerechtigd zoowel hypnotisme als magnetisme, zoowel hydrotherapie als heilgymnastiek, massage en orthopaedie, alle natuurgeneeswijzen en alle geneesmiddelen voor te schrijven, en zelfs zal niemand het kwalijk nemen als hij naast een dosis kinine ook nog de gebeden der Christian Science voor een koortslijder voorschrijft. En wanneer iemand een wonderbaarlijke of bovennatuurlijke geneeskraft heeft dan zal zijn eerste plicht zijn of zelf medicijnen te studeeren of iemand naast en boven zich te dulden, wel wetenschappelijk, die zorgt dat hij in 't nevelig gebied van 't bovenzinnelijke geen reuzenflaters maakt.

Deze zeer toegejuichte rede wordt gevolgd door de behandeling der agenda. De notulen der vorige

vergadering, de rekening en verantwoording en het jaarverslag worden goedgekeurd.

Voor het nazien van de rekening 1913 worden benoemd de dames ALBLAS SORBER en HUGENHOLZ en den heer DR. STÄRCKE.

Als bestuursleden worden de heeren KEG, VAN RIEL en NANNES GORTER herkozen. Zij nemen hunne benoeming aan.

Besloten wordt een boekje samen te stellen waarin alle door onze vereeniging onderzochte kwakzalversmiddelen zullen worden beschreven; op voorstel van den heer VAN RIEL worden daaraan alle in Nederland geannonceerde middelen toegevoegd. Een voorloopig crediet van f150.— wordt daarvoor toegestaan.

Een adres zal worden gezonden aan de Staten Generaal waarin de meeningen omtrent de vrije uitoefening der geneeskunst zooals die door de heeren VAN HOUTEN, HOLTHE TOT ECHTEN en VAN HAMEL zijn verkondigd, wordt tegengesproken.

De heer FLEISCHER maakt eenig voorbehoud omtrent de door den voorzitter in diens openingsrede verkondigde meening als zouden wij het den arts niet kwalijk nemen, wanneer hij behalve de gewone voorschriften te geven, ook nog de gebeden der Christian Science voorschreef. Hij meent dat deze uitdrukking tot misverstand aanleiding zou kunnen geven. Het gebed zou daardoor een magisch karakter worden toegekend dat mag niet.

Nadat de voorzitter heeft medegedeeld dat hij bedoelde te zeggen, dat wanneer de arts zelf in de Christian Science gelooft, men hem het voorschrijven dezer gebeden naast andere middelen niet zal kwalijk nemen, verklaart zich de heer FLEISCHER tevreden.

Den redacteur, die wegens ziekte niet aanwezig kan zijn, wordt een telegram gezonden waarin de beste wenschen voor zijn spoedig herstel worden uitgesproken.

E. J. ABRAHAMS,
Secretaris-Penningmeester.

Vrije uitoefening der geneeskunde.

De heeren VAN HOUTEN, VAN HOLTHE TOT ECHTEN en J. A. VAN HAMEL drie rechtsgeleerden van naam, hebben aan de Tweede Kamer een adres gezonden waarin zij verzoeken de wet op de uitoefening der geneeskunst zoodanig te wijzigen dat het ieder vrij zal staan zieken te behandelen en, met de bekende bescheidenheid, die leeken op dit gebied past hebben zij medegedeeld dat hunne motieven nauwelijks voor tegenspraak vatbaar zouden zijn.

Wanneer wij het wagen met de heeren toch van meening te verschillen, dan is het niet om de artsen te verdedigen, maar om het kwaad dat zij bezig zijn te brouwen, te keeren.

Hunne vieze insinuatie dat de artsen wel tegen hunne meening op zouden treden uit broodnijd, eene beschuldiging die dankbaar en als naar gewoonte werd overgenomen door den driestarschrijver in de „Standaard”, laten wij voor wat ze is, de artsen moeten indien ze het de moeite waard vinden daartegen maar elders opkomen.

Belangrijker voor ons is, dat men iedereen wil toestaan de geneeskunst uit te oefenen. Wij rillen bij de idee. En waarom wil men dit? De heeren zeggen het, omdat het onjuist is te meenen dat dat de speciale beroepskennis van den medicus afdoende en uitsluitend in de behoefte aan middelen en methoden voorziet. Gesteld dat dit waar is, en we zijn zelfs bereid toe te geven dat de arts volstrekt niet alles kan en dat hij zich als mensch vergissen kan zoowel in den aard van het ziektegeval als in de aangewende geneesmethode, toegegeven dus dat het waar is dat de kennis der artsen nog lang niet volmaakt is, rijst de vraag of men daarom betweters en bedriegers in staat zal stellen het volk wijs te maken dat zij het wel kunnen.

En wanneer dan de drie rechtsgeleerden plechtig verzekeren dat daarbij heelemaal geen gevaar is, dat de zaak in Duitschland en Engeland (!) goed marcheert, en dat in de tweede plaats ons volk in zijn algemeenheid niet zoo dom en onontwikkeld is, om niet zelf toe te zien en te onderscheiden, waar ernstige behandeling ophoudt en geknoei begint, dan meenen wij het recht te heb-

ben deze heeren toe te voegen: lichtvaardigen gaat ernstig werken en studeren en wordt wijs, want wie ooit gelezen en gezien heeft op welke wijze in Duitschland de menschen door niet bevoegden, doch door de wet beschermden, worden mishandeld, wie zich ooit de moeite heeft getroost bij rechtsgedingen na te gaan, ook in ons land, hoe men ons volk in zijn algemeenheid, op het gebied der geneeskunst de alleridiotste dingen op de mouw kan spelden, die moet toch tot de erkenning komen dat gij al een heel zonderlinge kijk op de werkelijkheid moet hebben.

Een mooie toestand zal er worden geschapen. Waarde heeren juristen, leest eens een paar jaargangen van ons maandblad. Wilt ge een EILERS stillekens zijn gang laten gaan, moet een knochen-setzer (die gij n. b. als was het om uw onkunde te bewijzen, aanhaalt als voorbeeld van een goed genezer), moet een Macaura hier de arme lieden maar bedriegen en geld uit den zak kloppen, of moet een schoenmaker, een stationschef, een boer, moeten deze lieden maar losgelaten worden op het zieke mensdom uitsluitend en alleen omdat zij zeggen dat ze *het* (en dan liefst het universeele) middel hebben om te genezen?

De intuïtie zegt gij, de gelukkige greep, en het vertrouwen van de patiënt spelen bij de genezing eene gewichtige rol. Accoord. Maar waarde heeren, hebt ge al eens van intuïtie en gelukkige greep gehoord wanneer het er op aan kwam een huis te bouwen, of weet ge dat de een 't wat beter doet dan de ander (een gelukkiger greep doet) maar eischt ge voor een ieder toch een minimum kennis van de techniek.

En hebt ge wel eens gehoord mijne waarden, van een landbouwer, die een stationschef riep om over zijn land met de handen te strijken, opdat het koren zoude groeien, terwijl de landbouwer (de man die er verstand van heeft) er stil bij gaat zitten.

Belachelijk niet waar, een ieder weet dat, op ieder gebied, wil men een zaak niet doen mislukken, vakkennis als eerste vereischte geboden is. Natuurlijk zal dan het welslagen der onderneming ook nog van andere factoren afhangen omdat onder de vakgenooten de een handiger is, meer intuïtie heeft dan de ander. Alleen voor de geneeskunst maakt ge een uitzondering. Daar negert ge den stapel wetenschap die in den loop der eeuwen is verkregen en bepleit ge, omdat die wetenschap nog niet volmaakt is, omdat zij nog niet *alles* kan, het anarchisme, wilt ge het mogelijk maken dat iemand die er heelemaal niets van weet, slachtoffers maakt, hetzij te goedertrouw, doordat hij een waanwijze is, hetzij te kwader, doordat zijn eenig doel is zijn beurs te spekken.

En vrienden, reeds voelt ge nattigheid, want ge wilt grove misslagen en het begaan van kunstfouten streng straffen. Maar we zouden U willen vragen: is het dan maar niet beter preventief te werk te gaan en de zaken te laten zooals ze zijn, want hoe wilt ge kunstfouten opsporen en straffen? Moeten die geconstateerd en gecontroleerd worden door de artsen — dan concurrenten? voelt gij niet dat dit onmogelijk is?

Reeds thans scheldt gij en uwe helpers „Standaard” en „Nederlander” de artsen voor menschen, die het in dit opzicht is te doen om wering van concurrentie. Hoe zal het worden als er waarlijk van concurrentie sprake is.

De redactie van de „Nederlander” heeft nu menschen opgeroepen die door onbevoegden zijn beter gemaakt. Wij zullen eens afwachten wat dit oplevert: wij weten wat dergelijke attesten waard zijn en voor onze lezers is het geen nieuws, wanneer wij zeggen dat het bij onderzoek als regel blijkt, dat aan zulk een attest niet al te veel waarde is te hechten, om 't niet sterker uit te drukken.

En nu, mijne heeren juristen gaan we U verlaten. Wij komen op de toestanden zooals die in Duitschland zijn, en waarvan gij klaarblijkelijk niet op de hoogte zijt, nog wel terug. Maar indien U meent dat magnetisme, hydrotherapie, hypnose, heilgymnastiek, massage, orthopaedie en natuurgeneeswijze, methoden zijn waarover de officieele geneeskunde niet beschikt, dan kunnen wij slechts betreuren dat menschen die zoo weinig afweten van de zaken die zij bespreken,

zich geroepen achten het publiek voor te lichten, ja de „vrijmoedigheid” hebben zich tot de regeering te wenden met verzoek om wetsverandering.

En wij zouden U willen toeroepen: vrienden, luistert naar ons; er zijn geen officieele en niet officieele middelen en methoden. Er zijn artsen, van wie men een minimum kennis eischt omtrent de inrichting van het menschelek lichaam en zijne functies. Deze artsen kunnen verder de middelen en methoden gebruiken, die zij wenschen. Zij kunnen met hun gelukkige greep, hunne intuïtie of hun geloof de voorgenomen genezing ondersteunen. Maar er zijn ook betweters en bedriegers, die het volk te goeder of te kwader trouw bedriegen, en er zijn menschen die geen verstand genoeg hebben om te begrijpen dat zij zich niet met zaken moeten inlaten waarvan zij geen begrip kunnen hebben, omdat zij niet in staat zijn, anders dan een zeer oppervlakkig en gebrekkig oordeel, berustend op hooren zeggens en schijnwaarnemingen te vormen.

En wij zouden zeggen: wanneer gij u nu bij uw vak houdt, kunt ge daar misschien nog heel wat verbeteren en goedmaken wat nog niet geheel recht staat en op deze wijze kunt ge dan waarschijnlijk met uwe talenten de maatschappij nog onschatbare diensten bewijzen, maar tracht dan niet ongeluk uit te storten over uwe medemenschen, door u te gaan bemoeien met eene zaak waarvan ge het a. b. c. nog niet hebt leeren snappen.

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Kephadol.

De uitmuntendste doctoren en klinische geneesheeren hebben, volgens den kwakzalver, die dit middel aanbeveelt, op grond hunner praktische ervaringen en wetenschappelijke waarnemingen, hun oordeel over Kephadol aldus vastgesteld:

Kephadol is een snel en zeker werkend middel tegen neuralgie, dat zelfs uitstekende resultaten oplevert waar andere, dergelijke middelen falen, namelijk bij hoofdpijn van elken aard, migraine schele hoofdpijn, hemikranie (periodieke hoofdpijn aan één zijde), hoofdpijn wegens 't gebruik van alcohol, wegens nachtwaken, als gevolg van allerlei inspanning of door verkoudheid, bovendien bij steken in de zijde, in rug en hals, spit in den rug, ischias (heuppijn), bij rheumatische pijnen in spieren en gewrichten, bij nerveuze kiespijn en neuralgie onder welken vorm dan ook, zelfs bij de pijnen van patienten, lijdende aan ontsteking van het ruggemerg; eveneens neemt Kephadol de onaangename gevolgen weg der menstruatie, zooals hoofdpijn, misselijkheid, enz. Kephadol wordt beweert deze kwakzalver als koortsverwend middel door geen ander preparaat overtroffen. In dat opzicht werden met Kephadol de beste resultaten verkregen bij influenza, bronchitis, longontsteking, pleuris, longtuberculose, typhus, malaria, roos en andere ziekten als gevolg van infectie en verkoudheid.

De trouwe lezer van onze bladen weten het nu wel weer, 't is het oude liedje; een nieuw middel dat wordt aanbevolen tegen een groote hoeveelheid kwalen. Een wondermiddel dat helpt tegen alle kwalen van alle organen van de neus tot aan den grooten teen.

Prachtig is de mededeeling dat zelfs de pijnen veroorzaakt door ontsteking voor het ruggemerg er door worden weggenomen. De bewering dat het middel helpt tegen longontsteking, pleuris en tuberculose is weer een van die schandelijke en schadelijke speculaties op de goedgeloovigheid van het publiek, dat daardoor natuurlijk weer in ruime mate wordt verleid zijn lieve penningskens te offeren.

Zoo'n middel dat tegen zoovele kwalen helpt prikkelt natuurlijk ook onze nieuwsgierigheid. De heer Keulemans, ditmaal in zijn moeilijken arbeid bijgestaan door den heer J. A. J. HARSEL, pharmaceutisch student, was alweer zoo bereidvaardig ons te helpen. Hij onderzocht het wondermiddel en vindt dat het bestaat uit:

Phenacetine, salicyl (salic. natrie), chinine en tarwe-zetmeel als bindmiddel.

Drie heele gewone vaak voorgeschreven artseneij middelen, die echter tegen de opgenoemde kwalen zeker niet afdoende helpen kunnen.

Onnoodig te zeggen dat de attesten niet ontbreken. Jammer dat middelen die onder omstandigheden goed kunnen werken, op deze wijze in discredit worden gebracht.

Christian Science.

Naar aanleiding van ons berichtje in het vorige nr. verzoekt ons het persbureau der Christian Science mede te deelen, dat in dit geval de rechter zelf op vrijspraak aandrang, omdat de dokter die de lijkschouwing verricht had toegaf, dat medische behandeling ook niet altijd hartverlamming voorkwam en het kind niet ernstig ziek leek. Aan dit verzoek gaarne voldoende, kunnen we niet nalaten als onze meening mede te deelen, dat het toch in het algemeen treurig is wanneer ouders, zonder verder daartoe te zijn opgeleid, zich geroepen achten hunne kinderen bij ongesteldheid te behandelen.

De ziekte moge eene lichte geschiedenis hebben, de verschijnselen waren toch zoo ernstig dat de ouders behandeling noodig achtten. En in plaats van den deskundige te roepen vonden zij dat zij het zelve wel afkonden.

RECHTSZAKEN.

Urine-onderzoek.

Wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst heeft gisterenmiddag, gelijk reeds kort gemeld is, voor het kantongerecht te 's-Gravenhage terecht gestaan de heer J. V., wonende te Rotterdam, die door het kantongerecht alhier reeds tweemaal wegens dergelijke overtreding veroordeeld was geworden tot geldboete van f 200.—

Gisteren werd thans ten laste gelegd, dat hij, na door een advertentie in een plaatselijk blad de aandacht op zich te hebben gevestigd te 's-Gravenhage op een bovenkamer van een perceel in het Westeinde urine-onderzoek had verricht en in verband daarmee raadgevingen had verstrekt, en alzoo, zonder daartoe bevoegd te zijn en buiten noodzaak de geneeskunst te hebben uitgeoefend.

Op zekeren dag kreeg hij bezoek van een rechercheur van politie, die zich als zoodanig echter niet kenbaar maakte, en die hem een flesch met urine overhandigde. De beklagde had het vocht in een urineweger gegoten en deelde den patiënt, die gezegd had dat hij last van hoofdpijnen had, mede, dat diens urine er op wees, dat hij een zenuwlijder was, althans dat hij last van zijn zenuwen zou krijgen. Hij ried hem aan een lauw zitbad te nemen beval hem afsponsingen aan en kondigde hem aan, dat hij binnen enkele dagen iets thuis zou krijgen tegen zijn kwaal. Inderdaad ontving de vrouw van den rechercheur eenige dagen later een fleschje met vloeistof in een rood kartonnen hulselpakket, waarop met beklagde's eigen schrift een gebruiksaanwijzing en een advies in bovengenoemden zin was geschreven. Hiervoor werd door de rechercheur's vrouw betaald f 1.10, zijnde f 1 als prijs voor het middel, verhoogd met 10 cent bodengeld. Het bleek ter terechtzitting, dat beklagde geregeld van uit Rotterdam verschillende fleschjes tegelijk naar dien bode in den Haag verzond en dat laatstgenoemde ze dan thuis bezorgde aan de adressen van hen, die beklagde op zijn consultatiekamer in het Westeinde bezocht hadden.

De gebruiksaanwijzing luidde, 3 x daags 5 druppels vóór den maaltijd, in melk te gebruiken. Ook de spreekuren waren op het etiket van het fleschje.

Een viertal getuigen legde verklaringen af, gelijk hiervoren vermeld.

Op vragen van het O. M. antwoordde beklagde, die zich zijne eigenlijke verdediging voorbehield tot dat de ambtenaar van het O. M. zou gesproken hebben, dat hij de boeten, hem indertijd door het Rotterdamsche kantongerecht opgelegd, grif betaald had, uitsluitend om uit de gevangenis te blijven en dat de reden, waarom hij consulten gaf alleen hierin gelegen was, dat hij uit menscheitwensche raad en bijstand wenschte te verleen aan menschen, die bij den docter geen baat vinden. Over het algemeen is het zijn bedoeling dien raad kosteloos te geven, maar het consumptiemiddel — met een geneesmiddel hield hij zich niet op — bracht hij bij sommigen nu en dan in rekening. Hij erkende voorts, dat hij ook te Rotterdam de consulten gaf op een kamer boven een der suikerbakkerswinkels van JAMIN. Dat ook te 's-Gravenhage de consultatiekamer gelegen was boven een winkel

van die zelfde firma, was niets dan bloot toeval. (Het O. M. had nl. naar de reden van die coincidentie raad).

Het O. M., mr. DUVAL SLOTHOUWER, achtte het strafbare feit voldoende bewezen aan de hand niet alleen van de getuigenverklaringen, maar ook door de erkenning van beklagde, dat hij raad en hulp wenschte te verleen aan hen, die bij den docter geen hulp meer kunnen vinden.

Dat beklagde kon weten, dat het hem niet geoorloofd was te doen wat hij deed, heeft het kantongerecht te Rotterdam hem twee malen op voldoende wijze kenbaar gemaakt. Maar die les schijnt niet geholpen te hebben. Of bekl. nog steeds het bedrijf te Rotterdam voortzet, was den ambtenaar niet bekend, maar hij heeft toch dat bedrijf gedeeltelijk naar 's-Gravenhage overgebracht. Het is ten duidelijkste gebleken, dat beklagde doet, wat des geneesheeren is. Hij stelt conclusiën, schrijft levensregelen voor, onderzoekt de urine in een door streepjes onderverdeeld peil- of weegglas, zendt na eenige dagen een vloeistof toe. Waar nu, gebleken is, dat de hooge boeten door het Rotterdamsche kantongerecht opgelegd, grif betaald worden, en dus geen indruk op beklagde schijnen te maken, of anderszijds, moet verondersteld worden, dat het bedrijf van beklagde zoo winstgevend is, dat de boete, hoe zwaar ook, er gemakkelijk af kan, meende het O. M. dat, ter handhaving van de wet, met dezen beklagde een anderen weg behoort te worden ingeslagen en vorderde Z. E. A. een maand principale hechtenis.

Beklagde hield daarna een grootendeels voorgelezen uitgebreide verdedigingsrede, waarin hij zich allereerst beklagde over niet nobel optreden van de politie-ambtenaren, die hem bezochten en zich nu eens als metselaar of stukadoor, dan weder als kantoorbediende hadden voorgedaan. Maar hij nam 't den heeren toch niet kwalijk, dat zij als ijverige politiebeambten hun plicht betrachtten.

Beklagde stelde zich verder op 't standpunt, dat hij gratis raad gaf aan ieder, die er van gediend wilde zijn, en dat dus allerminst gebleken zou zijn, dat hij de geneeskunst uitoefent. Het enige wat men hem kon aanwrijven, was het in praktijk brengen der natuurgeneeswijze voor zieken en lijdenden. Ook dit deed hij zonder geldelijke belooning en goeddeels als philanthroop. Hij ontkende tot den rechercheur gezegd te hebben, dat deze een zenuwpatiënt was. Alleen had hij, bij overneming van de flesch met urine uit handen van den rechercheur opgemerkt, dat de urine eerder die van een vrouw dan van een man was, althans het voorkomen had van een zenuwachtig persoon te zijn en dat zij op een lichte zenuwstoring wees. Eerst toen had de rechercheur gesproken van zijn lijden aan hoofdpijn, waarop beklagde hem een uiteenzetting gaf van het centraal-sympathisch zenuwwezen. Hij had hem geen geld gevraagd, noch was dit door den rechercheur aangeboden. Naar gewoonte had hij later alleen het consumptie-middel laten betalen.

Hierna wijdde beklagde langdurig uit over tegenwerking van doctoren, den strijd tegen hem aangebonden door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, in welk verband hij opmerkte, dat te Alkmaar een lid der rechterlijke macht bestuurslid der vereeniging was en daar ter stede die veroordeelingen wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst talloos waren. Hij meende voorts, dat de regeering de justitie voor haar zegekar spant, zonder de hand in eigen boezem te steken. Talloos toch waren z. i. de gevallen, waarin de justitie op medisch gebied het spoor bijster blijkt. Verder zeide hij 't slachtoffer te zijn van een dokter, die hem reeds drie malen voor den rechter getrokken heeft, omdat die geneesheer zelf aan 't hoofd eener inrichting staat en die nu in zijn vuistige lacht, omdat hij door de rechterlijke macht zoo op zijn wenken bediend wordt.

Beklagde verzocht den Haagschen kantonrechter zich niet te leenen tot zulk een onedel spel. In zijn verder pleidooi wraakte hij de pogingen der medici om aan philanthropen-niet artsen hun menscheitwensche werk onmogelijk te maken en prees hij de heeren VAN HOUTEN, VAN HOLTHE TOT ECHTEN en VAN HAMEL, die het vraagstuk van „den arts en het monopolie", zoo flink hebben aangepakt. Hij hoopte, dat dit streven met succes bekrond mocht worden, maar hoopte nog meer, dat de medici zelf de slagboomen zouden weten te laten vallen. Ten slotte kwam hij na nog verdere beschouwingen op, tegen den zwaren eisch van een maand hechtenis.

De kantonrechter, mr. BOUDEWIJNSE, wees den beklagde er eindelijk op, dat nog uit diens houding ter terechtzitting, noch uit diens pleidooi een streven bleek om te kennen te geven, dat bekl. eindelijk zou ophouden met zijn strafbaar bedrijf, waarop beklagde antwoordde, dat de kantonrechter 't bij 't rechte eind had, want dat uit beklagdes pleidooi voldoende bleek, dat hij voor zijn rechten sprak als een man bezield met volle overtuiging, dat de lijdende menscheit moet geholpen worden, een voorschrift, dat het Wetboek van Strafrecht zelf terecht reeds huldigt

door strafbaar te stellen b.v. iemand, die een medemensch, die op het punt staat te verdrinken, niet ter hulpe komt.

Uitspraak over 14 dagen.

(N. Rott. Courant.)

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Het systeem van Mr. Elmer Shirley.

Blijkbaar wordt voor dit kwakzalversmiddel weer krachtig reclame gemaakt, althans van tal van zijden wordt ons om inlichtingen gevraagd. De afgeleverde medicamenten worden door ons onderzocht, doch zoolang het resultaat van het onderzoek niet volledig bekend is, plaatsen wij ter waarschuwing nog eens het onderstaande uit het Januari nummer van 1912.

„IS U EEN SLACHTOFFER DER DOODELIJKE CATARRH (Chronische Verkoudheid). Doofheid, Oorsuizen, Hooikoorts, Bronchitis, en Asthma inbegrepen. Indien u twijfelt, stel uzelf de volgende vragen:

1. Is de neus verstopt?
2. Vat ik spoedig koude?
3. Voel ik moede bij het opstaan?
4. Moet ik dikwijls keel schrapen?
5. Valt slijm in de keel?
6. Heb ik een droge keel?
7. Vormen korsten in de neus?
8. Is mijn stem heesch?
9. Hebben weersveranderingen invloed op mij?
10. Is er een vol gevoel in het hoofd?
11. Is er pijn tussehen of boven de oogen?
12. Ben je kortademig?
13. Is er een kwalijke neusafscheiding?
14. Lijd ik aan oorsuizingen?
15. Lijd ik aan hoofdpijnen?
16. Is mijn gehoor aangedaan?
17. Is mijn reuk zwak?
18. Heb ik niesbuien?
19. Vol gevoel in de keel?
20. Geef ik veel slijm op?
21. Ben ik aamborstig?
22. Lijd ik aan slechte spijsvertering?
23. Zijn mijn zenuwen zwak?
24. Is mijn gelaatskleur ziekelijk?

Als u drie dezer vragen met „ja" beantwoorden kan, dan is u in de klauwen van Catarrh, een ziekte, die niet slechts de levenskracht ondermijnt, ambitie en geestkracht doodt, doch maar al te dikwijls eindigt in Maagcatarrh en de gevreesde Tering. Bovendien, het gedurende den slaap steeds plaats hebbend inslikken van het onwelriekend slijm vergiftigt langzaam doch zeker maag, lever, nieren en andere organen. Niet één uur langer echter behoort u te lijden indien u slechts de eenvoudigste thuisbehandeling wil volgen, die mij genas zeven jaar geleden en sedert dien honderden anderen genezen heeft.

In mijn behandeling — bekend als het „Shirley Systeem" — wordt verlichting steeds opgemerkt vanaf de allereerste aanwending. De neus voelt ruimer, slijm valt niet langer in de keel, de pijnen in het voorhoofd verdwijnen als bij tooverslag, en dat vermoeid gevoel des morgens bij het opstaan, verlaat u geheel. U zal het leven weder waard vinden geleefd te worden.

Mijn Systeem is ongelijk eenig ander. Het werkt direct en grondig. Het reinigt hoofd, neus, keel en longen, zoodat u weder vrij kan ademen en rustig slapen, zonder dat vreeselijk „verstopt" gevoel dat allen Catarrhlijders maar al te zeer bekend is.

Bovendien, het geneest de zieke slijmvliezen, stopt de afscheiding, en, geheel ongelijk inwendige medicijnen, vernietigt het lichaam niet of verniet de maag.

Onverschillig hoevele behandelingen u heeft toegepast, beschouw uw geval niet als hopeloos totdat u het wonderbare „Shirley Systeem" geprobeerd heeft. Ik ben overtuigd dat mijn Systeem geheel hetzelfde voor anderen zal doen wat het in mijn eigen geval bereikte.

Mijn Brochure bevat een volledige beschrijving dezer nieuwe behandelingsmethode en een exemplaar zal gratis aan iederen lezer van dit blad gezonden worden die aan eenigen vorm van Catarrh of Oorziekte lijdt.

Het is ongetwijfeld het beste boekje van dien aard ooit gepubliceerd en bevat zeer veel belangrijke informatie. Het is bovendien bevattelijk geïllustreerd en zal van de grootst mogelijke baat blijken te zijn.

Wanneer u een exemplaar der brochure wenscht te ontvangen alvorens de tegenwoordige oplaag uitgeput is, dient u het nu aan te vragen. Schrijf eenvoudig uw naam en adres op een 5 cents briefkaart en zend aan Elmer Shirley (Kamer 4)

6 Great James Street, Londen, W.C., Engeland, waarna het u gratis en franco zal gestuurd worden. Nota: Porto voor brieven is 12½ cent."

Wij hebben deze advertentie, die bovendien nog prijkte met het portret van Mr. ELMER SHIRLEY en die, in den laatsten tijd, in onze bladen herhaaldelijk werd aangetroffen, in haar geheel overgenomen. Gaat het onze lezers als ons, dan zal de lezing alléén van deze annonce wel voldoende zijn om hen niet in twijfel te laten omtrent den werkelijken aard van het „systeem”. Niet onhandig is het opnoemen van de vragen, die men zich zelve moet stellen. Wie heeft niet eens last van een verstopte neus, een droge keel, hoofdpijn of zoo iets? Welnu, de man kent zijn volkje, de lichtgeloovigen daaronder moeten bang worden gemaakt, zij worden het slachtoffer niet van de „dodelijke catarrh” maar van den wonderdoener. „Mijn systeem is ongelijk eenig ander”, dat lokt, men kan het altijd eens probeeren en de brochure aanvragen. En zij, die de zaken niet zoo doorzien als wij, die door de ervaring geleerd hebben, zij bevinden zich door die aanvraag reeds op een hellend vlak, waarop zij meer of minder snel naar den kwakzalver afglijden. Eenmaal in zijn handen worden zij niet spoedig losgelaten; wij kennen dat. 't Is de gewone methode, telkens weer en weer in ons blad beschreven.

Ten einde onze lezers nog beter in te lichten hebben wij een brochure aangevraagd. Het was het gewone liedje.

Vooran het portret van den geleerde uitvinder, dan hoopen praatjes over allerlei ziekten, vergezeld van enkele afbeeldingen, blijkbaar uit een leerboek over anatomie overgenomen en, zooals de gewoonte is, de mededeeling dat de schrijver zelf door zijn systeem genezen is. Erger nog dan in zijn advertentie maakt deze het in zijn boekje waar hij schrijft:

„Hieronder volgen symptomen die in verscheidene vormen van Catarrh aanwezig zijn. *Loopt deze lijst voorzichtig door en vraag uzelf of u aan eenig dezer lijdt. Zoo ja, schrijf mij zonder uitstel. Volkomen gezondheid is onmogelijk totdat de oorzaak dezer symptomen vernietigd is.* *)

Hooikoorts. „Het zuur.” Losse hoest. Duizeligheid. Slapeloosheid. Verloren reuk. Neusbloedingen. Hardhoorigheid. Verloren smaak. Hartkloppingen. Opgezette maag. Pyn in de ooren. Kortademigheid. Neerslachtigheid. Walgelyke adem. Veelvuldig niezen. Volte in den neus. „Loopende ooren”. Veelvuldig spuwen. Verstopping in neus. Vatbaar voor kouden. Boeren en Oprisping. Snorken in den slaap. Oorsuizen. Aamborstigheid. Waterende neus. Voorhoofdspynen. Teederheid der maag. Misselyk in den morgen. Afscheiding uit den neus. Voortdurend neussnuiten. Nare smaak in den mond. Diepe en prikkelende hoest. Jeukte en brand in den neus. Waterende of ontstoken oogen. Volte of drukking in het hoofd. Korstjes en roofjes in den neus. Pyn boven en tusschen de oogen. Rochelen ter reiniging der keel. Het zakken van slym in de keel. Witte gele of groene neusafscheiding. Verstopping en onregelmatige stoelgang. Afscheiding van stukken en draden slym uit den neus.”

Onnoodig te zeggen, dat in de brochure alle andere geneesmethoden en geneesmiddelen worden afgekeurd en dat het boekje vergezeld gaat van een geheele verzameling attesten en dankbetuigingen. Tevens is daarbij gevoegd een gedrukte brief van den volgenden inhoud:

„L. S.

In bezit van uw aanvraag heb ik het genoegen u hierbij een exemplaar mijner brochure te zenden, die u zeker zal interesseeren. Het blad voor blad doorlezende zal u zien dat het mogelijk is zelfs de langdurigste gevallen van Catarrh, Doofheid, Oorsuizen en Asthma te genezen.

Ik kan u niet te sterk op het groot gevaar wijzen aan de verwaarloozing van Catarrh en catarrhale Doofheid verbonden. Deze, de kwaadaardigste aller ziekten, eens veroorloofd het lichaam aan te grijpen, verspreiden zich totdat wat eenmaal, misschien, een lichte koude in het hoofd was, in algebeele uitputting eindigt. Chronische verstoring der spijsvertering, geheugen-zwakte,

onmacht tot werken, Asthma en Tering, deze alle zijn het gevolg van verwaarloozing.

Met mijn boekje zend ik u een zeer merkwaardig blad vrijwillige attesten, waaronder u waarschijnlijk vele gevallen zal vinden van gelijk karakter als het uwe, waarin een geheele en bestendige genezing is tot stand gebracht. Een blik zal u overtuigen, dat mijn methode de meest chronische gevallen geneest, zelfs wanneer alle andere middelen gefaald hebben.

Overtuigd u te kunnen helpen, heb ik een speciaal Symptomenformulier bijgevoegd, dat ik u verzoek in te vullen en per gesloten enveloppe terug te zenden. Ik zal uw geval dan voorzichtig overwegen en u mijn persoonlijke meening schrijven. Dit zal ik geheel gratis doen. Mijn advies kosteloos zijnde is zeker van nut te zullen zijn. Om die reden verzoek ik u het Symptomenformulier zoo spoedig mogelijk terug te willen zenden.

Ik denk dat dit oprecht systeem u zal aantrekken en opdat u de genezing zoo vroeg mogelijk moge aanvragen, vraag ik u het ingevulde formulier zonder uitstel te retourneren.

Hoogachtend,
E. SHIRLEY.”

Over het bijgevoegde symptomenformulier, dat 37 Catarrhvragen, 15 Doofheidsvragen en 23 Algemeene vragen bevat, behoeven wij niet uit te wijden. Behalve dat het *onmogelijk* is, uit de antwoorden, door den lijder, meestal geen deskundige, opgesteld, zich eenig beeld van de ziekte te vormen (onderzoek van den zieke is een eerste vereischte voor een goed oordeel) weten wij maar al te goed, dat die vragen maar voor de leus zijn en dat op de antwoorden geen acht wordt geslagen.

Slim wordt in al die geschriften nog niet van prijs gesproken; tot nu toe geschiedt alles gratis. Maar we zullen vermoedelijk wel verder zien.

Op den brief is door ons niet geantwoord en wij hebben nog niets anders gehoord, maar de man zou zijn ambacht al zeer slecht verstaan, wanneer hij ons nu losliet. Dat is niet de gewoonte van die heeren en wij rekenen er dus op in een volgend nummer nog iets van het systeem zelf te kunnen mededeelen. Strikt noodig is dit niet, want door de behandeling per brief, zonder den patiënt zelf te hebben gezien, is het systeem al veroordeeld.

Wij brengen hier in herinnering wat wij al meermalen schreven over *genezing per brief* in 't algemeen:

Bij deze handelwijze heeft de lijder, die gewoonlijk niet op de hoogte is van den wezenlijken aard van zijn lijden, slechts een zekere hoeveelheid vragen omtrent zijn persoon en zijn ziekte te beantwoorden en ontvangt daarvoor, mits hij bij zijne antwoorden de noodige contanten voegt, altijd het bericht terug dat hij genezen kan worden, indien hij maar de middelen van dezen of genen kwakzalver getrouw gebruikt.

Deze verzekering wordt gegeven, zonder den patiënt gezien en onderzocht te hebben en, dat het den kwakzalvers totaal onverschillig is wat de patiënt antwoordt of wat hem scheelt, blijkt hieruit, dat aan ieder lijder bijna altijd hetzelfde bericht, meestal gedrukt, en dezelfde middelen worden toegezonden. Daarbij laten zij niets onbeproefd om den patiënt zoo lang mogelijk aan het lijntje te houden, om zooveel mogelijk geld te verdienen.

Genezen per brief is eene onmogelijkheid; wie het belooft is een bedrieger en wie daarvan hulp verlangt, een dwaas.

Tot zoover nog eens herhaald wat wij in Januari 1912 reeds over dezen dooven-„genezer” schreven. Wij hebben toen een tijdlang niets meer van hem en zijn systeem vernomen en meende dat hij was mislukt. Thans maakt hij echter weer groote reclame en past het ons opnieuw te waarschuwen.

Daartoe welwillend in staat gesteld door een der slachtoffers hebben wij de zeer dure middelen kunnen doen onderzoeken.

Dit onderzoek is nog niet geheel afgelopen maar toch kunnen we reeds een gedeelte mededeelen. Men moet n.l. eene vloeistof en niet minder dan 4 soorten geneesmiddelen gebruiken. Er is nog een soort spray bij waarmede de vloeistof in de neus moet worden gespoten.

De heer Keulemans, die ons ook bij dit onderzoek weer behulpzaam was meldt ons:

De vloeistof bevat parafinum liquidum, menthol of ol. menthae en een spoor van eene andere vluchtige olie (kaneelolie?) dus: gewone vloeibare parfines, pepermunt en kaneelolie.

De tabletten no. 2 bevatten, Bicarb. natric, chlorret natric, biboras natricus en een spoor sulfaat en talcum.

Dus dubbel koolzure soda, keukenzout, borax en een spoor van een zwavelzuurverbinding, terwijl de tale natuurlijk als bindmiddel voor de tabletten moet dienst doen. Men ziet dus de zaak is niets bijzonders en de middelen kunnen de genezing niet brengen die daarvan wordt beloofd. De drie andere middelen zijn nog in onderzoek. Intusschen zij men op zijn hoede en verrijke men den kwakzalver niet noodeloos ten eigen schade.

Ook zij men op zijn hoede ondanks, of liever juist omdat, een z.g. dokter zich met deze zaak bemoeit. Dr. KIMMEL uit Hillegersberg heeft ook een attest afgegeven en ons blijkt dat hij ook patiënten schrijft en hen aanmoedigt het middel te koopen. Reeds herhaaldelijk hebben wij tegen de handelingen van dezen heer, die geen dokter is, doch plattelands heel- en vroedmeester, moeten waarschuwen, het is niet den eersten kwakzalver dien hij bijstaat. Oppassen is de boodschap.

In het volgend no., als we de volledige uitslag van het onderzoek kennen, komen we op deze zaak terug.

TEERCAPSULES Nadat de geneeskunde vroeger nog al gebruik van teer en teerwater had gemaakt, heeft zij deze in den laatsten tijd bijna geheel laten varen, daar andere stoffen beter de vereischte werking teweeg brengen, al kunnen die voorbereidingen somtijds eenig nut doen. Indien de geneesheer tegenwoordig nog teer wil laten gebruiken, kan hij bij ieder apotheker dit tot teerpillen laten verwerken. De capsules bestaan uit teer met een laagje gelatine omgeven. Bij een geringe verkoudheid, die echter ook zonder geneesmiddelen, indien men een goeden leefregel volgt, gemakkelijk geneest, kan het gebruik van enkele capsules geen kwaad. Veel heil verwachte men echter niet van teer en niet ieder ga op goed geluk aan het slikken. Men zij met 't gebruik voorzichtig. Teer is in 't geheel niet een zó onschadelijke stof als het door GUYOT, GÉRAUDEL en hunne navolgers genoemd wordt. Terwijl sommige menschen verscheidene teercapsules zonder schade schijnen te kunnen gebruiken, zijn ons meerdere gevallen voorgekomen, waarin het gebruik, zelfs van een of twee stuks, onpasselijkheid te weeg bracht. In één geval zelfs bleef de hardnekkige braking nog den volgenden dag voortduren. Men zij dus gewaarschuwd, vooral ook, omdat de teercapsules door vele zwakke borstlijders worden gebruikt. Bij een teringlijderes in 't laatste tijdperk zag men een hardnekkige braking van tijd tot tijd telkens terugkeeren. Bij onderzoek bleek, dat het meisje, op aanraden van een der familieleden, steeds volhield, buiten weten van haar geneesheer, twee of drie teercapsules 's morgens te nemen. 't Gevolg was, dat de maag het zoo hoogst noodige voedsel nog eerder weigerde dan de aard van het longlijden meebracht.

CORRESPONDENTIE

Dr. B. te G.: Stomoxygeen is in onderzoek. Oppassen is voorloopig noodig.

Mejuffrouw M. K. te Ginneken. Het middel hebben wij dezer dagen in onderzoek genomen.

S. E. H. Hzn., Den Haag, idem.

C. J. v. O., Amsterdam. Aan uw verzoek is, gelijk u ziet reeds gedeeltelijk voldaan.

C. M. te Doetinchem. Over Vincarnis hebben we reeds meermalen ons oordeel uitgesproken. Vincarnis is een mengsel van vleeschextract en wijn, als geneesmiddel is het dus niet te beschouwen, of het als versterkend middel doen kan wat er van wordt gezegd weten wij niet.

P. J. A. J. te Utrecht. Materiaal dat kan dienen om ons in onzen strijd te steunen, leveren wij gaarne kosteloos.

A. H. M. Sm. te Maastricht. De door U genoemde middelen zijn ons onbekend.

Mevrouw v. d. H.-B. te U. Dr. Roland's drank tegen vallende ziekte bevat 18 % Broom Kali.

Mr. C. te G. De door U genoemde firma kennen wij niet, wilt U ons de papperassen niet eens zenden?

Redactie en administratie deelen nogmaals mede dat het niet mogelijk is aanvragen steeds afzonderlijk te beantwoorden — ook het insluiten van postzegels kan daaraan niets veranderen. Aanvragen om inlichtingen kunnen in den regel slechts in het maandblad worden beantwoord.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; MR. J. L. F. BÖHTLINGK, Substituut-Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Officier van Justitie bij de Arrondissements-Rechtbank te Winschoten, J. M. VAN ELK, te Eefde; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant, te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; P. KEG Cz., Oud-Postdirecteur te Middelburg; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis-verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉ'S bij den Secretaris-Penningmeester E. J. ABRAHAMS, Arts, KEIZERSGRACHT 373, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd, doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post..... per jaar / 1.25

INHOUD.

Hoofdartikel: Samenstelling van de middelen in 1913 onderzocht.

Berichten: Uit het jaarverslag 1912 van het Staats-toezicht op de Volksgezondheid. — Uit het voorloopig Verslag Binnenl. Zaken. — Stelling betreffende kwakzalverij. — Brutale advertentie van Van Bijsterveld. — Een oude bekende uit Winschoten. — Het eindeloze Rad-Jo-Proces.

Mededeelingen van verschillenden aard: O, die goede somnambules 1 -- Stomoxigen. — Het systeem Elmer Shirley. — Pulmonatine.

Ingezonden: Vrije uitoefening der geneeskunde.

Boekbeschouwing: Dr. G. Rijnberk, Artsenmonopolie en kwakzalvers-vrijdom.

Rechtzaken; Teringgezeer te Leeuwarden. — Verbeek. — Middelen van Sanitas.

Correspondentie.

Register op de drie-en-dertigste jaargang van het Maandblad.

paraffinum liquidum, menthol of peperemuntolie en een spoor van een andere vluchtige olie (kaneelolie?)

Tabletten no. 2 (Nasalttabletten) bestaan uit dubbel-koolzure soda, keukenzout, borax, een spoor van een zwavelzuurverbinding en talk.

Gargle tablets no. 3 bevatten, behalve een plantaardige stof, waarvan de aard nog niet is vastgesteld, dubbel-koolzure soda en borax.

Nerve nutrient pills no. 3 zijn in hoofdzaak staalpillen. Zij bevatten *sulfas ferrosus* (ijzer-sulfaat), vermoedelijk voor een gedeelte reeds ontleed, *gember* en kleine hoeveelheden *magnesium, calcium en kalium*.

Katones no. 5 bestaan uit *Gutta-gom, jalappe* en *rhabarber*. (No. 11 en 12).

DE HAAS. KRUIDEN VAN — Tweeërlei soort van kruiden.

No. 1 bevatte: *Tamarindemoes* ongeveer 42 %, verder *folia Sennae parvae, fol. Rosmarini, fol. Verbasci* (met stelen) *cortex Quercus, radix Gentianae, fol. Trifolii fibrini, fol. menthae crispae, fructus Amisi, herba Violae* en *radix Polygalae amarae*.

No. 2 bestond uit *radix Gentianae* 35 %, *fol. Sennae parvae, fol. Rosmarini, fol. menthae crispae, radix Rubiae* en *herba Violae*. (No. 7).

DE HAAS. POEDER VAN — bevat *zoethout, drakenbloed, duivelsdrek en saleb*. (No. 2).

KEPHADOL, tabletten, die *phenacetine, salicyl*, (*salicylas natrius*), *kinine* en *tarwezetmeel* bevatten. (No. 11).

PULMONATINE is een aftreksel van *Senega-wortel*, dat verder *suiker, glycerine* en zeer weinig *ijzer* bevat; dit laatste vermoedelijk als onzuiverheid. (No. 12).

LYDIA PINKHAM'S PLANTAARDIG MENGSEL bevat 20 % *alcohol*, getrokken op kruiden waarin geen bestanddeelen van geneeskrachtig werkzame plantendeelen werden aangetroffen. (No. 5).

STAPHORSTER BOERTJE. HET POEDER VAN — is een mengsel van *dubbelkoolzure soda*, van poeder van *Zoethout, van Oranjeschillen, van Rhabarber* en van *Sennebladen*. (No. 6).

STOMOXYGEN bevatte, zooals ook het opschrift luidt: *Bicarbonas natrius, peroxyd, magnesic., melk-suiker, rhabarber- en gentiaanpoeder*. Klaarblijkelijk was het *peroxyd* grotendeels ontleed. (No. 12).

BERICHTEN.

Uit het Jaarverslag van het Staats-toezicht op de Volksgezondheid. „Evenals in vorige jaren bleek weder in 1912 de wenschelijkheid eener herziening van de wetten regelende de uitoefening van genees- en artseneij-bereidkunst. Vooral is die herziening noodig om

betere waarborgen te verkrijgen, om de kwakzalverij en den verkoop van geneesmiddelen door onbevoegden krachtig te kunnen bestrijden en om de volledige aangifte van besmettelijke ziekten beter te verzekeren. Ook eischen de voorschriften, betreffende de bereiding en aflevering van geneesmiddelen en in het algemeen van de uitoefening der artseneijbereidkunst, herziening.

Art. 1 der Geneeskundige wet en artt. 1 en 30 der Pharmaceutische wet. In 1912 werden, evenals in vorige jaren, artikel 1 der Geneeskundige wet en de artikelen 1 en 30 der Pharmaceutische wet, tal van keeren straffeloos overtreden. Door de ambtenaren van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, wie zulks aanging, werd wel gedurig de aandacht van justitie en politie op het euvel gevestigd en werd meermalen door hen zelve proces-verbaal opgemaakt, doch het succes dezer pogingen was gering. Wel is waar volgde soms eene veroordeeling, maar de boeten, waarin deze veroordeelingen bestonden, werden gaarne betaald, terwijl het proces in den regel eene uitnemende reclame voor den kwakzalver bleek te zijn.

Het verkoopen van geneesmiddelen beneden de in Lijst C genoemde hoeveelheden en het gereed maken van recepten door drogisten of zich aldus noemenden, kwam veelvuldig voor. Pogingen om door strafvervolgung deze practijken tegen te gaan, hadden al mede in den regel zeer weinig succes. Een der hoofdinspecteurs bracht in het laatst van het jaar de bestrijding van dit euvel bij den Centralen Gezondheidsraad ter sprake.

Door dien Raad, zoomede door ambtenaren van het Staatstoezicht, werd bevorderd, dat eenige kwakzalvermiddelen, waarvoor in de dagbladen veel reclame gemaakt werd, in het centraal laboratorium werden onderzocht. De uitslag van die onderzoekingen, voor zoover ze op het einde des jaars waren afgelopen, gaf den Raad aanleiding in zijn maandblad eene waarschuwing op te nemen tegen „de Natuurlijke Gezondheidshersteller" of wel „Nalther" van de M. A. Winter Co., te Washington.

Door de Gezondheidscommissiën werd meermalen, soms op verzoek van het Bestuur der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, tegen het gebruik van kwakzalversmiddelen gewaarschuwd."

Uit het Voorloopig Verslag (2e Kamer) van Hoofdstuk Binnenl. Zaken: „Sommige leden betuigden hunne instemming met het bekende adres van mr. S. van Houten c. a., strekkende tot wijziging onzer wetgeving om een einde te maken aan het bestaande artseneijmonopolie en de vrijheid te hergeven om zich tot herstel zijner gezondheid te laten behandelen door wien men verkiest. Andere leden waren van oordeel, dat in de adressen een gevaarlijke richting werd aangegeven en wezen op het kwaad door kwakzalverij gesticht. Gevraagd werd welke de voornemens van den minister zijn ten aanzien van deze aangelegenheid."

Stelling betreffende Kwakzalverij. De heer P. J. A. JORDENS, die 6 Nov. j.l. promoveerde als Doctor in de Rechtswetenschap, heeft

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden, of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester aan te melden. Hun zal dit nummer gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Opgaaf van de samenstelling der middelen vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1913 onderzocht en in het Maandblad behandeld.

ASTHMALENE bestaat uit een oplossing van *Chloorammonium* (salmiak) en *joodkalium* met wijn. (No. 8).

CAPOSAN bevat *acetanilide* (*antifebrine*), *phenacetine* en *salicylzuur*; het laatste vermoedelijk als *aspirine*. (No. 4).

DRANK VAN DR. ROLAND (Hernieuwd onderzoek) is een waterige oplossing van ongeveer 10 gram *broomammonium*, 40 gram *broomkalium* en 55 gram *broomnatrium* tot 620 gram. (No. 3).

DRUKKER. EPILEPSIDRANK VAN — een groen gekleurde oplossing van 10 % *broomkalium* met een paar druppels *Eucalyptusolie*. De groene kleur is afkomstig van een spiritueus aftreksel van bladgroen. (No. 1).

ELMER SHILEY'S middelen:

De *vlocistof* om in de neus te spuiten bevat

o. a. de volgende stelling verkondigd: „Het uitbreiden van de strafbepalingen tegen het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde en der artsennijverheidskunde, en het opnemen van strafbepalingen tegen den handel in geheimmiddelen behoort zoo spoedig mogelijk door de Regeering ter hand te worden genomen.”

Van harte stemmen wij hiermee in. Of 't spoedig zal gaan? In het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer op Hoofdstuk IV (Justitie) lazen wij allerlei wenschen voor nieuwe wetsbepalingen; niemand echter schijnt gedacht te hebben aan een zoo hoogst noodige wet tegen de steeds voortwoekerende kwakzalverij.

Brutaliteit van van Bijsterveld. In het *N. v. d. Dag* komt de volgende advertentie voor: „Wacht u voor misleiding! Waar het ons gebleken is dat eenige personen, in vereeniging met 'n ouden Plattelands-Heelmeester, zich niet ontzien gebruik te maken van den naam „Instituut van Bijsterveld”, van de oprichting (1893) af aan onze inrichting gegeven, en daardoor trachten 't publiek te misleiden waarvan de uitslag schade en teleurstelling moet zijn, deelen wij hierbij mede dat het instituut van „Bijsterveld” gevestigd blijft Haringvliet 51b, Rotterdam.”

Alsof het echte „Instituut” al heel wat bijzonders is. Wij hebben er al herhaalde malen tegen gewaarshuwd.

Een oude bekende. Men zal zich herinneren, hoe voor twee jaren de homopathe WILHELMINA SEIFERT te Winschoten in Oldambt, Westerwolde en de Veenkoloniën een drukke praktijk had. Ze werd toen echter veroordeeld en trok naar Oostfriesland, alwaar ze hare praktijk voortzette. Vrijdag heeft ze nu aldaar te Aurich terecht gestaan voor 24 verschillende feiten. Ze werd tot 2 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

(Nieuwsbl. v. h. Noorden).

Het eindeloze Rad-Jo-proces. De Rad-Jo-fabrikant houdt niet op, uit de geboorte, van Prinses JULIANA leugenachtige reclames te slaan schrijft het *N. T. v. Geneesk.* Nu is hij weder tot twee weken gevangenisstraf en de kosten van het geding veroordeeld, en aan prof. KOUWER is toegestaan, het vonnis in verschillende bladen te doen afdrucken.

(Vaderl.)

MEDEDEELINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

O, die goede somnambules!

Welzeker men moet ze ongemoeid laten; zij doen zóóveel nut, daar waar elke medische hulp faalt.

Hoeveel vertrouwen zij verdienen moge uit het volgende *ware* verhaal blijken *), dat ons door een betrouwbaar medicus werd medegedeeld:

„Ik heb hier een patiënte, waarbij ik geen diagnose kon stellen en waarbij het inroepen van de hulp van specialiteiten ook tot geen resultaat leidde. De familie van patiënte is toen ten einde raad met een haarlok naar een somnambule te Amsterdam gegaan. Deze vertelde dat patiënte uiterst zwak was, wat aan de lever had, slecht bloed en de gal deugde niet.

Er was iets met patiënte gebeurd, maar wat kon zij niet zeggen en ze schreef een mixtuur voor (3 x daags een lepel) en pillen (alle 2 uur 3 pillen) en gaf daarom 2 bijgaande recepten af, met een kaart van een bepaalde apotheek. De man van patiënte en patiënte vertrouwen mij in alles en deelden mij mede wat de familie had gedaan. Patiënte wil de medicijnen *niet* innemen, maar ik maakte van de gelegenheid gebruik om deze zaak nader te onderzoeken. Een bode haalde de drank en de pillen, gaf de recepten af en ontving quitantie. 'k Heb toen eenige dagen later de quitantie meegenomen en toog daarmee naar de apotheek. 'k Vroeg daar om *copie*, maar mijnheer was niet thuis, maar de copie zou worden toegezonden. Vandaag kwam ik bij patiënte en tot mijne verbazing zag ik *geen copie*, maar weer de oorspronkelijke recepten, als we dit ten minste zoo kunnen noemen.

Is nu uit een en ander geen middel te beden-

*) De personen, in dit relaas bedoeld, zijn ons volkomen bekend; wij durven echter geen namen te noemen, omdat wij de bewijsstukken niet verkregen hebben op de wijze zooals dit in rechten wordt verlangd en wij dus, bij eventuele aanklacht, kans zouden hebben onze zeer *rechtvaardige zaak* toch nog te verliezen. En dat zou een *te moeie* reclame wezen voor de somnambule en haar helper zijn!

ken om en de somnambule en den bewusten apotheker te vervolgen? Mij dunkt dat is *niet* geheel van belang ontbloomt, want dat zijn m. i. beiden gevaarlijke menschen.”

Tot zoover de brief, die vergezeld ging van de afgeleverde, niet gebruikte medicijnen en de beide oorspronkelijke z.g. recepten.

Op de vraag of er geen middel te bedenken is om de beide personen te vervolgen, moeten wij een positief antwoord achterwege houden; wij weten het niet. Wel weten wij, dat hier handelingen worden gepleegd, die hoogst laakbaar zijn.

Wij hebben de recepten aan verschillende apothekers en geneesheeren laten zien, maar niemand, die kans zag er iets van terecht te brengen; zij waren op een enkele uitzondering na, *onleesbaar*. Van het recept van de mixtuur was niets te maken, wij hebben ons daarmede dus niet langer bezig gehouden. Anders was het met het recept van de *pillen*. Met veel moeite konden wij daaruit ontcijferen: *Bicarbon-, natric- en joodkalium*. Bij een onderzoek, verricht door den heer N. KEULEMANS, konden echter *geen van beide stoffen* worden aangetoond, wel enkele, die, met den besten wil, niet uit het recept waren op te maken.

Is 't derhalve wonder dat de apotheker geen copie van de „recepten” durfde af te geven?

En wat te denken van het geheele zaakje?

Stomoxigen.

„Luister! naar deze ernstige woorden betreffende uw eigen maag. Indien uwe spijsvertering slecht is en u aan voortdurende verstopping, maag- of darmcatarrhe, aambeien enz. lijdt en u daardoor vermoeid, zenuwachtig en verzwakt gevoelt en gemarteld wordt door hoofdpijn, zuur op de maag en u 's morgens onbehagelijk is, zal Stomoxigen — het eenige natuurlijke zuurstofmiddel u bijna onmiddellijk genezen. Dr. MEIER'S Stomoxigen, dat bij elken apotheker en drogist verkrijgbaar is, is speciaal bereid om zuurstof in de maag en spijsverteringsorganen te brengen; het neemt de oorzaak weg, zet de organen tot werking aan en voorkomt zoodoende de terugkeer van de kwaal. Probeer Stomoxigen — gij kunt verzekerd zijn van eene spoedige verlichting en voortdurende genezing.

Lees Dr. MEIER'S eigen verklaring:

„Ik heb gedurende eenige jaren een proef genomen om zuurstof in het menschelijk lichaam te brengen, het versterkt en zet de zwakke cellen der organen aan en terzelfder tijd zuivert en verbrandt het alle microben evenals frissche lucht en zonlicht dit doen.”

„Nadat ik stomoxigen ontdekt heb, kreeg ik zulke schitterende resultaten, dat ik mij verplicht acht ze aan elken lijder bekend te maken.”

DR. A. MEIER.

Koop Stomoxigen-Tabletten bij Uw Apotheker of Drogist. Prijs f 1.75 per doos.

Generaal-vertegenwoordiger: N. V. v. h. HENRI SANDERS, Heerengracht 22, Amsterdam.”

Dat is wat nieuws. Meestal komen de kwakzalvers met attesten van anderen, hier komt de zich noemende Dr. MEIER met een attest van hem zelve, Erg betrouwbaar, niet waar? En de naam van den *Generaal-vertegenwoordiger* zal dat vertrouwen zeker nog versterken?

Volgens verklaring in de advertentie, is *Stomoxigen* „speciaal bereid om zuurstof in de maag en spijsverteringsorganen te brengen” en dit zou wel eenigszins het geval kunnen zijn, wanneer de tabletten datgene bevatten wat op het doosje — als de samenstelling — vermeld staat. Wij lezen daar dat zij bestaan uit: *Bicarbonas natricus, Peroxydum magnesianum, melksuiker, rhabarber en gentiaan*. Het *magnesium-peroxyde* (dat trouwens op den naam van *natuurlijk zuurstofmiddel* geen aanspraak kan maken) zou dan de zuurstof-afgeevende werking moeten uitoefenen.

Nu heeft de heer N. KEULEMANS te Amsterdam de tabletten onderzocht en gevonden dat de samenstelling daarvan overeenkwam met de opgave op het doosje, *met dat onderscheid*, dat het *peroxyde* slechts *met de grootste moeite was aan te toonen*; klaarblijkelijk was een groot gedeelte reeds *ontleed*. *Van de zuurstof-afgeevende werking was dus zoo goed als niets te verwachten*.

Wij behoeven, na deze ervaring niet verder op

den inhoud der advertentie in te gaan; alleen willen wij verklaren dat het ons zou verwonderen wanneer fatsoenlijke apothekers zich zouden leenen om als helper van dezen Dr. MEIER en HENRI SANDERS op te treden. Ook op dit punt zal de advertentie wel *onjuist* zijn.

Het systeem van Elmer Shirley.

In dit no., in het hoofdartikel, zullen onze lezers de samenstelling vinden van de vijf, en ten dienste gestaan hebbende middelen, die door *Elmer Shirley* aan zijne slachtoffers worden aanbevolen. De welwillende hulp van den heer N. KEULEMANS te Amsterdam stelde ons daartoe in staat. Plaatsgebrek belet ons voor ditmaal aan het resultaat van de onderzoeken eenige nadere beschouwingen vast te knoopen; wij moeten die tot het volgend no. uitstellen.

Pulmonatine.

Onze lezers zullen zich misschien herinneren dat in 't begin van dit jaar een groote reclame gemaakt is voor een middel tegen tering: *Pulmonatine*.

Wij hebben toen, afgaande op de wijze van reclame, tot groote voorzichtigheid aangemaand totdat een onderzoek van het middel ons omtrent de samenstelling eenige zekerheid had verschaft.

Door omstandigheden is intusschen dit onderzoek vertraagd en is inmiddels, *voorzoover wij weten*, de reclame voor het middel gestaakt.

Toch kan het — misschien voor later — zijn nut hebben het resultaat van het onderzoek, welwillend verricht door den heer J. VAN RIEL JR., nog mede te deelen.

Pulmonatine ontloopt zich als een aftreksel van *Senega-wortel*, waarbij *glycerine* en *suiker* gevoegd was. Een spoor ijzer was vermoedelijk als onzuiverheid aanwezig. Nu wordt een aftreksel van *Senega-wortel*, menigmaal door geneesheeren voorgeschreven, o. a. bij ziekten van de ademhalingswerktuigen; als *geneesmiddel* tegen tering is het geheel waardeloos.

INGEZONDEN.

Mijnheer de Redacteur.

Wilt u zoo beleefd zijn eens in het archief der Vereeniging mijn stamboeknummer op te zoeken en dat nummer onder mijn artikeltje te plaatsen? Ik hecht er n.l. veel waarde aan dat aan u vooraf duidelijk gebleken zij hoe ik tot de oudste en trouwste vrienden der Vg. behoort — ik heb al onder de Bruinsma's dienst genomen en dus kunt u gerust gelooven dat ik een stevig lid van de oude garde ben.

Dit wil ik eerst vastgesteld hebben, om daarna aan de Vg. de waarheid te zeggen over hare enghartige opvatting der algemeene zaak.

Het redactionele artikel in No. 11, November 1913, van uw blad getiteld „Vrije uitoefening der geneeskunde”, was voor mij genee verrassing. Het ligt in de lijn der redactie, maar het valt wel wat heel erg uit den toon. Inderdaad, het gaat toch niet aan menschen als van Houten, van Hamel, van Holthe toe te spreken als „mijne waarden”, „vrienden” — hun toe te voegen „houdt u bij uw vak”: en al zulke nederbuigende, gemeenzame schimpzettes. Hier viert de ergerlijke artsenninching voor den leek hoogtij . . . en zeer tot schade van uwe zaak. Zoo stelt men zich zelve buiten debat. Wie zal zich vernederen daarop te antwoorden?

Maar die toon zij nu daargelaten: wij behandelen de zaak.

Dan is het toch duidelijk dat gij uwe zaak, die der Vg. tegen Kw., schade doet door haar te vereenzelvigen met het handhaven van het artsenninching. Thans reeds weet het groote publiek niet anders dan dat uwe Vg. een verbond is van doctoren ter bestrijding van concurrenten. Gij hadt moeten toonen, juist nu er een groot moment aanstaande is, dat gij eene dergelijke benepen zienswijze niet deelt. Ik zal u straks wel zeggen waarom ik heel goed begrijp dat gij (of althans het gros der artsen onder ulieden) dat niet of zeer moeilijk kunt; maar het ware toch in het belang der Vg. gewenscht dat gij blijk hadt gegeven van een brederen kijk.

Daartoe hadt ge eerst moeten afschudden het juk der eigen-gerechtigheid. Ge hadt moeten

bedenken dat ge niet onpartijdig genoeg kunt zijn, „vakmensen,” die gij allen zijt. Niemand kan „in doorsnede” rechter zijn in eigen zaak. Gij moogt met een breed gebaar over „vieze insinuatie” spreken; wij buitenstaanders hebben het recht om te verlangen dat de artsen hunne vakbelangen niet mogen voorbrengen als ware het heil der lijdende menschheid gemoeid bij het overeind houden van hun heilig huisje. Als wij de notarissen hooren foeteren tegen de zaakwaarnemers en de advokaten tegen beunhazen, dan weten wij heel goed dat deze heeren geen vrijen kijk op de zaak hebben. Zij verdedigen hun „standje”.

Uwe Vg. had zich van dergelijk vooroordeel vrij kunnen houden. En ze had dat moeten doen.

Het „wél-onderscheiden” had u moeten leeren dat de vrijheid voor ieder mensch om zich te laten behandelen op de wijze waaraan hij de voorkeur geeft, niet door den Staat mag worden geknot. Wij staan niet onder blijvende voogdij. Wanneer de Staat de gelegenheid geeft dat er een voldoende aantal artsen gevormd wordt, dan doet hij zijn plicht. Maar mij voorschrijven dat ik deze en geen andere geneeskundigen zal raadplegen, dat mag hij niet doen. En vervolgingen uitlokken tegen dezulken die wél-genezen kunnen — ik zal het bewijzen hoor!! — dat is barbaarsch.

Wij zullen het spoedig eens zijn dat de kunst van genezen zeer moeilijk is. Ik wil van mijne zijde er gaarne openhartig bijvoegen dat ik voor de Medische Wetenschap een hooge achting heb. Maar die heilige vereering voor het Diploma koester ik juist daarom niet, omdat het vak zoo uiterst moeilijk is. Er is immers niemand die volleerd kan zijn ten deze. Toch gaan al die artsen, meerendeels zonder eenige „stage”, de wereld in. Elk jong officier dient jaren in ondergeschikte rangen. Een pas-losgelaten ingenieur gaat als opzichter bij belangrijke werken de praktijk leeren. Grasgroene advokaatjes voegen zich bescheidenlijk bij ouderen. En jonge notarissen zijn er niet, omdat ze eerst lang als candidaat op kantoor hebben gewerkt.

Maar een versch-uitgebreed arts staat op eens voor alles in het moeilijkste vak ter wereld. Toont hij bescheidenheid jegens den ernst van het Leven, dan zal hij er wel komen. Maar het vak-belang eischt dat hij aan het ziekbed met autoriteit optrede. Hij moet den schijn aannemen alles te weten. Men zegt dat zulks noodzakelijk is. Ik betwijfel het. Want ik weet wel dat ik eerbied behouden heb voor mijn geneesheer, die, bij een ziek kind geroepen, verklaarde „er weinig van te weten, omdat hij niet op de kinderzaal was geweest”. Hij knoeide althans niet uit verkeerd begrepen standsbelang aan dat kindje.

Maar het kan nuttig zijn zich zoo onfeilbaar te toonen.

Zekerlijk hebben de geneesheeren het recht te eischen dat men hunne aanwijzingen volge en hunne voorschriften uitvoere; bovenal ook dat er niet mee-gedokterd worde en zich geene onbevoegden in hunne behandelingswijze dringen. Gelijk recht heeft de architect als hem een werk is opgedragen of de scheepskapitein op de brug.

Maar de arts begaat *als regel* de fout dat hij, wat hij aan het ziekbed in privé eischen mag, ook overdraagt op zijn heelen stand, alsof nu ook niemand zich met „genezen” bezig mocht houden. Alsof zij artsen alleen het monopolie der wetenschap hadden. Alsof zij nu ook in ieder geval op de leeken mochten smalen. Dat is hinderlijk.

Het diploma, de bul, het brevet toch bewijzen op zich zelf zeer weinig. Ik heb een landbouwleeraar gekend, behoorlijk gediplomeerd door Wageningen, die te velde geen tarwe van haver wist te onderscheiden en niettemin genadiglijk wilde erkennen dat „de praktische landbouwers soms ook wel eens iets wisten”. Ware dat heerschappij den medischen weg gevolgd, dan zou hij op de lijdende menschheid, als een ter geneezing uitsluitend bevoegde, zijn losgelaten en hij zou zonder eenig gemoedsbezwaar zijne patienten in den grond gecureerd hebben; want hij was eenvoudig voor bittere ervaring ontoegankelijk gemaakt door zijn diploma. Men mag toch voor de patienten, welke hij te behandelen gekregen zou hebben, wel de vrijheid eischen, dat zij desnoods de voorkeur gaven aan een onbevoegden

schoenmaker, wanneer hij bleek te kunnen genezen boven dezen brevet-houdenden geleerde.

Het stoutmoedig bewustzijn der tegenwoordige artsen is ook daarom zoo ongegrond, omdat hunne voorgangers vooral niet minder exclusief waren. Zie de heeren geteekend bij Molière. Onze grootvaders, die grootendeels zich moesten behelpen met de artsen, thans zoo medelijdend „platlandici” geheeten, moesten telkens worden onderhanden genomen over hunnen onredelijken voorkeur voor de onbevoegden. En thans moet men eens het oordeel der jongere geneesheeren hooren over het wetenschappelijk peil der geneesheeren, die toenmaals na een tweejarige studie! aan een ziekenhuis een diploma konden verwerven! Toch ontbrak het dezen heeren niet aan eene passende geringschatting voor onbevoegden en een heerlijk smalen op der leeken domheid.

Heusch, wij leeken moeten vooral onze leekenleukheid bewaren, als wij vóór het posthume medelijden onzer kleinkinderen beveiligd willen zijn.

Thans zullen wij het concrete geval dat eigenlijk de aanleiding is tot het aanbieden van het bekende adres onder de oogen zien. Wij weten heel goed dat het niet de bedoeling heeft de kwakzalverij in bescherming te nemen, maar de achtergrond wordt gevormd door de behoefte aan vrijheid voor de magnetiseurs en voor de vrije toelating der psychische geneeswijze. De artsen worden door hun noodlot — straks zal ik zeggen waarom! — gedreven deze geneeswijzen als kwakzalverij te bekampen en ze beschimpen de personen die aan de kracht dier geneeswijzen geloof hechten als waren zij sukkels, bijgeloovigen, argelooze slachtoffers.

Ten onrechte. Ik wil hier als lid der Vereeniging eenige vrijwillige verklaringen afleggen en doe dat vooral in duidelijke woorden, gestaafd door mijn stamboeknummer.

Mijn oudste zoon is door eene somnambule in het leven behouden. Nadat twee geneesheeren hem hadden *opgegeven* — O, op welk eene harteloze en onhandige wijze! — heb ik de geneeswijze toegepast door een somnambule, die op verre afstand hem schouwde, toegepast en hem in het leven behouden. De vernederingen die ik, als smeekend vader, heb moeten ondergaan van deze beide bekwame menschen — och ja, heel gewoon toch — aleer mij dit vergund werd branden mij na vele jaren nog op het hart, ondoofbaar en ondelgbaar. Maar mijn jongen leeft, dien heeren tot trots.

Van een anderen zoon verzocht ik de somnambule een raadselachtig geval te schouwen. De diagnose die zij gaf werd onmiddellijk door een bevoegd geneesheer bevestigd, toen hij op dit spoor was gebracht.

Zelf heb ik mij voor toenemende doofheid door den bekenden station-chef laten behandelen. Vooraf had ik mijn huisarts verzocht de mate van hardhoorendheid in cijfers vast te leggen en na de 4 weeksche behandeling heb ik mij door denzelfden geneesheer laten keuren. Deze bevond dat het linker-oor niet veranderd, het rechter-oor daarentegen met de helft verbeterd was. Ik voeg daaraan ter verduidelijking toe dat de behandelende magnetiseur mij niet aangeraakt had en volstrekt geene middelen voorschrijft.

Ik weet zeer wel dat de heeren artsen allerlei onbenulligheden als suggestie, inbeelding enz. enz. zullen ophalen. Maar mijn zoon leeft en mijn gehoor is verbeterd. Als de artsen mij zeggen dat dat alles maar inbeelding is omdat zij het niet „constateeren”, dan ben ik toch aan mijne somnambule en mijn magnetiseur *dank* verschuldigd voor de prettige inbeelding die ze mij in 't leven hebben medegegeven ter bekämpfung van mijne ondoofbare ergernis jegens de bevoegden. En niet alleen dank daarvoor: ook voor hunne belangeloosheid. Opmerkelijk in al de gevallen die ik ken en waarvan ik hoorde is de onbaatzuchtigheid, de welwillendheid, de bescheiden toewijding dezer helpers. De artsen, die maar altijd meenen dat zij bedriegers zijn wien het om geld te doen is, *weten er niets van*.

En nu ten slotte: waarom weten zij er niets van? Ik heb beloofd dat te zeggen, maar dat ligt zeer diep. Zij meenen inderdaad hun strijd tegen die opkomende psychische geneeswijze zeer ernstig, zeer eerlijk, grootendeels belangeloos ten heil hunner leeken-patienten. Maar zij zelven

zijn dupes, dupes van hunne materialistische opleiding. Wijsgeerig niet geschoold en historisch niet onderlegd hebben zij niet genoeg breedden kijk op het leven om te zien dat er naast hunne grof-stoffelijke, meestal agnostische levensbeschouwing eene nieuwe, meer geestelijke en meer fijne cultuur aan het opkomen is. Zij groeit naast hen op, maar zij zijn zoodanig in den waan hunner zoogenaamd „wetenschappelijke” opleiding bevangen, dat ze van die opkomende denkbeelden zelfs niets *kunnen* waarnemen. Voor alles wat men hen mededeelt hebben zij niets dan de meest botte ontkenning en het meest hardnekkige weigeren der evidentie. Zij meenen wetenschappelijke mannen te zijn, doch — uitzonderingen daargelaten — zij zijn vakmannen die met wetenschap in aanraking zijn geweest. En de aard van die wetenschap heeft hen blind en doof gemaakt voor het psychische leven dat sinds eene halve eeuw nu aan het opbloeien is. Dat weten zij zelve niet, maar wij leeken nemen hen minstens even goed waar als zij ons. En wij weten het. Een arts is meestal een slecht waarnemer, omdat hij grof stoffelijk bevangen is sinds zijn akademietijd. Wanneer zij glimlachend dat ontkennen, dan meenen wij te mogen wijzen op het voorbeeld der R. K. priesters die op de seminarij voor eens en voor goed tegen de „twijfel-ziekte” worden ingeënt met een zielkundig serum van beproefde kracht en voortaan sterk door hun geloof, tegen alle aanvallen van buiten immuun zijn gemaakt.

Het zeer betwijfelbare voorrecht dier immuniteit is aan de artsen reeds zeer jong medegedeeld. En ze behouden hun groen materialistischen waan meestal tot het einde der dagen. De groote spiritueele opkomende golf gaat hen voorbij en zij bemerken het niet.

Daarom moet ik als lid der Vereeniging hartelijk verzet aantekenen tegen het vereenzelvigen van onze belangen met die der geneeskundigen. Wij willen de bedriegers bestrijden en ontmaskeren, maar wij willen niet medewerken om de psychische geneeswijze het leven onmogelijk te maken. No. 230.

(Wij komen in het volgend no. op dit artikel terug. RED.)

BOEKBESCHOUWING.

Artsen-monopolie en kwakzalversvrijdom door Prof. Dr. G. VAN RIJNBEEK Amsterdam, Uitgevers- en Drukkers-Maatschappij van F. VAN ROSSEN. Prijs f 0.50.

De vier hoogst belangrijke artikelen, die Prof. VAN RIJNBEEK in het *Ned Tijdschrift v. Geneeskunde* heeft geschreven naar aanleiding van het bekende adres van Mr. VAN HOUTEN e. a. zijn, onder bovenstaanden titel, in brochurevorm vers. henen.

Wij verheugen ons daarover; daardoor is het groote publek, dat het Tijdschrift niet leest, in staat, in zijn geheel, kennis te nemen van de deugdelijke argumenten tegen het voorgestelde aangevoerd en van de gevaren, waaraan de samenleving zou blootstaan, wanneer men den weg opging door Mr. v. H. als de beste aangewezen.

Wij wenschen, in het belang van het algemeen welzijn, het boekje vele lezers toe; de prijs zal geen bezwaar opleveren.

RECHTSZAKEN.

De Hooge Raad heeft het cassatieberoep verworpen van:

J. B., zich noemende Eerste Nederlandsche uitvinder om tuberculose te genezen, wonende te Wouterswoude, gemeente Dantumadeel, tegen zijn veroordeeling door de rechtbank te Leeuwarden tot tweemaal tweehonderd gulden boete of tweemaal zestig dagen hechtenis wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunde door behandeling van een paar personen te Sneek. (N. R. Courant).

(Men zie ons Maandblad van Augustus j.l.)

De Haagsche kantonrechter mr. Boudewijnse heeft tot 10 dagen principale hechtenis veroordeeld J. V., te Rotterdam, wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst (het verrichten van urine-onderzoek en het in verband daarmede

